

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

10'uncu Toplantı
5 Kasım 2020 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Lütfi Elvan'ın, Komisyon üyesi olmayan milletvekillerinin söz alabilecekleri saatlere, yemek saatlerine, Sayın Bakanın soru-cevap bölümünde özellikle sorulara cevap vermelerinden memnun olacaklarına ve usulle ilgili diğer bazı hususlara ilişkin açıklaması

III.- AÇIKLAMALAR

1.- Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın, konuşmaların içindeki soruları Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli'nin mümkün mertebe takip etmesini istirham ettiğine ve Sayın Bakanın toplantıya geç gelmesinin açıklanmasını talep ettiğine ilişkin açıklaması

2.- Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın, Giresun Milletvekili Cemal Öztürk'ün Tarım ve Orman Bakanlığı bütçesi üzerine yaptığı konuşmasında ismini zikrederek kullandığı bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

IV.- SUNUMLAR

1.- Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli'nin, 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi (1/280) hakkında sunumu

V.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

*1.- 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı
Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi (1/280) ve Sayıştay tezkereleri*

- a)Tarım ve Orman Bakanlığı*
- b)Orman Genel Müdürlüğü*
- c)Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü*
- ç)Meteoroloji Genel Müdürlüğü*
- d)Türkiye Su Enstitüsü*
- e)Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu*

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

5 Kasım 2020 Perşembe

10'uncu Toplantı

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu saat 10.12'de açılarak iki oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Lütfi Elvan, Komisyon üyesi olmayan milletvekillerinin söz alabilecekleri saatlere, yemek saatlerine, Sayın Bakanın soru-cevap bölümünde özellikle sorulara cevap vermelerinden memnun olacaklarına ve usulle ilgili diğer bazı hususlara ilişkin açıklama yaptı.

Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan, konuşmaların içindeki soruları Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli'nin mümkün mertebe takip etmesini istirham ettiğine ve Sayın Bakanın toplantıya geç gelmesinin açıklanmasını talep ettiğine,

Samsun Milletvekili Erhan Usta, Giresin Milletvekili Cemal Öztürk'ün Tarım ve Orman Bakanlığı bütçesi üzerine yaptığı konuşmasında ismini zikrederek kullandığı bazı ifadelerine,

İlişkin açıklama yaptı.

Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli tarafından, 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi (1/280) hakkında sunum yapıldı.

2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi (1/280) ve Sayıştay tezkerelerinin görüşmelerine devam edilerek,

Tarım ve Orman Bakanlığının,

Orman Genel Müdürlüğü'nün,

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nün,

Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nün,

Türkiye Su Enstitüsü'nün,

2021 yılı bütçeleri ile 2019 yılı kesin hesapları kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından 21.22'de toplantıya son verildi.

5 Kasım 2020 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.12

BAŞKAN: Lütfi ELVAN (Mersin)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, Sayın Bakanım, Değerli Bakan Yardımcım, kamu kurum ve kuruluşlarımızın kıymetli bürokratları, basınımızın değerli temsilcileri; Başkanlık Divanı adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyonumuzun 10’uncu Birleşimini açıyorum.(*)

Gündemimizde Tarım ve Orman Bakanlığı, Orman Genel Müdürlüğü, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, Meteoroloji Genel Müdürlüğü, Türkiye Su Enstitüsünün bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporları ile Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumunun Sayıştay Raporu bulunmaktadır.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Lütfi Elvan ’ın, Komisyon üyesi olmayan milletvekillerinin söz alabilecekleri saatlere, yemek saatlerine, Sayın Bakanın soru-cevap bölümünde özellikle sorulara cevap vermelerinden memnun olacaklarına ve usulle ilgili diğer bazı hususlara ilişkin açıklaması

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Değerli arkadaşlar, gündeme geçmeden önce, dün açıklamıştım ama yine bazı açıklamalarda bulunmak istiyorum. Birincisi, değerli arkadaşlar, Komisyon üyesi olmayan milletvekillerimizin Komisyon üyesi milletvekillerimizin yerine lütfen oturmamalarını rica ediyorum. Tekrar ediyorum: Komisyon üyesi olmayan milletvekillerimizin Komisyon üyesi olan milletvekillerimizin yerlerine oturmamalarını rica ediyorum. Her bir Komisyon üyemizin oturacağı yerin önünde kimin oturacağına dair isimler var. Dolayısıyla bu konuda gereken hassasiyetin gösterilmesini rica ediyorum.

Diğer bir husus, değerli arkadaşlar, Komisyon üyesi olmayan milletvekillerimize saat 17.00 ile 19.00 arasında söz vereceğiz. Tekrar ediyorum: Komisyon üyesi olmayan milletvekillerimize saat 17.00 ile 19.00 arasında söz vereceğiz. Dolayısıyla, burada, elbette, Komisyon üyesi olmayan milletvekillerimiz dinleyebilirler ancak konuşmalarını 17.00 ile 19.00 saatleri arasında yapacaklar. Hem Komisyon üyesi olmayan milletvekillerimizin ne zaman konuşacaklarını bilmedikleri için belki zaman zaman saatlerce bekledikleri durumlar söz konusu oluyor hem onların daha iyi bir zamanlama yapması açısından, zamanı daha etkin kullanması açısından böyle bir karar aldık. Komisyon üyesi milletvekillerimiz ise saat 17.00’ye kadar görüşlerini burada ifade edecekler. Saat 17.00’den sonra gelen Komisyon üyesi milletvekillerimize söz vermeyeceğiz, bunu da özellikle buradan ifade etmek istiyorum. Komisyon üyesi olan milletvekillerimiz eğer söz almak istiyorlarsa saat 17.00’ye kadar söz almaları gerekiyor.

Bir diğer husus, öğle arasını saat 13.30’da vereceğiz. Akşam ise saat 18.30 ile 20.00 arasında aşağıda bulunan restoranımız hazır olacak, ara vermeyeceğiz. İsteyen arkadaşımız aşağıya inip yemeğini yiyebilecek 18.30 ile 20.00 arasında.

(*) Coronavirus salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

Saat 19.00-19.15 arası soru-cevap bölümü olacak. 19.15-21.00 arası ise Sayın Bakana söz vereceğiz sorulan soruları cevaplandırması için.

Bir diğer husus, Komisyon üyelerimizin -bunu da özellikle ifade etmek istiyorum- sürelerini üye olmayan milletvekillerimizle paylaşmaları söz konusu olmayacaktır. Tekrar ediyorum: Komisyon üyelerimizin sürelerini üye olmayan milletvekillerimizle paylaşmaları söz konusu olmayacaktır. Ancak grup adına söz alan yani görüşmelerin başlangıcında grup adına söz alınması söz konusu olduğunda, eğer grup sözcüsü uygun görürse, Komisyon üyesi olmayan bir milletvekilimiz grup adına konuşma yapabilecek.

Eğer çalışma saatimiz saat 11.00'de başlarsa -ki bugün 10.00'da başladık- o zaman saat 14.30'da yemek için ara vereceğiz. Yine 18.30-20.00 arası isteyen milletvekili arkadaşlarımız veya Bakanlıktan gelen arkadaşlarımız aşağıya inip yemeklerini yiyebilirler.

Bir de Sayın Bakanım, sizden bir istirahatımız olacak. Özellikle soru-cevap bölümünde mümkün olduğu ölçüde sorulan sorulara cevap vererek konuşmamızı tamamlarsak, özellikle son bölüm için söylüyorum... Bütün milletvekillerimizin, Komisyon üyelerimizin talebi bu yönde. Dolayısıyla gün içinde yapılan konuşmalarda sorulan sorulara veya soru-cevap bölümünde sorulan sorulara doğrudan cevap verebilirseniz çok memnun olacağız. Şimdilik söyleyeceklerim bu kadar.

Sayın Paylan, herhâlde sizin bir söz talebiniz var.

Buyurun efendim.

III.- AÇIKLAMALAR

1.- Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın, konuşmaların içindeki soruları Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli'nin mümkün mertebe takip etmesini istirham ettiğine ve Sayın Bakanın toplantıya geç gelmesinin açıklanmasını talep ettiğine ilişkin açıklaması

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, günaydın.

Sayın Bakan, değerli bürokratlar, basının değerli emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, öncelikle size teşekkür ediyorum. Bütün grup sözcülerimizle birlikte, daha etkin bir müzakere yapmak için pek çok konuda inisiyatif aldık hep beraber. Ben müzakerelerin çok daha etkin ve verimli geçeceğini düşünüyorum bugünden sonra.

Sayın Başkan, bir şeyi hatırlatmak isterim, siz altını çizdiniz ama Sayın Bakanımıza da hatırlatmak isterim. Konuşmalarımızın içine sorularımızı yedirmeye çalışacağız mümkün mertebe. Yani bu soruları mümkün mertebe siz ve bürokratlarımız dikkatli bir şekilde not alırsanız çünkü en sonda soru-cevap bölümü oluyor ve siz o anda hazır olamayabiliyorsunuz. Konuşmalarımızın içindeki soruları mümkün mertebe takip etmenizi sizden istirham ediyoruz.

Sayın Başkan, bir de bir sistemim var. Biz tam saat 10.00'da bütün milletvekilleri olarak burada hazırдық. Şimdi, Sayın Bakan yılda bir gün hesap veriyor Komisyonunda, bir gün de Mecliste. Niye bu gecikme söz konusu oluyor? On dört dakika geç başladınız yani saatinde başlamak da bir olayın ciddiyeti için çok önemlidir. Bu gecikmenin sebebini ve mazeretin ne olduğunu bütün milletvekilli arkadaşlarımıza açıklarsanız memnun olurum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Çok teşekkür ediyorum.

O, Sayın Bakanın bir kabahati değil, Sayın Bakan tam zamanında geldi ancak ben buradaki durumla ilgili kendisine yukarıda bazı bilgiler sundum. O gecikme benden kaynaklanıyor, onun için özür diliyorum.

Evet, Sayın Bakan, buyurun lütfen.

IV.- SUNUMLAR

1.- Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli'nin, 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi (1/280) hakkında sunumu

TARIM VE ORMAN BAKANİ BEKİR PAKDEMİRLİ – Sayın Başkan, Gazi Meclisimizin değerli milletvekilleri; Bakanlığımızın 2021 yılı bütçesini görüşmek üzere huzurlarımızdayım, bu vesileyle sizleri sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

Türkiye'yi tarım ve orman alanında daha güçlü bir noktaya taşımak adına var gücümüzle hizmet ediyoruz. Bu amaçla ülkemizin kalkınması, milletimizin refahının artması, gıda güvenliğinin sağlanması, ormanlarımızın yarını, suyumuzun geleceği için üretimde verimliliği ve kazançta bereketi sağlamak için tüm imkânlarımızı seferber ettik.

Bu kapsamda 2021 yılını Tarım ve Orman Bakanlığı olarak su ve sulamada hamle yılı olarak kurguladık. Göreve geldiğim günden bu yana her zeminde ifade ettiğim gibi bir devlet için savunma ve yerli silah sanayisi ne kadar önemliyse o devlet için tarımsal üretim de o nispette öneme sahiptir. Yaşadığımız pandemi süreci de bizi haklı çıkarmıştır. Ülkemizde mart ayında Covid-19 salgının ilk vakasının görülmeye başlanmasıyla birlikte tüm dünyada olduğu gibi biz de virüsle çok çetin bir mücadele sürecine girdik. Devlet olarak, milletimizle birlikte bu salgının etkilerini en aza indirmek için tüm imkânlarımızı seferber ettik. Son on sekiz yıldır aldığımız tedbir ve önlemlerle pandemi sürecinde gıda arzıyla ilgili hiçbir sıkıntı yaşamadık. Perakende zincirlerini yönlendirmemiz sayesinde yurt dışındaki market manzaralarını da çok şükür ülkemizde görmedik.

Bu süreçte Bakanlık olarak, gıda ihtiyacını karşılayacak ürün stoklarını kontrol ederek, fiyat artışlarının yaşanmaması için takiplerimizi devam ettirdik. Çiftçilerimizi ve mevsimlik tarım işçilerimizi sokağa çıkma yasağından muaf tuttuk. Çiftçi Kayıt Sistemi başvurularının e-devlet üzerinden yapılmasını sağladık. Gübre, tohum, yem, ilaç ve benzeri tarım girdilerinin üretim, erişim ve dağıtımı kesintisiz devam etti. Tarımsal desteklerin son başvuru tarihlerini uzattık. Tarımsal desteklerinin yüzde 84'ünü yani 18,4 milyar lirasını çiftçilerimize ödedik. Tarım takvimini de dikkate alarak ilave yazlık ekim yapmaya uygun 24 ilimizde yüzde 75 hibe tohum teminiyle Bitkisel Üretimi Geliştirme Projesi'ni başlattık. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile iş birliği hâlinde Millî Emlak Genel Tebliği'nde gerekli düzenlemeleri yaparak atıl hazine arazilerinin etkin bir şekilde tarımsal üretimde kullanılmasını sağladık. Hububat, yaş çay alım fiyatlarını hasat öncesinde yani mayıs ayında açıkladık. Çiğ süt prim desteğini 15 kuruşa kadar artırdık. Ekmeğin hazır ambalajlı veya ambalaj içerisinde vatandaşla ulaştırılmasını zorunlu hâle getirdik. Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatiflerinin 2020 yılı Nisan ve Mayıs ayında dolacak kredilerin anapara ve faiz tutarlarını altı ay süreyle faizsiz olarak erteledik. Şeker fabrikalarındaki etil alkol satışını, kolonya ve dezenfektan üretimine aktardık.

Değerli milletvekilleri, tarım, orman ve balıkçılık sektörümüz uygulanan doğru ve akılcı politikalarla son on yedi yılın on dördünde büyüme göstererek ortalama yüzde 2,8 büyümüş ve bugün önemli birçok Avrupa ülkesini geride bırakmıştır. Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin sağladığı hızlı karar alma mekanizmasıyla 2018 yılını yüzde 2,1; 2019 yılını ise yüzde 3,7 büyüyerek tamamladık. 2020 yılının ilk çeyreğinde yüzde 2,6, ikinci çeyreğinde ise yüzde 4; ilk altı ay ortalamasında da yüzde 3,5 tarım sektörü büyüdü.

2002 yılında tarımsal hasılamız 37 milyar lirayken 5 kat artarak 2017’de 189 milyara, 2018 yılında yüzde 15 artarak 217 milyara, 2019 yılında da yüzde 28 artarak 277,5 milyar liraya çıkardık. Yani son iki yılda hasılamız toplamda yüzde 47 arttı.

2018 yılında gayrisafi yurt içi hasılaya yüzde 5,8’lik, 2019 yılında yüzde 6,4’lük, 2020 yılının ilk çeyreğinde ise yüzde 2,8 ve ikinci çeyreğinde de yüzde 5,2 katkı yaparak ülke ekonomisine güçlü bir destek sağladık. 2018 yılında 44 milyar dolar ve 2019 yılında ise 48,5 milyar dolarlık tarımsal gayrisafi yurt içi hasılayla Avrupa’da lider, dünyada da ilk 10 arasındayız. 2020 yılı ilk yarısında tarımsal gayrisafi yurt içi hasıla bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 13,4 artış göstermiş ve 84,4 milyar lira olarak gerçekleşmiştir. Bu vesileyle başta çiftçilerimiz olmak üzere bütün paydaşlarımızın eline, emeğine sağlık diyorum.

Ayrıca, özellikle şunu da ifade etmek isterim ki ülkemiz tarımda net ihracatçı bir ülke konumundadır. 2019 yılında 193 ülkeye 1.827 çeşit tarımsal ürünü ihraç ettik. 18 milyar dolarlık tarımsal ihracat ile 5,3 milyar dolarlık dış ticaret fazlamız da bunun ispatıdır. Son iki buçuk yılda 49 milyar dolar ihracatımız olurken dış ticaret fazlamız ise 14 milyar dolar olmuştur. 2020 yılı ilk dokuz ayında ise pandemiye rağmen 13,3 milyar dolar tarım ve gıda ürünleri ihracatı yaptık, 3,6 milyar dolar dış ticaret fazlası verdik. Böylelikle tarımsal dış ticaretimiz son on sekiz yılda 5 kat artış göstermiş oldu. Bir konuyu da gururla ifade etmek isterim ki hayvansal ürün ihracatında cumhuriyet tarihinin rekorunu kırdık. Canlı hayvan, hayvansal ürün ve su ürünleri ihracatımız tam 9,5 misli arttı. Su ürünleri ihracatımız son on yılda yüzde 645 arttı, son iki yılda ise bu alandaki ihracatımız miktar olarak 157 bin tondan yüzde 28 artışla 200 bin tona, değer olarak 855 milyon dolardan da yüzde 20 artışla 1 milyar dolara ulaşmıştır.

Yaptığımız ağaçlandırma ve rehabilitasyon çalışmaları ile ülkemiz, FRA’nın (Forest Resources Assessment) tespit ettiği gibi orman varlığı bakımından dünyada 47’nci sıradan 26’ncı sıraya yükselmiştir. Orman ürünleri ihracatımız ise 8 kat artışla 826 milyon dolar düzeyine ulaşmış, cumhuriyet tarihinde ilk defa 479 milyon dolar ihracat fazlası vermiştir. 2019 yılı odun dışı orman ürünleri ihracatımız 1,1 milyar dolar olarak gerçekleşmiş, 2020 yılı sonuna kadar da 1,3 milyar dolar olmasını hedefliyoruz.

Değerli milletvekilleri, 2020 yılı üretim sezonu tarımsal destekleme uygulamalarında gübre desteği başta olmak üzere bazı desteklerde birim destek miktarlarını artırdık. Bazı konularda ise yeni destekleri devreye aldık. Mazot maliyetinin yüzde 50’sini karşılamaya devam ediyoruz; kütü pamuk prim desteğini yüzde 37,5 artışla kilogram başına 1,1 lira yaptık; yağlık ayçiçeği pirim desteğini de kilogram başına 40 kuruştan 50 kuruşa çıkardık; tane zeytine ilk kez kilogram başına 15 kuruş fark ödemesi desteğini de başlattık. Buzağı desteğinde verimlilik esaslı modele geçerek döl verimliliği şartlarını uygulamaya başladık. Bu sayede 2019 yılında mevcut hayvan varlığıyla ilave 250 bin baş buzağı elde edilerek sürüye katılmıştır. Sürü büyüme ve yenileme desteği kapsamında ilk defa bir önceki yılın anaç vasfı kazanmış dişi kuzularına ilave 100 lira destek ödemeye başladık. Su ürünleri yetiştiriciliğini 2003 yılında ilk kez destek kapsamına aldık. Bugüne kadar 1 milyar 350 milyon lira da destek ödemesi yaptık.

Kıymetli milletvekilleri, son on sekiz yılda tarımsal destek miktarında 12 katlık rekor artış sağladık. Reel rakamlarıyla toplam 310 milyar lira hibe destek ödemesi yaptık, tarım sektörüne sağlanan nakit destek miktarını her geçen yıl artırdık. 2002 yılında 1,8 milyar lira olan destek 2020 yılında 12 kat artışla 22 milyar liraya yükseldi. 2020 ekim ayından itibaren 18,4 milyar lira destekleme ödemesini yaptık ve ödemelerimiz de devam etmektedir.

Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemiyle verdiğimiz desteklerde muazzam bir artış sağladık; 2018 yılında 14,5 milyar liraya, 2019 yılında 16,1 milyar liraya, son iki yılda da desteklerimizi yüzde 52 artışla 2020 yılında 22 milyar liraya çıkardık. 2018 yılından 2020 yılı ekim ayına kadar da toplam 50 milyar lira destek ödemesi yaptık. 2021 yılında üreticilerimize 1 milyar lira ilave ödenekle birlikte toplam 23 milyar lira da destek vermiş olacağız inşallah.

2002’de 5 ürüne prim desteği verilirken bugün 18 ürüne veriyoruz. 2003 2019 döneminde toplam 20,1 milyar lira mazot ve gübre destekleme ödemesi yaptık.

2019 yılında 2,9 milyar lira olan mazot ve gübre desteğini, yüzde 26 artışla, 2020 yılında 3 milyar 628 milyon liraya çıkardık ve tamamını ödedik. Kimyasal gübre yanında, çevreci bir yaklaşımla organik ve “organomineral” gübre kullanan üreticilerimize verilen gübre desteğine ilave olarak, 15 Mayıs 2020 tarihi itibarıyla, çiftçimize, dekara 10 lira ödeme yaptık. 2020 yılı Ocak-ekim ayları arasında 139 milyon lira sertifikalı tohumluk üretim ve kullanım desteği ödemesi yaptık.

Hayvancılık destekleri kapsamında 2002 yılında 83 milyon lira ödeme yapılmışken 2020 yılı sonuna kadar 6,6 milyar lira ödeme yapmış olacağız. Son iki buçuk yılda ise toplam 15,5 milyar lira destek ödedik. 2003-2020 döneminde, Ekim ayı itibarıyla, günümüz rakamlarıyla, toplam 73 milyar lira hayvancılık desteği ödedik. Böylelikle hayvancılık desteklerinde de 60 kat artış sağlamış olduk.

Üretici dostu politikayla üreticimizi korurken diğer taraftan tüketicimizi de kolladık. 50 üründe, ürün takip masaları ve tarım ürünleri fiyat izleme sistemiyle, üretim ve fiyat hareketliliğini izleyerek aktif ürün takibiyle iktisadilik bakış açısını da ortaya koyduk. Böylece, gerek üretim dengesini, gerekse fiyat dalgalanmalarını kontrol altında tuttuk.

Değerli milletvekilleri, “5 Yıllık Plan, 25 Yıla Işık” hedefiyle, Bakanlığımızın kısa, orta ve uzun dönem stratejilerinin belirlenmesine katkı sağlamak için, tüm paydaşlarımızın katkılarıyla, on beş yıl aradan sonra, 2019 yılında Tarım Orman Şûrası yaptık. Bu tarım şûrasının önemli bir farkı; sonuç bildirgesinin takibi, izlenmesi ve eyleme geçirilmesidir. 2 binden fazla katılımcı ve 50 binden fazla fikirle, dört aylık bir süreçte gerçekleştirilen toplantılar sonrasında Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan tarafından 60 maddelik sonuç bildirgesi açıklandı. Bu sonuç bildirgesi çerçevesinde, 38 maddelik, Tarım Orman Şûrası Eylem Planı’nı hazırlayarak ocak ayında kamuoyuyla paylaştık. Bu eylemlerden de 9’unu şu ana kadar tamamladık.

Değerli milletvekilleri, Tarım Orman Şûrası kapsamında hayata geçirdiğimiz eylem planlarından birkaçını sizlerle paylaşmak istiyorum.

İlk olarak, sözleşmeli üretim modelini geliştirmek maksadıyla, tarım sektörünün tüm paydaşlarını dijital bir platformda buluşturmak için Dijital Tarım Pazarını yani DİTAP’ı tasarladık.

DİTAP’ın 5 temel özelliği var; sözleşmeli üretim modeli, girdi finansmanının sağlanması, üretici örgütlerinin etkinliğinin güçlendirilmesi, ölçek büyüklüğünün artırılması ve son olarak da lojistik ağına optimize edilmesi. Sistemde, sözleşmeli üretime katkı sağlamanın yanında, bir de üreticilerin doğrudan alıcılara ulaşmasını sağlayan doğrudan satış modülü mevcut. DİTAP, üretici, sanayici, perakendeci ve tüketicinin bir araya geldiği dijital bir platform. Böylece üretici korunurken tüketici de kollanmış oluyor.

Batılı ülkelerde pazara arz edilen tarım ürünlerinin büyük bir kısmı üretici örgütleriyle pazarlanmakta ve sözleşmeli olarak üretilmektedir. Örneğin, ABD’de, “broiler”in yüzde 90’dan fazlası ve işlenmiş sebzelerin yüzde 80’i sözleşmeli olarak üretilmektedir. Bu da bizim üretici örgütleri üzerinden sözleşmeli üretim modeline yoğunlaşmamız gerektiğini göstermektedir.

DİTAP, kendini sürekli güncelleyip geliştirerek tarımsal ürünlerin pazarlanmasında ve tarıma dayalı sanayinin zamanında ve nitelikli ham madde talebinin karşılanmasında sektöre büyük katkı sağlayacaktır. Dijital Tarım Pazarı, aynı zamanda, üreticiler tarafından yetiştirilen ürünleri hasat etme, işleme, depolama ve pazara erişimini sağlayacak şekilde etkin bir lojistik planlama yapılmasına da destek olacak bir platformdur.

İkinci olarak, Mayıs ayında, Dijital Tarım Orman Akademisini hizmete aldık. Şu ana kadar 70 akademisyen ve uzman, portal üzerinden eğitim verdi. Tarım Orman Akademisinde yer alan Dijital Kütüphane uygulamasında, çiftçilerimiz, aradığı bilgiye istediği an, hızlıca ulaşabilmektedir.

Üçüncü olarak, gıda israfıyla mücadelede, dünyaya örnek olacak büyük bir proje olan “Gıdanı Koru, Sofrana Sahip Çık” kampanyasını başlattık. “Gıdanı Koru, Sofrana Sahip Çık” kampanyası kapsamında, çevresel sorumluluk için toplanan en çok dijital imzayla, minimum limit olan 250bini geçerek 400 bine yaklaştık ve Bakanlık olarak bir Guinness rekoru daha kırmayı hedefliyoruz. Siz değerli milletvekillerimizden de “sofranasahipcik.com”’a, “web” sayfasına girerek kampanyamıza katılmanızı, kayıp ve israf farkındalığına sahip çıkmanızı bekliyorum.

Evet, bugün dünyada her 9 insandan 1’i açlıkla karşı karşıya ve üretilen gıdanın üçte 1’i yani 1,3 milyar tonu israfa gidiyor. İsraf edilen gıdayı üretmek için gereken alan Çin’in yüz ölçümü kadar. 2050 yılında dünya nüfusu 10 milyar, ülkemiz de tahminen 100 milyonun üzerinde olacak. Gıda ihtiyacını karşılamak için bugüne oranla yüzde 60 daha fazla üretmemiz gerekecek.

Elbette ülkemizde de durum bir benzeri. Bu durumu birkaç rakamla açıklayacak olursak günlük israf edilen ekmek miktarı 4,9 milyon adet. Üretilen sebze ve meyvelerin yüzde 50’si kayıp. Hizmet sektöründe işletme başı yılda 4,2 ton gıda, 2 bin litre içecek israf ediliyor. Her yıl 18,8 milyon ton gıda çöpe gidiyor. Bu da yılda yaklaşık 625 bin çöp kamyonunun taşıdığı çöp miktarı demek.

Türkiye’de ilk kez gıda kayıpları ve israfının önlenmesi, azaltılması ve yönetimine ilişkin bir ulusal strateji belgesi ve eylem planı belirledik. Ülkemizdeki toplam gıda harcamasının 500 milyar lira olduğunu düşünürsek önleyeceğimiz yüzde 5’lik gıda israfı yani kurtarılan 25 milyar lira 900 bin ailenin bir yıllık asgari geçimini demek.

Dördüncü olarak, Bakanlığımızın çiftçi, vatandaş ve firmalara yönelik tüm işlemlerini tek çatı altında toplayan on-line bir sistem olan “e-Tarım” portalini hizmete açtık. Portal, 2 milyon 132 bin işletme, 33 milyon tarım parseli ve 64 milyon 700 bin baş, büyükbaş ve küçükbaş hayvan varlığıyla birlikte kayıtlı ürün çeşitliliği göz önünde bulundurulduğunda dünyanın en geniş ve en kapsamlı tarım bilişim altyapılarından biri olma özelliğine sahiptir. Sistem üzerinden çiftçilerimiz için 88 hizmet, vatandaş ve firmalar için 50 hizmet olmak üzere toplam 138 hizmet sunulmaktadır.

Beşinci olarak, “Tarımın Geleceği, Geleceğin Tarımı Platformu”nu oluşturduk. Tarım sektöründe sahip olduğumuz potansiyelimizi, dinamiklerimizi ve küresel gelişmeleri yatırımcılarımızla paylaştık, iş dünyasının görüş ve önerileri olarak değerlendirdik, il ve ürün bazında yatırım rehberleri hazırladık. Burada amaç tarıma yeni paydaşlar kazandırabilmek. Ceviz, badem, zeytin, trüf mantarı, mavi yemiş, arıcılık, ipek böcekçiliği, kaz yetiştiriciliği gibi konularda yatırım rehberleri hazırladık. Bu sayede, tarım-sanayi entegrasyonunun sağlanmasını ve yeni yatırımcıların tarıma kazandırılmasını hedefliyoruz.

2020 yılını “Tarım ve Orman Bakanlığını Dijitalleşme Yılı” olarak kurgulamıştık. Akıllı küpe, elektrikli traktör, e-Tarım portal, İHA kullanımı, uydu teknolojileri ve yukarıda söylediğim gibi Dijital Tarım Pazarı, Dijital Tarım Orman Akademisi, Gıdanı Koru ve benzeri projelerimiz de 2020 yılında öne çıkan uygulamalarımızdır. Ayrıca, pandemi sürecinde, sektörle 200’ün üzerinde on-line görüşmeler ve toplantılar yaptık. Ülkemizde uydu teknolojilerini en fazla kullanan bakanlıklardan

biriyiz. Bakanlık olarak uydu görüntüleri sayesinde, tarım ve orman varlığımız ile su kaynaklarımızı izleyebiliyor, gelişmeleri takip ederek gerektiğinde sorunlara anında çözüm üretebiliyoruz. Uydu teknolojileri sayesinde, tarım arazilerinin ekiliş durumlarını izliyor ve ekili alanlarda haritalama altyapısı oluşturuyoruz. Su ürünleri konusunda kaçak avcılıkla mücadelede uydu, İHA ve diğer uzaktan algılama yöntemlerini kullanarak teknolojik imkânlardan en üst düzeyde yararlanmaktayız. Meteorolojik gözlemler konusunda da uydular yoğun olarak kullanılmakta, meteorolojik uydulardan elde edilen verileri hava tahminlerinde ve sayısal hava tahmin modellerinde kullanmaktayız.

Değerli milletvekilleri, 2002 yılında 97 milyon ton olan bitkisel üretimimizi 2018 yılında yüzde 18 artışla 115 milyon tona, 2020 yılında ise yüzde 8 artışla 124 milyon tona çıkardık. Sertifikalı tohum üretimimiz 2002 yılında 145 bin ton iken bugün 8 kat artışla 1 milyon 143 bin tona çıktı. Tohumculuk sektörüne son on sekiz yılda toplam 2,4 milyar lira destek sağladık.

2005-2020 döneminde bugüne kadar üreticilere 1 milyar 421 milyon lira sertifikalı tohum kullanım desteği, 637 milyon lira sertifikalı tohum üretim desteği ödedik. Yürütülen etkin çalışmalar ve sağlanan desteklerle tohum üretiminde, buğdayda 6 kat, arpada 40 kat, mısırdaki 3 kat, çeltikte 7 kat ve sebze tohumu üretiminde ise yüzde 69 artış gerçekleşmiştir. 2002 yılında 17 milyon dolar olan tohum ihracatımız 2019 yılında yüzde 763 artışla 149 milyon dolara yükselmiştir. Bugün, 88 ülkeye tohumluk ihracatı yapıyoruz.

Kıymetli milletvekilleri, halkımızın tükettiği şekerin tamamı yerli ve milli olarak yurt içinde üretilmektedir. 7255 sayılı Kanun’la tütün ithalatının azaltılması, ithalat yoluyla temin edilen tütünlerin yerine Türk tütünleri kullanılarak çiftçilerimizi kalkındırmayı amaçladık. Bu kapsamda, 4733 sayılı Kanun’da değişiklik yaparak yurt içi piyasaya arz amacıyla üretilen tütün mamullerinde en az yüzde 30 oranında Türkiye’de üretilen tütünlerin kullanımı zorunlu hâle getirildi. Desteğiniz için teşekkür ederim.

Tarımsal üretimimizi garanti altına almak için, ülkemiz genelinde 2020 yılında koruma altına aldığımız 26 büyük ovayla birlikte toplam 291 büyük tarımsal ovayı sit alanı olarak ilan ettik. Korunan ova sayısını 300’e çıkarmak için çalışmalarımız devam etmektedir. Bu ovalarımızda bir çivi dahi çaktırmayacağız, sadece tarımsal üretim yapılacaktır. Ayrıca, tarımsal üretimimize destek maksadıyla, “Tarımsal Hava Tahmini Mobil Uygulaması”nı da yüzde 80 oranında tamamladık. Bu yıl sonunda tüm üreticilerimizin hizmetine sunacağız.

2020 yılında, 64 tane otomatik meteoroloji gözlem istasyonu, 5 deniz otomatik meteoroloji gözlem istasyonu, 3 adet havaalanı otomatik meteoroloji gözlem istasyonu kurduk. Ayrıca, 100 elde taşınabilir otomatik meteoroloji gözlem istasyonu alımını gerçekleştirdik. 422 ilçe için uyarı veren “Zirai Don Uyarı Sistemi”ni, ülkemizdeki tüm ilçeleri kapsayacak şekilde 15 Mart 2020 tarihinde çiftçilerimizin hizmetine sunduk. Ayrıca, denizcilik sektöründe ihtiyaç duyulan meteorolojik bilgilerin sunulması amacıyla hazırlanan Piri Reis denizcilik “web” sayfası yüzde 95 oranında tamamlanmış olup 2020 yılı sonunda denizcilerimizin hizmetine sunulacaktır.

Değerli milletvekilleri, son on sekiz yılda hayvancılığa verdiğimiz desteklerle büyükbaş hayvan sayımız yüzde 81, küçükbaş hayvan sayımız yüzde 72 artmıştır. Süt üretimimiz yüzde 173 artışla 23 milyon tona, kırmızı et üretimimiz yüzde 186 artışla 1,2 milyon tona, tavuk eti üretimimiz yüzde 207 artışla 2 milyon 140 bin tona çıkmıştır. Yumurta üretimimiz ise yüzde 72 artışla 19,9 milyar adede ulaşmıştır. Son iki yılda ise büyükbaş hayvan varlığımız yüzde 8 artarak 18,6 milyona, küçükbaş hayvan varlığımız yüzde 20 artarak 55,1 milyona; 2020 yılı ilk altı ayında ise 2019 yılına göre, büyükbaş hayvan varlığımız yüzde 4,2, küçükbaş hayvan varlığımız ise yüzde 13,6 oranında artmıştır. Son iki yılda süt üretimimizi yüzde 11, kırmızı et üretimimizi yüzde 7 artırdık. Ayrıca, hayvancılığımızı

geliştirmek amacıyla yetiştiricilerimize düve alım desteği, suni tohumlama çalışmaları, küçükbaş anaç hayvan desteği, küçükbaşta sürü büyütme ve yenileme desteği ve sürü yöneticisi çoban istihdam desteği sağlıyoruz.

Ülkemizde yıllık 600-700 bin ton civarında su ürünleri üretilirken son iki yılda yüzde 33 artışla 837 bin ton üretim gerçekleşmiştir. Su ürünleri yetiştiriciliğinin geliştirilmesi, yaygınlaştırılması ve stoklarının güçlendirilmesi amacıyla balıklandırma çalışmaları yapmaktayız. Yetiştiricilerimizin kaliteli kaba yem ihtiyacını karşılamak için yem bitkilerine, 2002 yılında 35,6 milyon lira destek ödenmişken 2020 yılı Ekim ayı itibarıyla ise 791 milyon lira destekleme ödemesi yaptık. Son on sekiz yılda toplam 7 milyar lira destekleme ödemesi yapılmıştır. Yem bitkisi ekiliş alanı 3 kat artışla 2,3 milyon hektara, kaba yem üretimi 2 kat artışla 69 milyon tona çıkmıştır.

Saygıdeğer milletvekilleri, “tarladan sofraya güvenilir gıda” anlayışıyla, tüketici sağlığını en üst düzeyde korumaya yönelik çalışmalarımız aralıksız devam ediyor. Bu kapsamda, siz değerli milletvekillerine, geçen hafta gıda güvenliği kapsamında çıkarılan kanuna verdiğiniz desteklerinizden dolayı teşekkür ederim.

Ülke genelinde, risk esaslı olarak yürüttüğümüz denetim ve kontrollerde 2019 yılında 1,2 milyon gıda denetimi, 2020 Ekim ayı itibarıyla da 1,1 milyon gıda denetimi yapılmış olup denetimlerimize devam etmekteyiz. Özellikle pandemi sürecinde kontrollerimizi daha da artırdık. Sağlıksız gıda üreten, gıdada taklit veya tağşiş yapan gıda firmalarını kamuoyuna ifşa ediyoruz. 2012- 2020 Ekim arasındaki değişik dönemlerde 26 kez bu firmaları kamuoyuna açıkladık. Bu kapsamda, toplam 1.609 firmanın 3.605 farklı parti ürününü kamuoyuyla paylaştık. 3.101 parti ürünü taklit-tağşiş kapsamında, 504 parti ürünü ise içerisinde bulunmaması gereken ilaç etken maddesi veya boyar madde bulunması nedeniyle kamuoyuna ifşa ettik. 2020 yılında, taklit-tağşiş yapan firmaları tam 5 kez kamuoyuna duyurduk.

Ambalajlı gıdaların etiketinde enerji ve besin öğelerinin miktarının belirtilmesiyle, toplu tüketim yerlerinde alerjen bildirimini 1 Ocak 2020 tarihinden itibaren zorunlu hale getirdik. 7 Mayıs 2020 tarihinde yapılan yönetmelik değişikliğiyle, 1 Ocak 2021 tarihinden itibaren, gıdalarda trans yağ içeriğinin yüzde 2’nin üzerinde olmasına izin vermeyeceğiz. Ülkemizde, trans yağla ilgili uygulamaya, Avrupa Birliğinden 3 ay önce geçilmiş olacaktır.

İnsan sağlığını tehlikeye sokan gıda üreten, taklit veya tağşiş yapan firmaların cezalarının arttırılmasıyla ilgili düzenleme de sizlerin sayesinde geçtiği için, bir kere daha, bu konuda vermiş olduğunuz destekten dolayı teşekkür ediyorum.

Kıymetli milletvekilleri, Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı kapsamında bugüne kadar 11.554 projeye 3,14 milyar lira hibe desteği sağladık. 2020 yılında, 13’üncü Etap kapsamında, şu ana kadar 210 milyon lira hibe desteği ödedik. 581 proje tamamlanarak faaliyete geçmiştir. 2.216 projeye 681 milyon lira hibe desteği vereceğiz. Bu projelerle, kırsalda toplam 98.507 kişiye iş imkânı sağlanmış olup bunun 5.748’i kadın istihdamından oluşmaktadır.

2020 yılında, İzmir, Düzce, Mardin ve Amasya illerinde pilot uygulama olarak başlattığımız kırsal alanda tarım ve ormancılık sektörlerinde girişimciliği desteklemek, bu sektörlerde yürütülen faaliyetlerin uzman kişiler tarafından yapılmasını sağlamak ve örnek teşkil edecek projelerin uygulanması kapsamında 71 proje sahibine 7 milyon lira hibe desteği ödedik. Yıl sonuna kadar 2,9 milyon lira daha destek ödemesi yapacağız.

TKDK tarafından, bugüne kadar, IPARD-I ve IPARD-II kapsamında, sözleşmesi imzalanan 16.569 projeye, yatırımcılara yaklaşık 4,3 milyar lira hibe desteği ödedik. IPARD yatırımları bazı vergilerden muaf olduğundan, yatırımcılara 1,6 milyar liralık dolaylı bir katkı da sağlanmıştır. IPARD kapsamında, bugüne kadar yapılan yaklaşık 12,6 milyar liralık yatırımla 69 bin yeni iş imkânı sağlanmıştır.

“LEADER” AB’ye aday ülkeler arasında ilk kez Türkiye’de uygulanmaya başlamıştır. Destek miktarı, yerel eylem grubunun kapsadığı bölgenin nüfus büyüklüğü ve alanına göre 320 bin ile 400 bin avro arasında olacaktır.

Ticaret Bakanlığına kayıtlı lisanslı depolara, kira ücretlerinin %50’sini geçmeyecek şekilde kira desteği verilmektedir. 2014-2020 yılları arasında lisanslı depolara 201 milyon lira kira desteği verilmiştir. 2019-2020 yılları arasında, ÇKS’ye kayıtlı üreticilerimize lisanslı depoculuk desteklemeleri kapsamında, ilave kira, nakliye ve analiz ücreti olmak üzere 49 bin üreticimize 85 milyon lira destek verdik. Lisanslı depoculuk desteği toplam 286 milyon lira olup bunun 120 milyon lirasını 2020 yılında verdik. Yıl sonuna kadar 35 milyon lira daha destekleme ödemesi yapacağız.

Bireysel güçlerin bölgesel güç hâline dönüştüğü tarıma dayalı ihtisas OSB’ler kümelenme faaliyetlerinin en güzel örneklerinden biridir. Yatırım programında bulunan tarıma dayalı ihtisas organize sanayi bölgelerine 2020 yılına kadar 188 milyon lira destek sağladık.

Çiftçimizin alın terini güvence altına aldığımız TARSİM’le sigorta poliçesi bedelinin yüzde 50’sini Bakanlık olarak biz karşılıyoruz. Bu kapsamda mısır, biberiye, ketencik ve çam fıstığı ürünlerini de devlet destekli bitkisel ürün sigortası kapsamında teminat altına aldık.

İsteğe bağlı olarak, yağ gülü ve sumak ürününde don riskinin verdiği zararları da teminat altına aldık. Bitkisel ürün sigortası bünyesindeki ağaç-fidan sigortasında, çay, çam fıstığı ve sumak ürünlerini de teminat altına aldık.

Su ürünleri hayat sigortasında hırsızlık teminatını, risk inceleme sonucuna göre, isteğe bağlı ek teminat olarak kapsama aldık.

2021 yılından itibaren, narenciye ve üzüm için sıcak hava zararı, teminat kapsamına alınacaktır.

2006 yılından bu zamana kadar, TARSİM kapsamında, toplam 14,4 milyon poliçe düzenlendi, 282 milyar lira değerinde tarımsal varlık sigorta altına alındı ve 6,9 milyar lira da hasar tazminatı ödendi. 2020 Ekim ayı itibarıyla de 1.693 poliçe ve 1,3 milyar lira prim desteği verilmiştir.

Ülkemiz dünyada en fazla ağaçlandırma yapan ilk 3 ülke arasında yer almaktadır. Son on sekiz yılda yaklaşık 5,4 milyon hektar alanda çalışma yaparak 4,7 milyar fidanı toprakla buluşturduk. 20,8 milyon hektar olan orman alanımızı son on sekiz yılda yaptığımız çalışmalar neticesinde 22,7 milyon hektara çıkardık. 2020 yılı sonu itibarıyla orman varlığımızın 22,9 milyon hektar olmasını ve ülkemiz yüz ölçümünün % 29,4’ünü kaplamasını hedeflemekteyiz. 2002’de sertifikalı orman alanı hiç bulunmazken 2019 yılında 4,3 milyon hektar alan sertifikalandırılmış olup 2020 sonu itibarıyla da 6,6 milyon hektar alan sertifikaya sahip olacaktır.

11 Kasım 2019 saat 11.11’de 81 ilimizde genç yaşlı el ele, aynı anda 13,8 milyon fidanı daha yeşil bir Türkiye için toprakla buluşturduk. Çorum’da 303 bin 150 fidanla bir saatte en fazla fidan dikme rekorunu kırarak Guinness Rekorlar Kitabı’na girdik.

Yeri gelmişken sizleri de 11 Kasım Milli Ağaçlandırma Günü’nde Saygıdeğer Cumhurbaşkanımızın himayelerinde gerçekleştirecek olduğumuz fidan dikim etkinliğimize davet ediyorum. İnşallah, bu yıl da “Geleceğe Nefes, Dünyaya Nefes” çağrısıyla 81 ilimizde binden fazla noktanın yanında 30’a yakın ülke ile aynı anda fidan dikeceğiz. Bu anlamlı etkinliğimizi de rekorlarla taçlandıracağız.

Yangınla mücadele konusunda 2003 yılında kırk dakika olan ilk müdahale süremizi on iki dakikaya indirdik. 2020 yılında orman yangınlarıyla mücadele hizmetlerinde 27 su atar helikopter, 2 amfibik uçak, 1 insansız hava aracı, 6 idari helikopter olmak üzere toplam 2.597 adet taşıt kullanıyoruz. Ormanlarımızı 776 kuleden 7/24 gözetliyoruz. 117 gözetleme kulesinde 254 kamera kullanıyoruz. Ayrıca, insansız gözetleme kulelerini hizmete aldık. Projenin tamamlanmasıyla 2023 yılına kadar yıllık 60 milyon lira tasarruf sağlamış olacağız. Buradan bir kez daha orman yangınlarıyla mücadelede bölgemizde lider ülke konumunda olduğumuzu hatırlatmak isterim.

Ülkemizde askerî amaçlar dışında ilk kez orman yangınlarıyla mücadele için de İHA'ları kullanmaya başladık. Bir İHA'yla anlık olarak 600-800 bin hektarlık alan bir dakika içinde ise 3 ila 3,5 milyon hektarlık alan taranabilmektedir. Böylece, yangınlar en hızlı şekilde tespit edilerek bölgeye kısa sürede ulaşım sağlanmaktadır.

Orman yangınlarıyla mücadelede haberleşme sistemimizi güçlendirerek Yangın-Cell Haberleşme Sistemi'mizi kurduk. Dijital Navigasyon Takip Sistemi sayesinde yangın söndürme ve hizmet araçlarının uydudan on-line takibinin sağlanması projesi devam ediyor.

Orman köylülerine faizsiz kredi ve hibe desteği sağlıyoruz. 8/8/2020 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan yönetmelik değişikliğiyle tüm ORKÖY kredilerini de faizsiz hâle getirdik. Son on sekiz yılda 235 bin aileye 3 milyar 220 milyon lira; 204 kooperatife 117 milyon lira olmak üzere toplam 3 milyar 337 milyon lira ORKÖY kredi desteği sağladık. Verilen desteklerle 244 bin adam/ay istihdam sağlanmıştır. 2020 yılında 2.400 aileye 250 milyon lira ORKÖY kredi ve hibe desteği sağlayacağız.

Ülkemizin tabii güzelliklerini koruyup geliştiriyoruz. Bugün, ülkemiz genelinde bulunan 45 millî park, 249 tabiat parkı, 115 tabiat anıtı ve 31 tabiatı koruma alanına gözümüz gibi bakıyoruz.

Kıymetli milletvekilleri, 2003-2020 yılları arasında on sekiz yılda toplam 254 milyar liralık yatırım yapılmıştır. 2020 yılı sonunda toplamda baraj sayısı 876, gölet ve bent sayısı 651 adede yükseltilerek depolama kapasitesi 179 milyar metreküpe çıkarılmıştır. Sulama tesisi sayısı 3.221'e çıkarılacak ve sulamaya açılan alan ise 6,7 milyon hektar olacaktır. Toplulaştırma projesiyle de proje sayısı 263 adede, tescilli yapılan toplulaştırma sahası da 4,8 milyon hektara ulaşacaktır. Bitirilen içme suyu ve atık su tesis sayısı 367 adede temin edilen içme suyu miktarı ise yıllık 4,7 milyar metreküpe ulaşacaktır. Taşkın koruma tesis sayısı ise 10.107'ye ulaşacaktır.

2018-2020 yılları arasında 72 baraj, 80 gölet ve bent, 225 sulama tesisi, 46 içme suyu tesisi, 5 atık su tesisi, 45 HES, 400 taşkın tesisi, 100 arazi toplulaştırma ve Tarla İçi Geliştirme Hizmetleri Projesi olmak üzere toplamda 973 adet tesis bitirilmiştir. Bitirilen bu tesislerle 201 bin hektar alan sulamaya açılarak yıllık 1,6 milyar lira ekonomiye katkıyla beraber 181 bin kişiye de tarımsal istihdam sağlanmıştır.

Arazi Toplulaştırma ve Tarla İçi Geliştirme Hizmetleri Projesi kapsamında 1,56 milyon hektar alanın tescilli yapılarak tarımsal üretim yapanlara 1 milyar lira katkı sağlanmıştır. 2020 yılı fiyatlarıyla bitirilen bu tesisler dâhil toplam yatırım gideri olarak 38 milyar lira harcama yapılmıştır.

2020 yılı içinde, Kars Barajı, Reyhanlı Barajı, Tahtaköprü Barajı yükseltilmesi, Demirözü ve KOS 1, 2, 3 Sulamaları, Hatay İçme Suyu Arıtma Tesisi, Davutlar Regülatörü ve Rize Merkez ve Güneysu ilçeleri Taşlıdere Vadisi ıslahı 5. Kısım olmak üzere toplam 2,4 milyar lira tutarındaki 7 tesisin açılışını yaptık. Bu tesisler sayesinde 18.500 hektar alan sulamaya açılmış, 891 hektometreküp depolama sağlanmış ve 10 adet meskûn mahal taşkın hasarlarından korunmuştur. Açılan bu tesisler ekonomiye yıllık 128 milyon lira katkı ve 17 bin kişilik istihdam sağlayacaktır.

Ayrıca, 100 milyon lira üzeri 15 adet, 100 milyon lira altı 416 tesis olmak üzere toplam 34 milyar lira tutarındaki 431 tesis açılışa hazırdır.

Bu tesislerin 25'i içme suyu, 83'ü baraj, gölet, HES, 106'sı sulama tesisi, 10 tanesi toplulaştırma, 190'ı taşkın koruma tesisi ve 17 adedi diğer tesislerdir. Bu tesislerle 11,2 milyar metreküp su depolanmış, yıllık 500 milyon metreküp içme suyu sağlanmış ve günlük 610 bin metreküp su arıtılmıştır.

Ayrıca, yine, 83 bin hektar alan sulu tarıma açılmış, 176 bin hektar alanda toplulaştırma tescilli yapılmış, yıllık 4,12 milyar kilovatsaat hidroelektrik enerji üretilmiş ve ekonomiye yıllık 3,7 milyar lira katkı sağlanmıştır.

On Birinci Kalkınma Planı ve Tarım Şûrası kararları doğrultusunda 2021 yılı su ve sulama yatırımlarında hamle yılı olacak. 2021 yılında su yatırımlarına ayrılan ödenek, 2020 yılı sene başına göre yaklaşık 2,4 kat daha fazladır. Bu kapsamda GAP ve KOP başta olmak üzere sulama yatırımlarını hızlandırarak verimli topraklarımızın bereketine bereket katacağız. Ayrıca uygulayacağımız bütçe dışı finansman yöntemleriyle de sulama yatırımlarını hızlandırarak ülkemizi su yatırımları şantiyesine çevirmek öncelikli hedefimizdir.

GAP Eylem Planı'ndaki 1 milyon 58 bin hektar sulama alanının yüzde 55'i tamamlandı. Sulama projelerinin en önemli ayağı olan ana kanalların büyük kısmını da tamamladık. KOP'un ise toplam 1 milyon 550 bin hektar olan arazilerin yüzde 69'u hizmete alınmış, projenin kilit tesisi olan Mavi Tünel Projesi'nden ovaya su aktarılmaya başlanmıştır.

81 ilimiz için hazırladığımız içme suyu eylem planlarıyla 2040, 2050 ve 2071 yıllarına kadar içme suyu ihtiyaçlarının karşılanması hedefi doğrultusunda şehirlerimize memba kalitesinde içme suyu temin çalışmalarımız devam etmektedir. Bitirilen tesislerle 45 milyon kişiye yıllık 4,5 milyar metreküp içme, kullanma suyu temin edilmiştir. 2023 yılı sonuna kadar bu miktarın yılda 5 milyar metreküpe ulaşmasını planlıyoruz.

Ankara'nın asırlık rüyası olan, 31,5 kilometre uzunluğuyla Türkiye'nin en uzun içme suyu tüneli olan Gerede Projesi'yle başkentimiz Ankara'ya yıllık 226 milyon metreküp su sağlayarak başkentimizin 2050'ye kadar su problemini çözdük.

Kilis Yukarı Afrin Barajı, Gaziantep Düzbağ, Konya Mavi Tünel İçme Suyu Projeleri ise hizmete aldığımız diğer projelerden bazılarıdır.

2020 yılında yaşanan Adana, Bursa, Rize Çayeli ve Giresun taşkınlarında olduğu gibi taşkın afetlerine karşı makine ve iş gücü imkânlarımızla taşkın öncesi, esnası ve sonrasında gerekli müdahale ve yapısal tedbirleri de içeren taşkın kontrolü ve koruma çalışmalarını yapmaktayız.

Herhangi bir taşkın afeti meydana geldiğinde makinelerimiz hızlı bir koordinasyon içerisinde yakın bölgelerden anında afet bölgesine ulaştırılmaktadır. Ayrıca DSİ ve Meteoroloji Genel Müdürlüğü tarafından erken uyarı sistemi geliştirilerek uygulamaya konulmuştur. Hidroelektrik enerjide yıllık 106 milyar kilovatsaat olan üretim potansiyelimizi 2020 yılı sonunda yıllık 110 milyar kilovatsaate, 2023 yılı sonunda da 135 milyar kilovatsaate ulaştıracağız.

Yurt içinde ve yurt dışında tarımsal sulama, içme, kullanma suyuyla, yer altı suyu seviyelerinin tespiti, izlenmesi için araştırma ve rasat amaçlı sondaj kuyusu açma faaliyetlerimize devam etmekteyiz. Ön yüzü beton kaplı baraj tipinde dolgu hacmi bakımından dünyanın birincisi Ilısu Barajı ve HES'te toplam 6 ünitenin 5'i devreye alınmıştır. 6 milyon nüfuslu bir şehrin yıllık enerji ihtiyacını karşılayacak kurulu güce sahip olan proje yılda 4,12 milyar kilovatsaat enerji üreterek 3 milyar lira katkı sağlayacaktır. Tamamlandığında sınıfında dünyanın en yüksek 3'üncü büyük barajı olacak olan Yusufeli Barajı, millî ekonomiye yıllık 1,6 milyar lira katkı sağlayacaktır. Ekim ayı sonu itibarıyla

3,7 milyon metre küp beton atılarak barajın yüzde 85'i tamamlanmıştır. Dicle Nehri üzerindeki en büyük sulama barajı olan Silvan Barajı'nın ön yüz beton öncesi gövde dolgusu tamamlanmış, yüzde 70 fiziki gerçekleştirme sağlanmıştır. 2021 yılında ön yüzü beton kaplama imalatı yapılarak gövde inşaatı tamamlanacaktır. Suların yer altında depolanması prensibine dayanan yer altı barajları inşasına da özel önem vermekteyiz. Cumhuriyetimizin 100'üncü yılının kutlanacağı 2023 yılına kadar yer üstü barajlarının yapılmadığı coğrafyalarda 100'ün üzerinde yer altı barajı inşa etmeyi de hedefliyoruz.

Değerli milletvekilleri, Bakanlığımız, 60 araştırma enstitüsü ve bünyesinde çalışan 2 binden fazla araştırmacısıyla güçlü bir AR-GE altyapısına sahiptir. AR-GE projelerine sağlanan destekler kapsamında 2007-2020 yılları arasında yapılan 1.896 başvurudan, 429 AR-GE projesi destek kapsamına alınmıştır. Desteklenen 343 proje sonuçlanmış olup 86 proje ise devam etmektedir. Bu projelere toplam 95 milyon lira destekleme ödemesi yapılmıştır. Bakanlığımız AR-GE Destek Programı'na, 2020 yılı için 21,4 milyon lira bütçe ayırmıştır. Yerli ve milli teknolojiler geliştirmek için var gücümüzle çalışıyoruz. Ülkemizin "İlk yerli ve milli tarla sınıfı" diye anılan 105 beygir gücündeki, 4 teker, tahrikli manevra ve dümenleme kabiliyeti sınıfındaki traktörlere göre iyileştirilmiş milli elektrikli traktör prototipi üretilmiş ve 20 adet için üretime geçilmiştir. Ayrıca 65 beygir gücündeki Elektrikli Bahçe Traktörü Prototipi Geliştirme Projesi çalışmalarına devam edilmektedir. Bakanlığımız araştırma enstitüsü ve üniversite iş birliği çerçevesinde geliştirilecek olan otonom ilaçlama robotuyla ilgili değişken oranlı ilaç uygulama projesi çalışmaları devam etmektedir.

Akıllı küpe uygulamasının 20 bin hayvan üzerinde deneme çalışmasına başlanmış olup çalışmalar tamamlandığında bütün hayvan varlığına uygulamayı planlıyoruz. Önümüzdeki dönemde gerek büyükbaş, gerekse damızlık küçükbaş hayvan takibi dijital ortamda yapılacak, ülkemizdeki canlı hayvan varlığımız ve biyolojik bilgileri kayıt altına alınmış olacaktır.

Toprak Mahsulleri Ofisinin alım yaptığı tüm ürünlerde 2020 hasat döneminde hasat öncesi fiyatları açıklayarak üreticimizi memnun ettik. Alım fiyatlarını makarnalık buğday için 1.800 lira/ton; kırmızı, beyaz sert ekmeklik buğday için 1.650 lira/ton; arpa için 1.275 lira/ton; çavdar, yulaf, tritikale için de 1.250 lira/ton olarak açıklayarak peşin ve emanet alımları başlattık. Bugüne kadar 52 bin üreticiden alımı gerçekleştirilen ürünlerin bedelini lisanslı depolarda üç gün, diğer ürünlerde ise yedi ile on gün içerisinde ödedik. Nohut alım fiyatını 3.350 lira/ton olarak açıklayarak alımları başlattık. Giresun kalite kabuklu fındık alım fiyatını 22,5 lira/kg, levant kalite kabuklu fındık alım fiyatını 22 lira/kg ve sivri kalite kabuklu fındık alım fiyatını 21 lira/kg olarak açıkladık. Çeltik müdahale alım fiyatlarını, randımana göre 3.200-4.500 lira olarak açıkladık.

Cumhuriyet tarihinde ilk kez TMO, 21 Eylül 2020 tarihinde 4 numara kükürtlenmiş kuru kayısı için 21 lira/kg, kükürtlenmemiş kuru kayısı için 23 lira/kg müdahale alım fiyatı açıklayarak elektronik ürün senedi yoluyla lisanslı depo üzerinden alımlara başladı.

Et ve Süt Kurumu tarafından 2019-2020 yıllarında, 260 bin baş hayvan alımı yapılarak 86 bin ton kırmızı et, 8 milyon 360 bin adet kanatlı hayvan alımı yapılarak da 16.300 ton beyaz et üretilmiştir. Et ve Süt Kurumu tarafından, yetiştiricilere, 2019-2020 yıllarında yaklaşık 3 milyar lira ödeme yapılmıştır. Süt piyasası düzenleme görevi doğrultusunda Et ve Süt Kurumu tarafından, dört yılda üreticiden alınan 1,1 milyon ton arz fazlası çiğ süttten 92 bin ton yağsız süt tozu üretilmiş ve tamamına yakını yurt dışına satılmıştır. Bu kapsamda, süt üreticilerine yaklaşık 1 milyar lira ödeme yapılmıştır.

Ülkemizde üretilen yaş çayın yüzde 50-55'i ÇAYKUR'un 47 fabrikasında işleniyor. ÇAYKUR tarafından 2019 yılında 750 bin ton yaş çay alımı gerçekleştirilmiştir. 2020 yılı yaş çay alım kampanyasında 752 bin ton yaş çay alımı yapılmış olup yaş çay bedelleri satın almayı takip eden ay

içerisinde peşin olarak ödenmektedir. 2019 yılı yaş çay alım bedeli olarak üreticimize 2,6 milyar lira, 2020 yılı Eylül ayı itibarıyla da 1,7 milyar lira ödenmiştir. Çay üreticilerine 2020 yılında 245 milyon lira budama tazminatı ödemesi yapılmıştır.

Değerli milletvekilleri, biraz da ileriye dönük hedeflerimizden söz etmek istiyorum.

Mera, yaylak ve kışlakların tespitlerini tamamlayacağız. 2,5 milyon dekar alanda mera ıslah ve amenajman projelerini yapacağız. 2021 yılında çiftçilerimize yaklaşık 200 milyon liralık bireysel sulama desteği yapmayı planlıyoruz.

2021-2025 yılları arası 4. Dönem Kırsal Kalkınma Destekleri kapsamında yüzde 50 hibe desteği vereceğiz. Bu kapsamda, özellikle kadın, genç girişimcilere ve küçük aile işletmelerine yönelik kurutma, dondurma, konserve yapma ve paketlenme faaliyetlerinde yüzde 50 hibeli 500 milyon liraya varan hibe desteği vermeyi hedefliyoruz. Kırsal Alanda Uzman Eller Projesi'ni 81 ilde uygulamaya koymayı ve 200 milyon lira hibe desteği vermeyi hedefliyoruz.

2021 yılında lisanslı depoculuk kapsamında 170 milyon lira hibe desteği ödemesi yapacağız.

Su ürünleri yetiştiriciliğinde hedefimiz, 2021 yılında 450 bin ton, 2023 yılında ise 600 bin ton üretim ve 2 milyar dolar ihracat.

2021 yılında yurt genelinde atıl-boş-nadas arazilerinde stratejik önem arz eden ürünlerde yazlık ekiliş uygulamasını da ülke geneline yayacağız.

Arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetlerinde 2023 hedefimiz 8,5 milyon hektar alanda toplulaştırma çalışmalarını tamamlamak.

2021 yılında orman varlığımızı 22,9 milyon hektara çıkaracağız. 2023 yılına kadar orman alanlarını genişleterek ülke yüz ölçümümüzün yüzde 30'u olan 23,4 milyon hektara çıkarmak öncelikli hedeflerimiz arasındadır. 2021 yılında ormanların tapuya tescil işlemlerini tamamlayacağız. 2023 yılında ise 2/B uygulamalarını tamamlamış olacağız.

2021 yılında insansız hava araçlarının sayısını 4'e çıkaracağız. Ağaçlandırma ve erozyonla mücadele faaliyetleri olarak 2021 yılında 100 bin hektar alanda çalışma gerçekleştireceğiz. 2021 yılında 270 milyon adet fidan üreteceğiz. Toprak Muhafaza Çalışması Programı 2021 hedefimiz 17.200 hektardır. Yine, odun üretim miktarını da 32 milyon metreküp olarak hedefliyoruz. 2023 yılında odun dışı ürün ihracatını da 2 milyar doların üzerine çıkarmayı hedefliyoruz. 2021 yılında ORKÖY kredi ve hibe destek tutarı 300 milyon lira olacaktır. 2023 yılı için erozyonla taşınan toprak miktarını da 130 milyon ton/yıla indirmeyi hedefliyoruz.

Meteoroloji Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan 30 metreye kadar yüksek çözünürlüklü rüzgâr tahmin sistemini orman yangınlarını söndürme çalışmalarında ilk defa kullanmaya başladık. Bu sistem sayesinde harita üzerinden seçilen herhangi bir yangın noktasına ait rüzgâr verilerinin yetmiş iki saate kadar birer saat aralıklarla ülkemizi kapsayacak şekilde üretilmesini planlıyoruz. Orman yangınlarının yanında, rüzgâr enerjisi tahmini, İHA-SİHA uçuşları, yamaç paraşütü ve sıcak hava balonu gibi havacılık faaliyetlerine de meteorolojik destek verilmesini hedefliyoruz.

İstanbul Havalimanı'nda, dünyada sayılı havalimanlarında bulunan alçak seviye rüzgâr kirliliği uyarı sistemini kurmayı planlıyoruz.

Yedi güne kadar yayınlanan hava tahmini periyodunu 2021 yılı sonunda on beş güne çıkaracağız.

2021 yılında DSİ Genel Müdürlüğümüzce 18 baraj ve 72 gölet ve bent daha bitirerek depolama sayısını 1.617 adede, kapasitesini 180 milyar metreküpe ulaştırmak, biten sulama tesis sayısını 3.313 adede ve sulamaya açılan alanı 6,9 milyon hektara çıkarmak, toplulaştırmada 44 adet daha projeyi

bitirerek toplamda 307 adede, tescil edilecek alanı 1,3 milyon hektar artırarak 6 milyon hektara ulaştırmak, içme suyunda 15 tesisi daha bitirerek toplam 382'ye, temin edilecek içme suyu miktarını da 4,8 milyar metreküpe çıkarmak hedeflerimiz arasında.

137 taşkın kontrol tesisi daha bitirilerek toplam tesis sayısını 10.244'e çıkarmak hedefimiz olacaktır. 2021 yılında 3 havzada daha nehir havza yönetim planını tamamlayarak havza sayısını 11'e çıkarmayı hedefliyoruz. 2020 yılında e-devlet üzerinden vatandaşlarımızın kullanımına açılmış olan 81 ilimize ait su erozyonu verilerine, 2021 yılında çığ durumunu da ekleyerek "android" yazılımıyla da halkımızın hizmetine sunacağız. Bu yazılım sayesinde vatandaşlarımız bulundukları yerin erozyon ve çığ durumunu anlık görebilecekler.

TİGEM olarak 2021 yılında sertifikalı hububat tohumu satışını 240 bin tona, damızlık sığır varlığını 33 bin başa, damızlık koyun varlığını 235 bin başa, damızlık sığır satışını 3.400 başa, damızlık koyun satışını 24 bin başa, boğa sperması üretimini 1 milyon doza ve kenevir tohumu üretiminin de 80 tona çıkarılmasını hedefliyoruz.

Değerli milletvekilleri, Bakanlığımız 2019 yılı Sayıştay Denetim Raporu'nda, 45 adedi Bakanlığımız faaliyetlerine, 8 adedi ise döner sermaye iş ve işlemlerine ilişkin olmak üzere 53 adet bulgu yer almaktadır. "Denetim Görüşünün Dayanakları" bölümünde 13 adedi Bakanlığımız faaliyetlerine, 3 adedi döner sermayemiz iş ve işlemlerine ait toplam 16 bulguya yer verilmiştir. Bulgular, muhasebeleştirme ve raporlama, alacakların takibi, destekleme ve proje ödemelerinin prosedürüne ilişkindir. Raporda yer alan 2019 Yılı mali tabloları ile verilmesi gereken sayım ve tespit tutanaklarının verilmemesi, mali tablolarla birlikte sunulması gereken açıklama ve notların bulunmaması, Avrupa Birliği Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (IPA) kapsamında kullanılan fonların Bakanlık muhasebe sistemine kaydedilmemesi bulgularına katılmadığımızı, bunun yanında 9 tane bulguya kısmen katıldığımızı, 4 adet bulguya da katıldığımızı gerçekleriyle birlikte Sayıştay Başkanlığına ilettiğimiz.

"Denetim Görüşünü Etkilemeyen Tespit ve Değerlendirmeler" bölümlerinde ise Bakanlığımızın yaptığı iş ve işlemlerin bazılarına ilişkin 37 adet denetçi görüşü niteliğinde iyileştirme önerisinde bulunulmuştur. Yine bu bulgulardan 9 adedine katılmadığımızı, 19 adedine kısmen katıldığımızı, 9 adet bulguya da katıldığımızı, gerçekleriyle birlikte Sayıştay Başkanlığına ilettiğimiz. Bakanlığımıza cevaplanmak üzere gönderilen Mayıs 2020 tarihli denetim raporu bulgularına ilişkin 24 sayfa detaylı görüş ve önerilerimiz Bakanlığımızca 29/6/2020 tarihinde Sayıştay Başkanlığına iletilmiştir. Ancak nihai raporda, geçmiş yılların aksine Bakanlığımızın itiraz, görüş ve önerilerine yer verilmemiştir. Bakanlığımızın görüş ve önerileri Sayıştay raporunda yer almamasından dolayı kamuoyuyla paylaşılammıştır. Oysaki kabul görmüş uluslararası denetim standartlarına göre denetlenen kurumun görüşlerine yazılan raporlarda yer verilmesi gereklidir.

Bakanlığımız, yasama adına denetim faaliyeti yürüten Sayıştay Başkanlığının tespit ve değerlendirmelerine büyük ehemmiyet göstermekte olup tespit edilen bulguların ve önerilerin gereğinin yapılması konusunda da tüm teşkilata talimat verilmiştir. Geçen yıl olduğu gibi Rehberlik ve Teftiş Başkanlığımızca, bu sene de bulgularla ilgili, birimlerimizde inceleme ve soruşturma başlatılmıştır. 2019 yılı Sayıştay Denetim Raporu'nda yer alan bulguların gereğinin birimlerimizce yerine getirilmesinin izlenmesine yönelik bir çalışma daha İç Denetim Başkanlığımızca yürütülmektedir. Görüleceği üzere, Sayıştay bulgularına ilişkin hem idari hem cezai açıdan her türlü tedbir zamanında alınmaktadır. Sayıştay Başkanlığı denetim raporunda bahsedilen hususlar hakkında Bakanlığımız azami önemi göstermektedir. Mevzuat değişikliği gerektiren ve Bakanlığımız uhdesi dışında diğer kurumlarla iş birliği gerektiren konularda çalışmalarımız devam etmektedir ve ilgili kurumlarla da istişarelerimiz sürmektedir.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; kaynakların en yüksek faydayı sağlayacak programlara tahsis edilmesini hedefleyen, program bütçe sistemine uygun olarak hazırlanan Bakanlığımızın 2021 yılı bütçe teklifi 9 program, 16 alt program ve 41 faaliyetten oluşmaktadır. Bakanlığımız 2021 yılı bütçesi bir önceki yıla göre yüzde 27,8 artarak 51,5 milyar lira olmuştur. 549 milyon lira olan 2020 yılı Bakanlık merkez yatırım bütçesi 2021 yılında yüzde 155 artışla 1,4 milyar lira, bağlı kuruluşların 6,8 milyar lira olan 2020 yılı yatırım bütçesi 2021 yılında yüzde 134 artışla 15,9 milyar lira olmuştur. 2021 yılı bütçesinin yüzde 43'ü olan 22 milyar lirayı tarımsal desteklemelerde ve yüzde 34'ü olan 17,5 milyar lirayı ise tarımda verimliliği ve geliri artırmak için yatırımlarda kullanacağız. Özellikle verimliliği artıracak olan su ve sulama yatırımlarıyla tarımsal üretimimizi artırmış olacağız.

Bütçemiz Türkiye'nin çiftçisinin, üreticisinin, vefakârca üreten insanların bütçesidir. Sizlerden, onlar adına 2021 bütçemize destek istiyorum.

İçinde bulunduğumuz pandemi süreci bir kez daha göstermiştir ki tarımsal üretim ve gıda insanoğlu için vazgeçilmezdir.

Sözlerimi burada bitirmeden önce, geçen hafta Bakanlığımı ilgilendiren 7255 sayılı Gıda, Tarım ve Orman Alanında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun'a vermiş olduğunuz destek için tekrar teşekkür ediyorum.

Bu bilinçle ve siyaset üstü bir bakış açısıyla, Gazi Meclisimizin ve siz değerli milletvekillerinin 2021 yılı bütçemiz için desteğini bekliyor, saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, çok teşekkür ediyorum Sayın Bakan.

Değerli arkadaşlar, müzakerelere başlamadan önce Bakanlığımızın bürokratlarını tanımak istiyoruz, Komisyon üyelerimiz tanımak istiyor.

Bakan yardımcılarımızdan başlayalım.

Buyurun lütfen.

(Katılımcılar kendini tanıttı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, teşekkür ediyorum.

V.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

1.- 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi (1/280) ve Sayıştay tezkereleri

a)Tarım ve Orman Bakanlığı

b)Orman Genel Müdürlüğü

c)Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü

ç)Meteoroloji Genel Müdürlüğü

d)Türkiye Su Enstitüsü

e)Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Şimdi, arkadaşlar, müzakerelere başlıyoruz.

Sayın Sındır, buyurun lütfen.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan ve Tarım ve Orman Bakanlığımızın çok değerli bürokratları, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle Sayın Bakana yaptığı sunuş için teşekkür ediyorum. Birçok sayısal veriyle çalışmalarınız hakkında bilgi aktaran bir sunuş yaptınız. Tabii ki yapılan tüm iyi ve güzel işler için peşinen teşekkür ederiz ancak ortaya koymuş olduğunuz tablo hiç de o kadar pembe ve güllük gülistanlık değil maalesef. Ayrıca, verilen tüm verilere anlam katabilmek için ülkemizdeki talebin karşılanma oranıyla verilmesi daha sağlıklı ve anlaşılır olurdu; bu anlamda, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, tarım ve gıda ülkemizin en stratejik, yaşamsal, vazgeçilmez ve sürdürülebilir olması gereken sektörleri. Bu sektörlerde yapılacak yanlış işler, alınacak yanlış kararlar, eksik kararlar, üretimden uzaklaştırıp ithalatı özendiren yanlış politikalar, diğer sektörlerle etkileşimi olan tarımı ve diğer sektörleri sekteye uğratacak uygulama ve politikalar, sonuçta, sadece üreticimizi yok etmekle, üretimden soğutmakla, uzaklaştırmakla kalmaz, ithalatı ve dışa bağımlılığı da getirecektir, tüketici fiyatlarında fahiş artışlara neden olacaktır, kıtlık ve açlığa neden olacaktır; doğamızın ve çevremizin yok olmasına ve sürdürülemez kılınmasına, diğer sektörlerde de yok oluşa ve ithalata dayalı üretimin vazgeçilmez olmasına ve gıda egemenliğimizin yabancı uluslara devredilmesine neden olacaktır. Böylesi önemli bir görevdesiniz. Sayın Bakan, işte bu nedenledir ki başında bulunduğunuz Bakanlık görevi, diğerlerine göre kesinlikle en önemli ve hassasiyet gerektiren bir görev. Ancak maalesef ki sizin bu göreve gelmenizden çok önce başlayan ve hâlen devam eden teslimiyetçi, ithalatçı, küresel sermaye ve uluslararası şirketlerin egemenliğine terk edilen yeni liberal politikalar, özellikle AK PARTİ iktidarlari döneminde ve sizin de devam ettirmekte herhangi bir çekince göstermediğiniz şekilde devam ediyor.

Niyetiniz ne kadar iyi olursa olsun Sayın Bakan, almakta olduğunuz kararlar ve uygulamalarınız ne yazık ki tarımımızın bir yandan çöküşüne de neden oluyor. Bakın Sayın Bakan, size iki grafik göstereceğim: Siz iktidara geldiğinizde, 2002 yılında 26 milyon 579 bin hektar olan tarım alanı, bugün 23 milyon 95 bin hektara geriledi. Bu, 2002’den 2019’a kadar gelen gerileme, tarım alanlarında 3 milyon 484 bin hektar daralmayı getirdi. Bakın, bu büyüklüğü daha iyi algılamanız için ifade edeyim: Trakya tarım alanının yaklaşık 3,5-4 katı bu bahsettiğimiz daralma, Trakya’nın toplam yüzölçümünün ise 2 katı, toplam yüzölçümünün, bütün göller, nehirler dâhil. Bunlar da tamamen TÜİK verileri yani bu rakamlar bizim verilerimiz değil. Burada tarım alanı olarak bahsettiğimiz alanlar ekilen alanlardan -nadas alanları da buna dâhil- süs bitkileri, sebze ve meyve alanlarından oluşuyor Sayın Bakan.

Sayın Bakan, bir başka grafik, bir başka gerçek: Bu grafiğe dikkatli bakmanızı rica ediyorum -arkadaşlarımdan da- zannediyorum, zaten ekranda da görünüyor. Cumhurbaşkanlığı 2021 Yılı Yıllık Programı’nın 162’nci sayfasına da bakabilirsiniz, Tarım Sektöründe Büyüme, İstihdam ve Dış Ticaret Göstergeleri, Tablo II:20’ye bir bakalım. Öncelikle “tarım” denilince neyi anlıyorsunuz? “Tarım” denilince dünyanın her yerinde bitkisel ve hayvansal üretimin bütünü tanımlanır. Ama aynı şekilde, dünyanın hiçbir yerinde gıda, tarım kavramı, tarım tanımı, terminolojisi içinde yer almaz; gıda ayrı bir sektördür ve bu sektöre tarımsal veriler içinde yer veremezsiniz. Birçok ülkede Bakanlığın adı -ki bizde de öyleydi- “Tarım, Gıda ve Hayvancılık Bakanlığı” olarak gıdayı tarımdan ayrı tanımlamıştır. Bakın, bu grafik 2002 yılından 2019 yılı sonuna kadarki net dış ticareti gösteriyor. Grafikte kırmızı olarak gördüğünüz sütunlar net ithalatçı olduğumuzu yani eksi değer olduğunu ifade ediyor. Yani deminki grafik ile bunu yan yana getirdiğinizde bir yanda, gördüğünüz gibi, tarım alanlarındaki daralış, diğer yanda net ithalat durumu.

Sayın Bakan, kaldı ki Cumhurbaşkanlığı yıllık programındaki aynı çizelgedeki istihdam verileri de “çiftçi” olarak tanımlanan tarım emekçilerini belirtir. Peki, dış ticarete tarım sektörünün, bitkisel ve hayvansal üretimin durumu nedir; işte, bu grafik çok güzel gösteriyor. Sayın Bakan, iktidara geldiğiniz 2002 yılından başlayarak 2005 ve 2006 yılları dışında, bugüne kadar artan bir trendde net ithalatçı bir ülke olduğumuzu az önce ifade ettim. Aslında tarım alanları ve dış ticaret dengesi grafiklerini üst üste

getirdiğimizde birbirini açıklıyor. 2003-2019 döneminde ihracatımız 77,6 milyar dolarken ithalatımız 104,6 milyar dolar oldu yani 27 milyar dolar yabancıların tarım ürünlerine fazladan ödeyerek onların çiftçilerini zengin ettiniz, kendi çiftçinizi ise açlığa, yoksulluğa ve yok oluşa terk ettiniz. Bakın, hangi ürünlerde net ithalatçısınız: Hububatta; buğday, arpa, mısır, çeltikte net ithalatçısınız Sayın Bakan, TÜİK verilerinden bahsediyorum. Yağlı tohumlar: Ayçiçeği, soya, susam, kolza, yer fıstığı, aspir, bitkisel yağlar. Kuru baklagiller: Kuru fasulye, nohut, kırmızı mercimek, yeşil mercimek, bakla. Endüstri bitkileri: Pamuk, kenevir, keten tohumu, tütün, şeker, çay. Diğer bitkiler: Muz, ceviz, badem, enginar, kuru sarımsak. Hayvancılık: Büyükbaş, küçükbaş, kırmızı et, yem ham maddesi. Bunların hepsinde net ithalatçısınız Sayın Bakan, yani bu ürünlerde ithal ettiğimiz miktar ve değer ihracatımızdan daha fazla.

Daha bugün Cumhurbaşkanlığı kararıyla yayınlanan bir gümrük vergisi indirimi var, sıfırlanması. Ayçiçeği ithalatında gümrük vergisini yine sıfırladınız Sayın Bakan. Aynı zamanda ayçiçeği dışında -elimde bugünkü yayınlanan Cumhurbaşkanlığı kararı- kırmızı mercimekte de yüzde 20-30'lara yakın bir değerden yüzde 9'lara indirdiniz Sayın Bakan.

İktidarınızda bitkisel ürünlerde ithalatımız 5,6 kat, hayvancılıkta ithalatımız 17 kat arttı Sayın Bakan. Çiftçimizin bankalara borcu 2002 yılında 2,4 milyar lirayken 2019 yılı sonunda 128 milyar liraya çıktı. Çiftçi başına bankalara borcumuz ise 2002'de 1.000 lirayken 2019'da 61 bin liraya çıktı. Son on yedi yılınızda 2 milyon 361 bin kişi tarım sektöründe işinde oldu, BAĞKUR'lu sayısı yüzde 35 azaldı, sigortalı sayısı yüzde 73 azaldı. Tarımsal üretim yapılan 23 milyon 95 bin hektar tarım alanının sadece 14 milyon 763 bin hektarlık kısmına destek veriyor olduğunuzu biliyor musunuz Sayın Bakan?

Tarımı büyütemiyorsunuz Sayın Bakan. Maalesef tarım sektörünün Gayrisafi yurt içi hasıla içindeki payı 2002'de yüzde 10,3 iken 2019'da yüzde 6,4'e düştü. 2020'nin ilk yarısında yüzde 4'e gerilediğini görüyoruz. On yedi yılda tarımsal üretimde büyüme ortalaması sadece 2,73 Sayın Bakan. Tarım Kanunu'nun 21'inci maddesini siz de gayet iyi biliyorsunuz, tarımsal desteklemelerle ilgili ne diyor bu madde: "Bütçeden ayrılacak kaynak, gayrisafi milli hasılanın yüzde birinden az olamaz." diyor. "Yüzde 1'idir." demiyor "Yüzde birinden az olamaz." diyor. Fazla verebilirsiniz imkânınız ne ölçüdeyse, yani imkânınızın en zor koşullarında bile yüzde 1 vermek zorundasınız. Bugüne kadar hep az verdiniz Sayın Bakan, yarısını bile vermediniz ve sonuçta kanunun çıktığı 2006 yılından sonra, 2007 yılından günümüze, on dört yılda vermeniz gereken toplam destekleme 376 milyarken siz sadece 211 milyar vererek çiftçimize 165 milyar lira borçlandınız Sayın Bakan. Öyle görünüyor ki 2021 yılı tarımsal destekleme bütçesinin 2020'yle aynı olacağı, 22 milyar lira olacağı söyleniyor.

Ayrıca mazot, gübre ve hayvancılık desteklerinde de önemli kesintiler olacağı anlaşılıyor. Söz konusu kesintinin 787 milyon lira olacağını görüyoruz. Çiftçinin en fazla kullandığı girdiler olan mazot ve gübre desteğinde 2021 yılında 229 milyon lira kesinti yapılacağı görülüyor. Mazot yardımı 2020 yılında 2 milyar 901 milyon iken 2021 yılında 2 milyar 724 milyon lira, yani yüzde 6,1'lik düşüşle mazot desteğiniz 177 milyon lira düşecek. Oysa mazot fiyatları düşmüyor Sayın Bakan, tam tersine artıyor, bunun farkındasınızdır eminim. Mazotun yarısı hani sizdendi Sayın Bakan? Mazotun artan fiyatlarına rağmen desteğini düşürmekle, yarısından daha az bir destek vermeyi mi şimdiden planlıyorsunuz? Gübre desteklerini 2020'de 840 milyon lira iken 2021'de 788 milyon liraya düşürüyorsunuz, yüzde 6,2 oranında yani 52 milyon lira azaltıyorsunuz. Oysa ithalat ham maddesine dayalı gübrelerde gübre fiyatları da artıyor. Sayın Bakan, malum, gerek mazot gerekse de gübrede dışa bağımlıyız. Döviz kurunu da Hükûmetiniz, maşallah ekonomi gibi uçuruyorsunuz. Mazot ve gübre fiyatları TÜİK'e göre, Tarımsal Girdi Fiyatları Endeksi'ne göre aylık yüzde 1,43 artışla da uçuyor.

Hayvancılık desteklerinizde de yüzde 9,6 kesinti yaptınız Sayın Bakan. Neden, bunu sormak istiyorum. Hayvancılığımızda mı uçuyor yoksa? Bir yandan “Hayvan varlığımız artıyor.” diyeceksiniz, diğer yandan destekleme hacmini düşüreceksiniz. Bu bir çelişki değil mi? 2020’de 6 milyar 862 milyon iken 2021’de 6 milyar 324 milyon lira hayvancılığa destek vereceksiniz yani yüzde 9,6 azalışla 558 milyon TL daha az destek vereceksiniz.

ÇATAK’tan (Çevre Amaçlı Tarım Arazilerini Koruma Programı) vaz mı geçiyorsunuz? 2020 yılında 150 milyon lira destekleme iken 2021’de 100 milyon lira destek öngörüyorsunuz. Sertifikalı tohum ve fidan desteğini yüzde 92,5 artıracığınızı söylüyorsunuz, o da toplam 186 milyon lira, diğerlerinin yanında bir hiç. Tabii ki artırınız, gönlümüzden geçen yüzde 92,5 değil, katbekat fazlası olsun, çiftçimize yarar getirsin. Bu desteği de -hani “Yerli ve millî tarım.” dersiniz ya- yerli tohum ve yerli fidanlara daha çok verseniz daha iyi olmaz mı Sayın Bakan?

Arz açığımızın olduğu ürünler örneğin; kütlü pamuk, zeytin yağı, dane zeytin, ayçiçeği, soya fasulyesi, kanola, aspir, dane mısıra ödenen desteklerde yüzde 7,3 düşüş öngörüyorsunuz Sayın Bakan. Bunları ben değil, 2021 Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı söylüyor Sayın Bakan. 2020’de 3 milyar 467 milyon lira iken 2021’de 3 milyar 215 milyon liraya düşürdünüz bu arz açığımızın olduğu ürünlerdeki destekleri. Demek ki bundan pek fazla rahatsız değilsiniz Sayın Bakan, o kadar enflasyona ve o kadar zorlaşan koşullara rağmen yüzde 7,3 azalış öngörüyorsunuz yani toplam 252 milyon lira düşürüyorsunuz.

Hayvancılık desteklerinde yüzde 9,6 kesinti yapıyorsunuz Sayın Bakan. Bakın Sayın Bakan, yem fiyatları son on bir ayda yüzde 50 artarken çiğ süt fiyatı hiç artmadı. Zarar eden çiftçi süt ineklerini kestiriyor Sayın Bakan, bunu size söyleyen belki yoktur ama hiç olmazsa benden duymuş olun. Kesimhaneler bile doluluktan, süt inekleri için iki-üç ay sonrasına gün veriyorlar. Karkas et fiyatı kilosu 32-33 liraya düştü, çiftçi besle de kestirse de zarar ediyor. Sayın Bakan, rica ediyorum, çiftçilerimize, tarımımıza sahip çıkın.

Kabul edilen süt-yem paritesine göre 1 kilo sütle en az 1,3 kilo yem alınabilmeliyken yem fiyatları bir yandan aşırı artıyor, çiğ süt fiyatı sabit kalınca paritede en az 45 kuruşluk bir açık oluştu Sayın Bakan. Döviz kuru yüzde 50 artacak, girdi maliyetleri yüzde 50 artacak, hayvancılık destekleri azaltılacak, çiğ süt fiyatı sabit kalacak ve biz yerli ve millî sütümüzü hayal edeceğiz. Çiğ sütün maliyeti 2,34 lira iken fiyatı maalesef 2 lira 30 kuruş. Evet, biliyoruz ki enflasyonu baskılamak için Gıda Komitesi çiğ süt fiyatlarını artırmıyor. Böyle şey olabilir mi? Çiğ süte derhâl 50-60 kuruş zaman yapılması çiftçilerimiz, üreticilerimiz tarafından talep ediliyor Sayın Bakan. Eğer ki gerçekten üreticinizi düşünüyorsanız, samimiyseniz, ithalatçı değil de üretimden yanaysanız, destekleme primiyle süt üreticilerimize destek verin Sayın Bakan.

Öte yandan Sayın Bakan, süt tozu ihracatımız üretimden yaşanan sorunlar nedeniyle yüzde 74,4 azaldı, ithalatımız ise ilk sekiz ayda yüzde 9 bin 712 arttı. Peynir altı suyunda ithalat yüzde 6 bin 419 arttı, yoğurt ithalatı yüzde 864 arttı. 2021 yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı’nda oysaki gayrisafi yurt için hasıla, 2020 için 4 trilyon 850 milyar 703 milyon lira iken 2021’de 5 trilyon 644 milyar 316 milyon lira. Bunların en az yüzde 1’ini düşündüğümüzde 2020 için 48,5 milyar lira destek vermeniz gerekirken 2020’de 21,9 milyar lira verdiniz; 2021’de 56,4 milyar destek vermeniz gerekirken siz, 22 milyar lira desteği, bir de övünerek, çok görerek ifade ediyorsunuz. Yani sadece iki yılda vermeniz gereken ve eksik ödemeyi düşündüğünüz toplam destekleme 60,9 milyar yaklaşık 61 milyar lira Sayın Bakan.

Son olarak bir konuya daha dikkatinizi çekmek isterim: GAP (Güneydoğu Anadolu Projesi) -son durum- 2019 raporu elimde bu Sayın Bakan, 2019 yılı raporu. Buradan okumak istiyorum, bu raporun 31'inci sayfasında, "Sulamaya Açılan Alanlar" bölümünden: "GAP bölgesinde master plana göre 1,8 milyon hektar alanın sulamaya açılması planlanmıştır, 2018 yılı sonu itibarıyla Fırat ve Dicle havzasında toplam 558.507 hektar alan sulamaya açılmıştır." Bunun sadece 343.427 hektarı on sekiz yılda sizin açtığınız yani yılda 19 bin hektara denk geliyor. Sulama projeleri, sizin ve sizden önceki toplam işletmeye açılan sulama projeleri sadece yüzde 31. Oysaki sizin raporunuzda çok daha farklı, yüzde 50 rakamlarından bahsediyor. Bu, sizin, GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığınızın yıllık raporu. Hâlbuki bakarsanız, yine Mart 2015 Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP projesi) Orman ve Su İşleri Bakanlığının raporunda "GAP'ı 2018 yılı sonunda tamamlıyoruz." diyor Sayın Bakan ve şu anda yüzde 31'i işletmede GAP projesinin Sayın Bakan.

Peki nasıl olacak? Elektrikli traktör üretimini hâlâ bekliyoruz. "Prototip 20 adet üretiliyor." dediniz. Ben heyecanla bekliyorum ve takdir ediyorum. Diliyorum beklediğimiz nitelikte ve performansta olur, diliyorum pazar araştırması da yapılmıştır ve onu çiftçimizin nasıl edineceği de ayrı bir sorun. Peki, nasıl olacak Sayın Bakan? İşte, bu yatırımları yapmazsanız tarım sektörü bugünkü içler acısı duruma düşer. Lütfen, bu verilmiş sözleri tutunuz. 2021 yılı için DSİ sulama yatırımlarına görece yüksek ödenek ayrılmış olmasını da bu bağlamda yerinde bulduğumu belirtmek istiyorum. Ancak, anlayamadığım bir şey var: Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı'nda ve sunuşunda "2020 yılında tarım sektörü yatırım ödenekleri ve tarımsal sulama yatırımlarında 3,7 milyar lira düzeyinde olan rakamı 2021 yılında 9 milyar liraya çıkarıyoruz." denirken, bu 9 milyar lira rakamını ben sizin sunuşunuzda hiçbir yerde görmedim; başka rakamlar gördüm, başka değerler, yuvarlak ifadeler gördüm, şu rakamı görmedim. Neden olduğunu da açıkça merak ediyorum.

Bu bağlamda, İstanbul'un su güvenliğini de uzun dönem tehdit edecek olan Melen Barajı Projesi'ndeki -mühendislik hatalarından kaynaklanan gecikme nedeniyle- gecikme ve aksamaların da bir an evvel giderilmesini İstanbul halkı sizden önemle rica ediyor. 2021 yılı verilmiş sözlerinizi lütfen yerine getiriniz.

Bu bağlamda, 2021 yılı bütçesinin ülkemize, ülkemiz tarımına, çiftçi yurttaşlarımıza, tabii, yabancılara değil, bizim kendi çiftçimize ve yurttaşlarımıza iyilik ve yararlar getirmesini diliyorum. Her ne kadar bu ortaya koyduğum tablo, böyle olmayacağı konusunda bizde bir kanı uyandırmış olsa da çalışmalarınız için şimdiden size başarılar diliyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Bakan.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum Sayın Sındır.

Sayın Paylan...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Rıdvan Turan...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Grup adına değil mi Sayın Paylan?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Evet, grup adına.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Buyurun Rıdvan Bey.

RİDVAN TURAN (Mersin) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli bürokratlar ve değerli milletvekili arkadaşlarım; hepinizi selamlayarak sözlerime başlamak istiyorum.

Tarım antropolojik açıdan bir kadın etkinliği, en azından antropologlar böyle söylüyorlar. Kökeni itibarıyla böyle; toplayıcılık ve tarımın başlangıcı fakat Bakanlıkta Ayşe Hanım dışında başka bir kadın bürokratin olmaması takdire şayan doğrusu. Belli ki tarım kadınlara bırakılmayacak kadar önemli bir mesele (!)

Değerli arkadaşlar, size bir teklifim var. Sayın Bakan yaptığı uzunca sunumda pek çok rakamdan bahsetti, ekonomik verilerden bahsetti fakat bunları koyalım bir kenara, bunların önemli olduğu kanısında değilim. Bunu böyle söylememin sebebi, kur artışının bugün anlamlı olanı –ki bugün de ne kadar anlamlı olduğu tartışılır- anlamlı olan ekonomik değerleri yarın anlamsız hâle getirmesi. Burada temelde tartışılması gereken şey meselenin felsefesi yani hangi zaviyeden bu işlere bakıyoruz, hangi hedefe ulaşmak istiyoruz, her şeye rağmen büyümek temel amacımız mıdır yoksa büyürken ekolojik yapı başta olmak üzere orman varlığı, su varlığı vesair şeyler başta olmak üzere bunları koruyarak bir büyüme mi temel alınmalı? Size bir teklif yapıyorum: Dünya Ticaret Örgütünden çıkın arkadaşlar, Dünya Bankası ve IMF’nin Türkiye tarımı üzerinde kurmuş olduğu yapısal uyum politikaları başta olmak üzere bunların tümünü bir kenara koyun. Bunu söylememin bir temeli var yani laf olsun beri gelsin diye ya da Bakanlığı açığa düşürmek için falan söylemiyorum bunu. Dünyada korumacılık artıyor. Gıda güvenliğinin, gıda güvencesinin ve gıda egemenliğinin ne kadar önemli kavramlar olduğunu her gün yaşayarak bir kez daha test ediyoruz. Hâl böyle olunca herhâlde Türkiye’nin de bu neoliberalizmin yaratmış olduğu dağınıklığa bir son vererek kendi sınırları içerisinde, bu temeller üzerinde yeni bir tahayyüle yönelmesi doğru olacak. Örneğin, KİT’leri yeniden açalım, kapatılmış olan, tek tek kapatılmış olan kamu iktisadi teşekküllerini yeniden açalım ya da kamulaştıralım. Bunlarda çalışan insanları kadrolu hâle getirelim, kölelik koşullarından kurtaralım. Küçük aile çiftçiliği temelinde ve bunların kooperatifler ve üretici sendikaları başta olmak üzere bu temelde örgütlenmesini sağlayacak, en azından örgütlenmelerin önünde var olan engelleri bir kenara koyacak tedbirler alalım. Bunların örgütlenmesinin imkânlarını oluşturalım. Tarım Kanunu’nun meşhur maddesindeki yüzde 1’i yüzde 2’ye -gerçek biçimde yüzde 2’ye- çıkartalım ve ondan sonra başka bir felsefeyle oturalım, tarımı yeniden konuşalım. Bunu yapamayacağımızı biliyorum, verilmiş olan sözler ve iktidarın bu konudaki felsefesi sebebiyle. Fakat şurası açık ki özellikle finansal serbestleşmenin başladığı günden bu zamana kadar Türkiye çiftçisinin yanında olması gereken devletin bir regülatör, regülasyon mekanizması olma hâlini KİT’leri tasfiye ederek terk etmesiyle beraber Türkiye çiftçisi ile uluslararası tarım tekelleri karşı karşıya, sahipsiz. Piyasayı ayarlayan onlar, fiyatı belirleyen onlar, ne ekilecek nasıl ekilecek, hangi girdiler kullanılacak; bunları belirleyenler onlar. Kuşkusuz, bu kadar “yerli ve millî” propagandasının yapıldığı bir yerde neredeyse Tarım Bakanlığının bir bakanlık olmaktan çok bu uluslararası anlaşmaları Türkiye’de yerine getiren bir tür bir aygıtla dönüşmüş olması, alan üzerindeki hegemonyasını bu anlamıyla kaybetmeye başlamış olması bu “yerli ve millî” kavramsallaştırmasıyla örtüşen şeyler değil. Dolayısıyla burada yeni bir felsefeye ihtiyaç var.

Türkiye tarımı 3 temel arasında ya da 3 cendere arasında sıkışmış durumda: Bunlardan bir tanesi piyasa; piyasanın bilinmezliği, piyasanın belirleyiciliği. Çiftçi “Ne ekersen kâr ederim, nasıl ekmem lazım, ne zaman ekmem lazım?” arasında dönüp duruyor. Zaten teşviklerde daha öncesinden verilmediğinden dolayı, hâlâ 2019’un teşviklerini devletin ödemiş olmasından kaynaklı çiftçi önünü göremiyor. Dolayısıyla piyasanın öngörülemezliği, özellikle kurun bu kadar dalgalı seyretmesi sebebiyle insanların sürekli âdeta “broker” hâline dönmüş olması çiftçinin üretiminin önündeki en büyük engellerden bir tanesi.

Bir diğeri pandemi. Geçenlerde Meclise inmiş olan ve yasalaşmış olan Tarım Kanunu’nda da ifade etmeye çalıştım, ne o kanun ne de bu bütçe teklifi pandeminin yakıcılığını temel alan, pandeminin tüm dünyada ve ülkemizde sebep olmuş olduğu problemleri masa üstüne koyan ve bu problemleri

üretici lehinde çözüme bağlayacak bir temel felsefeden uzak. Oysa gıda tedarik zincirlerinin bütün dünyada öneminin tartışıldığı yerde, artık üretim açısından dünyanın belirli merkezlere yani global diye ifade edilen, sermayenin ve metanın dünyanın her tarafını rahatlıkla döndüğü, dolaştığı yerden giderek uzaklaşıyoruz; dünyada belirli üretim odakları şekillenmeye başlıyor. Türkiye bunlardan biri olacak mı olmayacak mı? Tartışma konularından bir tanesi zaten bu.

Bir diğeri de -üçlüden bahsettim- ekolojik kriz yani piyasanın, ekolojik durumun ve pandeminin öngöremezliği Türkiye’de tarımı gerçekten önemli ölçüde içinden çıkılmaz hâle getirdi.

Toprakla başlamak biraz adet gibi, evet, tarım topraklarımız hızla azaldı. 3,5 milyon hektar civarında tarım toprağının üzerine on sekiz yıllık AKP iktidarları beton döktü, deyim yerindeyse. Bu toprakların kaybının ilerde ne türden telafisi mümkün olmayan şeylere imkân sağlayacağını yaşayarak göreceğiz. Tarımın toplamda gayrisafi millî hasıla içerisindeki payının düşüyor olması, çiftçi sayısının Çiftçi Kayıt Sistemi verilerine göre ciddi manada azalıyor olması ve çiftçi yaşının giderek artıyor olması gibi faktörler dikkate alındığında şunu açık yüreklilikle söylemek lazım ki iktidarın bir tarım felsefesi yok, bir zihniyet bütünlüğüne bu konuda sahip değil.

Sayın Bakan, siz kendiniz söylediniz “Bu, hasat dönemlerinde biz ithalat yapmayacağız.” diye, valla herkes sevindi de böyle bir şeye. Şimdi, geçtiğimiz günlerde -tabii, bugün, ayçiçeği ve kırmızı mercimek konusunda da benzer bir tutum içerisine girildi Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle ama- 31 Aralık 2020’ye kadar buğday, arpa ve mısır ithalatındaki gümrük vergileri sıfırlandı. Yani şunu sormak durumundayız: Hangi saikle bu işleri yapıyorsunuz? Yani tam hasadın olduğu zamanda bu ithalatçı politikaların Türkiye’de hububat üretimini artıracığı düşüncesinde misiniz, böyle bir vehime mi kapıldınız ya da bunun, ithalatçı politikaların iyi bir piyasa ayarlama mekanizması olduğunu mu düşünüyorsunuz? Siz, bizatihi kendi ağzınızla söylediniz eğer kulaklarımız bizi yanıltmıyorsa “Hasat dönemlerinde bu işi yapmayacağız.” diye ama ne yazık ki devam ediyor.

Yine, örneğin, hayvancılıkta ithalat devam ediyor. Türkiye’de, üretici hayvanını kestirdiğinde kemikli etin kilosu 32 liraya, kemiksizi 38-39 liraya falan geliyor. Mesela, niye Bosna Hersek’ten 45 liraya et ithalatı yapıyorsunuz? Bunun sebebi ne? Yani bu nasıl bir ekonomik paradigmadır ki kendi piyasasını ya da kendi üreticisini baskılamayı göze alarak dışarıdan et ithal etmek... Yani bunun izahı herhâlde “Bosna Hersek’le aramız iyi olsun, bir problem yaşamayalım.” falan gibi bir şey olsa gerek. Ama yani kamuoyu da özellikle üreticiler de sizden bunun cevabını bekliyor.

Yani az önce ifade ettiniz, pek çok konuda desteklerden bahsettiniz ama yine söylediğinizi tartışma gündemine sokan önemli şeyler var Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı’nda. 2021’de tarım destek bütçesinde artışın olmayacağı, 2020’de olduğu gibi toplamda 22 milyar lira civarında bir destek verileceği basına yansıyan şeyler arasında. Yani mazot, gübre ve hayvancılık... Bunları yan yana koyduğumuzda desteğin toplamda -kuru hiç konuşmuyorum- 2021’de 787 milyon lira azalacağını söyleyebiliriz. Bir de bunun içerisine kuru kattığımızda son derece vahim bir durumla karşı karşıya kalıyoruz.

Dedim ya başta yeni bir felsefeye ihtiyaç var, yeni bir perspektife ihtiyaç var. Türkiye’de, aslında bir bütün olarak dünyada üretim ağırlıklı olarak küçük birimler üzerinden yapılıyor, küçük aile çiftçiliği üzerinden yapılıyor. Küçük aile çiftçiliği üzerinden üretim yapmanın hem ekosisteme hem çiftçiye hem istihdama yönelik çok olumlu, çok pozitif tarafları var. Endüstriyel tarım dediğimiz şey devasa topraklarda çok yoğun girdiye ihtiyaç göstererek, çok fazla fosil yakıt kullanarak, çok fazla ilaç kullanarak -uzun lafın kısası- çok fazla girdiyle üretim yapmaya dayalı. Fakat felsefeden bahsettim ya, Türkiye’de giderek tasfiye olan bir kesim olarak, piyasanın kestirilemezliği altında giderek can çekişen

bir sektör olarak aile tarımcılığı, kooperatif örgütlenmeleri yaşanmakta olan istihdam problemlerini ortadan kaldıracak ama her şeyden önce insanların daha sağlıklı gıdaya ulaşabilmeleri önünde de var olan engelleri ortadan kaldıracak.

Türkiye’de tarımın pek çok sorunu var tabii ama bunların en başında, zannederim, tarım sektörünün örgütsüzlüğü geliyor. Sermayenin bütün süreçleri belirlediği, üreticinin ve tüketicinin sermaye karşısında tek başına kaldığı bir yapı içerisinde ne üreten ürettiğinin karşılığını alabiliyor ne de tüketiciler sağlıklı gıdaya rahatlıkla ulaşabiliyor. Dolayısıyla, az önce de ifade ettiğim üzere, dünyadaki toplam gıda arzının yüzde 80 ve üstünü üreten küçük aile çiftçiliğine yönelik olarak desteklerin artırılması, onların kırsalda kalarak doğdukları yerde doymalarını sağlayarak orada var olmaları ve üretime katılmaları olmazsa olmaz kabilinden bir mesele hâline gelmiş durumda.

Toprağın tasfiyesinden, tarım topraklarından bahsettik ve 3,5 milyon hektardan fazla tarım toprağının ne yazık ki yok olduğundan bahsettik. Bir taraftan böyle yoğun bir toprak kaybı varken diğer taraftan da topraksız ya da az topraklı üreticilerin karşı karşıya kalmış olduğu sorunlar var. Şimdi, böyle zamanlarda toprağın önemini konuşuyoruz ama örneğin yine, geçtiğimiz haftalarda Meclis gündemine gelen ve yasalaşmış olan o teklifte de gördüğümüz gibi, aslında kimi zaman olumlu ÇED raporlarıyla, kimi zaman “ÇED Gerekli Değildir” tutumlarıyla, kimi zaman da “yüksek kamu yararı” kavramının arkasına saklanmak suretiyle bu alanlar kimi zaman inşaat sektörüne, kimi zaman sanayiye yani tarım dışı alanlara çok hızlı bir biçimde sunuluyor. Bu “kamu yararı” kavramı çok tartışmalı bir kavram yani bu “kamu yararı” kavramını rahatlıkla alabilirsiniz, aldırabilirsiniz, buna dayanarak her türlü inşaatı birinci sınıf tarım alanlarının üzerine kurabilirsiniz. Zaten ilgili yasada -hatırlayacaksınız yasayı- tarım alanlarının yok edilmemesini temel alan madde “ancak”la başlayıp tarım alanlarının nasıl tasfiye edilebileceğini; hangi kurumların, hangi mekanizmaların bu işe dâhil olacağını anlatıyor. Oysa her koşulda bu alanların mutlaka ve mutlaka korunması, bu alanların tarım dışı tasarrufa mutlaka kapatılması gerekiyor.

Su varlığından bahsettiniz. Bakın, daha önce de ifade ettim “kaynak” demiyoruz bunlara “varlık” diyoruz değerli arkadaşlar. Bakanlığın metinlerinde de “kaynak” kavramı ziyadesiyle var. Kaynak kullanmayı, varlık muhafaza etmeyi esas alır; orman da böyle, su da böyle, diğer şeyler de böyle. Bunları muhafaza etmeyi temel alan bir perspektifle soruna yaklaşmak gerekir.

Su varlığından bahsettik ama yine geçtiğimiz hafta geçen kanunla, geçtiğimiz haftalarda geçen teklifle su konusunda Bakanlığın ve iktidarın bir master planının olmadığını gördük. Yine sulama kooperatifleri başka bir yerde, sulama birlikleri başka bir yerde; bunların bir merkezden planlandığı bir şekilde karşı karşıya değiliz.

Her yıl kara yollarında binlerce insan hayatını kaybediyor. En son birkaç hafta önce seçim bölgem olan Mersin’de yine trafik kazası meydana geldi; 33 işçi yaralandı, 2 kadın işçi hayatını kaybetti. Ya, bu mevsimlik tarım işçileri büyük bir mesele ve neden bilmiyorum ama bu konuda, bu meseleyi çözmeye yönelik adımlar pratikte bir türlü atılmıyor. Kâğıt üzerinde yazılmış şeyler var, daha önce Başbakanlık genelgesi de var bu konuyla ilgili fakat zaten son derece kötü koşullarda yaşayan insanların, üretim alanlarında da çok kötü koşullarda çalışması sebebiyle gerçek bir insan hakları ihlaliyle karşı karşıyayız. Bu insanların büyük bir kısmı memleketinden göçmüş, orada büyümüş ama orada karnını doyuramamış, Türkiye’nin farklı yerlerine gitmek zorunda kalmış. Pandemi sürecinde her şeye rağmen, tarımsal ürünlerin, gıda ürünlerinin tedariki söz konusuysa bu insanların ne kadar önemli olduğunu, ne kadar büyük bir değer ürettiklerini görmek ve haklarını teslim etmek gerekir ama -biz sürekli tarlaları geziyoruz, sürekli bu insanların konutlarına, yaşadıkları yere gidiyoruz- değerli arkadaşlar, gerçekten

insanlık onuruyla bağdaşmaz koşullarda yaşamak zorunda bırakılıyorlar, insanlık onuruyla bağdaşmaz biçimde çalıştırıyorlar. Kazanın olduğu anda hepimiz acilin önündeyiz, canı başı derdine düşmüş millet, işveren arıyor “Yarın işe çıkacaksınız.” diye; koşullar böyle.

Bu insanlar gittikleri yerde ırkçı, faşist saldırıların muhatabı hâline geliyorlar, gittikleri yerlerde bir güvenlik meselesi olarak görülüyorlar. Ya, bunların çocuğu var, çocuğu var, onların eğitim sorunu var, sağlık sorunu var, pandemiyle beraber bu daha da boyutlanmış durumda.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Turan lütfen tamamlayabilir miyiz efendim.

RIDVAN TURAN (Mersin) – Tamamlıyorum.

Uzun lafın kisası bu, kanayan yara ve Bakanlığa bu konuda defaatle başvurduk, soru önergeleri, araştırma önergeleri yazdık ama sanki şöyle bir hava var: “Yani bunların yarattığı değer iyidir ama kendileri nasıl hayatta kalıyorlarsa kalsınlar, nasıl çalışıyorlarsa çalışsınlar.” diye böyle bir kendiliğindenliğe, ne yazık ki terk edilmiş durumdalar. Son derece üzücü değerli arkadaşlar.

Bir başka problem: Hani kur farkından bahsettim, kurun artışı girdilerin artmasını tabii sağlıyor ama diğer taraftan çiftçi borçları bu kapsamda değerlendirildiğinde artık el yakıcı hâle gelmiş durumda.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Turan, lütfen tamamlayınız efendim, lütfen.

Buyurun.

RIDVAN TURAN (Mersin) – Son birkaç cümlem.

Şu anda Mecliste görüşülen teklif çerçevesinde bu kesime yönelik herhangi bir yapılandırmanın olmadığını biliyoruz ama durum o ki on sekiz yıl içerisinde 1 milyardan 130 milyar liraya kadar çıkmış olağanüstü bir çiftçi borcuyla ne yazık ki karşı karşıyayız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

RIDVAN TURAN (Mersin) – Son birkaç cümlem Sayın Başkan.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen...

RIDVAN TURAN (Mersin) – Son olarak şunları söyleyerek toparlayayım o zaman.

Geçtiğimiz sene bu dönemlerde dolar kuru 5,71 düzeyindeydi, şu anda 8,5 düzeyinde. Dolayısıyla, bu rakamsal verilerin hepsini bu temelde yeniden yapılandırmak gerekiyor çünkü verilecek desteklerin, atılacak adımların...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Bir saniye efendim, lütfen tamamlayalım.

Buyurun.

RIDVAN TURAN (Mersin) – Sayın Başkan, on...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Şu ana kadar yirmi iki dakika konuştunuz, yirmi iki dakika konuştunuz Sayın Turan.

RIDVAN TURAN (Mersin) – Peki, tamam.

İnsan konuşunca kaç dakika geçtiğini bilmiyor.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet.

RIDVAN TURAN (Mersin) – Peki, tamam.

Son cümle şu o zaman: Dert çok tabii yani dert söyletiyor. Tarımın ne kadar önemli olduğunu biliyoruz ama geçtiğimiz yaz bir trajedi yaşandı DEDAŞ vasıtasıyla, bunu biliyor olmalısınız. DEDAŞ'ın sistematik bir biçimde özellikle Mardin yöresindeki köylerin elektriğini kesmesi sonucunda ciddi bir zararla karşı karşıya kalındı. Bu sorunların da Meclis gündemine gelmesini ve çözülmesi için ivedilikle adım atılmasını Bakanlığımızdan bekliyoruz.

Teşekkürler.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, teşekkür ediyorum Sayın Turan.

Sayın Aksu, buyurun lütfen.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, değerli Bakan Yardımcıları, bürokratlar ve basın mensupları; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, sunumunuz ve gayretli çalışmalarınız için teşekkür ediyorum.

Bakanlığınızın 2021 yılı bütçe teklifi, önceki yıla göre yüzde 27,8 artarak 51,5 milyar Türk lirası öngörülmüştür. 2020 yılında 33,4 milyar lira olan merkezî yönetim bütçesinden tarıma ayrılan kaynak, 2021 yılı bütçesinde 9 milyar artırılarak 42,4 milyar liraya çıkarılmıştır. Bu kapsamda, tarımsal destek programları için 22 milyar; tarım sektörü yatırımları için 12,1 milyar; tarımsal kredi sübvansiyonu, müdahale alımları, tarımsal KİT'lerin finansmanı ve ihracat destekleri için de 8,3 milyar lira kaynak ayrılmıştır.

2021 yılı bütçesinde tarım bilgi performans programına bakıldığında amacın “Çevresel, sosyal ve ekonomik olarak sürdürülebilir, ülke insanının yeterli ve dengeli beslenmesinin yanı sıra, arz talep dengesini gözeten, verimliliği yüksek, sosyoekonomik olarak gelişen etkin bir tarım sektörünün oluşturulması ile çiftçilerimizin yaşam standartlarının yükseltilmesi” olarak belirlendiği görülmektedir.

Dünya nüfusundaki artışa rağmen toprak ve su kaynaklarında görülen azalma, tarımsal üretimde sürdürülebilirlik ve verimliliğin artırılması, gıda zincirinde teknolojik altyapının güçlendirilmesi ve doğal kaynakların korunması gibi konuları dünya tarımının gündeminde ön sıraya çıkarmıştır.

Üretim, işletme ve pazarlama boyutlarıyla bütüncül bir yapı arz eden tarım sektörünün yüksek verimlilikle kaliteli ürün üreten, teknoloji kullanabilen, ülke insanını besleyebilen ve ihracat kapasitesi yüksek bir düzeyde olması gerekmektedir. Tarımsal ürünlerin çeşitlendirilmesi, verim ve kalitenin artırılması, yerinde işlenerek katma değer elde edilmesi ve marka olarak pazarlanmasına dayanan bir tarımsal yapılanma önemlidir. Bu kapsamda, kırsal kalkınma programı olarak projelendirdiğimiz tarım sanayi entegrasyonunun sağlandığı kırsal cazibe merkezleri, tarım kentleri ve merkez köyler sayesinde yatırım ve teknolojiyi kırsal alanlara yöneltmek mümkün olacak, katılımcı ve kapsayıcı kalkınma desteklenecektir.

Türkiye tarımsal üretim bakımından Avrupa'nın ve dünyanın önde gelen ülkelerinden biridir. Bununla birlikte, artan nüfus ve yükselen hayat standartları karşısında milletimizin gıda ihtiyacının karşılanması ancak tarımsal verimliliği artırmakla mümkün olacaktır. 2019 yılında tarımsal üretimde büyüme oranı yüzde 3,7 olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılında ise salgına rağmen tarımsal üretimde artış beklenmekte ve sektörün yıl sonu büyüme oranının yüzde 4,6 olacağı tahmin edilmektedir.

Tarım, orman ve balıkçılık sektörünün gayrisafi yurt içi hasıla içindeki ağırlığı 2019 yılında yüzde 6,4 seviyesinde gerçekleşmiş iken 2020 yılında bu oranın yüzde 6,7'ye yükselmesi beklenmektedir. 2019 yılında yüzde 18,2 olan tarım sektöründe çalışanların toplam istihdam içindeki payının 2020 sonunda yüzde 18,7 olarak gerçekleşmesi öngörülmektedir. Türkiye'nin 2019 yılındaki tarımsal

ürün ihracatı 18 milyar dolar, ithalatıysa 13 milyar dolar seviyesinde olmuştur. Türkiye tarımda net ihracatçıdır. Tarımsal gayrisafi yurt içi hasıla 40 milyar dolar civarında, toplam gayrisafi hasılaya oranıysa yüzde 5'in üzerindedir.

Tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgınının ortaya çıkmasından sonra, yurt içi tarımsal üretimin önemi daha da artmış ve anlaşılmıştır. İçinden geçtiğimiz ve bütün ağırlığını hissettiğimiz salgın, hayata bakışımızı, sosyal ve toplumsal ilişkilerimizi, siyasi ve ekonomik iletişimimizi etkilemiştir. Bu süreçte, insanlığın ihtiyaçlar hiyerarşisi de değişim göstermiştir. İnsan sağlığıyla birlikte gıda arz güvenliği önceliklerin başına geçmiştir. Bu yönüyle tarım, Sayın Genel Başkanımız Devlet Bahçeli'nin ifadesiyle, Türkiye'nin stratejik ve mukayeseli üstünlüğü, istikbalin hatta istiklalin temincisidir. Salgın döneminde, Türkiye'de tarım, gıda ve kırsal yaşam konularında pozitif yönde bir farkındalık olduğu gözlemlenmektedir. Farkındalığın bu alanlara yönelik politikaların gelişmesine katkı sunarak gelecekte de devam etmesi birçok kesimin ortak isteği hâline gelmiştir.

Hareket kısıtlaması ve sosyal yaşam alanlarının daraltılmasıyla insanlar kendilerine 2 temel hedef koymak durumunda kalmışlardır. Bunların birincisi, hastalığa yakalanmama çabası; ikinciyse hayatını sağlıklı sürdürmesini sağlayacak olan fizyolojik ihtiyaçlarını karşılamak olmuştur. İnsanların sağlıklı kalmak yanında fizyolojik ihtiyaçlarını karşılayarak hayatını sürdürebilmesi için gıda arzında sorun olmaması gerekliliği bu süreçte öne çıkan konuların başında gelmiştir. Yasakların ve diğer tedbirlerin başladığı günlerde, geleceğe yönelik olumsuz beklentilerle insanlar gıda tedariki ve stoklama ihtiyacı hissetmiş, marketlere ve diğer gıda tedarik işletmelerine veya yerel pazarlara akın etmişlerdir. Türkiye'nin gıda stoklarının süreci yönetmek için yeterli olduğunun anlaşılmasından sonra böylesi bir sorunla karşılaşılması, tam aksine panik oluşturma gayretlerinin beyhude olduğu da görülmüştür.

Yine, bu süreç Türkiye'nin sahip olduğu üretim ve insan kaynağıyla bu krizi tarım sektörü açısından bir fırsata çevirme ve sonraki yıllarda dünyaya bu ürünleri ihraç etme potansiyeline sahip olduğunu da kanıtlamıştır. Tarım sektörü, münhasır özellikleri nedeniyle konjonktürel olaylardan en az etkilenen sektör olarak bilinmektedir. Öncelikle, tarımsal faaliyetlerin "home office" çalışarak yürütülemeyeceği, çiftçilerin mutlak surette araziye, ahıra, ağıla, bağa ve bahçeye çıkması gereken bir uğraşı olduğu gözden kaçırılmamalıdır. Zira, çiftçi araziye çıkmadığında üretim azalması ve gıda arz miktarında sorunla karşılaşılacaktır. Dolayısıyla, çiftçinin üretime devam etmesinin önündeki engellerin kaldırılması bir yana faaliyetlerine devam etmesini motive edecek tüm teşviklerin özellikle bu süreçte hayata geçirilmesi elzemdir.

Tarımsal üretimi ve kendine yeterliği yüksek ülkelerden biri olan ülkemizde yukarıda sayılan endişelerin yaşanmaması adına süreç içerisinde birtakım tedbirler öncülüğünüzde kuşkusuz uygulamaya da konulmuştur. Türkiye, sadece kendi vatandaşlarına değil, başta komşu ülkeler olmak üzere gıda temininde güçlük yaşaması muhtemel ülkelere de yardım edebilecek bir tarımsal güce sahiptir. Türkiye, stratejik öneme de sahip birçok temel tarım ve gıda ürünün üretiminde dünyada ilk sıralarda yer alarak bu gücünü dünyaya da göstermiştir. Önümüzdeki süreçte gıda üretiminde ülkelerin kendine yeterlilik bağlamında önceliği kendi vatandaşlarına vereceği bir döneme gidileceği anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, tarımsal üretim yeteneği ve potansiyeli güçlü olan ülkemizin, sadece iç tüketimi değil aynı zamanda gıdaya erişim zorluğu yaşayan ülkelere karşılaşılabilecek sorunlara çözüm ve dış satım için de hazırlıklı olması gerekmektedir. Gıda üretiminde, arzın mutlak surette yönetilebilir şekilde planlanması gerekmektedir. Aksi hâlde aşırı fiyat düşüşleri veya tersine artışlarla üretici veya tüketici refahı, dolayısıyla üretim ve tedarik zinciri kesintiye uğrayacaktır.

Salgının kısa dönem etkilerinin yanı sıra orta dönem etkileri olabileceği düşünülerek 2021’le birlikte 2022 ve sonraki yıllar üretim planları da yapılmalıdır. Yine, 2050 yılında nüfusumuzun 110 milyon civarına ulaşılacağı öngörüsü dikkate alındığında tarımsal üretimin yüzde 50 artırılması bir zorunluluk olacaktır.

Değerli Komisyon üyeleri, esasen tarıma, çiftçimize önemli destek ödemeleri yapılmaktadır. Bununla birlikte, tarımsal destek, üretici refahını artıran, girdi maliyetlerini azaltan; üretim maliyeti ve ürün fiyatı dengesini gözetken, üretimde verimliliği artıran bir anlayışla belirlenmeli ve uygulanmalıdır. Desteklerin verimlilik ve kaliteyi artıracak şekilde çeşitlendirilerek kırsal kalkınmayı ve tarımda sürdürülebilir gelişmeyi temin edecek etkinlikte bir yapıya kavuşturulması gerekmektedir. Havza bazlı ürün destekleme programı, bölgesel avantaj ve dezavantajları göz önüne alınarak yeniden düzenlenmelidir.

Hayvancılık destekleri, hayvan ıslahı, kaliteli yem ve bitkilerin üretimi artırılmalıdır. Hayvan hastalıkları ve zararlarıyla etkin mücadele devam ettirilmelidir. Tarımsal işletme, pazarlama ve depolamayla ilgili yatırımlar için uygun finansman sağlanmalı ve bu yatırımlar ile sözleşmeli üretim ilişkilendirilerek teşvik edilmelidir. Yeni teknolojiler, üretim ve pazarlama sistemleri, teşvikler ve mevzuat konusunda üreticilerimiz bilinçlendirilmeli, genç nüfus tarımsal üretime özendirilmelidir. Tarımsal üreticilerin en kısa zincirle pazara ulaşması sağlanmalıdır. Bu şekilde üreticiler daha çok kazanmalı ve tüketicilerin daha ucuza gıda tüketimi temin edilmelidir.

Tohum en önemli konulardan biridir. Yapılan araştırmalar, verimlilikteki artışta en büyük faktörün tohum olduğunu göstermiştir. O sebeple, Türkiye, gelecek yıllara ve nesillere aktarabileceği bir millî tohum politikası ortaya koymalı, buna ilişkin yapıları etkinleştirmelidir. Tohumcularımıza çeşit ıslahı konusunda daha fazla AR-GE desteği sağlanmalıdır.

Hayati fonksiyona sahip tarımsal faaliyetlerin sevk ve idaresi, kuşkusuz, nitelik ve nicelik olarak yeterli personel istihdamıyla mümkün olabilecektir. Bu kapsamda, atanmayı bekleyen ziraat, orman ve gıda mühendisleri, veteriner hekimler; gıda, tarım, orman ve hayvancılıkla ilgili teknikler için ihtiyaç nispetinde kadro açılmalı, hem istihdam sağlanmalı hem de daha etkin faaliyet yürütmeye katkı verilmelidir.

Hububat, tütün, et, şeker ve süt piyasalarında denetime ağırlık verilmelidir. Gıda güvenliği ve güvenilirliği çağdaş normalara ulaştırılmalı, tüketicinin korunması ve bilinçlendirilmesi sağlanmalıdır. Ülkemiz için stratejik öneme sahip buğday, mısır, pamuk, soya ayçiçeği, fındık, üzüm, incir, kayısı, zeytin, yer fıstığı ve enerji bitkileri gibi ürünler için özel destekleme programları ve fiyat garanti sistemi getirilmelidir. Kaliteli yem ve yem bitkileri üretimi artırılarak hayvan hastalıkları ve zararlılarıyla etkin mücadele edilmeli, hayvan ıslahı ve besi hayvancılığı geliştirilmelidir.

Ormanlar, çok amaçlı yararlanma, devamlılık, katılımcılık, biyolojik çeşitlilik, uzmanlaşma, su ve yaban hayatının ve ekosistemin etkin korunması hususları dikkate alınarak işletilmeli, korunmalı; orman köylüsü desteklenmelidir. Kırsal kesimde yaşayan insanlarımızın refah seviyesini artırmak için kırsal kalkınma projeleri kapsamında köy kalkınma planları yapılmalıdır. Tarım ürünleri fiyat seviyesinin sağlıklı oluşması adına gıda arz zincirine ilişkin kayıt sistemi güçlendirilmeli, lisanslı depoculuk yaygınlaştırılmalı, yaş meyve, sebze tedarik zincirinde lojistik altyapılar iyileştirilmeli; paketleme, nakliye, depolama ve perakende satışta uyulması gereken standartlar belirlenmeli; tarım, orman, çayır ve mera alanlarındaki koruma-kullanma dengesinin sağlanması için arazi kullanım planları hazırlanmalıdır. Motorin, elektrik, tohum, fide, yem, gübre ve tarımsal ilaç fiyatlarındaki

yükselme üretimi olumsuz etkileyecek, çiftçimizi mağdur edecektir. Bu nedenle, temel girdilere ilişkin verilen desteklerin kapsamının genişletilmesi suretiyle mağduriyetin önlenmesi ve kaliteli üretimin desteklenmesi gerekmektedir.

Hayvancılıkta önemli bir kesif yem girdisi olan soyada dışa bağımlı olunması, Türkiye’de hayvancılıkta hem yem ham maddesinin temininin de hem de girdi maliyetlerinde artışa neden olacak, et ve süt fiyatlarında da oynaklıklar yaşanacaktır. Bu sorun kaba yem üretim miktarının artırılmasına yönelik tedbirler alınmasını zorunlu hâle getirmektedir. Tarımsal üretimdeki başarı, birim alandan elde edilen verimdeki artış, tarımda mekanizasyonun yaygınlaşması, etkin destek sistemi, özel sektörün yatırımlarının artması ve kırsal kalkınma projelerinin uygulanarak tarıma ve çiftçiliğe yönelimin geliştirilmesiyle doğru orantılı olacaktır. Tohum, mazot, gübre, işçilik, elektrik ve benzeri girdi maliyetlerini düşürücü tedbirler alınarak, kooperatifleşme ve birlikleşmeler sağlanarak Türk çiftçisinin Batılı çiftçilerle rekabet edebilir duruma gelmesi sağlanabilecektir.

Sayın Bakanım, bu yıl Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye, Trabzon ve diğer yerlerde meydana gelen orman yangınları ciğerlerimizi dağlamıştır. Sizin de yakın takip ettiğiniz yangınlar hepimizi üzmüştür. Zira orman topraktır, bereketlidir, hayattır. Ormana kasteden toprağa, toprağa kasteden vatana kastetmiştir. İnsanlarımızı evsiz bırakan, tarım arazilerini çöle çeviren, ağaçları yakıp yıkan; bitkileri, hayvanları katleden yangın trajik bir olaydır. Ağacımıza, doğamıza, insanımıza kim ya da kimler, nerede ve ne zaman sabotaj yapmışsa, bulunup en ağır şekilde cezalandırılmaları gerekmektedir.

Değerli Komisyon üyeleri, şüphesiz çiftçilerimizin sorunları vardır, bunların çözülmesi ise memnuniyet vericidir. Şu zorlu günlerde çiftçilerimize yönelik atılan her adım ve alınan kararlar değerlidir. Bu doğrultuda, Komisyonumuzda görüşüldükten sonra Genel Kurulda müzakereleri devam eden torba kanun teklifinde, önergeyle, bizim de dile getirdiğimiz, Bakanlık ve Orman Genel Müdürlüğü bütçesinden verilen çiftçi kredi borçlarının da yapılandırma kapsamına alınması yönünde dün gece yapılan değişikliği olumlu bulduğumuzu bir kez daha buradan ifade etmek istiyorum. Üretim maliyetlerinin azaltılması ve finansman sıkıntılarının giderilmesi, ürün planlaması, fiyatlandırma, destekleme ve pazarlama imkânlarının güçlendirilmesiyle Türk çiftçisi hak ettiği seviyelere ulaşacaktır, kuşkusuz devletimiz buna muktedirdir.

Toprak Mahsulleri Ofisinin, fındık gibi birçok stratejik üründe hasat dönemi öncesi alım fiyatı açıklayarak piyasayı spekülörlere bırakmamasını, çiftçimizi tekellerin insafına terk etmemesini çok önemli bir uygulama olarak görüyoruz. Biz de Milliyetçi Hareket Partisi olarak seçim beyannamelerimizde vurguladığımız gibi, stratejik ürünlerimize garanti fiyat uygulaması suretiyle, alivve satış ve benzeri, üreticiyi perişan eden, ürününü maliyetinin altında satmasına, tarlada çürümmesine sebep olan uygulamaların önüne geçilmesini öngörüyoruz. Bu manada, Ofis eliyle devletimizin yaptığı uygulamayı, üreticinin mağduriyetinin önlenmesine ilişkin önemli ve sürdürülmesi gereken bir uygulama olarak değerlendiriyoruz.

Su ve su yönetimi stratejik önemdedir. Türkiye mukayeseli olarak su zengini bir ülke değildir. O sebeple, su varlığının rasyonel kullanımı, sınır aşan suların milli hedefler doğrultusunda yönetilmesi, suyun korunması gerekmektedir. Bu amaçla oluşturulan yapılar, fonksiyonlarını aktif bir şekilde icra etmelidir. Bütçede, 2020 yılına oranla, diğer kalemlere göre yatırımlara ayrılan ödenek daha fazla artırılmıştır. Bu kapsamda, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü yatırımları için 2020 yılında 6,3 milyar ayrılmışken bu kalem 2021 yılında 15 milyarın üzerine yükseltilmiştir. Devlet Su İşlerinin sulama sektörü yatırımları da 3,6 milyar liradan 8,9 milyar liraya çıkmıştır. Bir önceki yıl birçok faaliyeti eksik kalan, bu sebeple önemli taleplerle karşı karşıya kalan Devlet Su İşleri açısından bu artışın önemli ve yerinde olduğunu değerlendiriyoruz.

Değerli Komisyon üyeleri, 2019 yılı kesin hesabına ilişkin olarak da kısaca şunları ifade etmek istiyorum: Sayıştay raporlarından geçen yıllarda tekrar eden birtakım muhasebeleştirme ve benzerinden kaynaklı sorunların bu defa büyük ölçüde tekrar etmediğini görüyoruz. Burada Sayıştay ile kurumların iş birliği içinde bu sorunları aştığı anlaşılmaktadır ki bu olumlu bir durumdur. Sayıştayın denetim yoluyla idarenin geliştirilmesi fonksiyonu oldukça önemlidir. Bakanlık ve bağlılarına ilişkin Sayıştay raporlarında da benzer durum gözlenmekle birlikte, birçok bulguya da yer verilmiştir. Bunların bir kısmı, mesela çiftçiye yapılan destek ödemelerine ilişkin olanları, en dikkat çekici olandır. Burada, acaba Çiftçi Kayıt Sistemi'yle ilgili bir sorun mu vardır, bundan kaynaklı bir tespit midir; bunu da öğrenmek isterim.

Sayın Bakanım, son olarak seçim bölgemdeki Silivri ve Çatalca'nın köylerinde geçmişte il özel idaresinden büyükbaş hayvan, koyun ve sera desteği alınmış, özel idareler kapanınca bu dosyalar tarım il ve ilçe müdürlüklerine devredilmiş ve sonrasında alacaklarının takibi ihaleyle avukatlık bürolarına verilmiş; bu, bana ifade edilen. Taksit ödemelerinde bazı gecikme ve benzeri nedenlerle yüksek masrafların ve farklı uygulamaların ortaya çıktığı ifade ediliyor ve bu şekilde sadece 2 ilçemizde 12 bin dosyadan söz ediliyor. Talebimiz bu konunun açıklığa kavuşturulması ve çiftçimizin mağduriyetinin giderilmesidir.

Ben, bu düşüncelerle bütçenizin, ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyor, Komisyonumuzu saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim Sayın Aksu.

Sayın Usta, buyurun lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) – Çok teşekkür ederim, Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakan, bürokrasimizin değerli temsilcileri; öncelikle hepinizi saygıyla selamlarım. Görüşmelerimizin hayırlı ve uğurlu olmasını Cenab-ı Allah'tan niyaz ederim.

Tabii, şimdi, Sayın Bakanı uzun sunumunda dinleyince, bir anda acaba Sayın Bakan Türkiye çiftçisinden mi yoksa Hollanda'nın, Fransa'nın, İtalya'nın çiftçisinden, tarım sektöründen mi bahsediyor diye ciddi endişelendim işin doğrusu. Bize göre -biz de birazdan rakamlarımızı vereceğiz, analizlerimizi yapacağız- sizin bahsettiğiniz tarım, Türkiye tarımı olmasa gerek.

Şimdi, Sayın Bakanım uzun bir sunum yaptınız. Güzel ve uzun da bir kitap da buraya, bize verildi; şu ana kadar gördüğümüz en kalın kitap; gayet güzel fakat ciddi eksiklikleri var. Yani bunların da neler olduğunu birazdan ifade edeceğim. Tabii, bir şeyin büyük olması her zaman verimli olduğu, etkin olduğu anlamına gelmiyor; bu, tarım sektörü açısından da geçerli, sizin analizleriniz açısından da.

Şimdi, bir bakalım tarım sektörü hükûmetiniz döneminde ne kadar büyümüş? Siz burada yüzde 2,8 diyorsunuz, ben de 2,75 olarak hesap ettim. Türkiye millî geliri aynı dönemde yüzde 5,3 büyürken yani ülke genelinde gelir yüzde 5,3 büyürken tarım sektörü ancak bunun yarısı kadar büyüyebilmiş. Tabii, bunun normal bir sonucu olarak tarım sektörünün millî gelir içerisindeki payı da iktidara geldiğiniz 2002 yılındaki yüzde 10,2'den yüzde 6,4'e düşmüş. Bu aslında baktığınızda, tarım sektörünün millî gelir içerisindeki payının düşmesi normal şartlarda bir gelişmişlik göstergesidir. Ancak bizdeki tabii gelişmişlikten mi yoksa beceriksizlikten mi, ona ayrıca bir bakmak lazım.

Şimdi, en büyük eksiğiniz ne burada analizlerinizde; ben göremedim, varsa lütfen beni düzeltin, siz zaten bunlara cevap vereceksiniz. Bir defa işte millî gelirin yüzde 6'sı kadar bir tarım sektörümüz var ancak istihdamın yüzde 18'i, 19'u kadar bir tarım sektörümüz var. Yani istihdamdan yüzde 18,2 pay alan tarım sektörü gelirden yüzde 6,4 alıyor. Buna ilişkin bir analiz niye burada yok, ben bunu

anlayamadım. Yani buradaki insanların hepsi bunları anlayabilecek kapasitede insanlar. Dolayısıyla bu, bir defa büyük bir eksiklik yani önümüze 500 sayfalık, belki 350 sayfalık çok ama çok kalın, çok da kaliteli bir baskıyla kitap getirilip 5,1 milyon insanın çalıştığı sektörde onlardan bahsetmemeyi ve onlara ilişkin bir analiz yapmamayı büyük bir eksiklik olarak görüyorum. Tabii bu, muhtemelen bilinçli bir tercih oldu. Niye bilinçli bir tercih oldu? Çünkü çalışan başına katma değerimiz son derece düşük Sayın Bakan.

Şimdi burada bir kısım uluslararası mukayeseler veriyorsunuz hemen kitabın başında. “Türkiye hasılda dünyada 2014 yılından beri ilk 10’da, Avrupa’da 1’inci sıradayız.” diyorsunuz. Olabilir, yani başkasının 1 kişiyle elde ettiği hasılayı siz 20 kişi çalıştırırsanız daha da fazla hasıla elde edebilirsiniz. Yani “verimlilik” denilen bir şeyi hiç dikkate almayacak mıyız? Yani verimliliğe hiç bakmadan... Ki dünyanın en temel meselesidir yani dünya kuruldu, kurulalı en temel mesele verimlilik meselesiyken buna hiç bakmadan “Avrupa’da hasılda 1’inci sıradayız.” diyeceksiniz. Kaldı ki bu argümanınız da bugün göçtü zaten; bugünkü dolar kuruyla bakın Avrupa’da 1’inci sırada değiliz. Ama burada Fransa’yla mukayese ediyorsunuz, Fransa’nın 7,5 katı tarımda istihdamımız var ancak Fransa kadar katma değer yapıyoruz. Bunu nasıl izah edeceksiniz? Böyle bir analiz olur mu? Koskoca Tarım Bakanlığı bunun üzerine hiç düşmeden yani bunları hiç görmeden sadece “Hasılda 1’inci sıradayız.” diye bir analizle buraya gelirse ben, bunu, bir komisyon üyesi olarak kendime hakaret kabul ederim.

Sayın Bakanım, bakın, diğer bir husus: Çalışan başına gelirden kendi içimizde bir problem var. Dünyayla mukayesede o rakamları birazdan biraz daha teferruatlı vereceğim ama çalışan başına gelirden Türkiye içerisinde de bir problem var. Tarım sektöründe istihdam başına hasıla son derece düşük, ülke genelinde üçte 1’i kadar, bunun böyle olması gerekmiyor. Ama bunun anlamı nedir? Türkiye, sizin iktidarınız döneminde tarımı kesinlikle gözden çıkarmıştır. Bunun bir sonucu olarak da bugün bunlarla biz karşı karşıyayız.

Şimdi, hasılda Avrupa’da 1’inci sıradayız diyoruz ki o da 1’inci sırada değiliz. Peki çalışan başına hasılda... Ki temel kriter budur başka türlü nasıl kendinizi mukayese edeceksiniz? Yani Çin’le nasıl mukayese edeceğimiz kendimizi 1,5 milyar nüfusu var, 84 milyon nüfusumuz var veya 10 milyon nüfusu olan bir ülkeyle. Bu tür şeyler gelirse, kişi başı gelirle, kişi başı hasılayla, çalışan başına hasılayla mukayese edilir. Çalışan başına hasılda Türkiye, Avrupa ülkeleri içerisinde 31’inci sırada, isterseniz tablosu elimde bunu size verebilirim. Daha fazla teferruatına girmeyeceğim. Yani biz 8 bin euro üretirken, millet 125 bin euro gelir üretiyor, 8 bin euro gelir üretiyoruz ondan sonra tutuyoruz diyoruz ki “Kişi başına değil, çalışan başına.” Ondan sonra “Biz 1’inci sıradayız.” diye bir analiz yapıyoruz, ben bunun son derece yanlış, olmaması gereken bir analiz olduğunu düşünüyorum. Daha doğrusu burada bir analiziniz yok da ama bunlardan mutlak suretle bahsetmeniz lazım, yoksa başka türlü doğru bir şey yapamayız. 84 milyonun tamamını tarımda çalıştıralım, bu hasılayı belki ikiye de katlarız o zaman dünyada da 1’inci oluruz. Böyle bir şey olabilir mi? Nasıl böyle bir rakamla karşıma çıkabilirsiniz?

Diğer bir husus: Az önce dedim ya, sizin bu söylediğiniz tarım, başka bir tarım, başka bir dünyadan bahsediyoruz. 2002’yle mukayese yapmaya bayılıyorsunuz, bir mukayese de biz yapalım: 2002’de iktidara geldiğinizde 2,6 milyar TL’yi çiftçilerin borcu, kredi borcu; şu anda 132 milyar TL. 2002’de hasıla 37,2 milyar TL’ydi, şimdi 307 milyar TL. Bakıyorsunuz kaç katı, borç-hasıla oranı, yani 2002’de hasılanın sadece yüzde 7’si kadar bir çiftçi borcu varken -yani elde 100 geliri varsa 7 borcu varmış- sizin iktidarınız döneminde 2020’de bu, yüzde 43’e çıkmış. Gelirin, hasılanın yüzde 43’ü kadar bugün çiftçi borçlu, çiftçi gırtlığına kadar borçlu Sayın Bakan, ben köy çocuğuyum ve bütün araziye dolaşıyoruz. Yani, şimdi, bugün tohum alamayan, ekim yapamayan bir çiftçi var; siz bize neden, hangi dünyadan bahsediyorsunuz; ben bunu anlayabilmiş değilim.

Şimdi, tarımsal destekler konusuna gelelim. Bütçeyi inceledik, tarımsal desteklerde 2020 yılı bütçesinde -gerçekleşmesinin ne olduğunu bilemiyorum verilmediği için- 21,968 yani yuvarlağımız zaman 22 milyar lira destek öngörülmüş, 2021 yılı bütçesinde de yine tam 22 milyar lira destek öngörülüyor; bunu bize lütfen bir izah edin, niye o zaman biz... Tarım bütçesi, tarımsal destek anlamında... Diğer bütçelerde artış olabilir ben destek kısmını soruyorum çünkü çiftçiye doğrudan ilgilendiren bu tarımsal destekler. Burada -yaklaşık- yüzde 14 enflasyonu yaşayacağız bu yıl, onunla “deflate” ettiğiniz zaman 22 milyar liralık destek, 2020 yılı fiyatlarıyla söylediğimiz zaman 18,5-19 milyar TL’ye düşüyor. İşte o yüzden diyorum ben iktidarınız tarımı gözden çıkardı diye.

Sayın Bakanım, bir defa şu tespiti yapmamız lazım: Tarım ekim alanlarımız giderek azalıyor. 2005 yılında, Türkiye, 266 milyon dekar alanda üretim yaparken -nadaslar dâhil ikisinde de- 2019 yılında 231 milyon dekara düşüyor, yüzde 13 azalma var. Bütün dünya “Toprağı işlah ederek daha fazla nasıl üretebilirim, daha fazla nasıl toprak kazanabilirim?” derken biz elimizdeki toprağı, ektiğimiz alanları son on dört on beş yılda yüzde 13 azaltmışız. Tabii bunlar sebepsiz değil, bunların sebeplerini biliyoruz -tabii tarımın bütün sorunlarını yirmi dakika içerisinde konuşamam, birazdan bölgeme ilişkin hususları da konuşacağım- ama bunu görmemiz lazım: Çiftçi üretmiyor, çiftçi kazanamıyor, kazanamadığı için de tarım sektöründen çıkıyor.

Başka hususlar da bizim kentleşme politikamız, bu beton politikası geldi tarımı da vurdu. Adam otuz yıl köyde çalışsa 1 tane daire sahibi olamıyor ama işte İstanbul’da bir gecekondu alıyor, yirmi yıl sonra oradan bir imar geçiyor, bir şey oluyor 2 tane ya da 3 tane dairesi oluyor, şimdi bunu gören herkes çocuğunu İstanbul’a gönderiyor. Bizim orada köyde kalana -ne kadar varlıklı olursa olsun- kız vermiyorlar yani böyle bir dünya var, böyle bir kültür oluştu.

Mesela bu ekim alanlarımız azaldı diyoruz, aynı şey Samsun’da da var. Samsun’da, ekim alanlarında, 2005-2019 arasında yani on dört yılda yüzde 14 bir azalma var, bunların da bir miktar detaylarına gireceğim. Şimdi, dolayısıyla, birincisi bir defa bu alanları kullanmamız lazım. Sayın Cumhurbaşkanının güzel bir şeyi oldu bu pandemi nedeniyle -bazen biz refleksleri güzel veriyoruz da altı boş kalıyor bizde ekseriyetle- “Tarım önemli, tarıma önem vereceğiz. Pandemi tarımın önemini bir kez daha göstermiştir.” dedi ama siz tarımsal destekleri geçen yılın altında veriyorsunuz, nasıl önemli, bunu bilmiyorum. Yani, Sayın Cumhurbaşkanı bir şey söylüyor -şimdi kendi ilimi de anlatacağım, orada da aynı şey var- hakikaten takdir ettiğimiz bir irade ortaya koyuyor; siyasetçisi, bürokrasisi, bakanlıkları arkasından gelmiyor. Böyle bir şey olabilir mi? Madem tarım önemli, destek vermezseniz bu çiftçiye nasıl ayakta tutacağız? 22 milyarlık desteği bir önceki yıla göre reel olarak 19 milyara düşürürsek bu çiftçiye nasıl ayakta tutacağız? Biz bu pandemiden dolayı nasıl tarımın önemini kavradık; ben, bunu anlayamıyorum.

Bir defa ekim alanlarımızı, ekilebilir bütün alanlarımızı ekmemiz lazım. 2005 yılının daha altında bir ekim alanı ekmemizin bir mantığı olmadığı gibi yeni araziler geliştirmemiz lazım -Hazineinin elinde ciddi araziler var tarımsal arazi olarak kullanılabilecek- çünkü burada bir ölçeği yakalamak durumundayız.

Tabii, bir sürü problemler var tarımda, işte ölçek en temel problem verimlilikle birlikte. İşte ölçülerimiz, işletme ölçeğimiz düşük. Benim Planlamadan hatırladığım kadarıyla işletme başına 59 dekar diye biliyorum ama ilk bini çıkartırsan o belki 20-30 dekara düşüyor. Bizim orada 5 dekarlık tarlası olan çiftçiler var. Ya, bununla geçinmek mümkün değil. “Onları biliyoruz.” E, o zaman bir şey yapmamız lazım.

Bakın, ben bunları iki yıllık iktidara söylemiyorum, ben bunları on sekiz yıllık iktidara söylüyorum. On sekiz yıllık iktidar, bunların hepsini düzeltebilirdi. Bu kadar tarıma elverişli, kullanılabilir Hazine arazisi var. Ben devletin arazisi çarçur edilsin demiyorum; kullanana -değişik usullerle verilmek kaydıyla- bu arazileri verebiliriz. Bir ölçek geliştirmek durumundayız tarımda.

İkinci darboğaz, kümelenme darboğazıdır, bunların detaylarını siz biliyor olmalısınız. Orta boy işletmelerin özellikle finansa erişemediğini de burada vurgulamak istiyorum.

Tabii, gıdada ciddi bir israf var. Üretimden tüketime yüzde 25 kayıp var, bunların da yaklaşık yüzde 60'ının hasat ve depolama safhasında olduğunu biliyoruz. Dolayısıyla, buralara ilişkin Bakanlığımızın tedbir alması lazım. Bu israfın devam ettiğini zaten herkes kabul ediyor ancak tedbir alan yok. Nedendir, onu da anlamak mümkün değil.

Şimdi, Sayın Cumhurbaşkanının -az önce ifade ettim- önem verdiği hususlardan -biz de çok takdirle karşıladık, Samsun'u ilgilendirdiği için özellikle, biz de kendi seçim çalışmalarımızda bunu dile getirdik- bir kendir, kenevir meselesi var. Şimdi, bakıyorsunuz, tabii bizde, Samsun'da -biliyorsunuz- Vezirköprü bu işin... Dünyanın en kaliteli Samsun'da ve Kastamonu'da var ancak başka alanlara da açılabilir bu mesele. Geçmişte ekiliyordu bu, sonradan, zaman içerisinde ekilemez hâle gelmiş birtakım meselelerden dolayı, yasal mevzuattan, başka konulardan dolayı. Şimdi, iş gündeme taşındı, yeniden bir canlanma başladı. Bunu görüyoruz ama bu, tabii, çok cılız, çok yetersiz. Bunu ifade etmek lazım.

Şimdi, endüstriyel kenevir için söylüyorum -bununla ilgili biraz literatür taraması yaptık- 52 bin değişik kullanım alanı olduğu söyleniyor. Tabii, ben, burada tıbbi kenevirden de ziyade -o belki biraz boyumuzu açacak- endüstriyel kenevir konusunun özellikle üzerinde durmak istiyorum. Bunun lifi para, tohumu para, odunu para, çiçeği para, yaprağı para, kökü para. Her şeyi para olan, her parçası altın kıymetinde olan bir ürün var, bu ürünü Türkiye değerlendiremiyor. Dolayısıyla burada mutlak surette... Çok geç kalmış bir şey. Yine, bir on sekiz yıllık iktidarla konuşuyoruz, geçen yıl iş başına gelmiş bir hükümet değil karşıımızdaki Hükümet; on sekiz yıl boyunca, on yedi yıl boyunca bu konuda yattı ama en azından son bir yıldır... Teşekkür ediyoruz yani şükranlarımızı ifade ediyoruz, önemli bir konudur Sayın Cumhurbaşkanının bu konuya el atması. Ancak şunu da söyleyeyim: Bunun da altını boşaltmamak lazım yani sadece bir ismi konuşuldu, arkasından gelen bir şey yok. Ekim alanlarında Vezirköprü'de bir miktar artış var; Kastamonu'da ne yapıldı, o konuda çok fazla bilgim yok. Hadi Bey o konuya hâkim, onu biliyorum; kendisinden o bilgileri alırız.

Hatta şunu söylüyorum: Sayın Bakanım, Avrupa Birliği, Rumeli'de garantili ekim yaptırıyor. İklim, aynı iklim; dolayısıyla biz Trakya'da niye kenevir ekmiyoruz? Marmara Bölgesi'nde bunun yapılabileceğini, Menderes deltası illerinde, Toros silsilesinde, Karadeniz illerinde kenevir üretiminin yapılabileceğini biliyoruz. Dünya üretimi artırıyor. Bakın, İsviçre serada üretiyor; biz bu elimizdeki tarlaları değerlendirmiyoruz. Özellikle, mesela, Amerika Birleşik Devletleri'nin 2025 yılı kenevirden hedefi 75 milyar dolar arkadaşlar, müthiş bir rakamdan bahsediyoruz ve dünyanın en kaliteli kenevirini de Türkiye'de üretme imkânımız var. İsrail ilahta iddialı, on yılda 100 milyar dolar bir hasıla hedefliyor; Kanada 25 milyar dolar, Avustralya 55 milyar dolar, Hollanda, Almanya, Fransa, hepsinin dünya kadar ve dediğim gibi serada üreterek ve bizimkinden çok daha kalitesizleriyle bir plan yapmışlar ve o plan çerçevesinde işlerini yürütüyorlar. Şimdi, Türkiye'ye geliyorsun, işte, hepsi 260 kilogram tohum var, Samsun'da, Kastamonu'da. Bunlar da ekildi, tohum yetersiz. Bir defa, tabii, bunun önce tohum çalışmaları yapılması lazım.

Şimdi, Sayın Bakanım, üretim tesisi ucuz. Bakın, altı boş dediğim şu: Ya, hasat makinesi yok Türkiye'de kenevirle ilgili, biliyor musunuz? Vezirköprü'de bir tane hasat makinesi yok; bin tane biçerdöver var, bir tane hasat makinesi yok. Bu kadar mı zor, devlet bunu alıp oraya veremiyor? Elle

hasat ediliyor, o kadar zor ki bu. İnsan cayıyor işte. Ondan sonra tohumunu elle ayıklıyorsun. Ya, tohum makinesi çok ucuz bir şey ya 300-500 bin liralık bir şey ama bir çiftçi bunu alacak durumda değil çünkü 3-5 dönüm, 20 dönüm araziye ekiyor bunu. Devlet niye bunu alıp da vermiyor, Tarım Bakanlığı niye bunu alıp da vermiyor? Her tarafa para veriyoruz, 100 milyar... Sayın Bakan, bilginiz olsun diye söylüyorum: Hazine Bakanlığı son iki yıldaki yanlış borçlanmadan dolayı 150 milyar TL ilave yüke girdi; bakın, borçlanma maliyeti değil, 150 milyar TL, 150 katrilyon TL. Dolayısıyla, para isterken kendinize daha fazla güvenerek isteyin. Sadece borçlanma stratejisindeki yanlıştan dolayı 150 milyar TL'lik maliyete katlanan bir Hazine, 1 milyon lira verip şu Vezirköprü'ye bir tane hasat makinesi vermiyor. Ondan sonra "Biz bu keneviri geliştireceğiz..." Nasıl geliştireceğiz? Niye bunun peşine düşmüyorsunuz? Ya, bizim elimizi ne tutuyor? Cumhurbaşkanı istiyor; bürokratlara sorarsanız, onlar istiyor fakat burada görünmeyen bir muhalefet var, karanlıkla kavga ediyoruz, kenevirle ilgili bir tane adım atılmıyor.

Yapraktan CBD çıkarılıyor, tonu 15 milyon dolar, tonu 15 milyon dolar olan bir üründen bahsediyoruz. Ben çıkarttım, dekar başına yetiştirme maliyeti 1.600 TL; haydi, siz deyin 2.000 TL yani 1.600 TL de diyelim ki tarla kira şeklinde olmayabilir. 1 dekardan 3 kilogram yağ elde ediliyor. Yani 1 dekardan yağ olarak 45 bin dolarlık yağ elde etme kapasiteniz var. Dekar başına en katma değersiz şekliyle yani 1.600 TL'ye ürettiğiniz keneviri 7 bin liradan da satma imkânı var. Hiçbir üründen böyle bir kârlılık yok. Ama tabii, imkân yok, tohum ıslahı yok, tohum yok, makine yok. Eliyle bir insan ne kadar kenevir üretebilir, yağını çıkarabilir, çiçeğini çıkarabilir? Ama bunları kim yapacak? Bunları siz yapacaksınız. Yani sizin şikâyet etmeye hakkınız yok. Dolayısıyla, lütfen, şuna cevap verin, soru olarak söylüyorum: Biz niye CBD üretmiyoruz? Bizim mazeretimiz ne? Bizim elimizi kim tutuyor? Bütün dünya üretirken biz niye bunların üzerine düşmüyoruz? Sayın Bakanım, bu konularda sizden bilgi istirham ediyorum.

Diğer önemli bir konu fındık. Sayın Aksu burada değil, fındık konusunda daha önceden çok şikâyet ediyordu; bugün fındık konusunda çok takdir eden bir konuşması oldu, ben takdir etmiyorum. Fındığın hiçbir yapısal sorununu bu Hükümet çözmedi Sayın Bakanım, çözmediği gibi geçmişte hiç olmazsa birazcık rekabetçi koşullarda ürününü satıyordu vatandaş, şimdi bir tane yabancı firmanın tekelinde Türkiye'nin fındığı çarçur ediliyor, peşkeş çekiliyor, böyle bir şey olmaz. Türkiye'de yurt içi fiyatı belirleyen bir tane yabancı firma var. Regüle eden bir kurum yok, TMO bu işi yapamıyor, kusura bakmayın. Biz bu bölgenin insanıyız, benim 5 tane ilçem fındıkla geçiniyor. Ha, bu yıl fiyat iyi verildi, herkes sustu, problem yok ama önceki yıla bakalım, daha önceki yıla bakalım yani fındıkların yollara serildiği devirlere bakalım; yazıktır, günahıdır. Bakın, yapısal sorunlarını çözmediğimiz zaman fındığın her zaman fiyatını konuşmaya mecbur kalırız. Fındığın bir defa bir depolama sorunu var, bu çözülmemiş; verim sorunu var, bu çözülmemiş. Piyasayı hem ihtisasıyla hem de finansman gücüyle düzenleyecek, regüle edecek bir kurum sorunu var, bu çözülmemiş. Ondan sonra biz bu fındıkla ilgili...

Bakın, en katma değersiz hâliyle fındığı satmayı beceremiyoruz ya. Dünya üretiminin yüzde 75'ini biz üretiyoruz, yurt dışı fiyatını zaten belirleyemiyoruz, yurt içi fiyatını dahi bir tane İtalyan firması belirliyor Türkiye'de ve en katma değersiz hâliyle satamıyoruz. Oysaki biz bu ürünü katma değersiz niye satalım? Bu ürünü işleyecek bizim makinemiz mi yok, sermayemiz mi yok? Niye devlet Ordu'da, Giresun'da, Samsun'da bu fındığı işleyecek tesisler kurmuyor, kurdurtmuyor, teşvik etmiyor, oralara özel teşvikler vermiyor? Natürel fındığı satamayan bir Türkiye Cumhuriyeti devletiyle karşı karşıyayız. Bunların hiçbir şekilde kabul edilmesi mümkün değil.

Sayın Bakanım, şimdi, tabii, bizim bölgemizde ormanlar var dolayısıyla orada da ciddi sorunlarımız var. Bir defa, vatandaşın şöyle bir sıkıntısı var: Orman Bakanlığına ait olan orman arazisi var, üç beş yıllığına ekilmek dikilmek üzere çiftçiye verilmiş fakat bunlar ÇKS'ye kaydedilemedikleri için hiçbir şekilde destekten faydalanamıyor. Artık, bilgi iletişim teknolojileri gelişti. Yani, bunun kiralık olduğunu, üç yıllığına ÇKS'de olduğunu, beş yıllığına olduğunu ifade etmenin zor olacağını falan ben zannetmiyorum. Bunu niye yapmıyoruz? Desteklerden insanlar faydalanamıyor, üretici destekten faydalanamıyor. Sizin izninizle sizin arazinizi, ormanın arazisini ekiyor, siz kiralyorsunuz. Mesela, Çarşamba, Terme, Salıpazarı, Ayvacık; buralarda her sene 2 defa sel oluyor ve hiçbir şekilde TARSİM'e kaydettilerilemediği için bu insanlar sigortadan da faydalanamıyor. Dolayısıyla Sayın Bakanım, bu sorunun çözülmesi lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Usta, lütfen tamamlayalım.

Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim.

Mülkiyeti Tarım Bakanlığına ait olan bu arazilerin ÇKS'ye kaydı ve TARSİM'den faydalanması: Şimdi, 2B arazileri var, bu 2B olanlardan mesela Vezirköprü'den bir şikâyet geldi, Ayvacık'ta var, Salıpazarı'nda var. Elli altmış yıldır vatandaşın kullandığı findıklıklar var veya normal araziler var, bunlar ÇKS'den faydalanamıyor çünkü bunların kayıtları 2B arazisi olarak yapılamamış. Hatta birisi “Bizim kaydımız yapılmadı. Gelin, bunun kaydı yapılsın.” denildiğinde, ondan sonra orman işletmesi orada “Siz işgalcisiniz.” diye millete işgalci muamelesi yapıp adamın arsasını, arazisini elinden alıp bir de mahkemeye veriyorlar, bunların da düzeltilmesi lazım.

Şimdi, küçükbaş desteklerinden... Bizde hem yeteri kadar mera yok ancak mesela findıklıklarda küçükbaş hayvan besleyebiliriz. Buralardan, bu desteklerden -işte, 300 baş koyun veriyorsunuz- bizim bölgemiz faydalanamıyor. İllaki mera şeyi bazı bölgeler için, spesifik yerler için... Mesela Ayvacık'tır, Salıpazarı'dır, Terme, Çarşamba buralarda 300 vermeyin de 50 tane verin, insanlar küçükbaş hayvan üretimi yapabilirler diye düşünüyorum.

2B arazilerinin fiyatları çok yüksek. Bu sizi ilgilendirmiyor, bu Maliye Bakanlığının tarafı ama konu sektör olarak sizin konunuz. 2B'nin de hâlâ geçmediği... Bu herhâlde “Gelecek yıl sonuna kadar tamamlanacak.” dediniz ama bizim orada çok sorun var. Bir tane ilçemizde 44 tane mahalleden sadece 22 tanesi yapılmış, yarıyı duruyor. Dolayısıyla insanların bir mağduriyeti var, lütfen o konularda sizlerden destek bekliyoruz.

Şimdi, tarımsal destekleme sisteminde tarla sahiplerinden ziyade gerçek üreticinin desteklenmesi lazım. Yani bu sorun nasıl aşılr? Şimdi, bildiğim kadarıyla kiracıya destek verilmiyor, tarla sahibine veriliyor. E çoğu zaman tarla sahibi zaten zengin, çekmiş gitmiş İstanbul'a, Ankara'ya, şuraya buraya, orada işte onu ekip geçinmeye çalışan insanlar var. Şimdi, biz eğer üreticiyi desteklemek istiyorsak burada tarla sahibinden ziyade kiracının desteklenmesi lazım.

Samsun'da ilçe tarım müdürlüklerinde ciddi yetersizlikler var Sayın Bakanım. Rakamlar da var elimde ama şimdi özellikle Salıpazarı, Vezirköprü bu konuda çok şikâyetçi ama vaktim çok az olduğu için bunlara giremeyeceğim.

Sulama barajlarının bitirilmesi meselesi var. Sayın Bakanım, bizim orada sulamada açıktan geçen sulama kanalları çok fazla, bunların toprak altına alınması lazım. Mesela, Havza Ziraat Odasının gönderdiği...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, son sözlerinizi alalım efendim.

Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) – Çok teşekkür ederim, müsahahanıza sığınyorum, birkaç dakikaya bitireceğim efendim.

9 tane gölet var, bunların sadece 3 tanesinde kapalı sistem var, bunlar çalışıyor, 6 tane göletimiz maalesef çalışmıyor. Mesela bir örnek vermiş, demiş ki: Silajlık mısı; sulayanlar 6 ton alıyor; sulamayanlar 2 ton alıyor. Kilosu 250 liradan bin lira dönüm başına, sulayan ile sulamayan arasında bir farklılık oluşuyor. Dolayısıyla buranın da sizin tarafınızdan bu konunun... Samsun’a özel yani mutlaka yatırımlar yapılyordur ama Samsun bu konuda hakikaten çok ihmal edildi; sizden istirhamım Samsun’a bu konuda bir miktar ayrıcalık yapmanız.

Son konu olarak da Sayın Bakanım, bu KÖYTÜR meselesi var. Tabii, işin Sanayi Bakanlığını ilgilendiren boyutu var ama esas sizi ilgilendiren boyutu nedir? KÖYTÜR işte, bizim bölgede insanların çok önemli bir geçim kaynağı. 250 tane işletme, 5 bin kişi bu KÖYTÜR’ün gözüne bakıyor. 2015 yılında, KÖYTÜR iflasını istemişti fakat iflas ertelemesi yapıldı ama en kayyum atandı. Mesela, Manisa’da bunun örneği var. Orada, bir modelle Ziraat Bankası tarafından kurtarılmış. Ben işin sahibiyle ilgilenmiyorum. Bu sahibine vermek durumunda olursunuz olmazsınız, bakın orayla ilgilenmiyorum. Yatırım yapmamız lazım diyor, üretim yapmamız lazım. Hepimiz diyoruz yani bu konuda aynıyız ama 250 tane firma, orada şey var ve çok ciddi; 5 bin kişi buradan ekmek yiyor Sayın Bakanım. Bu KÖYTÜR’ü böyle göz ardı edemeyiz, oraya mutlaka iyi bir çözüm bulunsun. Yani rantabl çalışacak bir çözümü bulalım bu işletmelere. Çünkü buraya dünya kadar... Ve bugün 250 tane tesisin önemli bir kısmı kırsal kalkınma destekleriyle yapıldı, devletin parasıyla yapıldı. Paramız çarçur olmasın ve insanlar şu anda ciddi bir şekilde iflasla karşı karşıya, Ziraat Bankasına olan kredi borçlarını ödeyemiyorlar ve çok sıkıntılılar.

Son olarak, Sayın Başkanım, müsahahanıza sığınarak... Şimdi, bizim İYİ PARTİ olarak grup toplantılarımızda, her hafta bir davetimiz oluyor, bir sektörden insanları davet ediyoruz; 28 Ekim tarihli grup toplantımızda da et ve süt üreticisi Emre Şensoy gelmişti. Onu, tabii, TRT maalesef, kestiği için o kısmı vermiyor -niyeyle millete söz vermeyen bir TRT’imiz var- onun notlarından birkaç tanesini özellikle ifade etmek istiyorum. Diyor ki: “Karkas et maliyetimiz 38 TL/kilogram, satış fiyatımız 31 TL.”

Yani şunu söylemiyorum tabii, her şeyde bu var zaten, tarımın bütün türlerinde üreticiden ucuz çıkıyor; markette, tüketici de pahalı yiyor. Bu nasıl oluyor da böyle bir şeyi biz başarıyoruz onu bilmiyorum. Eti pahalı yiyoruz. Avrupa’nın belki 3-5 katı fiyatına et yiyoruz ancak üretici, maliyetinin altında bir fiyatla et satmak durumundayım diyor. “Yem fiyatları yılbaşından bu yana yüzde 60 arttı, son 2 ayda 5 defa zam geldi. Besi yemi 60 TL’den 100 TL’ye; saman 35 kuruştan 90 kuruşa çıktı, besi çiftliklerimizin de yüzde 60’ı boş diyor. Bir tane de rasyo veriyor, diyor ki: “2015 yılında, biz 1 ton etle 31 ton yem alıyorduk.” Bakın, 2015, bu da sizin döneminiz yani çok geçmiş falan değil ama beş yıl içerisinde rasyo o kadar kötüleşmiş ki yani 1 ton etle 31 ton yem alan vatandaş, şimdi “1 ton etle 16 ton yem alıyorum, ben nasıl geçineceğim.” diyor. Dolayısıyla tarımın her tarafında olduğu gibi, et ve sütte de girdi maliyetleri önemli bir konu. Bu konularda da inşallah hükûmetin... Yani artık bundan sonra, büyük ihtimal bunlara tedbir almaya pek vaktiniz olmayacak ama hükûmetin tedbir almasının da önemli ve zaruri olduğu düşünüyorum.

Bütçenin hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ederek teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Aydın, buyurun.

İBRAHİM AYDIN (Antalya) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Başkanım, değerli Bakanım, saygıdeğer Komisyon üyeleri ve milletvekili arkadaşlarım, çok kıymetli bürokratlar, basınımızın değerli temsilcileri; sizleri sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Toprak, orman ve su gelecektir. Tarım ve orman, gıda, su ve nefestir, yani varlığı hayat; yokluğu yok olmak demektir. Bu nedenle, tarım ve orman yalnızca yemek, içmek ve nefes almak terimlerini ifade etmez; tarım ve orman aynı zamanda, bir ülkenin ekonomisidir, sanayisidir, geleceğidir.

Ülkemiz, tarımda büyüme rakamlarında, yıllık ortalama olarak Hollanda, İspanya ve Fransa gibi birçok Avrupa ülkesini geride bıraktı. 2002 yılında, 36 milyar 9 milyon lira olan tarımsal hasıla; 2019 yılında, 277 milyar 500 milyon lira olarak gerçekleşti. Tarımda dış ticaret fazlasıysa 2018 yılında, 4 milyar 800 milyon; 2019 yılında, 5 milyar 300 milyon dolar olarak istatistiklere yansdı.

Çiftçilerimize 2003-2020 döneminde, toplam 310 milyar lira tarımsal destek ödendi. 2020 yılında ise, ekim ayı itibarıyla, destek miktarımız 18 milyar 400 milyon Türk lirasına ulaştı.

Dünyada yaşanan hem ekonomik olumsuzluklar hem pandemi hem de iklim değişikliklerine rağmen, sektör, sürdürülebilir gelişmesine devam etmiştir ve uygulayacağımız politikalarla devam ettirmeye de devam edecektir inşallah.

Genç nüfusa köyde yatırım yapmasını ve tarımsal nüfusun gençleşmesini sağlamak amacıyla 2016-2018 yıllarında, üç yıl boyunca köye dönüş projeleri başlatıldı. Gençlere 30 bin lira tutarında hibe desteği sağlandı. Üç yıl boyunca 47.775 genç çiftçiye 1 milyar 433 milyon lira tutarında hibe desteği sağlandı.

Ülkemiz genelinde bitkisel üretim miktarı 2002 yılında toplam 97 milyon ton iken 2019 yılında 117 milyon 300 bin tona çıkarıldı. Bu kapsamda, seçim bölgem olan Antalya Manavgat'ı özellikle muz üretimiyle ilgili bir konuda anlatmak istiyorum. Yani ülkemizde gerçekten bitkisel üretim arttı. Yıllar önce Alanya, Gazipaşa, Anamur diye muz bilinirken son yıllarda ithalata uygulanan, muz üreticisini koruyan gümrük vergisi uygulaması, yatırımcıya, üreticiye sağlanan sübvans edilmiş krediler hayata geçirilerek muz üretimimiz tüketimimizin son üç yılda yüzde 65'ini karşılarken şu anda yüzde 90'ını geçti, bu doğrultuda da yalnızca Manavgat'ta üç yıl önce 21 dekarın şu anda 15 bin dekarı geçti ve yurt dışına ithalattan giden 250 milyon dolar da kasamızda kaldı yani cari açığın azalmasına büyük katkı oldu. Burada şunu söylemek ve açıklamak istiyorum: Tropikal bir bitki olan muz bile biz istediğimiz zaman doğru politikalarla üretebiliyoruz ve ithalatın önünü kesebiliyoruz. Onun için, diğer ürünlerde de bunu gayet rahat bir şekilde yapabiliriz.

Sertifikalı tohum üretiminde 2002 yılında 145 bin ton olan tohum üretim miktarı 2019 yılında 1,13 milyon tona ulaştı. Aynı dönemde ithalatımız 177 milyon dolara, ihracatımız ise yüzde 776 artışla 155 milyon dolara ulaştı. 2019 yılında 86 ülkeye tohumluk ihracatı yapılmaktadır. Son yıllarda gerçekten yerli ve millî tohum üretmekte bayağı iyi bir mesafe katettik.

Alan bazında tarımsal üretimin yerli tohumdan karşılama oranı yüzde 96'a çıkarıldı. Bakanlık, tarımsal AR-GE destek programı kapsamında özel sektör, üniversite ve STK'lar tarafından bugüne kadar hazırlanan 430 adet AR-GE projesine toplam 90,9 milyon TL destekleme ödemesi yaptı. AR-GE ve ıslah çalışmalarıyla bahçe bitkilerinden 252 çeşit geliştirildi ve sektörün kullanımına sunuldu. Su ürünleri araştırmaları konusunda 205 proje tamamlanmış olup 23 yeni balık türünün kültüre alınması konusunda araştırmalar yürütülmüştür.

Ülkemizde genelinde devlet destekli tarım sigortaları uygulamaları başladı. 1 Haziran 2006 tarihinden günümüze kadar Türkiye genelinde 14,4 milyon adet tarım sigortası poliçesi düzenlenmiş, üretici ve yetiştiricilerimizin 6,9 milyar TL hasat tazminatı ödenmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğümüz de ülkemizin su kaynaklarının korunması, yönetilmesi, geliştirilmesi ve gelecek nesillere eksiksiz olarak aktarılması maksadıyla projeler üreten, ülkemizin en büyük yatırımcı kuruluşlarından biridir; tarım, enerji, hizmet ve çevre sektörlerinde faaliyetlerini yürütmektedir. Son on sekiz yılda 2020 yılı fiyatlarıyla 254 milyar TL yatırım yapılmıştır. 2020 yılı bütçesine göre, 2021 yılı yatırım bütçesi 2,35 katına çıkarılmıştır.

2020 yılı ülkemizde kurak bir yıl olarak geçmesine rağmen sulamalarda çok ciddi bir sıkıntı yaşanmamış ve birliklerin başarılı çalışmaları sayesinde sulama sezonları başarıyla tamamlanmıştır. İçme suyu havzalarını korumak, evsel ve sanayi atık sularının doğayı kirletmesinin önüne geçmek için Devlet Su İşleri atık su arıtma tesisleri inşa etmektedir. Bugüne kadar en modern sistemler kullanılarak inşa edilen, donatılan 1 adet Ergene Havzası Koruma Eylem Planı kapsamında olmak üzere, toplam 21 adet atık su arıtma tesisi faaliyete alınmıştır.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, Afrika Kıtasında da 9 ülkede mühendis ve personelleriyle çok ağır şartlara rağmen özveriyle çalışmalarını sürdürmektedir. DSİ Afrika’da 535 kuyu açarak 2 milyon insanı sağlıklı ve temiz içme suyuna kavuşturmuştur. Ayrıca, Cibuti’deki baraj tamamlanarak bölge insanının hizmetine sunulmuştur.

DSİ Genel Müdürlüğümüzün yaptığı faaliyetlerden bazılarını sizlerle paylaşmak isterim: 2003-2020 yıllarında baraj sayımız 276 adetten 585’e... Özellikle, son yıllarda yapılan Deriner, Ermenek, Çine Adnan Menderes gibi sınıfında büyük barajlar yapılmıştır. Özellikle Çine Adnan Menderes Barajı’yla ilgili bir açıklama yapmak istiyorum: 1869’da Sultan Abdülaziz tarafından -duyurulmuş- başlatılmış, yüz kırk bir yıl sonra 10/10/2010 tarihinde Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan tarafından açılmıştı. Gerçekten büyük bir yatırım ve sınıfında Avrupa’da birinci.

Yine, HES sayısı 97 adetten 584’e; gölet ve bent sayımız 228 adetten 340’a; sulama tesis sayımız 1764 adetten 3382’ye çıkarıldı. Enerji, içme suyu ve sulama maksatlı inşa edilen baraj yapımlarına hız verildi ve toplam 166 milyar metreküp depolama hacmine ulaşıldı. Son on sekiz yılda 287 adet tesisiyle 43 milyon kişiye ilave içme suyu sağlandı.

Evet, orman sevgi demektir, barış demektir, sağlık demektir, gelecek demektir. Şahsımın da otuz yıl hizmet ettiği ve mensubu olmaktan her zaman şeref duyduğum Orman Genel Müdürlüğü 1839 yılından beri orman kaynaklarının korunması, geliştirilmesi, sürdürülebilir yönetiminin sağlanması ve bu kaynakların milletimizin menfaatine sunulmasından sorumlu olan yüz seksen bir yıllık köklü bir Kurumumuzdur.

Ülkemizde özellikle son on sekiz yılda çevre ve ormancılık alanında gururla ifade edeceğimiz çok önemli gelişmeler kaydedildi. Ülkemiz, orman varlığını artıran nadir ülkelerden birisidir. Konuşmacılarımız genelde “Orman varlığı azalıyor.” diyor fakat orman varlığı artan ülkelerden birisiyiz.

1972 yılında 20,2 milyon hektar olan orman varlığımız 2019 yılı sonuyla 22,7 milyon hektara ulaşmıştır yani orman alanımız 2,5 milyon hektar artmıştır. Bu miktarın yüzde 76’sı olan 1,9 milyon hektar son on sekiz yılda yapılan gayretli çalışmalar neticesindedir.

Ağaca ve çevreye değer veren hükümetlerimiz 11 Kasım gününü “Milli Ağaçlandırma Günü” ilan etmiş, bu karar Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan tarafından imzalanan genelgeyle tüm kamuoyuyla paylaşılmıştır.

Geçen yıl Sayın Cumhurbaşkanımızın da bizzat katılımlarıyla gerçekleştirilen “Geleceğe Nefes Kampanyası”na vatandaşlarımızın yurt genelinde yoğun katılımı olmuştur. Sayın Bakanım, bir orman mühendisi olarak gerçekten gurur duyduğum bir gündü. Tüm ülke ayaktaydı ve yediden yetmiş herkes, her coğrafyada o gün fidan dikmek için koştu. Bugün daha hâlen o günü söylüyorlar ve yine 11/11/2021 tarihinde de bunu uluslararası bir şekle koyacaksınız; çok güzel bir çalışmadan dolayı sizleri ve ekibinizi tebrik ediyorum ve duyarlı olan vatandaşlarımıza da çok teşekkür ediyorum ve burada da Guinness Rekorlar Kitabı’na girecek şekilde de rekorlarımız kırılmıştır.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; topraklarımız korunmakta ve erozyonla mücadele edilmektedir. Ülkemizde çölleşme ve erozyonla mücadele konusunda yıllardır ciddi çalışmalar yapılmaktadır. Özellikle erozyonla mücadelede dünya lideriyiz. Sıkça yaşanan sel, heyelan, çığ felaketlerini önlemeye yönelik Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğümüz önemli projeler üretmektedir. Yıllardır yapılan ağaçlandırma, erozyon kontrolü ve toprak muhafaza çalışmalarıyla ülkemizde her yıl akarsular tarafından taşınan toprak miktarı 500 milyon tonlardan 154 milyon tona indirilmiştir ve 2023 yılı sonunda 130 milyon tona indirilmesi hedeflenmektedir.

Son on sekiz yılda yaklaşık 5,4 milyon hektar alanda ormancılık faaliyetleri gerçekleştirilerek yaklaşık 4 milyar 660 milyon adet fidan toprakla buluşturulmuştur. Hedef 2023 yılı sonuna kadar dünya nüfusu kadar yani 7 milyar adet fidanı toprakla buluşturup ülke topraklarının yüzde 30’u olan 23 milyon 400 bin hektara çıkarmaktır.

Orman varlığının artırılmasını yönelik bir taraftan Orman Genel Müdürlüğünce faaliyetler sürdürülürken bir taraftan da özel sektörün katkısının artırılmasına yönelik özel ağaçlandırma ve özel sektör fidancılığı çalışmaları da desteklenmektedir.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; ülkemizde odun ham maddesi ihtiyacı artan nüfusa ve gelişen sanayiye bağlı olarak artmaktadır. Bu ihtiyacın tamamen yurt içi kaynaklardan karşılanabilmesi ve ormanların sürdürülebilir yönetim ilkeleri çerçevesinde yönetilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda, endüstriyel ağaçlandırma eylem planı hazırlanmış ve uygulamaya konulmuştur. Yapılan çalışmalarda, 2030 yılında, ülkemizin endüstriyel odun ihtiyacının 45 milyon metreküp civarında olacağı öngörülmektedir. Hazırlanan eylem planıyla endüstriyel odun ihtiyacının yerli kaynaklardan karşılanması, ithalatın minimum seviyeye çekilmesi ve doğal ormanlar üzerindeki üretim baskısının azaltılması hedeflenmektedir. Önceki yıllarda yıllık ortalama 7 milyon metreküp olan endüstriyel odun üretimi sektördeki ihtiyaç artışına uygun olarak son yıllarda önemli oranlarda artırılmış, bu üretimin büyük bir kısmı ormanlarda yapılan bakım müdahaleleriyle gerçekleştirilmektedir. 2019 yılında ise endüstriyel odun üretim miktarı 22,1 metreküp olarak gerçekleşmiş, bu miktarın 2020 yılında 25,6 milyon metreküpe çıkarılması programlanmıştır. 2021 yılında ise 28 milyon metreküp endüstriyel odun üretimi yapılması hedeflenmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; bilindiği üzere, orman köylüleri Orman teşkilatının en önemli dış paydaşları arasında yer almakta olup düşük gelir seviyesine sahiptirler. Orman köylüsünün refah seviyesinin artırılmasına yönelik olarak da önemli çalışmalar yürütülmektedir, bunların bazılarını özellikle değinmek istiyorum: Orman köylüsünün doğrudan ya da üretim işçiliği, ağaçlandırma, erozyon kontrolü, rehabilitasyon, odun dışı orman ürünleri üretimi ve benzeri dolaylı destekleriyle gelirlerinin artırılmasına katkı sağlanmaktadır. Kırsal nüfusun gelir kaynaklarının çeşitlendirilmesi ve ülke ekonomisine fayda sağlanması maksadıyla ceviz, badem, dut ve benzeri gelir getirici türler

ile Yabani Zeytin Rehabilitasyon Eylem Planı uygulamalarına geçilmiştir. 2015-2019 dönemi için uygulamaya konan 5 Bin Köye 5 Bin Gelir Getirici Orman Projesi'yle dikilen meyveli orman ağaçları üretime geçtiğinde orman köylülerimize ilave gelir sağlanmış olacaktır. Proje kapsamında bugüne kadar 5.420 köyde gelir getirici tür ağaçlandırması yapılmış ve 18 milyon 482 bin adet gelir getirici tür fidanı topraklarla buluşturulmuştur.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekili arkadaşlar; ülkemizde son yıllarda önem arz eden konulardan birisi de hiç şüphesiz tıbbi ve aromatik bitkiler konusudur. Bu konuda Türkiye Büyük Millet Meclisimizde araştırma komisyonu kurulmuş ve çalışmalarını tamamlayarak raporunu Meclise sunmuştur. Komisyonun Başkanı olarak buradan bir müjdeyi vermek istiyorum: Daha dün itibarıyla 4/11/2020 tarih ve 31294 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan Kanun'la 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 18'inci maddesinin 1'inci fıkrasının 1'inci cümlesinde "Bozuk orman alanlarında orman bitkisi fidanlıkları kurulmasına, mantar ve tıbbi aromatik bitki yetiştiriciliğine orman alanlarında üretilen odun dışı ürünlerin mamul ya da yarı mamul olarak işlenmesi amacıyla tesis kurulması" ibaresi eklenmiştir. Bu, büyük bir destek olacak bu üretimi yapan insanlarımıza.

Ülkemiz tıbbi ve aromatik bitkiler açısından önemli bir potansiyele sahiptir. Ülkemizde Doğa Koruma ve Millî Parklar Genel Müdürlüğümüzce yürütülen ve devam eden Nuh'un Gemisi Projesi'ne göre şu ana kadar 4.537'si endemik olmak üzere 12.145 doğal bitki türü tespit edilmiştir. Bu zenginliğin yüzde 80'i ise ormanlarımızdadır. Ülkemiz özellikle bitki biyolojik çeşitliliği açısından -yüzde 37 oranıyla- dünyada önemli bir yere sahiptir. Yalnızca Artvin'deki bitki çeşitliliği Almanya'dan daha fazladır ve ülkemizdeki bitki çeşitliliği Avrupa Kıtası'ndan daha fazladır.

Zengin biyolojik çeşitliliğe sahip olan ormanlarımız odun dışı orman ürünleri bakımından da büyük bir potansiyele sahiptir. Bakanlığımız, tıbbi ve aromatik bitkileri potansiyelimiz çerçevesinde yapılacak çalışmalarla dünya pazarından pay alan ilk 10 ülke arasına girmeyi hedeflemektedir. OGM'nin bu çalışma kapsamında odun dışı orman ürünleri üretimi 2002 yılında 31 bin ton iken 2019'da 771 bin tona çıkarılmış, 2020 yılı odun dışı orman ürünleri üretim hedefi ise 825 bin tondur. Odun dışı orman ürünlerinin sürdürülebilir şekilde üretilmesini sağlamak, orman alanlarının biyolojik çeşitliliğini korumak, ülke ekonomisine katkı sağlamak amacıyla önemli ve ekonomik değeri olan trüf mantarı, sahlep, sakız, defne, reçine, alıç, maviyemiş, yabani zeytin ve benzeri gibi ürünlerde eylem planları hazırlanarak uygulamaya konulmuştur. Türkiye, defne ihracatında, yüzde 90'lık oranla 1 numaralı ülke konumundadır. Benzer şekilde, kekikte dünya talebinin yarısından fazlası ülkemiz tarafından karşılanmaktadır. Yine, ada çayı, biberiye, mantar türleri, çiçek soğanları, çam balı önemli ihraç ürünleri olarak yer almaktadır.

2019 yılı içerisinde ülke ekonomisine 5 milyar TL katkı sağlarken orman köylüsüne ise 700 milyon TL katkı sağlanmış, 2020 yılında ise orman köylümüş 800 milyon TL, ülkemize ise 6 milyar TL katkı hedeflemektedir. Örneğin, beş-altı yıl önce bilinmeyen ve ülkemizin gündeminde dahi olmayan trüf mantarı, bugün avcılardan yatırımcılara, tüketicilerden turizmcilere kadar her toplum kesiminin ilgi odağı olmuş durumdadır. Yine, gündeme gelmesine rağmen günümüzde trüf üretimi 50 tondur. Bu kapsamda 2020 Ekim ayı sonu itibarıyla üretiminde çalışan köylü ve kooperatiflere 1 milyar 612 milyon TL ödeme yapılmıştır. Ayrıca, ORKÖY tarafından 2003 ile Ekim 2020 döneminde 240.359 aileye toplam 3,4 milyar TL destek verilmiştir.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekili arkadaşlarım; yine arıcılık konusunda dünyada 6'ncı sıradan 2'nci sıraya yükseldik. Özellikle bal ormanlarıyla arıcılarımızı destekledik. Yine, dünya çam balı üretiminin yüzde 90'ı ülkemizde yapılmaktadır.

Evet, devlet ormancılığından millet ormancılığına geçilmektedir. Çevre kirliliği gibi küresel sorunların ortaya çıkması, şehirlerin ve çalışma hayatının stresli ortamlarından sıkılan insanların doğayla buluşabilmesi için Avrupa ve dünyada giderek yaygınlaşan kent ormancılığı anlayışı çerçevesinde Orman Genel Müdürlüğünde son yıllarda mesire yerleri ve şehir ormanları kurma çalışmalarına büyük önem verilmektedir.

2021 yılı sonu itibarıyla orman kadastro keskinleşen alanlarda tescil işleri sağlanacak, 2023 yılı sonunda da 2B programları tamamlanacaktır. Yıllar önce, 1937’de, beş yılda orman kadastro tamamlanacak denilirken 2004 yılına kadar orman kadastro bir ayrı çalıştı, tapu kadastro bir ayrı çalıştı, olumsuzluklar vardı. 2004’ten sonra iki kurumun beraber güzel çalışmalarıyla ormanlarımızın hem kadastro yapıldı hem de tescili yapıldı, mahkemelere düşmez oldular; orman köylüsüyle de hasım değil hısım olunmuştur.

Ormanlarımız daha etkin korunmaktadır. Ormanlarımız için büyük bir tehdit oluşturan orman yangınlarıyla mücadele çalışmaları da devam etmektedir. Orman yangınlarıyla mücadele bir savaştır.

Yıllar önce, bir pilotumuz, 1974’te Kıbrıs Barış Harekâtı’nda piyade teğmen olarak görev almış arkasından uzun yıllar helikopter pilotluğu yapmış ve sonra da bizde çalışırken dedi ki: ”Asıl savaş buradaymış.” Gerçekten orman yangınlarıyla mücadele ayrı bir savaştır. Bununla ilgili stratejimiz de eğitim ve bilinçlendirme, erken uyarı ve hızlı müdahale, yanan alanların hızla ağaçlandırılması şeklinde 3 temel strateji üzerine kurulmuştur. Orman Genel Müdürlüğümüz bu alanda da Akdeniz ülkeleri arasında orman yangınlarıyla mücadelede başarılı çalışmalar yürütmeye devam etmektedir. Burada özellikle belirtiyim ki yanan orman alanları, yılı içerisinde ağaçlandırılmakta ve başka bir amaçla kullanımı veya imara açılması söz konusu değildir. Bu konu her zaman gündemimize geliyor maalesef. Ben, 2007-2011 arası Muğla Orman Bölge Müdürlüğüken orada en ufak bir yangın olduğu zaman Bodrum tarafından veya hahut da Marmaris tarafında “Eyyvah! Yine ormanları yaktılar, oteller yapılacak, yerleşime açılacak.” denmişti. Ben de o zaman, bir tane yer bulamazsınız, böyle bir şey yoktur, yılı içerisinde ağaçlandırılır demiştim. Yine, aynı iddiada bulunuyorum, yanan alanlar yılı içerisinde ağaçlandırılır, herhangi bir imara açılma konusu söz konusu değildir. Bu konuda Orman teşkilatımız çok güçlüdür, hepsini tebrik ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, lütfen tamamlayalım Sayın Aydın.

İBRAHİM AYDIN (Antalya) – Bu konuda çok başarılılar. Bu yıl, tabii çok ağır bir yıl oldu. Ben otuz yıllık meslek hayatımda bu yıl ki kadar kurak... Bir iki yıl kurak geçince çok zorlandılar ama canla başla mücadele ettiler. Diğer Avrupa ülkeleri arasında çok başarılıyız. Biliyorsunuz, dünyada, özellikle Amerika’da kişiler, insanlar ölüyor ve evlerini boşaltmak zorunda kalıyor. Milyonlarca hektar yer yanabiliyor ama ülkemizde son on yılın ortalaması 7 bin hektar civarındadır.

Evet, yine, Sayın Başkanım, müsaadenizle, Doğa Koruma ve Milli Parkları Genel Müdürlüğümüzün yaptığı çalışmalar hakkında da bahsetmek istiyorum.

Birey olarak hepimizin temel vazifesi tabiatı koruyarak gelecek nesillerimize aktarılmasını sağlamaktır. Bu gayeyle bireysel çabaların yanı sıra ülkemizde kurumlarımızca bir dizi tedbirler alınıyor ve düzenlemeler yapılıyor. Genel Müdürlüğümüz, bu çerçevede tür ve alanların ilanı ve korumasıyla avcılık, sokak hayvanları ve biyolojik çeşitlilik gibi konularda da düzenlemeler yapmaktadır.

Bugüne dek ülkemizde; 45 milli park, 250 tabiat parkı, 31 tabiat koruma alanı, 115 tabiat anıtı, 84 adet yaban hayatı geliştirme sahası, 14 Ramsar alanı, 59 ulusal önemi haiz sulak alan ve 13 mali öneme sahip sulak alan ilan edilmiştir.

2002 yılında 175 olan koruma alan sayımız bugün itibarıyla 611'e ulaşmıştır. Korunan alanlarımızın 2002 yılında ziyaretçi sayısı 5,5 milyon iken 2019 yılı sonunda 51 milyona ulaşmıştır.

Yapılan çalışmalardan sadece birkaçını burada zikretmek istiyorum: 81 ilimizde ulusal biyolojik çeşitlilik envanter ve izleme projesiyle ülkemizin biyolojik çeşitlilik haritası ortaya çıkarılmıştır.

Yine, bir diğer önemli projede biyolojik çeşitliliğe dayalı geleneksel bilginin derlenmesidir. Bu yılın sonunda 21 ilimizde tamamlanacak olan bu proje 2023 yılı sonunda ülke sathında tamamlanacaktır.

Ormanla ilgili faaliyet yürüten 3 Genel Müdürlüğümüz dün olduğu gibi bugün de ülkemizin kalkınmasına ve halkımızın refah düzeyinin artırılmasına katkıda bulunmaya devam edecektir.

Bu düşüncelerle 2021 yılı bütçemizin ülkemizin tarımına, ormancılığına faydalar getirmesini diliyorum. Siz kıymetli hazırunu tekrar sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, Sayın Bekaroğlu'na, daha sonra da Sayın Ersoy'a söz vereceğim.

Sayın Bekaroğlu, buyurun.

Süreniz on dakika.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli arkadaşlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanımızın sunumunu dikkatlice dinledim, daha sonra da sürekli şekilde okuyorum. Tabii, olumlu şeyleri abartarak anlatmış, olumsuzlara hiç değinmemiş. Yönetim de olmak, iktidarda olmak böyledir.

Değerli arkadaşlarım, her ülkenin böyle görece üstün olduğu alanlar var. Görece üstünlük teorisi, Türkiye için de bu tarım yani gıda sektörü. Ama maalesef, gıda sektöründe Sayın Bakanımızın sunmuş olduğu pembe tablolar doğru değil. Bakın, Türkiye gibi bir ülkede “18 milyar dolarlık ihracat yaptık.” diye övünülmesi anlaşılır gibi değil değerli arkadaşlarım. İşte, 2020'de Covid dolayısıyla 13 milyarda kalmış. Burada övünülmesi anlaşılır bir şey değil.

Bakın, gıda, tarım ve hayvancılıkla ilgili en temel problemlerden bir tanesi, evet, milyarlar dönüyor bu sektörde, acayip paralar kazanılıyor ama işin birinci basamağında bulunan üreticiye gitmiyor o paralar, destekler falan da gitmiyor. Şimdi, baktım Sayın Bakanın verdiği kitapta desteklere filan. Zaten kanuna rağmen -madde 56- 2021'de 58 milyar destek vermemiz gerekiyor, 22 milyar destek verileceğini söylüyor. Peki, bu kanunu da siz çıkardınız değerli arkadaşlarım. Başka alanlarda dünya kadar destek veriliyor ama bu destek birinci şeye verilmiyor. Nitekim, tarladaki fiyatlara bakın ya da işte ahırdaki, sütteki fiyatlara bakın değerli arkadaşlarım, raflardaki fiyatlara bakın. Bu ikisini karşılaştırmak yeter. Yani gerçek anlamda çiftçi bu ülkede ciddi bir şekilde eziliyor ve bu konuyla ilgili de yapılan fazla bir şey yok.

Değerli arkadaşlarım, sürekli şekilde de gıda fiyatlarının artmasından çiftçiler sanki şey gibi gösteriliyor, bu da son derece yanlış. Bu ithal furyası -Sayın Bakan ihracattan söz etti de- nedir? Bugün yine ayçiçeği... Yani bunu bize bir anlatmanız gerekiyor. “Şu sebep, efendim fiyat dengesi filan, şu sebepten yapıyoruz.” Bunu bir güzel anlatmanız lazım, bu millete anlatmanız lazım. Tahılda, sütte, hayvansal ürünlerde niçin bu yapılıyor? Niye gümrük vergileri sıfıra indiriliyor? Bunların bir şekilde anlatılması gerekiyor.

Sayın Bakanın Bakanlığıyla ilgili konuşacak çok konu var ama ben özel olarak bir konuya değineceğim için atlayarak geçiyorum. Bu zehirlerle ilgili Sayın Bakan bazı şeyler yaptı, pestisitlerle ilgili, bunları kutluyorum. Ama yıllarca ve yıllarca -ki on sekiz senedir siz iktidarsınız- bu zehirler

Avrupa Birliğinden mallarımız geri dönene kadar bu millete -biliniyordu- yedirilmeye devam edildi arkadaşlar. Bunu Sayın Bakan tak diye niye yasaklamadınız? Ne deposu Sayın Bakan? Zehirse bu... depoları tüketmek ne demek Sayın Bakan? “2021’in sonuna kadar falan” diye zaman koyuyorsunuz, bu nasıl bir anlayış kardeşim? Karşınızda insan var, çocuklar var, kadınlar var, yaşlılar var. “İnsan 2021’in sonuna kadar yesin.” Niye? Depolarda alınmış mallar var. Böyle bir şey olmaz değerli arkadaşlarım, bu kabul edilebilir bir konu değil.

Suyla ilgili geniş geniş konuşmak isterdim ama atlaya atlaya gideceğim. Doğu Karadeniz’deki HES’ler, Doğu Karadeniz’deki ormanlar ne oluyor; bunlarla ilgili konuşmak isterdim ama böyle bir vaktimiz yok. Ama İstanbul’un suyuyla ilgili bir şey söylemek gerekiyor. Sevgili arkadaşlarım, su hayattır, hayat üzerine siyaset olmaz ama Sayın Cumhurbaşkanı hayat üzerine siyaset yapıyor “İstanbul’da su sıkıntısı başlayacak.” gibi filan. Niye? Geleceğe şey hazırlıyor; kurtulamıyor, İstanbul’u kaybetmenin vermiş olduğu sıkıntıdan kurtulamıyor.

Değerli arkadaşlarım, eğer İstanbul’da su sıkıntısı olacaksa sizin Melen Barajı’nda yapmış olduğunuz hatalardan ya da yapmadıklarınızdan dolayıdır. Ne oluyor bu Melen Barajı’nda değerli arkadaşlarım? Niye Melen Barajı çalışmıyor, niye çatlakları var? Nedir bu, niye orada işi yavaşlatıyor Devlet Su İşleri? Bunları açık açık anlatmanız lazım. Eğer siyaset için yapıyorsanız bunu, eğer İstanbul’u almak için yapıyorsanız yazıklar olsun size yani insanları susuz bırakmayı göze alıyorsanız iktidara gelmek için, size yazıklar olsun değerli arkadaşlarım. Melen tartışmasına teknik olarak işi bilen arkadaşlarımız ayrıca gireceklerdir, sizinle konuşacaklardır.

Orman yangınlarıyla ilgili ben birkaç kelime... Orman yangınlarıyla ilgili çok ciddi spekülasyonlar var yani bu Türk Hava Kurumu helikopteri, uçağı tartışması... Yani Cumhurbaşkanı bindi uçağa, beğendi filan “İlle de o uçaktan alacağız.” E, 2 tane var, fazla veremiyor. “E, almayacağız.” Ya, böyle bir şey var mı? Ne kadar ihtiyacımız varsa o kadar alacaksınız. Türk Hava Kurumuna kayyum atadınız. Türk Hava Kurumunun gene atıl duran uçakları var, niye onları kullanmıyorsunuz? Yani şöyle söylentiler var Sayın Bakanım, deniliyor ki: “Bu Bakan ya da arkadaşları, işte firmalar var...” Mimarlık firması aldı helikopter ihalelerini değerli arkadaşlar. Kıyameti koparıyordunuz “Türk Hava Kurumu uçuş garantisi alıyor.” falan diye. E, siz de uçuş garantisiyle verdiniz. Başka çare yok ki, bu işin mantığı bu şekilde. Burada ciddi spekülasyonlar var, ciddi problemler var. Orman da hayattır arkadaşlar, hayat üzerinden siyaset olmaz, hayat üzerinde kumar oynanmaz değerli arkadaşlarım, bunlar son derece yanlış şeyler.

Sayın Grup Sözcümüz Sayıştay raporlarını dağıttı.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Bekaroğlu, elbette, sorularınızı sorun, eleştirin ama lütfen, bir ithamda bulunmayalım. Sorularınızı sorun, cevabı versinler; eğer tatmin olmazsanız tekrar sorarsınız.

Buyurun lütfen.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Peki, soru olarak kabul edin bunları.

Arkadaşlar arasında iş bölümü yaptık, Orman Genel Müdürlüğünün Sayıştay Raporu bana verildi. Uzun uzun girmeyeceğim ama bu Sayıştay raporlarında temel bir problem var yani denetim görüşünü etkileyen, etkilemeyen... “Denetim görüşünü etkilemeyen” Şimdi okuyacağım birkaç tane, çok var da... “Maden sahalarının rehabilitasyon çalışmalarının tam ve zamanında yapılmaması ve kontrol eksikliği...” Veriliyor Cengiz’e, şuna buna; madeni tarumar ediyor, dağıtıyor -yani babasının çiftliğinde böyle bir şey yapması mümkün değil- ondan sonra, Sayıştay bunu tespit ediyor. Zamanında rehabilitasyon çalışması yapılmıyor ve kontrol edilmiyor. Orman maden izin sahalarında etkin bir

denetim yok. Bunu Sayıştay söylemiş Sayın Bakanım. Niye denetlemiyorsunuz? Bunlar bizim vatanımız, gelecek vatanımız. Şimdi “Mavi Vatan” diye Akdeniz’deyiz. Bunlar bizim vatanımız, bunlar çocuklarımıza bırakacağımız miras. Böyle bir şey olur mu Sayın Bakanım? Bunları Sayıştay belirtiyor.

Ben esasen konuşacağım, bana beş dakika ek süre verecek Sayın Başkanım, çayla ilgili konuşacağım.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Maalesef ek süre veremeyeceğim ama siz buyurun, tamamlayın.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sayın Bakanım, çayla ilgili küçük yerde bir şey yok, kitabımızda bir şey yok ama büyük kitapta 1,5 sayfa ayırmışsınız. Ya, gülerler, gülerler Sayın Bakanım.

Bakın, Türkiye ekonomisine her yerde en az “2 milyar” deniliyor ticaretiyle ilgili ama siz bunun 2 milyar olmadığını, zamanında doğru hesap yapılmadığını... Bana göre, Türkiye ekonomisine 3-4 milyar dolarlık katkı sağlayan bir üründen söz ediyoruz. Her şeyi bir tarafa bırakın, o bölgede hâlâ 2 milyona yakın insan yaşıyorsa bunun tek sebebi çay ve ÇAYKUR’dur değerli arkadaşlarım ama ÇAYKUR’la ilgili hiçbir şey söylemeden geçiyorsunuz, böyle bir şey olmaz Sayın Bakanım. ÇAYKUR’a Genel Müdür bile atamadınız, ne oluyor belli değil.

Bakın, çayla ilgili yapılacak olanlar belli. O bölgede 200-210 bin aile, 1 milyonun üstünde nüfus sadece ve sadece direkt olarak çayla geçiniyor. Yetmiyor, ÇAYKUR dolayısıyla emekli olanlar yani “ÇAYKUR ek geliri var.” falan deniliyor ama onun ek geliri de çaydan kaynaklanıyor; ÇAYKUR üzerinden emekli oluyor, oradan kaynaklanıyor.

Çayda ciddi problemler var. Bir önceki Genel Müdür -sizin Hükûmetinizdi o zaman da- Sayın Sütlüoğlu zamanında “organik çay” diye bir şey başlatılmıştı, vazgeçildi Sayın Başkanım. Niye vazgeçtiniz Sayın Bakanım?

Bakın, içerideki satışlardan söz etmişsiniz, 7 milyon dolarlık yani 58 milyon TL’lik ithalat yapmış çay. Bakın, Fındıklı’da bir çocuk var, balık üretiyor ve satıyor, 30 milyon dolarlık tek başına ihracat yapıyor; koca ÇAYKUR Varlık Fonu’nun bilmem nesinde olan ÇAYKUR 7 milyon dolarlık bile ihracat yapamamış, bu anlaşılır bir şey değil.

Değerli arkadaşlarım, organik gübreden vazgeçildi, niye vazgeçildi? Dünya kadar yatırım yaptı insanlar şeye güvenerek, niye vazgeçildi, bunlar bilinmiyor. Bakın, çayla ilgili, Mesut Yılmaz, Allah rahmet eylesin, analım onu; daha sonra Tayyip Erdoğan -iyi Rizeli- ÇAYKUR’u tutuyor askıda falan, çayı tutuyor, ne olacağı belli değil ama o nüfus orada bekliyor ve ÇAYKUR’la ilgili ciddi işler yapılması lazım. Bu ciddi işlerden bir tanesi, siz sadece ÇAYKUR’la ilgili rakamları verdiniz, bir de özel sektör var, çayın yarısını özel sektör işliyor. “Biz, Mayıs ayında çay şeyi açıklanmadan evvel, sezonu açılmadan evvel çay fiyatlarını açıklıyoruz.” dediniz. Bu çay fiyatı filan değil, yarısının çay fiyatı. 340 kuruş ÇAYKUR bugün desteklemeyle beraber çay aldı ama özel sektör 270 kuruştan aldı değerli arkadaşlar ve bunu da ÇAYKUR yapıyor; kontenjan koyuyor, kota koyuyor, randevu veriyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Efendim, lütfen tamamlayalım.

Buyurun Sayın Bekaroğlu.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sezon gelmeden, şey gelmeden kapatıyor ve bu insanların, büyük çoğunluğu özel sektörün -tabii, bütün özel sektörü falan eleştirmiyorum ama- eline bırakılıyor. Burada bir şey yapılması lazım, bir çay kanununa acilen ihtiyaç var, hemen yarın yapılması gerekiyor, dört dörtlük yapılamıyorsa temel problemlerle ilgili bu şeyler yapılabilir.

ÇAYKUR'u tam kapasiteyle çalıştırmıyorlar. Sayın Bakanım bu olacak bir şey değil. Bakın, bütün çayı ÇAYKUR alabilir geçici bir dönemde ve fabrikalara, özel fabrikalara çay yaptırabilir. Bunlar mümkün yani bu insanları, eğer, bu kontrolsüz özel sektör dediğimiz özel sektöre karşı filan... Özel sektör müthiş bir şey, kontrolsüz; hiç kimse bakmıyor, ne yapıyor, kalitesine bakmıyor. Bakın, Sayın Başkanım, tesadüf örnekleme aldınız, sadece geçen seferde bir tanesinde boya maddesi, zehirli madde çıktı, kanserojen madde çıktı, diğerlerinin hepsine baksaydınız daha fazla çıkacaktı. Hiçbir kontrol yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Son sözlerinizi...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) - ... bırakıyorsunuz, belli değil. Efendim...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Son sözlerinizi alalım.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bırakıyorum, bir de destekle ilgili birkaç cümle söyleyeyim, bırakayım.

Tarım destekleriyle ilgili büyük yanlış yapıyorsunuz, bu destekler birinci elden çiftçiye ciddi bir şekilde gitmiyor, başkaları paylaşıyor. Bir de ÇAYKUR beş sene, altın seneden beri 13 kuruş, en düşük destek alan ürün ve 13 kuruş, ne oluyor ben anlamıyorum yani. Yani nasıl bir şey bu, olacak bir şey mi? Niye böyle bir şey yapıyorsunuz?

Geçen sene bütün tarıma 22 milyar destek vermişsiniz, bu sene 2021'de yine 21 milyar veriyorsunuz. Hâlbuki bütçe hacmi yüzde 11 arttı, niye artmıyor? Bunlar anlaşılacak şeyler değil, tercihiniz burası değil, tercihiniz. Eğer burası olsa işler bambaşka olabilirdi.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Çok teşekkür ediyorum Sayın Bekaroğlu.

Sayın Ersoy, buyurun lütfen.

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, çok kıymetli milletvekillerimiz, kıymetli bürokratlarımız, basınımızın güzide temsilcileri; hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Dünya genelinde etkisini gösteren Covid-19 salgınıyla birçok sektör gibi tarım sektörü de etkilenmiş ve hatta tarım sektöründeki dengeler bozulmuştur. Yeni dönemde tarımsal ürün kıymetlidir çünkü bol değildir. Ülkemizin tarım stratejisini değiştiren dünya şartlarını da dikkate alarak gözden geçirmemiz gerekmektedir. Rekabet ettiğimiz ülke çiftçilerine göre mazot, gübre, tarımsal ilaç, tohum gibi girdilere daha fazla bedel ödeyerek kullanabilen Türk çiftçisine verilen desteklerin artırılması gerekmektedir. Sulanabilir alanlara boşa akıp giden sularımızı ulaştıracak altyapı yatırımlarının tamamlanması, toprağın tuzlanmasını önleyecek ve su tasarrufu sağlayacak yeni sulama tekniklerini teşvik etmesi, uygun finansal imkânlar yaratarak yeni üretim teknik ve teknolojilerine çiftçimizin kolay ulaşmasını sağlaması, tarım, sanayi, pazar entegrasyonunu sağlayacak tedbirleri alması hâlinde hem çok hem ucuz üretme imkânına sahip bir ülkemiz. Fakat gelin görün ki seçim bölgem olan Kayseri'de Erciyes Dağı eteklerinde bulunan, yıl boyunca Erciyes'ten gelen kar sularıyla beslenebilecek Develi ilçemizde, dört bir yanı akarsu olan Pınarbaşı ilçemizde, Yamula Barajı'nın kıyısında bulunan Felahiye ilçemizde ve Kızılırmak Deltası'nda bulunan Özvatan ilçemizde ve diğer birçok ilçemizde dahi bu imkânlar avantaja henüz dönüştürülemedi. Bu kapsamda, Kayseri Sarımsaklı, Yamula, Bahçecik Barajlarının sulama kısımları, Bünyan Sarioğlan Sulaması, Bünyan Elbaşı Karadayı Sulaması Develi Ovası Sol Sahil Sulamaları Ana İletim Hattı, Kayseri Yeşilhisar Kovalı Sulaması Yenileme Hattı, Kayseri Talaş Cebir Mahallesi Kurt Deresi, Kayseri Tomarza İmamkullu Mahallesi Sulaması, Kayseri Kocasinan Eyim

Köyü Ecinli Deresi, Kayseri Hacılar Ören Deresi, Yamula Barajı Mansap Cazibe Ek Saha Sulaması, Kayseri Pınarbaşı Karamanlı Göleti İkmali, Kayseri Pınarbaşı Panlı Göleti, Kayseri Sarız Fettahdere Göleti İkmali, Kayseri Melikgazi Kırınardı Göleti İkmali İkinci Kısım, Kayseri Develi Köseler Göleti yapım çalışmalarını için sizlerden ödenek beklemektedir.

Sayın Bakanım, dünya olarak salgınla ve dolayısıyla sürekli dalgalanan ekonomik verilerle baş etmeye çalışırken elbette bu durumdan emektar çiftçilerimiz de hâliyle etkilenmektedir. Girdi fiyatlarındaki artışı kontrol edemeyen üretici maalesef zor durumdadır. Örneğin, çiğ sütün fiyatı sürekli sabit kalırken girdi maliyetlerinin artışı süt üreticilerinin belini bükmemektedir. Uzun süredir aynı kalan fiyatlar için bir çözüm bulunmaz ise üreticimiz üretimden kopacak hayvanlar maalesef, kesime gidecektir. Yine aynı şekilde, yumurta sektörünün uzun zamandır üstesinden gelemediği dönem dönem maliyetinin altında satış yaptığı bir gerçektir. Bu konuda Bakanlığımızın açıklayacağı yumurta taban fiyat, referans fiyat piyasa oluşumuna olumlu katkı sağlayacaktır, bu doğrultuda üretim planlaması sorunu çözecektir. Yine seçim bölgem olan Kayseri Türkiye’de et ve et ürünleri üretiminde 2’nci sırada yer almaktadır. Kayseri, yıllardan bugüne büyükbaş hayvancılıkta önemli bir paya sahiptir. Pastırma ve sucukla özdeşmiş Kayseri, et üretiminin en fazla gerçekleştiği şehirlerdendir. Bu nedenle, yıllık ortalama yaklaşık 45 bin hayvan kesimi yapılmaktadır. Kayseri’de 347 bin büyükbaş hayvan sayısı bulunmaktadır. Kayseri’nin büyükbaş sayısı kombinasi olan çoğu ilden çok daha fazladır. Ancak Kayseri’de kombina bulunmamaktadır. Kayseri’nin et sanayisinin gelişmiş olması hem de hayvan sayısının Türkiye ortalamasının üzerinde olmasına rağmen kombinasyonun olmaması büyük bir sıkıntı oluşturmakta ve üreticinin malını değerinde satamaması nedeniyle zarar etmesine neden olmaktadır. Et ve Süt Kurumunun Kayseri’ye gelmesi elzem olup besiciler bu manada korunmalıdır.

Sayın Bakanım, Kayserili çiftçilerimizin bir diğer talebi ise 2018 yılında sona eren Genç Çiftçi Projesi’nin yeniden hayata geçirilmesidir. Aksi takdirde, hayatlarını kırsal kesimde devam ettiremeyen genç nüfus büyük şehirlere göç edecek ve bu göç devamında zincirleme bir çok sorunu beraberinde getirecektir. Kısacası, ülkemizin en eski ve en vefakâr sektörü olan tarım ve hayvancılığın ayakta kalabilmesi için tarımsal desteklerin artırılması gerekmektedir. Tarım Kredi Kooperatiflerinden ve Ziraat Bankasından çektikleri krediler sebebiyle temerrüde düşen çiftçilerimiz zor durumdadır. Beklentileri, borç faizlerinin silinerek yeniden yapılandırılmasıdır. Bu konuda, çiftçilerimiz ve ziraat odalarımız sizlerden gelecek müjdeli haberi beklemektedir. Çiftçilerimizin talepte bulunduğu bir başka konu da üç yıl üst üste ekilen tarım ürününe destek verilmemesi kararıdır. Bu da özellikle, sulama ve iklim şartlarından dolayı ürün çeşitlerinin sınırlı olduğu bölgelerde maalesef, mağduriyet oluşturmaktadır.

Yine, seçim bölgem olan Kayseri’yle alakalı; daha önce yapım aşamasına gelip durdurulan Pınarbaşı İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü yeni hizmet binasına ödenek aktarılması, 21 Ekim 2020 tarih ve 31.281 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Hayvancılık yatırımlarının desteklenmesine ilişkin 3099 sayılı karar kapsamında Kayseri’nin desteklenecek iller arasına alınması ülkemiz genelinde Tarım Ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumunun sayıları 39’u bulan il koordinatörlüğü biriminin Kayseri’de de faaliyete başlaması, 2021 yılı için kırsal kalkınma projelerinin desteklenmesi kapsamında ilimize ayrılacak ödenek miktarlarının artırılması, 2021 yılı için yem bitkilerinin desteklenmesi kapsamında ilimize ayrılacak ödenek miktarlarının artırılması Kayseri’miz için sizden taleplerimiz arasındadır.

Sayın Bakanım, ben çalışmalarınızda başarılar diliyorum, 2021 yılı bütçemizin devletimize, milletimize hayırlara vesile olmasını Cenab-ı Allah’tan niyaz ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, Sayın Ersoy çok teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, saat 14.00’e kadar birleşime ara veriyorum.

Kapanma Saati: 13.30

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 14.02****BAŞKAN: Lütfi ELVAN (Mersin)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Komisyonumuzun değerli üyeleri, 10’uncu Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

Müzakerelere kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Şimdi, konuşmalarını yapmak üzere Sayın Subaşı’na söz veriyorum.

Buyurun Sayın Subaşı.

Süreniz on dakika.

HASAN SUBAŞI (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tarım, ülkemizin olmazsa olmazı ve bizim stratejik sektörümüz ama dinlediğimiz hatipler de ifade ettiler son yıllarda tarımın çok gerilerde kaldığını, ben de tarım yapan, çiftçilik yapan birisi olarak şunu söyleyebilirim ki: Bugün tarımın en büyük sorunu girdi fiyatlarındaki yüksek maliyetlerdir. Ürünlerimizin değeri yıllar içinde artmaz -market fiyatlarına bakmamak gerekir- fakat girdi fiyatlarının dolarla bağlantılı olarak arttığını görürüz. Ben bir örnek olarak şunu söyleyebilirim: Geçen yıl kasım ayından bu yana dolar fiyatındaki artışla Türk parasının değer kaybı yüzde 46 ve örnek olarak en zorda olan sektör, ürün bugün için süt diyebiliriz. Çünkü geçen yıldan yana, geçen kasım ayından bu yana bir yıl içinde 2,30’luk süt fiyatları hiç değişmemişken doların artışına bağlı olarak süt yemi yüzde 63, besi yemi yüzde 60, yine süt üreticisinin kullandığı soya küspesi yüzde 99, mısır kepeği yüzde 78, razmol yüzde 68, ham yağ yüzde 127, melas yüzde 52 ve proteinlerde yüzde 127, yüzde 19 şeklinde artış olmuştur. Bu durumda biz buğdayı, pamuğu ve eti ithal eder duruma gelmişken, hatta bu arada samanı bile ithal ederken sütün bizim en önemli ürünümüz olduğunu en kıymetli ürünümüz olduğunu düşünürsek süt üreticilerinin desteklenmesi gerektiğini çok daha iyi anlarız. Tarım yapan birisi olarak ürün fiyatları artmazken bu verdiğimiz dolardaki artış nispetinde bizim mazotumuz, gübremiz ve diğer girdi fiyatlarının da bu oranda arttığını söyleyebilirim ama bizim ürünlerimizin ne nohut ne buğday ne arpa ne elma ne portakal ne üzüm, bunların kasımdan bu kasıma bir yıl içinde yüzde 10 arttığını bile biz görmedik. Bunu, Biz, üretici olarak her ürünü üretebiliriz ama doğru teşvikler ve destekler öncelikle belirlenmelidir. Yani önümüzdeki yıllarda hangi ürün ne kadar gereklidir ve hangisi pazar bulabilir? Yani en büyük sıkıntımız pazardır, piyasadır.

Şimdi, ihracatın belirli ürünlerde mutlaka teşvik edilmesi gerekir; pazar değerinin yükselebilmesi, pazarların ve piyasaların açılması için. Bir tehlike atlattık “hallerin düzenlemesi” diye, komisyoncuların bir ara kaldırılması düşünülmüştü ki bu, neredeyse bugünkü üreticilerin tek pazar yeridir. Yani gününbirlik hemen satış sağlayabildiği hatta destek bulabildiği kişiler komisyonculardı. Bundan zannediyorum vazgeçildi ve çok da iyi oldu. Komisyoncu sözü rahatsız etmesin, komisyoncuların aldığı yüzde 8 pay -o zamanda izah etmiştik- tüketiciye yansımıyor, sadece pazar arayan üreticilere yansıyan bir paydır

ve bundan da bütün üreticiler memnundu. Söylemem o ki girdi fiyatlarını mutlaka düzenlemek gerekir, girdi fiyatları karşılığında artan üretimlere nazaran piyasanın ve pazarın kontrol edilebilmesi için devletin teşvik vermesi, buna dair ihracat destekleri ve teşvikleri vermesi gerekir.

Borçların yapılandırılması... Şu pandemi sürecinde birtakım borçların yapılandırılmasına girilmişken Sayın Erhan Usta'nın da belirttiği gibi, 2002'deki çiftçi borçları 2,6 milyar iken 2020'de 132 milyara çıkmış, 50 kat artmıştır. Üretici, son derece zor durumdadır ve Tarım Kredi ile Ziraat Bankası borçlarını ödeyememekte. Evet, devlet pandemi sürecinde altı aylık bir erteleme yaptı ama bu altı aylık pandemi süreci içindeki ertelemenin hiçbir derde çare olmayacağını da ben buradan bildirmek istiyorum. Birçok şey söylenebilir, bilhassa tarımda köylerimizin kendisine özgü bir yaşam biçimi vardı. Büyükşehirlerde köylerin kaldırılarak mahalleye dönüştürülmesi tarıma ciddi zarar vermiştir. Küçük ahırlarında 3-4 hayvanını beslerken, ya da bir köylü ailesi 30-40 koyununu, keçisini beslerken rahatlıkla işini, bütün aile işletmesi olarak geçimini sağlayabiliyordu. Ama bugünkü şartlarda, bugünkü girdi fiyatlarıyla bu çiftçi aileleri hayvancılıktan sütünü ve etini karşılayamadığı gibi tümüyle bu işi bırakmak zorunda kalmıştır. Zaten bir ahır yapmaya kalksa da belediyelerin denetiminde olan köy ve şimdiki mahalle şartlarında o maliyetleri karşılama imkânı kalmamıştır. Onun için, köyler kendisine özgü yaşam biçimiyle hayatietini sürdürebilmeliydi. Büyükşehirlerde köylerin mahalleye dönüşmesi suretiyle yine orada da ranta dönük çalışmalar ve imar planı istekleri başlamış bulunuyor ve mahallelerin imar, vergi, elektrik ve su şeyi karşılanamaz durumdadır. Sayın Bakan mazotun yüzde 50'sinin neredeyse karşılandığını söylerken biz bunu hiç yaşamadık, hiç görmedik Sayın Bakan. En iyisi, mazotun ve tarımsal sulamada kullanılan elektrikten KDV'nin kaldırılması çiftçi için çok önemli bir nefes olacaktır. Yine, bugün çiftçi için bir güvence sayılabilecek TARSİM, iklim koşullarının değişmesi nedeniyle birçok zararı karşılamıyor. Daha esnek, daha ulaşılabilir bir sigorta sisteminin yaratılması zorunluluktur. Ben kendimden bir örnek vereyim: Elma bahçelerini dona karşı sigorta yaptırırız. Dondan büyük zararlar görürüz fakat TARSİM yetkilileri geldiklerinde henüz beyaz çiçeğe dönüşmediğini, pembe çiçekte bunu karşılamayacaklarını söylerler ve don zararı karşılanmaz. Oysa don zararı gelip de meyve gözünü yok ettikten sonra bunun pembe çiçeği, beyaz çiçeği olmaz, çok zor şartlar ileri sürülürken TARSİM'den üretici uzaklaştırılmaya başlanmıştır.

Yine, bodur meyvecilik konusunda bölgeme örnek olmak için bodur meyveciliği getirmiştım bundan yirmi yıl önce. Bölgeimin çehresi çok değişti, bodur meyvecilik gelişti fakat eskiden bin civarında ağacı olan gerçek usulde vergiye tabiiyken şimdi, bodur meyveyi 4 dönüm, 5 dönüm arazisi olan küçük çiftçi bile birkaç bin fidan dikebilmekte. O zaman götüre vergiden çıkıp da bu küçük çiftçinin bin ağacı aştı, 2 bin ağacı aştı diye gerçek usulde vergiye tabi olması hiç mümkün değildir. Türkiye'de neredeyse yirmi yıldır bodur meyvecilik gelişmiştir -her üründe neredeyse- ama mali yönden bakıldığı zaman elmada bin ağaç, portakalda 1.500 ağaç, bunlar aşıldığı zaman büyük işletme gibi vergiye tabi kılınmaktadır. Düşünün, 5 dönüm arazisi olan bir köylü birkaç bin ağacı, bodur ağacı...

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Ek süre verdim Sayın Vekilim.

Buyurun.

HASAN SUBAŞI (Antalya) – Ek süre mi aldık? Ne kadar aldık efendim, bir dakika mı?

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Bir dakika.

HASAN SUBAŞI (Antalya) – Asıl, bölgemizdeki su sorununa değinecektim ama vakit kalmadı.

Şunu hemen belirtmek isterim: 1950'li, 1960'lı yıllarda göller kurutuldu ama hâlen ısrar edilerek o göller kurutulmuş hâliyle tarım toprakları yaşatılmaya çalışılıyor. Elmalı Karagöl: 10 bin dönüm Karagöl, Elmalı'nın en çukur yeri "Bunu boşaltıyoruz." diye her yıl 150 milyon metreküp suyu

düdenlere boşaltıyoruz boş yere. Bu, bir insan hakkıdır, insan hakkı ihlalidir ve 300 bin dönüm arazinin taban suyunu boşaltıyoruz. Önümüzdeki yıllarda Elmalı Ovası'nda seralar sökülecektir, bahçeler sökülür hâle gelecektir.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Lütfen, tamamlayalım efendim.

HASAN SUBAŞI (Antalya) – Hâlbuki 10 bin dönüm Karagöl çiftçi mağdur edilmeden kamulaştırılsa muazzam bir kaynak yaratılmış olacaktır, heder olan sularımız zayi olmayacaktır ve Elmalı Ovası Türkiye'nin en önemli, verimli ovalarından biri hâline gelecektir. Bunların yerinde incelenmesinde yarar olduğunu belirtmek istiyorum.

Çok teşekkür ederim.

Bütçenin, bütçe çalışmalarının hayırlı olmasını diliyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Teşekkür ederiz Sayın Subaşı.

Sayın Katırcıoğlu...

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Benim konuşmam, daha çok Hükûmetinizin ve doğal olarak sizin de tarım ekonomisine yaklaşımınızla ilgili olarak bazı itirazlara konu olan görüşlerinizi eleştirmek olacak.

Öncelikli olarak şöyle söyleyeyim: Bugün Hükûmet -bir zamandan beri diyeyim ki benim koyduğum tarih 2011 esasında ama- giderek daha hızlı bir şekilde, bir bakıma daha artarak ekonomide alınan kararları merkezileştiriyor. Buna son olarak “Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi” denilen sistem çerçevesinde daha da hız verildi ve dolayısıyla da Adalet ve Kalkınma Partisinin iktidara geldiği zaman benimsediği ilkelerden, yaklaşımlardan uzaklaşıldı diye düşünüyorum. Uzaklaşılması olumludur, olumsuzdur, ayrı bir tartışma konusu ama söylemek istediğim şey şu: Şimdi, mesela bugünlerde Hükûmetiniz yerli ve millî olandan bahsediyor ama mesela yerli ve millî olandan daha önce bahsedilmiyordu. Gerçekten de özellikle 1980'li yılların bu küreselleşme ve liberalleşme rüzgârlarıyla Türkiye de tabii, 80'li yıllarda karşılaşmıştı biliyorsunuz ve o günün anlayışları çerçevesinde baktığımızda, gerçekten piyasanın öne çıkarıldığı, kamunun küçültüldüğü, serbestleştirmenin, deregülasyonun, özelleştirmelerin yapıldığı bir dönemde ve öyle bir dönemde tabii ki “yerli ve millî” gibi bir laftan söz etmek, öyle bir cümle kurmak doğru değildi, dünya o sırada başka bir konjonktürdeydi. Fakat gel zaman git zaman, geldiğimiz nokta itibarıyla baktığımızda, başta Amerika başta olmak üzere diyebilirim ki Batı dünyasında birçok ülke daha korumacı politikalara doğru yöneliyor ve bu anlamıyla baktığımızda sanki küreselleşme tersine çevrilmiş bir süreç gibi yaşanıyor dolayısıyla da şimdi gördüğümüz kadarıyla Hükûmetin de çeşitli konulardaki yaklaşımlarında bir değişiklik var.

Tabii, üzerine bir de pandemi geldi, onun da altını çizmek lazım çünkü pandemi bence sadece dışımızdan gelen bir kötülük olarak etki eden bir şey değil, bu, hakikaten birçok şeyi değiştirmeye yönelik bir etki üretebilme potansiyeli taşıyan bir hikâye çünkü bugüne kadarki yaklaşımları değiştirmeye yönelik olan bir hikâye. Böyle baktığımızda, mesela gıda güvenliği meselesi, yeterli gıdaya sahip olabilmek dolayısıyla da yeterli tarımsal üretim yapabilme konuları gündeme geldi.

Oysa yine, şeridi geriye çeviriyorum, hatırlayacaksınız, 2005 yılındaydı yanılmıyorsam, IMF'yle yapılan bir anlaşma sonucunda tarımsal desteklerden vazgeçildi, tarımsal destekler yerine doğrudan gelir destekleriyle bir tarz yürütüldü fakat değerli arkadaşlar, hakikaten o günün koşullarında dahi, esasında piyasaya güvenin pik noktada olduğu bir dönemde tarım meselesi normal olarak serbest piyasa gibi tartışılmıyordu ve baktığımızda dünyada çeşitli ülkelerde tarım bağlamında farklı uygulamaları

görüyoruz. Avrupa bile tarımını desteklemeye devam etmeyi tercih ediyordu fakat biz bu yaptığımız anlaşmalar sonucu, bir anlamda IMF'nin, Dünya Bankasının bastırmalarıyla sanki birçok başka Batılı ülkeden daha fazla piyasacı olduk ve özellikle tarımda, tarım destekleme politikalarında bir tutum aldık. Şöyle söyleyeyim: Yani ekilen arazinin azaltılmasıyla paralel olarak ithalatın artması biçiminde iki eğilimin birlikte olduğunu görüyoruz. CHP'li arkadaşım bunu demin grafiklerle gösterdi, gerçekten de baktığımızda tarımsal üretim düşüyor fakat aynı şekilde ithalata olan bağımlılığımız da artıyor.

Şimdi, tabii, o zamanın koşullarında, dediğim gibi, zaten Karşılaştırmalı Üstünlükler Teorisi dediğimiz teori işliyordu herhâlde ya da öyle olduğunu varsayıyorlardı yani hangi malı ucuza üretiyorsan üret, üretmiyorsan üretme, dışarıdan al; ucuza üretiyorsan üret ve ihraç et, öteki türlüştünü ithal et. Böylelikle dünyada bir iş bölümü olacağı varsayılıyordu ve bu iş bölümünün katılan her ülkeyi de mutlu edeceği düşünülüyordu. Fakat bu teori de zaten yanlıştı ve bence dünyanın gerçekleri karşısında çok fazla da duramadı. Şimdi, geçenlerde Davos'ta bu neoliberal teorilerin babalarından sayılan Klaus Schwab "Neoliberalizm bitti." dedi ve artık bir yandan gelir dağılımı meselesini ciddiye almamız gerektiğini çünkü insanlar arasında bu kadar derin gelir farklılıklarının olduğu bir toplumun yönetilemez olduğunu, ikincisi de kamunun sandığımızdan daha çok işin içine girmesi gerektiğini söyledi. Çünkü açıkçası ta Adam Smith'ten bu yana bilinen bir şeydir ki bir alanda az sayıda üretici var ise orada mutlaka toplumun aleyhine fiyatlama olur, 1776'da, o tarihlerde yazmış adam. Dolayısıyla görebildiğimiz kadarıyla bu değişime nasıl ayak uydurduk diye baktığımızda, benim, özellikle tarımı destekleme politikalarının bu teoriye göre de olması gerektiği gibi çalışmadığını söylemem lazım. Çünkü bu teoriye göre şöyle bir sebeple: Kamu gücü tarımı yönlendirecektir. Nasıl yönlendirecektir? Desteklerle, kredilerle ve asıl önemlisi destekleme politikalarıyla yönlendirecektir fakat bunun için ürün üretilmeden önce destekleme yapılması gerekir, açıklanması gerekir ama ben tarımcı değilim gördüğüm kadarıyla, neredeyse on dört on beş yıldır bunun tam tersi oluyor. Yani bu yılın destekleri yanılmıyorsa hâlen verilmedi ya da hepsi verilmiş değil galiba, 2020'nin destekleri muhtemelen 2021'de verilecek.

Dolayısıyla o günün anlayışları içinde de tarımın yönlendirilmesi konusunda destekleme politikalarının doğru uygulanmadığını gözluyoruz; bu bir. İkincisi, bundan dolayı da bir anlamda, ben, çiftçimizin, özellikle küçük çiftçilerin çok mağdur olduğu kanaatindeyim. Yine -yanılmıyorsa- 2006 yılında 5488 sayılı Tarım Yasası çerçevesinde, gayrisafi milli hasılanın yüzde 1'i kadar desteğin verileceği kanunen belirlenmişti ama bu destek de hiç verilmedi zaten ya da olması gerektiği kadar verilmedi. Nitekim, bundan dolayı da baktığımızda, mesela BDDK'nin tarım kredilerine baktığımızda, özellikle tarımsal kredilerin, üstelik de ödenemeyen tarım kredilerin -şimdi rakamlarını hatırlamıyorum, söyleyemeyeceğim ama- en azından 100 milyar civarında olduğunu söyleyebiliriz. Dolayısıyla ben, öneri olarak da bunu düşünüyor musunuz bilmiyorum, soru olarak bunu sormuş olayım.

Mesela, büyük tarım çiftliklerinin veya üreticilerinin değil ama -tabii ki onların da borçları olabilir- özellikle küçük çiftçilerin bu anlamıyla kredi borçlarının silinmesi gibi bir perspektif esasında doğru bir perspektif olur. Niye olur? Ben zaman zaman bütçe konuşmalarında söylüyorum: Çünkü bugünün iktisadi krizinden çıkabilmemiz için sadece arz yönlü kararlar almamız yeterli değildir arkadaşlar yani siz, esnek emek piyasası koşullarını yaratarak ne kadar ücretleri düşürürseniz düşürün, ne kadar vergi indirimleri, prim indirimleri vesaireyi indirin veya öteleyin, iş dünyasının maliyetlerini düşürün, olacak olan şey üretimin ve yatırımın artması olmayacaktır arkadaşlar, sadece ve sadece kârların artması olacaktır ve üretim kârlara bağlı değildir. Bu da Sayın Cumhurbaşkanının faiz ve enflasyon arasındaki yanlış fikri gibi bir fikir bence.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Katırcıoğlu, tamamlayalım.

İlave süre veriyorum.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Bitiriyorum Sayın Başkan.

Burada esas olan talebin artmasıdır, talebin olmuş olması lazım bir kere dolayısıyla da talebe ilişkin tedbirler alınması lazım. Hükûmetin tümüyle gözden kaçırdığı bir şey bu.

Dolayısıyla bizim parti olarak önerimiz, doğrudan gelir desteği verilmesi gerektiği. Özellikle pandemiden dolayı veya işsiz olan veya üretim yapamayan veya borç almış ama borcunu ödeyemeyen, kredi alıp da sadece ve sadece eski borçlarını kapamak zorunda kalan üreticilerin durumlarını iyileştirirken aslında, aynı zamanda bu söylediğimi yapmış olursunuz. Yani gelir desteği vererek toplumun satın alma gücünü artırarak ve böylelikle talebin artmasını sağlayarak bu krizden çıkabiliriz. Yoksa emin olun bu politika göreceksiniz... Eskiden beri bildiğim bir şey bu, Türkiye’de böyle sanılıyor, sanılıyor ki iş dünyasının kârları artarsa yatırımları artar, öyle bir şey olmuyor arkadaşlar. Olan şey şu: Borsanın yükselmesi, altının yükselmesi, doların yükselmesi oluyor, çünkü orada biriken paralar bu taraflara gidiyor, üretime falan gitmiyor. Üretime gitmesinin çok özel koşulları var, o da şu anda kriz koşullarında zaten yok. Dolayısıyla da -zamanım dolduğu için çok uzatmayacağım ama- bu konuda ne düşünüyorsunuz? Daha doğrusu birkaç soruyu arka arkaya sormuş olayım. Bunlardan bir tanesi, memnun musunuz bu destekleme politikalarının bir yıl geç gelmesinden? Değilseniz bunu nasıl düzeltmeyi düşünüyorsunuz? İkinci olarak da, özellikle, borçlanmış olan küçük çiftçilerin, aile işletmelerinin borçlarından vazgeçilmesi şeklinde bir politikayı benimsiyor musunuz? Bunları öğrenmek isterim.

Bütçeniz hayırlı olsun.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Teşekkür ederiz Sayın Katırcıoğlu.

Sayın Erim, buyurun.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Sayın Başkan, kıymetli Plan ve Bütçe Komisyonu üyeleri, Sayın Bakanım, Bakan Yardımcılarım, kıymetli bürokratlar ve çok kıymeti basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, kıymetli milletvekillerim; AK PARTİ olarak Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde son on sekiz yılda eğitimden sağlığa, adaletten emniyete, enerjiden tarıma her alanda ülkemizi kalkındırarak gücümüze güç kattık. Bu gücümüzle üzerimize gelen her mücadeleyi her engeli aştık. Başarıyla taçlandırdığımız her mücadele geleceğimize daha güvenle bakmamızı sağlamıştır. Geçmişte en küçük sarsıntıda demokrasisiyle, ekonomisiyle, siyasi ve sosyal yapısıyla âdeta yerle yeksan olan bir Türkiye’den bölgesel ve küresel her türlü sınavını başarıyla veren bir Türkiye’ye artık ulaştık. Ülkemizi bugünden daha iyi bir noktaya taşımak adına daha güçlü ve daha büyük bir Türkiye’yi inşa etmek için var gücümüzle hizmet ediyoruz. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan’ın da ifade ettiği gibi: “Bir devlet için savunma ve yerli silah sanayisi ne kadar önemliyse, o devlet için tarım da o nispette öneme sahiptir.” Bu ilkeyle çıktığımız yolda zengin ve bereketli topraklara sahip ülkemizde tarımcılık ve ormancılık alanında da birçok yenilikler gerçekleştirdik. Türkiye ekonomisinin ve sosyal yapısının en önemli sektörlerinin başında gelen tarım ve ormancılık sektörü etkin ve kararlı politikalarla ekonomimize önemli katkılar sağlayan bir sektör olmaya devam etmektedir. Bu anlayış çerçevesinde ülke güvenliğinde de stratejik öneme sahip bu sektörün son dönemde yakaladığı ivmeyi gelecek dönemde sürdürmesi için çalışmalarımız aralıksız devam etmektedir.

“Güçlü Tarım, Güçlü Türkiye” ilkesiyle rekabetçi, örgütlü, teknolojik ve sürdürülebilir üretim modelleri için üreticimizle birlikte omuz omuza çalışmaya devam ediyoruz. 2002’de neredeyse tek bir kaleme indirgenmiş tarımsal destekleri verimlilik, kalite, gıda güvenilirliği ve kırsal kalkınmayı esas alacak şekilde yeniden düzenledik. Çiftçilerimiz daha çok üretti, daha çok kazandı. Son on sekiz yılda 2020 yılıyla birlikte çiftçilerimize yaklaşık 150 milyar lira tarımsal destek ödemesi yaptık. Gençlerimizin ve kadınlarımızın tarım sektöründe daha etkin olmaları için özel destek programları geliştirdik. Tarım sektörümüzü yılların ihmalden, öngörüsüzlüğünden kurtarmak için yeni üretim ve destekleme modellerini devreye aldık. Özellikle son yıllarda sözleşmeli üretim altyapısını dijital platformda sağlayacağımız, arzın taleple buluşacağı, tohumdan çatala kadar olan zincirin takip edileceği, sürdürülebilir üretim ve tedarikin sağlanacağı, tek elden yönetilen planlı üretimin yapılacağı, tarımda dijitalleşme adına çok önemli bir proje olan on-line platform Dijital Tarım Pazarı yani DİTAP hayata geçirilmiştir. Gıda kaybı ve israfın azaltılması için “Gıdanı Koru Sofrana Sahip Çık” kampanyası başlatılmış ve Türkiye’de ilk defa gıda kayıpları ve israfın önlenmesi, azaltılması ve yönetimine ilişkin ulusal bir strateji belgesi ve bu stratejiyi hayata geçirecek eylem planı hazırlanmıştır. Çiftçilerimize, üreticilerimize tarımsal üretimin her alanına ilişkin eğitim vermek ve bilgilendirme yapmak amacıyla uzaktan eğitim sistemiyle Tarım Orman Akademisi faaliyete alınmıştır. Yarının tarımını planlamak için Tarımın Geleceği-Geleceğin Tarımı Platformu kurularak ülkemizin önde gelen iş adamlarıyla bir araya gelinmiş ve yatırım fırsatları değerlendirilmiştir. Ülkemizin ilk yerli ve millî dört teker tahrikli manevra ve dümenleme kabiliyeti sınıfındaki traktörlere göre iyileştirilmiş Millî Elektrikli Traktör Prototipinin Üretilmesi ve Geliştirilmesi Projesi tamamlanmıştır. Sektörün talep ve isteklerini yerinde değerlendirmek, politikalarımızı oluştururken tüm paydaşlarımızın görüşlerini almak amacıyla Söz Sizde Tarım Orman Sektör Toplantıları yapılmaktadır. Bu kapsamda, Temmuz 2018 tarihinden günümüze Sayın Bakanımız tarafından 75 ilimize bizzat gidilmiş, 6 ilimizle de video konferansla toplantı yapılmıştır. Toplamda 197 sektör programı gerçekleştirilmiştir.

Dünyada yaşanan hem ekonomik olumsuzluk hem de iklim değişiklerine rağmen, sektörümüz 2002-2019 döneminde, on yedi yılın on dördünde büyüyerek sürdürülebilir başarısını devam ettirmiştir. 2017 yılında 189 milyar olan tarımsal hasılamız, 2018 yılında 217 milyar, 2019 yılında yüzde 26’lık bir artışla 275 milyar olmak üzere, son iki yılda toplam yüzde 45’lik artış gerçekleştirmiştir. Tarım, orman sektörü, 2009 yılında gayrisafi yurt içi hasılaya yüzde 6,4’lük bir katkı sağlayarak ülke ekonomisine destek olmuştur. Tarım, ormancılık ve balıkçılık sektörü 2018 yılında yüzde 1,9; 2019 yılında da yüzde 3,3; 2020 yılının ilk çeyreğindeyse yüzde 3 büyümüştür. Tarımsal üretim bakımından Avrupa’da ve dünyada önde gelen ülkelerden biri olarak ülkemiz, 48 milyar dolarlık tarımsal gayrisafi yurt içi hasılayla Avrupa’da lider konumdadır. 193 ülkeye 1.827 üründe tarımsal ihracatımız 2017 yılında 16,9 milyar dolar, 2018 yılında 17,6 milyar dolar, 2019 yılındaysa 18 milyar dolara yükselmiştir. Tarımsal destekler son iki yılda yüzde 50’lik artarak 2018 yılında 14,5 milyar, 2019 yılında 16,1 milyar, 2020 yılındaysa 22 milyar Türk lirasına çıkarılmıştır ve Bakanlık bütçesinin yüzde 55’i desteklere ayrılmıştır. Son iki yılda bitkisel üretimde de ciddi artışlar yaşanmıştır. 2018 yılında 115,2 milyon ton olan bitkisel üretim miktarımızın, TÜİK tahminlerine göre 2020 yılında 123,3 milyon tona ulaşması öngörülmektedir.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Tahminlere göre yani.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) Görünen köy kılavuz istemez.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Tarımı bitirdiniz.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Bakanlığımızca yürütülen çalışmalar ve üretime yönelik desteklerle çok sayıda tarım ürününde dünya liderliğimiz devam etmektedir.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Vekilim, lütfen, dinleyelim.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Ülkemiz fındık, kiraz, incir, kayısı ve ayva üretiminde dünya 1’incisi; haşhaş, kavun, karpuz üretiminde dünya 2’ncisi; mercimek, Antep fıstığı, kestane, vişne ve hıyar üretimindeyse dünya 3’üncüsüdür. Meyve üretiminde dünyada 5’inci, sebze üretimindeyse 4’üncü sıradadır. Ülkemiz buğday unu ihracatında dünyada 1’inci, makarna ihracatında 2’ncidir. Hububatta gübre ve fark ödemesi desteği yüzde 100 oranında artırılmıştır. Dane zeytine fark desteği ödemesi ilk defa 2019 yılında başlatılmıştır. Millî ve yerli tohumculukta atadan toruna tohum seferberliğini başlatarak gen kaynaklarımızın korunması, yerli ve millî tohumculuğun geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması kapsamında, 2022 yılı sonuna kadar sertifikalı tohum üretimimizin 1,5 milyon tona çıkarılması hedeflenmektedir. Yurt içinde kullanılan sertifikalı tohumluk miktarının yüzde 96’sı yerli imkânlarla yurt içinde üretilerek karşılanmaktadır. Üretici dostu fiyat politikalarıyla 2020 hububat ve yaş çay alım fiyatları hasat öncesinde Mayıs ayında açıklanmıştır.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Ne kadar alım biliyor musun?

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Toprak Mahsulleri Ofisinin sert ekmeklik buğday alım fiyatı ton başına 1,35 liradan 1,65 liraya, arpa alım fiyatı ton başına 1,1 liradan 1,275 liraya çıkarılmıştır.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Vekilim, lütfen...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – İlgilensin diye, yardımcı oluyorum.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Ayrıca çiftçilerimize hububatta 237 lira ton başına prim ve destek ödemesi yapılmıştır. Ton başına bakliyat alım fiyatlarındaysa kırmızı mercimekte 3,5 liraya, yeşil mercimekte 3,2 liraya, nohutta 3,350 liraya, bakliyatıdaki prim ve destek ödemesi de ton başına 800 liraya çıkartılmıştır. 2020’de yaş çay alım fiyatı 3 lira 27 kuruş olarak belirlenmiş, yapılan 13 kuruşluk desteklemeyle birlikte toplam destekleme kilogramda 3 lira 40 kuruşa çıkmıştır.

Bakanlığımızın yürüttüğü çalışmalarla ülkemiz, 55 milyon küçükbaş ile Avrupa’da 1’inci, 18,6 milyon büyükbaş ile 2’nci, 22,9 milyon ton süt üretimiyle 3’üncü sıradadır. 2019 yılında Su Ürünleri Kanunu’ndaki değişikliklerle, başta denizlerimizi, göllerimizi, akarsularımızı ve burada yaşayan canlıları, balıkçıların haklarını koruyacak düzenleme yapılmıştır. Su ürünlerimiz, 2019 yılında geçmiş yıllara göre rekor bir artışla yüzde 33,1 artarak 837 bin tona ulaşmıştır. Yürütülen çalışmalarla su ürünleri ihracatında 1 milyar dolar olarak belirlenen 2023 yılı hedefi 2019 sonu itibarıyla yakalanmış ve yeni hedefimiz 2 milyar dolar olarak belirlenmiştir.

Gıda denetimleri yıllık 1 milyonun üzerine çıkarılmıştır. Gıda üretiminde taklit ve tağşiş yapan 360 firma ifşa edilmiştir. Kırsal kalkınmada 7 bin projeye destek verilerek 23.700 kişiye istihdam sağlanmıştır. Kadın çiftçilere eğitim ve yayın çalışmaları kapsamında 2018-2019 yılları arasında kırsalda kadına yönelik çeşitli konularda 39.239 faaliyette 294.390 kadın çiftçi eğitime katılmıştır. Son iki yılda 127 tarım ve gıda ürünümüzün coğrafi işaret tescili almasına katkı sağlanmış, coğrafi tescilli tarım ve gıda ürünü sayısı 402’ye ulaşmıştır.

11 Kasım 2019 günü 193 bin dekar alan üzerinde 13,8 milyon fidan dikilmiştir. Bu kampanya çerçevesinde Çorum ilinde tek lokasyonda bir saatte 303.150 adet fidan dikimi yapılmak suretiyle yapılan çalışma Guinness tarafından da tescil edilmiş ve rekor gerçekleştirilmiştir. Sayın Cumhurbaşkanımızın tensipleriyle 11 Kasım günü “Millî Ağaçlandırma Günü” ilan edilmiştir. Orman yangınlarını erken tespit ve yangın yönetiminde kullanılmak üzere ilk defa donatılmış insansız hava araçları kiralaması yapılmıştır. Orman yangınlarıyla mücadele kapasitesi olarak daha önce kiralanan amfibik uçaklara göre yaklaşık 3 kat daha fazla su kapasitesiyle su taşıyabilen amfibik uçaklar ilk defa 2020 yılında hizmete girmiştir.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Vekilim, ek süre veriyorum, tamamlayınız lütfen.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Gerek yok, kitapta yazıyor, kitapta hepsi var.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Bitiriyorum, bitiriyorum efendim. Ben sık konuşmuyorum.

Son iki yılda 404 bin hektar alanda ağaçlandırma, toprak muhafaza ve bozuk ormanların iyileştirilmesine yönelik çalışmalar yapılarak 600 milyon fidan toprakla buluşturulmuştur. 2018-2020 yıllarında toplam 48 adet korunan alan ilanı gerçekleştirilmiş ve korunan alanlarımızı 2018-2019 yıllarında toplam 87 milyon kişi ziyaret etmiştir. Temmuz 2018 ve Temmuz 2020 tarihleri arasında 68 baraj, 45 gölet ve bent, 42 HES yapımı tamamlanmış ve 159 bin hektar alan sulamaya açılmıştır.

Daha anlatacak çok şey var, bizler yapacaklarımızdan fazla yaptıklarımızla konuşuruz, farkımız bu. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde on sekiz yıldır ne yaptırırsak milletimiz için yaptık. Bundan sonra da ülkemizin gücüne güç katmaya devam edeceğiz.

Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri; bizler de yapıcı eleştirilerin, makul önerilerin, ortak aklın her konuda faydalı olacağına inanan insanlarız ama maalesef ki Bakanlığımız politikalarıyla alakalı gerçek dışı iddiaların öne sürüldüğünü teessürle takip ediyoruz. Bu türden iddiaların vatandaşlarımızın algısını bilinçli olarak yönlendirmeye yönelik olduğu aşikârdır fakat bu asılsız iddiaların üreticinin motivasyonunu düşürmekten, tüketicinin yanlış bilgilerle aklının karışmasına neden olmaktan başka bir sonucunun olmayacağını da bilmenizi istiyorum.

Sayın Bakanım, kuru incirin Aydın ekonomisi ve ülkemiz açısından ne kadar değerli olduğunun bilincinde olduğumuzdan Sayın Cumhurbaşkanımız bu yıl da Toprak Mahsulleri Ofisini kuru incir alımıyla görevlendirdi. 2019 yılında oldukça yüksek bir rekolte gerçekleşmişti. Piyasa fiyatlarının 13-14 liraya kadar düştüğü görülerek TMO'nun çok yerinde bir kararla TARİŞ'le yapmış olduğu iş birliğiyle kuru incir alım fiyatını kilogram başına 16 Türk lirası olarak açıkladı ve piyasa fiyatları hızla yükselmeye başladı.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Teşekkür ediyoruz Sayın Erim.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Bitti bitti.

Bu yıl Toprak Mahsulleri Ofisinin 2019 yılında yerinde uyguladığı politikalar meyvesini vermiş ve Toprak Mahsulleri Ofisinin fiyat açıklamamasına rağmen piyasa fiyatlarını takip etme kararını almasıyla kuru incir fiyatlarında herhangi bir dalgalanma olmamış, kuru incirin uluslararası değeri de böylelikle ülkemiz ve üreticimiz lehine korunmuştur. TMO'yu kuru incir alımları için görevlendirmesi dolayısıyla başta Sayın Cumhurbaşkanımız olmak üzere tarafınıza ve emeği geçen herkese Aydın Milletvekili olarak şükranlarımı sunarım. Ayrıca tüm üreticilerimiz adına size ve TMO'ya teşekkür ederiz.

Sözlerimi daha fazla uzatmadan Tarım ve Orman Bakanlığımızın 2021 yılı bütçesinin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyor, hepinizi, sizleri, saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Erim, biz de teşekkür ederiz.

Sayın Şener...

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, değerli bürokratlar, kamu kuruluşlarımızın değerli temsilcileri, değerli basın mensupları, hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

Bugün Tarım Ve Orman Bakanlığının bütçesini görüşüyoruz. Bu bütçenin her şeyden önce ülkemize, milletimize, vatanımıza hayırlı olmasını temenni ediyorum. Elbette tarım, bu ülkenin geleneksel bir sektördür. Dünyada tarım devriminin gerçekleştiği ilk topraklar bu topraklardır, Anadolu topraklarıdır “Bereketli Hilal” dediğimiz bölgedir. Dolayısıyla pek çok ürünün ana merkezi, ana vatani Anadolu'dur

ve dünyada ürün ve bitki çeşitliliği bakımından en zengin bölgelerden biridir. Dolayısıyla bu geleneksel özelliklerine de istinaden bugün Türk tarımının dünyanın en iyi tarımı olmasını beklemek herkesin aklındaki temel düşüncedir. Bir Hükûmetin tarımı nereden nereye taşıdığını söylemesi fazla bir anlam ifade etmiyor çünkü bu topraklarda altı yedi bin yıldır zaten tarım güçlüdür; dünyanın tarımsal üretimi ve çeşitliliği en fazla olan bölgesinde yaşıyoruz.

Değerli arkadaşlar, Sayın Bakan öyle bir sunuş yaptı ki rakamları, verileri öyle bir taktim etti ki gerçekten hayret etmemek mümkün değil ama bu Hükûmetin yürüyüş biçimini bilen herkes için bu hayret uyandıran bir nitelik değildir. Bu Hükûmetin şöyle bir özelliği var: Hiçbir problemi çözemiyor, sürekli varlığıyla problem üretiyor; sorunları çözemediği için, verileri düzeltemediği için de verileri düzeltmenin bir yöntemini bulmuştur, o da kâğıt kalemi eline alması ve rakamlarla sürekli oynaması. Kâğıt üzerinde rakamları değiştirdiği zaman ülkenin reel gerçekliğini de düzelttiği intibasını vermeye çalışıyor. Hayır, her şeyi berbat eden ama berbat ettiğini göstermemek için rakamlarla oynayan bir iktidarımız var ve maalesef TÜİK de sürekli olarak işsizlik oranlarıyla oynuyor, enflasyon oranlarıyla oynuyor, istediği rakamı yüksek göstermeye, istemediği rakamı da düşük göstermeye özel çaba harcıyor. Bu alışkanlığın bir uzantısını bugünkü Tarım ve Orman Bakanlığı bütçesi verileriyle ilgili olarak da görmüş bulunuyoruz.

Bir kere, 2002'yle kıyaslama yaparken 2002'de bu ülkenin nüfusunun 66 milyon olduğunu düşünmek lazım; 83 milyona gelmişsiniz, neredeyse 20 milyona yakın nüfus artışı sağlamışsınız. Nüfus artışı demek; ilave bir ekonomik potansiyel demektir, ilave bir iç talep demektir, ilave bir üretim kapasitesi demektir. Bu farkı görmeden verilerin bir kısmını statik, değişmez gibi algılatırıp asıl göstermek istediği verileri değişken olarak nitelendirip “Buradan buraya geldik.” demek doğrudan doğruya vatandaşlarla, dinleyenlerle alay etmek anlamına gelmektedir. Sonra, işine geldiği rakamlar Türk lirasıyla, işine gelmediği rakamlar oransal olarak anlatılmaya çalışılmış.

Bakın “Tarımsal üretim değerimiz, bitkisel üretim değerimiz 2002 yılında şu kadardı, 2019 yılında bu kadar.” deniyor, bir bakıyorsunuz ki onlarca kat artmış gibi gözüküyor. Dolar üzerinden, o günkü ve bugünkü dolar kurlarıyla ben bir hesabını yaptım, 2002 yılı bitkisel üretim değeri ile 2019 yılı bitkisel üretim değeri aynı aşağı yukarı. Hatta, 2019 yılı bitkisel üretim değeri 2005 yılı değerinin yüzde 50 altında dolar cinsinden hesaplayacak olursanız. Bu, nereden nereye uçmuş? Bunu “Artıştı, kahramanlıktır.” diye anlatmanın bir manası, bir mantığı yoktur. Veya dış ticaret rakamlarına bakıyoruz “Tarımsal dış ticaret şu kadar fazlası verdik.” deniyor. Ya, nereden verdin bu fazlayı, bana bir anlatsana. Yani bunun standardı vardır. Konserveleri tarımsal ürün ihracatının içerisine yerleştirmiş. Dünyanın neresinde konserveyi tarım ürünü ihracatı rakamlarının içerisine alıp da “İhracatımız bu kadar arttı.” diyen ülke vardır? Bu, konserve dediğiniz şey sanayi ürünüdür. Veya balıkçılık... Yani “balıkçı çiftçi” diye bir şey duymadım ben. Deseniz deseniz “balıkçı esnafı” diyebilirsiniz, bir ticari faaliyet. Yani balık tutma işi bile çiftçilik faaliyeti olarak görülmez. Bütün rakamlarla oyna, değiştir; ondan sonra “Şu kadar arttı.” Arttı mı artmadı mı bir de biz hesap yapalım. İlk konuşmasında Kamil Bey arkadaşımız bu hesabı tablo hâlinde gösterdi, hem de Cumhurbaşkanlığı yıllık programına dayanarak verdiği rakamlarla gösterdi bunu ve devletin her türlü belgesinde bunlar zaten kayıtlıdır.

Bu AKP döneminde tarım ürünleri ithalatına 104,6 milyar dolar ödenmiştir ve Türkiye net tarım ürünleri ithalatçısı olmuştur. Bu Hükûmetin tarımla ilgili en net fotoğrafı, net tarım ürünleri ithalatçısı yapmıştır bu ülkeyi. Üstelik başka bir şey söyleyeyim: Sayın Bakanın Bakanlığı döneminde tarım ürünleri ithalatı bu sene, bu ülkedeki son yetmiş yılın rakamları içerisinde en yüksek olanıdır. Bakın rakamlara, hemen görülüyor. Son üç yılın rakamına bakıyorsunuz, 11 milyar dolardan fazla tarımsal dış ticaret açığı var. Sonra, hesaplar böyle de yapılmaz yani bir, tarımsal ürün tanımını değiştiriyorsunuz

özel olarak, ikincisi, hesapları yanlış yapıyorsunuz. Ben net katma değerine bakarım arkadaş. Net katma değerine baktığınız zaman nasıl hesaplanır biliyor musunuz? Bu tarımsal üretimin içerisindeki ithalat girdilerini de toplam üretim değerinden düşeceksiniz. Ne kadar ithal mazot kullanılmış, ne kadar ithal gübre kullanılmış, ne kadar ithal ilaç kullanılmış, ne kadar ithal yem girdi olarak ilave edilmiş? Bunları da tarımsal üretim değerinden düşeceksiniz, ortaya net bir tarımsal üretim değeri, ortaya net bir tarımsal net dış ticaret fazlası koyacaksınız. Bunu koyduğunuz zaman zaten açıkça şunu söylersiniz: “Bu Hükümet tarımı mahvetmiş, tarımı bitirmiş.” Ve gerçek de budur zaten. Rakamları eğip bükmenin bir faydası yok ya, biraz çalışın kardeşim rakamlarla oynayana kadar. Bakanlığın görevi tarım üzerinde çalışmaktır, başta Bakan olmak üzere. Sayın Bakanın ve topyekûn kadrosunun, ekibinin görevi rakamları düzelterek başarılı olduğunu anlatmak değildir. Makul, gerçekçi şeyler olurdu eskiden; biz de yaptık bu işi ya, muhalefet “Yanlış” dediği zaman “Doğru, haklısın.” derdik, beraber bilgi paylaştık. Bu Mecliste muhalefetin verdiği onlarca kanun kabul edilmiştir, araştırma önergeleri, genel görüşme önergeleri görüşülmüştür. Şimdi öyle bir döneme geldik ki muhalefet ne söylerse söylesin üzeri çiziliyor. Bir tek virgül değişmiyor kanunlarda, bir tek önerge gündeme alınmıyor. Böyle bir Meclis olur mu ya, böyle bir denetim mekanizması da olmaz. Bu memleket sizin değil ki. Sizin yaptığınız yanlışların maliyetini biz çekiyoruz, bütün ülke çekiyor. Bir şey düzeltilecekse beraber düzeltereğiz, bunun yolu bu.

Evet, değerli arkadaşlar, yani gerçekten 104 milyar dolar ithalat -bir de girdilerdeki ithalatı saymadan söylenen ithalat bu- ihracat 77; 27 milyar dolar açık var, işin özeti bu. Sonra, Sayın Bakan geçen seneki bütçe görüşmeleri sırasında buyurdular ki: “Hasat zamanında tarımsal ürün ithalatı yapılmayacaktır.”

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, lütfen tamamlayınız efendim.

Buyurun.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) - Kardeşim, bütün Cumhurbaşkanlığı kararnamelerine bakın bu kararlar hep hasat zamanı çıkıyor nedense. Ayçiçeği hasadına girmeden önce bir bakıyorsun Cumhurbaşkanlığı kararı çıkmış, bir bakıyorsun 21 Ekimde mısırdaki, buğdayda, arpada ithalatla ilgili karar çıkıyor, gümrük vergileri sıfırlanıyor. Bölgelere göre de bu hasat değişiyor. Hangi bölgeyi esas alıyor da Sayın Bakan “Yapmadım.” diyor? Ama ben bir şey söylemeyeyim, AK PARTİ Aydın Milletvekili Rıza Posacı değerlendirdi “Tarım Bakanlığında ithalat lobisi var, bu lobinin önüne bir türlü geçemiyoruz.” dedi. Bu konudaki cevabı da bana değil, ilgili sayın milletvekiline sorsanız iyi olur.

Diğer taraftan, tarım arazisi miktarı azalıyor değerli arkadaşlar. 3,5 milyon tarım arazisi azalmış vaziyette bu ülkede. E bu sağlıklı bir şey değil. Neden tarım arazisi azalıyor? Çalışan sayısı azalıyor, Çiftçi Kayıt Sistemi'ne giren çiftçi sayısı azalıyor. Bunlar neyin nesidir? Tarımda ne oluyor?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, lütfen tamamlayalım efendim.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Diğer taraftan, çiftçinin borcu sürekli artıyor, erteleniyor. Ertelene demek “Sürekli sıkıştıracağım, sürekli gırtlığına basacağım.” demektir, Hükümetin yaptığı iş bu. İşte, 2019 sonunda 108 milyar liraydı çiftçinin bankalara borcu, Temmuz 2020’de bu 123 milyar oldu ve çiftçinin bunun dışında kooperatiflere borcu var, girdi temin ettiği yerlere borcu var, özel tüketimleri nedeniyle borçları var, büyük bir borç yükü altında, tarım girdilerinin büyük bir kısmı dövizle bağlı ve dolar yükseldikçe...

Bakın, bu Hükümet iş başına geldiğinde devletin 5 tane gübre fabrikası vardı ve Türkiye’deki gübre ihtiyacının yüzde 80’ini Türkiye’de üretim yapan gübre fabrikaları karşılıyordu; satıldı, özelleştirildi. Kaçında üretim var şimdi? Türkiye’deki fabrikalar tarımsal üretimdeki toplam gübre ihtiyacının şimdi yüzde kaçını karşılıyor Allah aşkına? Benim bildiğim, eskiden yüzde 80’ini buradaki gübre fabrikaları karşılardı; şimdi yüzde 80’ini ithal ediyorsunuz. Bu mantıkla tarım gelişmez. Tarımı bir kere katma değeri fazla olan bir sektör hâline getirmek lazım. Ülkedeki ekonomik krizlerin ana nedeni de bu; girdisinin, ara malının, tüketim malının bu oranda ithal edildiği, ürettiğiniz, ihraç ettiğiniz ürünlerin girdilerinin yüzde 60’ının, yüzde 70’inin ithal olduğu bir ülkede kriz eksik olmaz, olmuyor da. Onun için ana stratejinin bu sorunu çözmek olması lazım.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen, son sözlerinizi alalım efendim.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Çözümlemesi için de ilk hedeflenmesi gereken sektör tarım sektörüdür. İşe tarım sektöründen başlayacaksınız. Bu ülkede 7 bin yıldır tarım var, tarım devriminin yapıldığı topraklar bu topraklar. Dünyada ürün çeşitliliğinin en fazla olduğu yer burası. Siz tarımda katma değeri yükseltmedikten sonra, tarımsal üretimi ana motor hâline getiremediğiniz takdirde diğer hiçbir ekonomik sorunu çözemezsiniz.

Söylenecek çok söz var ama Sayın Başkan ikide bir uyarıyor, sözlerimi tamamlıyorum.

Tarım Bakanlığı bütçesinin ülkemize, Tarım Bakanlığı mensuplarına hayırlı olmasını diliyorum ama önümüzdeki yıl için sorunları giderme yönünde bir kararlılığın da ortaya çıkmasını umut ediyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Arkadaşlar, Komisyon üyesi olmayan arkadaşlarımıza saat 17.00’den sonra söz vereceğim. Sayın Öztürk’e, daha sonra da Sayın Kuşoğlu’na söz vereceğim.

Buyurun Sayın Öztürk.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, saygıdeğer Komisyon üyeleri, değerli milletvekilleri, değerli Bakan Yardımcılarımız, değerli bürokratlarımız; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tarım ve Orman Bakanlığımızın 2021 yılı bütçesini ve 2019 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi’ni görüşüyoruz. Ülkemize, milletimize hayırlı olmasını diliyorum.

Sevgili Bakanım, genç Bakanım, sevgili dostum; sizi tebrik ediyorum. Hakikaten ben iltifat etmeyi böyle beceremeyen bir insanım ama sizi...

AYHAN BARUT (Adana) – İyi ki beceremiyorsunuz!

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Bakın, bugüne kadar hiçbir bakanla böyle konuştuğumu hatırlamaz arkadaşlar. Ama Sayın Bakanım ile benim özel bir kalbî yakınlığım var. İzmir’de beraber siyaset yaptık. Rahmetli babası benim çok değerli bir ağabeyimdi.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Allah rahmet eylesin.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Allah gani gani rahmet eylesin. Bir devlet büyüğümüzdü.

Genç Bakanım Tarım ve Orman Bakanlığını, neredeyse üç beş bakanlığı bünyesinde bulunduran devasa bir Bakanlık bence mükemmel bir orkestra şefi gibi yürütüyor, yönetiyor. Kendisiyle Giresun’daki sel felaketi sırasında iki hafta birlikte gece gündüz çalıştık. Yani inanılır gibi değildi, diğer bakanlarımız da vardı ama Tarım Bakanımızla yirmi dört saat âdeta bir köyden bir köye gittik;

felaket görmüş, mağdur olmuş insanlarımızın yanında birlikteydik. Tarımın dışında bakıyorsunuz, bir orman yangınında, bir depremde, bir felakette kendisini insanlarımızla hemhâl olurken; gönül gönüle, yüz yüze, el ele olurken görüyoruz. Bu, gençliğinin verdiği enerjiyle mütenasip. Tebrik ediyorum.

Sunumunuzu dikkatle izledim, çok net cevaplar verdiniz. Her ne kadar muhalefetten bence çok haksız ithamlar olsa da muhalefet muhalefet edecek, siz onlara aldırmayın; onları not edin ama hızla yolunuza devam edin. Allah yolunuzu açık etsin.

Burada güzel şeyler söylediniz, sürem yettiğince ben bunlardan birkaç tanesini tatad edeceğim ama özel birkaç konuya da değinerek süremi kullanacağım.

Diyorsunuz ki: “Bir devlet için savunma ve yerli silah sanayisi ne kadar önemliyse o devlet için tarımsal üretim de o nispette öneme sahiptir.” Ki bunu hemen hemen her arkadaşımız tasdik ediyordur. Ve içinden geçtiğimiz olağanüstü şartlar çerçevesinde siz, bu Covid-19 salgınının bütün olumsuzluklarına rağmen, devlet olarak milletimizle birlikte bu salgının bu topluma etkilerini asgariye indirmek için gece gündüz çalıştınız, tüm imkânlarınızı seferber ettiniz; tebrik ediyorum.

Tabii ki Hükümetimizin tarım politikasını uyguluyorsunuz. Evet, arkadaşlarımız, özellikle Sayın Abdullatif Şener “Tarımda rakamlarla oynanıyor.” dedi. Rakamlar önemli Sayın Bakanım, siz de istatistiğe değer verirsiniz, eski bir maliyecisiniz, eski bir akademisyensiniz. “Ayinesi iştir kişinin, lafa bakılmaz. Şahsın görünür rütbe-i aklı eserinde.” diyor Ziya Paşa. Rakamlar bize gösteriyor ki Türkiye, tarımda Avrupa’nın 1 numaralı ülkesi olmuş yani tarımsal üretim hasılasında AK PARTİ hükümetlerinden önce Türkiye 4’üncü sıradaydı Avrupa’da ama şu anda 1’inci sıraya gelmiş. 2002 yılında 4 milyar dolar olan tarım ve gıda ürünleri toplam ihracatımız, 2019 yılı sonunda 18 milyar dolara, 2020 yılının ilk yarısı itibarıyla da 11,6 milyar dolar gibi –inşallah sene sonu bu 20 milyar doları aşacak- bir rakama gelmiş. İşte, rakamlar bunlar. Sayın Şener gitti. Rakamlar doğru söylüyor dolayısıyla kimse rakamları yuvarlamıyor. Bu, bütün dünyanın da gıptayla seyrettiği bir gerçek; Avrupa’da 4’üncü sıradan 1’inci sıraya gelmişiz.

Türkiye’yi 193 ülkeye 1.827 çeşit tarımsal ürün ihraç eden bir ülke konumuna getirmiş Hükümetimiz. Ne kadar güzel. Durmak yok, yola devam. Tabii ki biz daha iyisini istiyoruz.

Ben bu rakamlarla çok vakit geçirmek istemiyorum çünkü Sayın Bakanın sunumunda var. Kendi bölgemi yakından ilgilendirdiği için özellikle fındık üzerinde ve biraz da çay üzerinde durmak istiyorum.

Değerli milletvekilleri, özellikle son iki yıldır Hükümetimizin izlediği fındık politikası son derece yerinde ve isabetli bir politikadır. Fındık müstahsili bir milletvekili olarak, geçmişte FİSKOBİRLİK Genel Müdürlüğü yapmış bir milletvekili olarak bu hakkı teslim etmek istiyorum. Biz, Mecliste fındık üretilen illerin milletvekillerinden oluşan bir fındık çalışma grubu oluşturduk iki yıldır ve bizzat bakanımızla, Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürümüzle ve ekibiyle, Bakan Yardımcılarımızla her yıl şubat ayında başlıyoruz ve fındık fiyatlarının ilan edildiği tarihe kadar ve devamında da fındıkla ilgili istişarelerde bulunuyoruz. Özellikle kabuklu fındık alım fiyatlarının hasattan yaklaşık bir ay önceden ilan edilmesi hem üreticimiz için hem sanayicimiz için hem ihracatçımız için son derece yerinde bir politika olmuştur, son iki yıl için. Ve bunun da meyvesini biz gördük. Bakın, 2019 ve 2020 yılında Türkiye gerek ihracattan gerekse elde edilen diğer girdilerden hep kârlı çıkmıştır. Misal, bu sene, yani 2019-2020 yılı ihracatında iç fındık ihracatı olarak tüm zamanların rekorunu kırdık. Yeri gelmişken, ihracatçı firmalarımızı tebrik etmek istiyorum, onların sayesinde oldu bu, Türkiye’nin fındık ihracatını zirveye çıkardılar ve geçtiğimiz sene bundan da net olarak 2 milyar 330 milyon dolarlık ihracat geliri elde ettik. Bu bir önceki seneye göre, yaklaşık 300 milyon dolar daha fazla gelir etmiş olduğumuzu ortaya koyuyor.

Sayın Erhan Usta da geldi, ben burada yokken fındıkla ilgili bazı şeyler söylemiş, arkadaşlarım bana notları ulaştırdı. Sayın Usta Samsun Milletvekili ama fındıktan habersiz. Hâlbuki Samsun ciddi bir fındık üreticisi ilimiz, neredeyse Türkiye genelinde 3'üncü sıraya geldi ama onun görüşlerine ben katılmıyorum. Biraz önce söylediğim gibi özellikle son iki yılda Hükümetimizin izlediği fındık politikası fevkalade yerinde olmuştur ve rakamlar da bunu teyit etmektedir. Çünkü her iki sezonda da bir önceki sezona göre destekleme fiyatı olarak Toprak Mahsulleri Ofisimiz neredeyse yüzde 30'un üzerinde daha yüksek fiyat açıklamıştır. Gerçekleşen ihracat rakamları da bunu teyit etmektedir. Kıyas olsun diye söylüyorum; ben 2003-2004 yıllarında Genel Müdürlük yapmıştım. Misal, 2003-2004 yılında Türkiye'nin fındık ihracatı 256 bin ton iç fındıktı, geçen sene 344 bin ton oldu aşağı yukarı 90 bin tonluk, 88 bin tonluk bir rakam farkı var ama gelir olarak 2002-2003 fındık ihracatı sezonunda Türkiye 594 milyon dolar gelir elde etmişti. Hâlbuki geçen yıl -biraz önce söyledim, tekrar edeyim- 2 milyar 330 milyon dolar gelir elde ettik. Bakın, uygulanan fiyat politikasının, alım politikasının, ihracat politikasının, tarım politikasının ne kadar isabetli olduğunu buradan da çıkarıyoruz ki neredeyse 3,5-4 kat dolar bazında daha yüksek gelir elde etmişiz. Bütün bu gelir kimin cebine giriyor? Fındık müstahsilimizin cebine giriyor.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – O zaman siz genel müdürken başarısızmışsınız.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, lütfen arkadaşlar...

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Ben gelmeden önceki fiyat diyorum, ben geldikten sonra bu daha da arttı, onları da söylersem 900 milyon dolar benim Genel Müdürlüğüm zamanında.

Neticede fındıkla ilgili... Yani sürem az olduğu için sadece fındıkla ilgili söylüyorum bunları. Sadece o değil Hükümet son dokuz on yıldır, 2009'dan beri -2009'la beraber on yıl oldu- alan bazlı desteğe devam ediyor. Alan bazlı destek, tarım sigortası, mazot desteği, gübre desteği gibi birçok destekle beraber kilogram başına da yaklaşık 2 lira gibi bir destek veriyor fındıkta. Açıklanan 22,5 lira Giresun kalite fındık, 22 lira da Ordu kalite ya da diğer adıyla Levant kalite dediğimiz fındık fiyatları bir regülatör görevi yapmış; piyasa fiyatları 22 liralardan başlayıp 26 liralara kadar çıkmış ve şu günlerde de 25 lira seviyelerinde. Aslında biz bekliyoruz, bu daha yükselecek inşallah. Sene sonuna doğru alıcılar alımlarını biraz yavaşlatırlar ama sektörü bilen insanlar da teyit ederler tahmin ediyorum, fiyatların daha yükseleceğini tahmin ediyoruz. Yeter mi? Yetmez çünkü fındık müstahsilimizin ne kadar hak ettiğini...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Öztürk, lütfen tamamlayınız.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – ...ne kadar zor şartlarda üretim yaptığını hepimiz biliyoruz. Özellikle Sayın Bakanımınla ağustos ayındaki Giresun seyahatimizde, Giresun'daki o günlerimizde o da yakinen bunu gördü. Dolayısıyla, onlara verdiğimiz destek helalühoş olsun, ne kadar destek verilirse hak ediyorlar, karşılığını da Türkiye ihracattan temin ediyor.

Değerli Bakanım, tabii, sürem yetmedi. Ben, tekrar, Bakanlığınızın bütçesinin, genel müdürlüklerinizin bütçesinin hayırlı uğurlu, bereketli olmasını diliyorum. Sizi, ekibinizi tekrar tekrar tebrik ediyorum. Yolunuz açık olsun. Allah razı olsun, millet size dua ediyor. Bu millet dua ediyor, hiç merak etmeyin, millet arkanızda, destek sizinle, desteğimiz sizinle.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Kuşoğlu, buyurun lütfen...

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Başkan, satışmadan söz talebim var.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Böyle bir usul yok Sayın Usta, hayır. Ne dedi?

ERHAN USTA (Samsun) – “Habersiz” dedi.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Yok böyle bir sataşma. Arkadaşlar, söz vermiyorum, bu tür şeylere söz vermiyorum. Yani “Katılmıyorum.” dedi, söz vermiyorum, lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Başkanım, “Katılmıyorum.” demedi.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Kuşoğlu, buyurun lütfen...

ERHAN USTA (Samsun) – Lütfen tutanaklara bakın, “habersiz” dedi; bu açık bir sataşmadır.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Yeni habersiz? Lütfen, arkadaşlar...

ERHAN USTA (Samsun) – “Fındıktan habersiz.” dedi.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Kuşoğlu, buyurun lütfen.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Başkanım...

ERHAN USTA (Samsun) – “Habersiz” dedi, sataşmadır.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen Sayın Usta, lütfen... Ya, bakın, bu tür şeylerde vermiyorum söz, lütfen ya. Lütfen Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Başkan, yorum değil.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Ya, böyle bir sataşma yok. “Katılmıyorum görüşüne.” dedi.

ERHAN USTA (Samsun) – “Katılmıyorum.” demedi, “habersiz” dedi Başkan.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Siz neler neler söylediniz Bakanlık için ya, neler neler söylediniz.

ERHAN USTA (Samsun) – Onlar da sataşmadan söz alsın.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Hiçbirine söz vermedim. Olur mu öyle şey!

Sayın Kuşoğlu, buyurun lütfen.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Başkanım, hakikaten Erhan Bey’e sataştılar.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Nedir? Tutanakları alıp bakacağım o zaman, tamam.

ERHAN USTA (Samsun) – İç Tüzük’ü çiğniyorsunuz.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – “Samsun Milletvekili olmasına rağmen bu işi bilmiyor.” gibi bir söz söyledi.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Bakacağım efendim, bakacağım. Tutanakları isteyelim, tamam.

Buyurun.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakanım, Bakan Yardımcılarımız, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, tarım çok önemli tabii ki çok stratejik bir sektör ama bu pandemi sonrası önemi çok daha fazla arttı, pandemiyle beraber bütün dünyada çok daha önemli hâle geldi. Sizin 2021 bütçe teklifinize bakıyorum, konuyla ilgili bir farklılık bulamadım; geçmiş yıllardan gelen, bu seneye ilişkin bir farklılık bulamadım, sunumunuzda da yoktu. Bu sene çok daha farklı olması lazım. Yani tarım sektörü gerçekten de kurtarıcı bir sektör durumuna geliyor dünyada. Bütün dünya için stratejik, bizim için de aynı şekilde. Yani sadece doğa turizmi nedeniyle tarıma bakamayız, insanlar doğaya açılmak için, doğayı tanımak için köylere, kırsala gitmiyorlar; daha fazla yetiştirici olmak için gidiyorlar.

Dikkat ederseniz, tek katlı evlerin, bahçeli evlerin, tarım yapılabilecek küçük alana sahip olan evlerin de fiyatları arttı. Tarıma tekrar büyük bir yönelme var kentlerden, bunun değerlendirilmesi lazımdı bütçenizde ve konuşmada.

Bir de dikkatimi çekti, diyorsunuz ki: “2003’ten beri, 2018, 2019 arasında şöyle oldu böyle oldu.” Sayın Bakanım, burada devletin bütçesini görüşüyoruz, özellikle iki yılını görüşüyoruz. Yani AK PARTİ’nin yıllarını görüşmüyoruz, AK PARTİ propagandası yapmıyoruz. Burası bütçe değerlendirmesi yapılan yer. Sadece o rakamların verilmesinin bir anlamı yok ki böyle bir bütçe değerlendirmesinde. O yanlış olmuş. Onu hemen hemen bütün bakanlıklar terk etti, siz devam ettiriyorsunuz. Hiçbir bakanlık hemen hemen yapmıyor artık bu değerlendirmeyi.

Sayın Bakanım, yine, sunumunuzda, su yatırımlarıyla ilgili çok başarılı olduğunuzu söylemişsiniz. Bakın, bir şey söyleyeceğim: Bu davetiye 2015 yılına ait; 15 Ekim 2015 Perşembe, saat 11, Polatlı. “Polatlı’da destan yazmaya devam ediyoruz. Ankara’ya 8 tesis, 164 milyon liralık yatırım kazandırıyoruz.” diyoruz. Açılışı yapılacak tesislerin başında da Polatlı’daki Gökpınar Barajı var ve 2015’te temeli atıldı, hep beraber bir hazırunla attık; 2017’de bitecekti. 2020 oldu. Aslında daha önceden projelendirilmiş, planlanmış bir baraj bu, çok da ihtiyaç var. Polatlı çiftçisi çok büyük sıkıntı çekiyor ama madem başlandı, bunun ödeneğinin verilmesi lazım ve bir an önce bitmesi lazım. Hakikaten yörede büyük sıkıntı var. Gökpınar Barajı...

Sayın Bakanım, biliyorsunuz, 2019 yılının da kesin hesabıyla ilgili bakanlık olarak 2019’da yaklaşık 36 milyar lira harcamanız var. Onunla ilgili hesap veriyorsunuz. Arkadaşlarımız, ağırlıklı olarak 2021 bütçesini ya da tarımsal faaliyetlerinizi değerlendirdiler. Ben, bu konuyu çok iyi bilenler olduğu için o konuya girmeyeceğim ama özellikle, 2019 yılı Bakanlık kesin hesabı üzerinde durmak istiyorum, Sayıştay raporları üzerinde durmak istiyorum.

Bakanlığınızın ve size bağlı kuruluşların Sayıştay raporlarında çok önemli eleştiriler var. Onun için arkadaşlarla beraber paylaştık hatta “Tek kişinin yetiştirmesi mümkün olmaz.” dedik. Ben Bakanlığınızı aldım. Şimdi, Bakanlığınızla ilgili geçen sene de çok önemli eleştiriler vardı, bu sene de çok önemli eleştiriler var Bakanlığınızla ilgili 13+32 toplam 45 eleştiri var, döner sermayeyle ilgili de 8. Yani toplam 53 eleştiri söz konusu.

Sayın Bakan, bildiğim kadarıyla sizin şirketleriniz var. Şirketlerinizle ilgili denetim yapmakta olan yeminli mali müşaviriniz ya da bağımsız denetçiniz şirket yöneticileri tarafından defter, belge sunulmadığını söylese ne yaparsınız? Şimdi, Sayıştay denetçileri döner sermayeden ve Bakanlıktan defter, belgeleri istemişler. Kendilerine mali tablolar, defter, belgeler, kayıtlar sunulmamış. Siz, sunumunuzda “Raporda yer alan, mali tablolarıyla verilmesi gereken sayım ve tespit tutanaklarının verilmemesi, mali tablolarla birlikte sunulması gereken açıklanamayan o notların bulunmaması, İPA kapsamında kullanılan fonların Bakanlık muhasebe sistemine kaydedilmemesi bulgularına katılmıyoruz. Bunlarla ilgili olarak Sayıştaya bilgi de verdik.” dediniz ama Sayıştay yazmamış. Evet, geçen yıllarda hakikaten, Bakanlık görüşünü, kurum görüşünü yazıyordu. Bu sene yazmamışlar ama Bakanlık görüşü burada. Yani bunlarla ilgili olarak bunu kabul etmemeniz gibi kurumunuzun, Bakanlığınızın bir şeyi söz konusu değil, kabul ediyorsunuz. Kabul ediliyor Sayıştaya verdiğiniz cevaplarda, bu durum kabul ediliyor. Sonuçta zaten kabul edilmesi normal. Mali tablolar, verilmesi gereken sayım ve tespit tutanakları verilmemiş. Yani bunların Hazine ve Maliye Bakanlığında olması diye bir şey söz konusu değil ki, bunlar sizde olacak.

Bakın, Sayıştay, nasıl denetim yapıyor, neden denetim yapıyor, denetimde hangi yöntemi kullanıyor? Mali rapor ve tabloların doğruluğu ve güvenilirliği ile bu mali işlemleri ve hesapları üreten sistemlerin verimli ve etkili çalışıp çalışmadıkları değerlendiriliyor. Bu doğrultuda da sizin

Bakanlığınıza verilen görüş olumsuz, görüşlerden bir tanesi olumsuzdur, Bakanlığınıza olumsuz görüş verilmiş. Bir bakanlığa ki Tarım Bakanlığı gibi bir bakanlığa olumsuz görüş verilmesi normal değil Sayın Bakanım. Geçen yılda da 43 bulgu vardı, bu sene de böyle; ne oluyor? Yani Bakanlık bir şeyler yapmaya çalışırken diğer taraftan bunların kayıt altına alınması, takip edilmesiyle ilgili nasıl bu kadar büyük sorun olabiliyor? Tamam, biliyorum, 2 bakanlık birleşti ama geçmişte de bütün bunlar yapıldı, sadece sizin Bakanlığınızda değil, diğer Bakanlıklarda da birleşmeler söz konusu; bir gariplik var. Geçen yıl da söylemiştim, eğer gerekiyorsa Sayıştay tarafından bir eğitim verilsin ya da Maliye Bakanlığı tarafından eğitim verilsin ama durum buysa, kayıtlar bu vaziyetteyse gerçekten çok yazık ki bu vaziyetteyse dememe gerek yok, hakikaten öyle.

Sayıştay raporunun denetim görüşü olumsuz demiştim. Sayıştay mali yapıya bakıyor, Sayıştay raporunun hemen başlarında var, çok güzel bir rapor. İç kontrol sistemini değerlendiriyor, mali yapıyı değerlendiriyor. Diyor ki: “1) Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar açık bir şekilde belirlenip yazılı hâle getirilmemiştir. 2) İç kontrol risklerinin belirlenmesi ve belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri, çalışmaları tamamlanmamıştır. 3) İç denetim birimiyle ilgili faaliyetlerin İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından dış değerlendirmesi de yapılmamıştır.” Dolayısıyla da olumsuz olması normal. Ve ilk bulgu 2019 yılı mali tablolarıyla verilmesi gereken sayım ve tespit tutanaklarının verilmemesidir, mali tablolarla birlikte sunulması gereken açıklama ve notların bulunmamasıdır. Bunlar işin esası, başlangıcı, a’sı, bunlar olmayınca diğerlerinin olması mümkün değil Sayın Bakanım.

Zamanımız doluyor da kusura bakmayın, bu kadar kısa zamanda bunların değerlendirilmesi, 50 kusur bulgunun eleştirilmesi, gündeme getirilmesi mümkün olamıyor. Ama bakın, dün gece biz Genel Kuruldan saat bire doğru çıktık. Orada verginin yeniden yapılandırılmasıyla ilgili bir konu vardı, o maddelere ilave olarak “Tarımsal amaçlı kooperatiflere kullanılan kredilerden kaynaklanan alacakların gerçek tutarı göstermemesi.” diye bir eleştiri var. Bu tarımsal amaçlı kooperatife kullanılan kredilerin affıyla ilgili bir madde geldi, geçti dün akşam. Şimdi, bu eleştiriye bakıyorum, nasıl uygulanacak Sayın Bakanım bu? 2019 yılı içerisinde tahsili gereken 54 milyondan 41 milyonu tahsil edilmemiş ve sonuçta 1.343 adet tarımsal amaçlı kooperatiftan tahsili gerektiren miktar ise anapara ve faiz toplamı olarak 628 milyon liraymış, 628 milyon lira. Merkez Saymanlık Müdürlüğü ile Genel Müdürlük arasında çelişki var, rakamlar farklı. Şimdi, uygulamada bu affı, yeniden yapılandırmayı nasıl uygulayacaksınız merak ediyorum ben de. Sayın Bakanım, bu konu yeni de değil, 2015-2018 yılları arasında Sayıştay denetim raporlarında bu konuya defalarca yer verilmiş ama hâlâ çözülemedi. Bilgisayar çağındayız, bütün bunların çözülüyor olması lazım, nasıl oluyor anlayamıyorum. Aslında, sizin sadece tarım değil de bu konuları bilen bir işletmeci olarak Sayıştay raporlarını tam olarak okumanız lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Toparlayalım Sayın Kuşoğlu.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Bakan konuşuyordu, ona hitap ediyorum onun için biraz bekledim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Buyurun.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Bakanım, geçen yıllarda da eleştiriler var. Geçen yıllardan, mesela, izleme rakamlarına bakıyorum; 42 eleştiriden 26’sı yerine getirilmemiş, yerine getirilen 6 tane bulgu var, kısmen yerine getirilen 10 tane var yani 36 bulgu yerine getirilmemiş vaziyette. Şeyde de öyle, 10 bulgu döner sermayede yerine getirilmemiş, 1 bulgu... Yani toplam 50’den fazla bulgu içerisinde 2 bulgu tam olarak yerine getirilmiş, diğerleri yerine getirilmemiş bile ve biraz önce verdiğiniz notunuzdaki bilgi de yanlış maalesef.

Sayın Başkanım, eğer uygun görürseniz... Bu konuyla ilgili olarak Sayın Bakan, Sayıştaya verdikleri bilginin yer almadığını söyledi. Sayıştay denetçilerimiz de burada, hiç olmazsa kesin hesapla ilgili kısa bir açıklama olsun, örnek olsun, örnek teşkil etsin. Bir açıklama alabilirsek memnun olurum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Peki.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Çok teşekkür ediyorum.

Bütçelerimizin hayırlı olmasını dilerim Sayın Bakan.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayıştaydan kim var? Lütfen kendinizi de tanıttın, kısa bir açıklama istiyorum.

Buyurun lütfen.

UZMAN DENETÇİ KENAN KOÇAK – Uzman Denetçi Kenan Koçak, Tarım Bakanlığı Ekip Başkanım.

Sayın vekilimizin bahsettiği mali tablolarla birlikte verilmesi gereken tutanaklar ve belgelerin verilmemesi meselesi bulgunun içinde de var aslında. Esasen tüm genel bütçeli bakanlıklarımızda muhasebe hizmetlerini Maliye Bakanlığı yürüttüğü için bunların elinde tuttukları varlıkların tutanağa bağlanması şeklinde sonuçlanması gerekiyor ama Muhasebe Yönetmeliği'nde Tarım Bakanlığının konsolide kamu idaresi tablosunu verirken bunları da temin ederek aslında Sayıştaya sunması lazımken ona ilişkin çok net hükümler de yok. Bu sebeple aslında yapısal bir şeyden kaynaklı...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Anladım, yani yapısal bir sorun var.

UZMAN DENETÇİ KENAN KOÇAK – Sorun var.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Özellikle Muhasebe Yönetmeliği'nin değiştirilmesi gerekir; öyle mi anlıyorum?

UZMAN DENETÇİ KENAN KOÇAK – Muhasebe Yönetmeliği'nin değiştirilmesi değil, aslında Muhasebe Yönetmeliği'nde muhasebe hizmetini yürüten Maliye Bakanlığında tutulan tutanakların mali tablolara nasıl intikal edeceği...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Bakanlıklara...

UZMAN DENETÇİ KENAN KOÇAK – Evet. Çünkü mali tabloyu strateji birimleri hazırlıyor ve bu birimler maalesef temin edemiyor çünkü çok parçalı bir muhasebe sistemi var malumunuz; illerde ve ilçelerde mal müdürlükleri, defterdarlık, muhasebe müdürlükleri gibi, oralarda tutularak, temin edilerek derlenmesi ve bakanlığa ait varlıkların bu yolla mali tabloları teyit eder vaziyete getirilmesi lazım.

Yani birçok bulgu var aslında vekilimizin dile getirdiği ama en önemli sunulmama meselesi zaten bulgunun içinde aslında açıklamada da var.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Şimdi Sayıştay olarak sizden şöyle bir şey rica ediyorum: Özellikle, yapısal nitelikteki sorunlar yani sadece Tarım Bakanlığı değil diğer bakanlıklar da olabilir... Şimdi, burada diyelim ki, Maliye Bakanlığından kaynaklanan veya diğer bakanlıklardan kaynaklanan veya bir yönetmelikten, düzenlemeden kaynaklanan sıkıntılar varsa zaman zaman bizlerle paylaşırsanız; biz de size yardımcı olalım ki o konuda ilgili kurumların devreye girmesini sağlayalım. Çok iyi olur diye düşünüyorum.

Burada Hazine ve Maliyeden kim var arkadaşlar? Yok galiba.

Şimdi, Sayın Bakanım, bu Sayıştay denetimlerinin, ben de açıkçası çok önemli olduğunu düşünüyorum. Mesela burada iki yıldan beri çok basit yapılması gereken işlemlerin yine bürokrat arkadaşlar tarafından dikkate alınmadığını görüyoruz birçok konuda. Evet, bu bahsetmiş olduğu konu

aslında sizin bir sorunuz değil, sizden çok Maliyeyi ilgilendiren bir sorun ama örneğin muhasebe yetkilisi olmayan bir arkadaşın muhasebe işlemlerini yapması, ne bileyim, gerçek alacak tutarının tespit edilememesi veya doğrudan temin yoluyla yapılan ihalelerde yasaklanmış firmaların tetkikinin yapılmaması gibi birçok madde var burada. Yani bunlar aslında çok basit bir şekilde ilgili arkadaşlar tarafından yapılabilir. Ya, bu konuda özellikle bürokrat arkadaşların gereken hassasiyeti göstermesi gerekir diye düşünüyorum çünkü bizim beklentimiz şu Komisyon olarak: Sayıştay tarafından bize gelen raporlardaki özellikle bulgu ve tedbir sayısının mümkün olduğu ölçüde az olması, her yıl azalarak gitmesi ama burada anladığım kadarıyla çok fazla bir değişiklik yok. Sizden kaynaklanmayanları bir tarafa bırakıyorum ama basit çözülebilecek birçok bulgu var burada. Bunların üzerine –ben inanıyorum ki- Sayın Bakanımız hassasiyetle gidecek ve önümüzdeki yıl bu tür sorunlarla hiçbir şekilde karşılaşmayacağız.

Bilmiyorum, Sayın Bakanım, istiyorsanız size de kısa bir söz verebilirim.

Buyurun.

TARIM VE ORMAN BAKANİ BEKİR PAKDEMİRLİ – Değerli Başkanım, çok çok teşekkür ediyorum.

Elbette tabii ki Sayıştay bizim için olmazsa olmazımız yani bizi kim denetleyecek? Yani Sayıştayın denetlemesi bizim için son derece memnuniyet verici ve eksiklerimizi de bilmek o anlamda son derece önemli.

Tabii, burada bu bir savunma değil yani gönül ister ki sıfır hatayla buraya gelinsin ama ister iş dünyasında ister devlet yönetiminde bir denetimde elbette bulgular bulunacak. Bu bulguların da, bizim “major” dediğimiz yani büyük bulguların sayılarının mümkün mertebe aşağıda olması, tavsiye niteliğindeki olan bulguların da tabii ki bir sonraki yılda da, takip eden yılda da minimize edilmesi veya ortadan kaldırılması...

Şimdi, burada tabii ki bu bir şey değil yani diğer bakanlıklara bağlı bazı eksikler var ama bunları da birlikte çalışarak gideriyor da olmamız gerekiyor. Gerekiyorsa bunları gideremiyorsak biz kendi içimizde bir bünyede bunları tekrar nasıl takip ederiz konusunda da arkadaşlar çalışmalar yürütüyorlar.

Tabii ki şunu söylemek isterim: Yani iki bakanlığın bir araya geldiği büyük bir Bakanlık. Sistem kuruluyor bir yandan. Verilen hizmet sayısına oranla baktığımız zaman bizdeki bulgularla biz bakanlıklar arasında 10’uncu sıradayız yani 16 bakanlıkta 10’uncu sıradayız yani yerimiz o anlamda Bülent Bey’in söylediği gibi de değil ama elbette buraya her sene ödevini tam yapmış, sıfır hatayla gelmiş bir kurum olarak gelmek isteriz ama bunun mümkün olmadığını da tekrar hatırlatmak isterim ama elbette bu Sayıştay raporundan bizim almamız gereken, çıkarmamız gereken dersler var. 2 tane önemli aksiyon alıyoruz biz burada. Her yıl hemen teftişe ben bunlarla ilgili teftiş başlasın diyorum. Bu sene bir de ayrıca bu süreçlerin nasıl iyileştirileceği konusunda iç denetimi de ayrıca görevlendirdim.

Arz ediyoruz.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, Değerli Bakanım, bir hususu daha dile getireceğim. Şimdi, tabii, sizin çok sayıda taşra teşkilatınız var; ilde, ilçelerde taşra teşkilatlarınız var. Tabii, buradaki arkadaşlarımızın birçoğu belki yeterli düzeyde bilgi birikimine sahip olmayabilir, birtakım sıkıntılar yaşayabilirsiniz. Geçen yıl da konuşmuştuk, Sayıştay Başkanlığımız üniversitelerle güçlü bir eğitim programı düzenledi ve ciddi sonuçlar alındığını düşünüyorum. Benzer bir şekilde Bakanlığımızla Sayıştay arasında yapılacak olan

bir protokolle belki Bakanlığın taşra teşkilatındaki elemanlarımız başta olmak üzere Sayıştayın bir eğitim programına tabi tutması, dolayısıyla çok basit çözülebilecek olan meselelerin de bu şekilde çözülmesi hususunda bir adım atarsak çok memnun olurum.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Başkan, izin verirsiniz...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Söz vereceğim efendim.

Buyurun Sayın Bakan.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Bizim uzaktan eğitim sistemimizle Sayıştayla hemen yani önümüzdeki haftayı geçirmeden bir protokol imzalayalım, bizim uzaktan eğitim sistemimizle bütün ilgili personelimizi biz eğitime alalım.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, Sayıştay tarafı, siz de duydunuz, hemen başlıyoruz tamam mı? Teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Kuşoğlu.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, “sizdeki önemli” dediğim, “ön sıradasınız” dediğim... Bulgu sayısı olarak belki 10’uncu sıradasınız ama mesela banka hesabı açılması suretiyle kayıt dışı mali işlemler yapılması gibi ya da alacaklıların takip edilememesi gibi yani paraya müteallik ve son derece önemli, sonucu etkileyen konuların olması sizde çok daha fazla, bunlar önemli. Yani tamam, bulgu sayısı fazla olabilir ama neticeyi çok fazla etkileyemeyebilir; burada doğrudan doğruya paraya müteallik konularda hatalar yapılıyor, takibat yapılamıyor, esasa ilişkin bulgular var, onun için “çok önemli” dedim, “ön sıradasınız” dedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Girgin, buyurun lütfen.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar, sevgili basın emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, maalesef iktidar olarak uyguladığınız politikalarla ülkemizi net ithalatçı bir ülke durumuna getirdiniz. Bunun sonucunda çiftçi tarımdan uzaklaştı, gençler köylerden gitti, kırsal tamamen boşaldı ve dışa bağımlı bir tarımsal yapı ortaya çıktı. Çiftçinin derdi çok ama Sayın Bakan, seçim bölgem Muğla’da ve diğer yerlerde de şu anda en fazla yaşanan sıkıntılardan birisi şu elimde görmüş olduğunuz süt ve yem fiyatları. Sayın Bakan, bunun içerisinde 1 kilo süt yemi var. 110 lira 50 kiloluk süt yemi, kilosu 2 lira 10 kuruş. Şurada da 1 litre süt var, 1 litre süt ile 1 kilo yemin fiyatı aynı.

Şimdi, süt yeminin fiyatı yüzde 63 artmış ama sekiz aydan bu yana süt fiyatı değişmemiş. Çiftçi süt ineklerini kesime gönderiyor. Bu şartlarda siz üretici olsanız süt üretir misiniz, öncelikle bunun cevabını vermemiz lazım.

Tabii, uzmanı değilim ancak uzmanların dediğine ve çiftçilerimizin dediğine göre, bunun paritesi esasında en az 1 litre sütle 1,5 kilo veya 2 kilo yem alınması ama geldiğimiz noktada bundan uzaklaşmış durumdayız ve maalesef inekler kesimhaneye gidiyor. Ama aynı dönemde market raflarında süt fiyatı yüzde 13,4 artmış, yoğurt yüzde 11,2 artmış, beyaz peynir yüzde 13 artmış, tereyağı yüzde 10,2 artmış yani sonuç üreten zararda, pazarlayan kârda. Çiftçi diyor ki: “Al-sat daha kârlı, üretmek hamalın işi.” Durum bu Sayın Bakan.

Tabii, böyle denildiği zaman açıklamalarınıza da baktık, süte zam isteyen çiftçiye “Ucuz arpa vereceğiz.” demişsiniz. Açıkladığınız 100 bin ton arpa satışıyla yem fiyatlarının düşmesi, piyasanın düzenlenmesi mümkün gözüküyor, bu önlem yaraya pansuman yapmaya bile yetmez.

Sayın Bakan, yine sütle bağlantılı olarak, diğer yandan, süt tozu ithalatı 40 tondan 3.911 tona çıkmış. Bir kez daha ülkenin kaynakları üreten çiftçiye değil, ithalatla başka ülkelerin çiftçilerine gitmiş.

Diğer yandan, tarım desteklerine gelelim, 2020’de olduğu gibi, 2021’de de 22 milyar lira olarak tarımsal destek açıklandı, destekleme bütçesinde toplamda hiçbir artış yapılmadı. En dikkat çeken ise mazot, gübre ve hayvancılık desteklerinde 787 milyon lira kesinti olması. Mazot ve gübre desteği 229 milyon azalacak 2021’de. Çiftçi, 2021’de 177 milyon lira daha az mazot desteği alacak, mazot fiyatı artarken destek azalacak. E, şimdi çiftçi olarak şunu sormak hakkı: Hani, mazotun yarısı sizdendi? 2021’de destekleme bütçesinde hayvancılık desteklemelerinde yüzde 9,6 oranında kesinti yapılacak. Destekleme bütçesinde hayvancılığın payı yüzde 28,6’ya düşecek.

Sayın Bakan, Türkiye topraklarında -diğer bir konu- ne yazık ki 1950’li yıllardan bu yana zeytinyağına hor bakılmaktadır. Hatta zeytinyağının yenmesinin önüne geçilmesi bakımından, sağlıksız margarin yağlarının kullanılmasını teşvik amacıyla dönemde “Zeytinyağlı yiyemem aman, basma da fistan giyemem aman” şeklinde geçmişte türküler yaktırmışız ama bu ülkede yerli ve millilikten bahsediyorsak zeytinyağı da üretmemiz lazım basma da giymemiz lazım Sayın Bakan.

Türkiye, dünyanın en önemli zeytinyağı üreticilerinden biridir ancak Türkiye’nin ithalat kalemleri arasında en çok ithal edilen ürünler arasında yemeklik yağlar vardır. Bugün, Resmî Gazete’de yayımlanmış yağlık ayçiçeği için yüzde 30’luk bir vergi hazirana kadar sıfırlanmış, ithalatının önü tekrar açılmış. İç tüketimin artırılması için mutlaka bir politika oluşturulmalıdır zeytinyağda. Bakanlık tarafından zeytin üreticisine ücretsiz plastik kasa dağıtımı yapılmalı, sertifikalı depoculuk teşvik edilmeli ve bu alandaki sorunlar mutlaka giderilmelidir.

Sayın Bakan, dün yürürlüğe giren kanuna göre Türkiye’de üretilmekte olan sigaralarda yüzde 30 oranında Türk tütününü kullanılması zorunlu hâle getirilirken Cumhurbaşkanı tarafından bu oran yüzde 45’e kadar çıkarılabilecek. Türkiye sömürge ülkesi midir ki kendi tütününü yüzde 30, ithal tütününü yüzde 70 kullanacak diye bir yasa çıkartıyor. Bunun tam tersi olması gerekmiyor mu?

Diğer yandan, Sayın Bakan, 2020 yılı ülkemiz için orman yangınları açısından son derece kara bir yıl olmuştur. İş akdi askıda olan mevsimlik işçileri kadrolu olarak istihdam etmeyi düşünüyor musunuz? Bu, işçi arkadaşlarımızın talebidir. Mevsimlik işçiler için 2021 yılında süre uzatılmasına dair bir çalışmanız var mıdır? 2021 yılında sıfırdan mevsimlik işçi ve kadrolu işçi alımı yapılacak mıdır? Yangına ilk müdahaleyi yangın yerine en yakın olan yapar, bu da orman köylüsüdür. AKP öncesi işçisinden orman muhafaza memuruna kadar işe alımlarda orman köylüsü olma koşulu vardı. Ayrıca, ormanda üretim, bakım ve fidanlama gibi işleri orman köylüleri yapardı. Şimdiyse, bu işler tüccarlara veriliyor. Üretim işinin tüccara verilmiş olması ormanların aşırı tahribatına yol açtığı gibi usulsüzlüklerin de önünü açtı maalesef. Ayrıca, köylüyü işsiz bıraktı. Bu uygulamadan vazgeçmeyi düşünüyor musunuz?

Diğer bir husus, yanan alanlar için gerçek ölçekte kayda alınma durumu nedir? Yangınların gerçek anlamda kayda geçirilmediğine yönelik iddialara cevabınız nedir? Yasa gereği, yanan alanın bir yıl içinde ağaçlandırılması gerekirken çok azı ağaçlandırılıyor. Sayın yetkililer yanan alanların tümünü ağaçlandırdıklarını söylüyor. Ben burada bir örnek vermek istiyorum: Sayın Bakan, şu tablo Bodrum’a giderken Güvercinlik’te Pina’da çıkan bir yangın, 2007 yılıydı. Dönemin bakanı “Kesinlikle ağaçlandıracağız.” dedi. Kültür ve Turizm Bakanı da “Asla herhangi bir yapılaşmaya izin

vermeyeceğiz.” dedi. Sonuç ne oldu? Sonuçta Orman Genel Müdürlüğünün “Fidan dikilecek.” dediği, Bakanın “Fidan dikilecek.” dediği yerde, evet, fidanlar o zaman dikilmiş, büyümüş, otel olmuş; o yerler otel oldu Sayın Bakan.

2018 yılında 50 bin hektar alanda ağaçlandırma çalışması, 2019 yılında ise 14 bin hektar alanda çalışma yapıldı. Bu yıl ne kadar alanda ağaçlandırma yapıldı? Yoksa giderek ağaçlandırmadan vaz mı geçiyorsunuz?

Sayın Bakan, ormanda üretimin planlamayla yapıldığını biliyorum. Lise döneminde amenajman heyetinde çalıştım 2 dönem. Amenajman planlarına göre 2020 yılında 10 milyon metreküp olan ağaç kesiminin 40 milyon metreküp çıkarılmış olması, 2050 yılında alınması gereken ağaçların şimdiden kesilmesi bir cinayet değil midir? Son yıllarda “endüstriyel plantasyon” adı altında yapılan tıraşlama kesimleri ne maksatla yapılmaktadır? Tıraşlama kesimlerinde çok uluslu şirketlerin yonga levha üreten çıkarları mı düşünülüyor?

Seçim bölgem Muğla için bazı talepleri de iletmek istiyorum Sayın Bakan: 2013 yılında temeli atılan ve 2016’da bitirilmesi hesaplanan ve hâlâ bitirilemeyen Boğalar Seki Barajı için 2021 yılında ne kadar ödenek ayrılmıştır?

Dalaman, Ortaca, Köyceğiz ilçelerinde 135 bin hektarlık narenciye aşırı sıcaklardan zarar gördü ve yüzde 80 ürün kaybı yaşandı, Milas’ta da zeytinin yüzde 50’si yandı. Narenciye için verdiğiniz cevapta “Gelecek yıl itibarıyla sıcaklıktan dolayı TARSİM kapsamına alınacak.” dediniz. Seydikemer’de meydana gelen fırtınada zarar gören seraları, narenciyeyi ve Milas’ta zeytin üreticilerinin zararlarını Afet Fonu’ndan karşılamak için bir çalışmanız var mıdır?

Pamuk ekim alanı olan Milas bölgesinde 52 bin dekardan 4 bin dekara kadar düşmüştür pamuk ekimi. Bunun sebebi, pamuğun maliyetini karşılayamamasıdır. Pamuk üreticisi ülkemizi tekstilde ihracatçı durumundan kurtarmak için ne yapıyorsunuz?

Muğla ilinde başlamış olan tüm baraj ve göletlerin bitirilme tarihleri nelerdir?

Ülkemizin çam balı üretiminde büyük pay sahibi olan Muğla’da arıcılık ve bal üretimi sektörüne katkı sağlamak üzere arı yetiştiriciliği ve balcılık araştırma ve geliştirme enstitüsü kurulması yerinde olacaktır; bunu değerlendirmenizi öneriyoruz.

Son olarak 19 ilde kenevir yetiştiriciliğine izin verildi ancak Muğla kapsam dışı bırakıldı. Verdiğiniz cevapta “Muğlalıların bu konuda bir tecrübeye sahip olmadığını, geçmişte böyle bir deneyiminin olmadığını” belirtmişsiniz ancak Muğlalılar daha önce kültür balıkçılığını bilmiyordu, şu anda ülkemizin kültür balıkçılığının yüzde 50’sini karşılamaktadırlar, kiraz yetiştirmektedirler, silaj yapmaktalar; onları nasıl öğrendilerse elbette kenevir yetiştiriciliğini mutlaka öğreneceklerdir. En az su isteyen bu tarımsal bitkinin yüzde 55’i kırsalda yaşayan Muğla açısından önemi büyüktür. Bunu da değerlendirmenizi istiyorum.

Bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Çelebi, buyurun.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, çok değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar, saygıdeğer basın mensupları; Tarım ve Orman Bakanlığımızın 2021 yılı bütçesinin hayırlara vesile olmasını diliyorum. Ben bu vesileyle hepimize saygılar sunuyorum.

Sayın Bakanımızın sabah konuşmalarında belirttiği gibi, bir devlet için savunma ve yerli silah sanayisi ne kadar önemliyse o devlet için tarımsal üretim de o nispette bir öneme sahiptir. Dolayısıyla bu cümlelerden de belli olduğu gibi ve biraz önce Giresun Milletvekilimiz Sayın Cemal Öztürk'ün de belirttiği gibi, tarımda gerçekten lideriz ve hâlen AK PARTİ hükümetleri döneminde tarıma verilen destekler neticesinde de lider olmaya devam ediyoruz.

Değerli milletvekilleri, pandemi sürecinde, biliyorsunuz, bütün dünyada hem ekonomik anlamda bir daralma oldu hem de hazırlıklı olmayan birçok tarım ülkesi gerçekten belli sıkıntılara girdi ama hamdolsun, ülkemizde medarîfîtiharımız hem Cumhurbaşkanımız hem Bakanlar Kurulumuz hem devletimiz bu anlamda çok kısa süreçte çok güzel kararlar aldılar ve bu kararlar neticesinde de biz herhangi bir sıkıntı yaşamadık. Bununla birlikte ne kararlar aldık, kısaca onları da belirtmek istiyorum.

Salgının etkilerini en aza indirebilmek için, gıda arzının piyasadan etkilenmemesi için denetimler sıklaştırıldı. Perakende zincirlerde bir aksaklık olmaması için gereken bütün tedbirler pandemi süreci boyunca alındı ve alınmaya da devam ediyor hâlen. Bu anlamda, biliyorsunuz, yurt dışındaki birçok ülkede marketlerde ve diğer bazı lokasyonlarda yağmalar olmasına rağmen, hamdolsun, devletimizin -milletimizin de böyle bir şeye tevessülü olmadı ama- bu anlamda almış olduğu kararlar neticesinde herhangi bir sıkıntı olmadan devam ediyoruz.

Yine bu süreçte gıda ihtiyacını karşılayacak ürün stokları Bakanlığımızca çok sıkı bir şekilde denetlendi. Fiyat artışlarının yaşanmaması için gereken takip zincirleri oluşturuldu. Sebze ve meyve üretimindeki stokun azalmaması için tarım işçilerimiz sokağa çıkma yasağından muaf tutuldu. Böylece hem bizim Anadolu'daki, özellikle Doğu ve Güneydoğu'daki kardeşlerimizin batı bölgelerinde çalışma imkânı oldu hem de Karadeniz'deki çay üretiminde de bir sıkıntı yaşanmaması için özel izinler o tarihte verildi. Burada da Sayın Bakanımıza bu çalışmalarından dolayı teşekkür ediyoruz. O tarihte de kendilerine bunları arz etmiştik.

Yine tarımın devamına yönelik gübre, tohum, ilaç ve yem bitkisi gibi tarımsal girdilerin kesintiye uğramadan erişimi, üretimi ve dağıtımları sıkı bir şekilde kontrol edildi ve denetlendi.

Yine bu anlamda çiftçilerimizin mağdur olmaması için yüzde 84 oranında tarımsal destek verdik ve 18,4 milyar lira çiftçilerimize Hükümetimizce ödeme yapıldı. Bununla birlikte, 24 ilimize yüzde 75 hibe tohumu temin edilerek bitkisel üretimin gelişme projelerini de başlatmış olduk.

Yine Çevre ve Şehircilik Bakanlığımız ile Tarım Bakanlığımız atıl bulunan araziler konusunda -bizim bölgelerimizde de vardı- bir iletişime geçerek bu atıl olan arazilerin tarıma kazandırılması yönünde bana göre çok güzel bir karar verdiler ve bu atıl olan araziler de tarıma kazandırılmış oldu.

Yine aynı şekilde, Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatiflerinin 2020 yılının Nisan ve Mayıs ayında vadesi dolan kredilerinin anapara ve faiz tutarları altı ay süreyle faizsiz olarak ertelendi.

Peki, tarımda neler yapmışız? Biraz önce de özellikle arkadaşlarımız söyledi ama yine de benim söylememde de herhangi bir mahzur olduğunu zannetmiyorum.

2002 yılında tarımsal hasılamız 37 milyar lira iken 5 kat artırdık AK PARTİ hükümetleri döneminde. Bu rakam 2017 yılında 189 milyara, 2018 yılında 217 milyara ve 2019 yılında 277,5 milyar liraya çıkmıştır. Toplamda son iki yılda yüzde 47 oranında artırıldı. 2018 yılında gayrisafi yurt içi hasılaya göre yüzde 5,8'lik, 2019 yılında yüzde 6,4'lük; 2020 yılının ilk çeyreğinde yüzde 2,8'lik ve ikinci çeyreğinde ise yüzde 5,2'lik katkı yaparak ülke ekonomisine güçlü bir destek sağlamış oldu burada.

Tarımsal gayrisafi yurt içi hasılada 2018 yılında 44 milyar dolar ve 2019 yılında ise 48,5 milyar dolarla Avrupa'da lider olduk, dünyada ilk 10'a girdik.

Yine 2020 yılının ilk yarısında tarımsal gayrisafi yurt içi hasıla, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 13,4 artış göstermiş ve 84,4 milyar lira olarak gerçekleşmiştir. 2019 yılında 193 ülkeye 1.827 çeşit tarımsal ürün ihraç ettik. Bununla beraber 18 milyar dolarlık tarımsal ihracatla 5,3 milyar dolarlık dış ticaret fazlamız bunun bir ispatıdır. Yine iki buçuk yılda 49 milyar dolar ihracatımız olurken dış ticaret fazlamız ise 14 milyar doları bulmuştur. 2020 yılının ilk dokuz ayında pandemiye rağmen 13,3 milyar dolar tarım ve gıda ürünleri ihracatı gerçekleştirilmiştir.

Orman alanında neler yapmışsınız, ona da kısaca değinmek istiyorum: Yapmış olduğumuz ağaçlandırma ve rehabilitasyon çalışmaları neticesinde ülkemiz orman kaynakları değerlendirmesinin tespit ettiği orman varlığı bakımından dünyada 47'nci sıradan 26'ncı sıraya yükselmiştir.

Çiftçilerimize desteklemede neler vermişiz? 2020 yılı tarımsal destekleme uygulamalarında mazot maliyetinin yüzde 50'sini bizler karşıladık. Kütlü pamuk prim desteğini yüzde 37,5 arttırdık. Yağlı ayçiçeği prim desteğini kilogram başına 40 kuruştan 50 kuruşa çıkardık. Buzağı desteğinde verimlilik esaslı bir modele geçtik, bu anlamda mevcut hayvan varlığına 250 bin baş buzağı elde edildi. Yine anaç vasfı kazanmış dişi kuzularına ilave olarak 100 TL'lik bir destek ödemesi yapıldı.

Peki, balda ne yapmışsınız? Şimdi 2002 yılına baktığınızda ülkemizde toplamdaki üretilen bal miktarı 75 ton, 2019'da 109 bin, aradaki fark 34 bin ton. Ben, burada, 2018'de de Sayın Bakanımız özellikle Ağrı ilimizi ziyaret ettiler. Gerçekten -o sene ve hâlen de devam ediyor- yüzde 400 civarında bal üretimimiz, satışı fazlaştı. Ben burada da kendilerine saygılarımı iletiyorum.

Yine, aynı şekilde, biliyorsunuz Ağrı'nın balı çok meşhurdur. Ağrı'nın ovası bal, Ağrı'nın dağı ve merası etle meşhurdur. Ama, Ağrı'nın döneri de gerçekten çok güzel, burada gelmek isteyen varsa da başımızın üstünde yeri var. Yine son yıllarda özellikle ön plana çıkan Ağrı'nın dönerinin yanı sıra kahvaltısı. Yunus Hocam da burada ama genelde hep Kars kazıyla söylenir ama Ağrı'nın kazı çok daha meşhur. Dolayısıyla Ağrı'ya gelmek isteyenler varsa kahvaltımız da hazır. Yine Doğubeyazıt'ta Ağrı İshak Paşa Sarayı'mız var, biliyorsunuz. Orada çok meşhur bir köftemiz var, Abdigör köftemiz. Yine Patnos'umuzda hem dönerimiz hem keledoşumuz ve halisemiz var.

Değerli arkadaşlar, hayvancılık desteği kapsamında neler vermişiz? 2002 yılında 83 milyon lira ödeme yapılmışken 2020 yılı sonuna kadar 6,6 milyar lira ödeme yapılacağı hedeflenmektedir. Yine son iki buçuk yılda ise toplam 15,5 milyar lira destek ödemesini yaptık. Ayrıca 2003-2020 dönemlerinde, Ekim ayı itibarıyla bugünkü rakamlarla toplamda 73 milyar lira hayvancılık desteği ödemesini gerçekleştirdik.

Günün çağına uyarak tarım ve orman anlamında dijital dönüşümü AK PARTİ sağladı, daha önceki yıllara baktığımızda gerçekten dijital anlamda hiçbir şey yoktu. Yine Sayın Bakanımız ve ondan önceki bakanlarımız da bu konuda çok destek de verdiği için hükümetlerimiz özellikle çok da büyük bir para aktardı burada; akıllı küpe, elektrikli traktör, e-Tarım portalı, İHA kullanımı, uydu teknolojileri, dijital dönüşüm anlamındaki projelerimiz sayesinde çiftçilerimiz pandemiden dolayı on-line görüşmelere başarılı bir şekilde katıldılar ve hepsi de bunu gerçekleştirdiler.

Yine hayvansal üretimde ise hükümetlerimiz döneminde hayvancılığa vermiş olduğumuz desteklerle büyükbaş hayvan sayımız yüzde 81, küçükbaş hayvan sayımız yüzde 72 artmıştır. Süt üretimimiz yüzde 173 artışla 23 milyon tona, kırmızı et üretimimiz yüzde 180 artışla 1,2 milyon tona, tavuk üretimimiz yüzde 207 artışla 2 milyon 140 bin ton çıkmıştır. Yumurta üretimimiz ise yüzde 72 artışla 19,9 milyar adete ulaşmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Çelebi lütfen tamamlayalım.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bununla beraber son yıllarda büyükbaş hayvan varlığımızı yüzde 8 arttırarak 18,6 milyona, küçükbaş hayvan varlığımızı da yüzde 20 arttırarak 55,1 milyona çıkarmış bulunmaktayız. Ayrıca, hayvancılığımızı geliştirmek amacıyla yetiştiricilerimizi düve alım desteği, suni tohumlama çalışmaları, küçükbaş anaç hayvan desteği, küçükbaşta sürü büyütme ve yenileme desteklerini sağladık.

AK PARTİ hükümetlerinin en büyük özelliklerinden biri AR-GE'ye vermiş olduğu önemdir. Bu önem sayesinde milli ve yerli İHA ve SİHA'lar savunma sanayisinde, yerli ve milli otomotiv sektöründe TOGG ile Sanayi Bakanlığımızda gereken AR-GE çalışmaları yapıldı. Yine tarımda ise bu anlamda Sayın Bakanımız geldiği günden beri de gerçekten çok güzel işler başardı. AR-GE projelerine sağlanan destekler kapsamında 2007-2020 yılları arasında yapılan 1.896 başvurudan 429 AR-GE projesi destek kapsamına alınmıştır. Desteklenen 343 proje sonuçlanmış, 86 proje ise devam etmektedir. Bu projelere toplam 95,3 milyon lira ödeme yapılmıştır. “Akıllı küpe” uygulamasıyla da 20 bin hayvan üzerinde deneme çalışmalarına başlanmıştır.

Sayın Bakanım, sizlerden özellikle bir ricam: Biliyorsunuz Ağrı Diyadin ilçesi ve merkez de de yaklaşık olarak 43 dereceye yakın bir sıcak su elde ettik; bu konuda, bizim bölgemize özellikle seracılık anlamında bir projelerin yapılması... Yine aynı şekilde, Ağrı Eleşkirt Aydıntepe Barajı, Diyadin Barajı, Tutak'da 2 tane barajımız var ve Patnos'ta da bir Şekerovalı Barajı'mız var. Bunların en azından 2021 yılı yatırım programına alınması konusunda burada hassaten zatiyelerinizden istirhamımız olur. Ben, bu vesileyle 2021 yılı bütçemizin milletimize ve devletimize hayırlı olmasını temenni ediyor, hepinize saygılarımı arz ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN - Evet teşekkür ediyorum Sayın Çelebi.

Sayın Emecan buyurun lütfen.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, değerli bürokratlarımız, çok değerli vekil arkadaşlarım, değerli Sayıştay görevlilerimiz, değerli basın mensuplarımız; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Evet, bugün Tarım ve Orman Bakanlığımızın 2019 kesin hesabı ve 2021, 2022, 2023 bütçelerini görüşüyoruz.

Ben, öncelikle konuşmama Bakanlığınızın bir kurumu olan Devlet Su İşlerinden başlamak istiyorum. Ülkemizin su kaynaklarının planlanması, yönetimi ve geliştirilmesi için 1954 yılında kurulan Devlet Su İşleri gibi köklü bir kurumumuz var, özel bütçeli yatırımcı bir kuruluş. 2021 bütçesi, 2020 bütçesinin yaklaşık 2 katı olarak planlanmış, 18 milyar 730 milyon 949 TL olarak, bunun yanında yatırım bütçesi olarak da 15 milyar 326 milyon 282 bin TL belirlenmiş.

Şimdi, Devlet Su İşlerinin personel yapısına baktığımız zaman, 2019 kesin hesabına göre merkez artı taşra 22.790 personeli bulunmakta. Bütçenin artışı siz de vurguladınız, “2021 yılı su ve sulama yatırımlarında hamle yılı olacak.” dediniz Sayın Bakan. Şimdi, bir kuruma ne kadar çok bütçe, yatırım bütçesi ayrıldığı önemli ancak o bütçenin nasıl kullanılacağı, etkili, verimli olup olmayacağı, kaynakların birilerinin menfaati için kullanılıp kullanılmayacağı, işte bunlar belki de bütçenin rakamlarından çok daha önemli. Sunumunuzda da tarımla ilgili çok abartılı rakamlar verdiniz. Bunlarla ilgili arkadaşlarımız, diğer Komisyon üyesi arkadaşlarımız çok doğru ve gerekli değerlendirmeleri yaptıkları için onlara girmeyeceğim ama Devlet Su İşlerine baktığımız zaman, icracı bir kurum olmasından dolayı hem personel hem de bütçe olarak bu benzeri devlet kurumlarına göre en büyük kurumlardan biri. Devlet Su İşleri, çok yüksek teknik beceri ve bilgi isteyen faaliyetler için personeline de son yıllara kadar çok iyi eğitimler vermiş ancak son yıllarda bu yetkin personelini kaybettiğini,

yerine de yeterince yetkin olmayan personelin geldiğini görüyoruz. Devlet Su İşleri yıllar içinde yavaş yavaş bu teknik personelini kaybederken son üç yılda da böyle bin civarında yeniden personel alımını yapmış, yatırım bütçeleri düşmüş, son birkaç yılda rutin tamir, bakım işlerini bile bütçe yetersizliğinden yapamamış.

Yine, mesela basına yansıyan bir konu: Euronews'un 2019 tarihli haberine göre -başka kanallarda da var, bakabilirsiniz- 2019 yılına ait toplam 1,5 milyar TL değerindeki işlerin yaklaşık yüzde 95'i tasfiye, devir ve süre kapsamına girmiş. Şimdi, bu konuda bu projelerle ilgili -soru olarak da not alırsanız- son durum nedir? Acaba bütçe artırımının bu projelerle bir ilgisi var mı yoksa farklı şekilde mi değerlendirilecek; bu konuda da bizi bilgilendirirseniz sevinirim.

Şimdi, kurumun Sayıştay raporları çok önemli çünkü 11 tane denetim görüşünü etkileyen, 19 tane de etkilemeyen bulgu var. Sürem hepsini konuşmaya yetmeyecek ama denetim görüşünü etkilemeyen çok önemli bazı bulgular var. Aslında bu bulgularla kurumun hakikaten -bu kelimeyi çok telaffuz etmek istemesem de- bir yozlaşma içinde olduğunu bu raporlar gösteriyor. Şimdi, kurumun kendi imkânlarıyla karşılayabileceği bazı hizmet alımlarını ihale yoluyla piyasada karşılaması var. Baraj, gölet, sulama, taşkın koruma, atık su toplama ve arıtma tesisleri, içme suyu tesisleri ve isale hattı işlerine ait planlama raporları ve yapım projelerinin hazırlanması işlerini Devlet Su İşlerinin kendi imkânlarıyla yapması mümkünken piyasadaki hizmet alımı suretiyle temin ettiği ve bedellerinin de bütçeden ödendiği tespit edilmiş. Yine, DSİ yaptığı işlemlerde ortaya çıkan hafriyat ve benzeri malzemeleri önceden belirlenen yerlere dökmemiş, dökülen yanlış yerleri de sonradan kamulaştırmak zorunda kalmış, bu nedenle de devlete yersiz ve gereksiz yere kamulaştırma masrafı çıkarmış. Yine, baktığımız zaman, Kamu İhale Kanunu'na tabi olarak ihale düzenlenecek işler küçük tutarlara bölünüp ihalesiz şekilde usulsüzce birilerine verilmiş. Kamu İhale Kurumuna göre büyükşehirlerde 90 bin liranın, küçük şehirlerde de 30 bin liranın altındaki işler ihale düzenlenmeden verilebiliyor. Şimdi, burada, baktığımız zaman da Devlet Su İşlerinde bu tutarların çok daha üzerindeki işler yaklaşık 90'ar bin liralık tutarlara bölünmüş ve dağıtılmış yani DSİ kendi elemanları ve ekipmanlarıyla yapacağı işleri dışarıya ihale etmiş. Şimdi, yine sormak istiyorum: Bu ihaleler kimlere verildi, verilen kişilerin, firmaların kurumunuzla, kurumunuzdaki kişilerle bağlantısı nedir?

Yine denetim görüşünü etkileyen verilere baktığımız zaman, bulgulara baktığımız zaman da mali tablolarda da ciddi bozulmaların, yanlışlıkların ortaya çıktığını görüyoruz. Bunlardan birkaç tanesine de çok kısa değinmek istiyorum: Örneğin, HES'lerden elde edilen gelirlerin tahakkuk kayıtlarının yapılmaması. Ne olmuş? Su Kullanım Hakkı Anlaşması imzalanan özel şirketlerden tahsil edilmesi gereken alacaklar izlenemediği için ilgili hesaplarda, 115 milyar TL hataya sebep olmuş. Yine, 2019 yılı için de geçici kabul işlemleri yapılan yatırımlara ilişkin tutarların ilgili maddi duran varlıklar hesabına aktarılmaması sonucu 3 milyar TL'lik hata, duran varlıklar için yapılan değer artırıcı harcamaların doğrudan gider kaydedilmesi 11 milyar 957 milyon TL'lik hata -küsurları atıyorum burada, hepsine değinmiyorum ama- proje özel hesabından verilen avansların mahsup işlemlerinin yapılmamış olması alacak hesaplarında 7 milyarlık eksik görünmesine sebep olmuş. Aslında diğer birçok bulgu var değerlendirilmesi gereken -ben bunların içerisinde sadece birkaçını seçebildim- hakikaten önemli veriler bunlar, düzeltilmesi gereken.

Kurumun iyi yönetilmediğinin, uzun süredir -kadrolarıyla ilgili de biraz önce söylediklerime dayanarak- biraz daha partizanca yapılan atamalarla ve liyakatsiz kişilerle doldurulmasının ve bu kişilerin göreve getirilmesinin en güzel örneklerinden bir tanesi de Melen Barajı'dır. İstanbul'a yıllık 1 milyar 77 milyon metreküp su temin etmesi planlanan Melen Barajı inşaatına Aralık 2012 yılında başlanmıştı, Sayın Cumhurbaşkanı da 2019 yılında bir mitingde "İstanbul için susuzluğu giderdik,

dağları delerek Sakarya'dan su getirdik. 2040 yılına kadar su sorununuz yok.” demişti ama gerçeğin öyle olmadığı ortaya çıktı. Çünkü nedeni belli olmayan bir şekilde -bunun altını da özellikle çiziyorum- başlangıçta zemin şartlarına uygun olarak yapılan proje sonradan ne hikmetse değiştirilmiş, zeminin taşıyamayacağı tipte bir projeye dönüştürülmüş ve bu nedenle de geçen yıl tamamlanmış olması gereken ve İstanbul'a su vermesi gereken barajın gövdesinde büyük çatlaklar, derin çatlaklar oluştu, su tutulamadı, yeniden güçlendirme projesi hazırlandı. Şimdi, bin gün süre sonra yani 2023'te su tutması planlanıyor. Bu hazırlanan güçlendirme projesi, bu 2023 projesini... 8 Ekim tarihinde, Sayın Bakan, biz, Cumhuriyet Halk Partisi heyeti olarak barajı ziyaret ettik. Orada Devlet Su İşlerinin Bölge Müdür Yardımcısının aktardığı bilgiler sonucunda bunları öğrendik ve aldığımız bilgiler bu yönde. Tüm bu süreç hem büyük bir zaman kaybına hem de harcanan kaynakta yüksek oranda artışa sebep oldu.

Şimdi, İstanbul için hayati öneme sahip bu su kaynağının asıl kullanıcısı olan İSKİ'ye (İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresine) maliyeti de ne kadar oldu? 2,5 milyar TL'yi geçti, şimdi 309 milyon dolar, başlangıç ihale bedeli 213 milyar TL. Şimdi, bu zararı sadece mühendislik hatalarıyla açıklayamayız, mümkün değil. En başından beri söylediğim gibi kötü idarenin sonucudur bu. O nedenle sizin artırdığınızı söylediğiniz bütçenin de nasıl yönetileceği konusunda açıkçası şüphelerim olduğunu belirtmek istiyorum.

Şimdi, pandemi sürecindeyiz tabii, tarımın Türkiye'de ana aktörlerinden biri olması gerektiğinin bir kez daha altını çizmek istiyorum. Aslında pandemi bunu bize çok güzel bir şekilde gösterdi ancak tüm arkadaşlarımın da belirttiği gibi tarım ve hayvancılık Türkiye'de şu anda can çekiyor ve kan kaybediyor. Çünkü sektör sizin iktidarınızın neoliberal politikaları nedeniyle Türkiye'de tarımı ihracatçı değil, tamamen ithalatçı bir konuma getirdi. Bu durum hem çiftiği toprağından kopardı, üretimi azalttı, köyleri boşalttı. Bunun yanında, aslında desteklendiği zaman kentlerden köylere geri dönüş olduğunu görmemize rağmen 2019 yılında Çiftçi Kayıt Sistemi'ne baktığımızda 682.265 kişi azalmış sistemden. Yani, tarımın, aslında “destekliyoruz” dediğiniz hâlde, hiç de desteklenmediğini kanıtlarından biri bu. Yine, geçen yıla göre bütçeniz yüzde 27,8 artmasına rağmen; şimdi, bakıyoruz mazot ve gübre desteğinin 2020 yılına oranla yüzde 6,1 düşmüş olması da manidar. Mesela bu konuya girmediniz, sunumunuzda hiç bundan bahsetmediniz.

Sunumunuzda bahsettiğiniz bir konudan daha bahsetmek istiyorum. Dijital tarım pazarından bahsettiniz. Şimdi, dijital tarım pazarı sistemi içerisinde sözleşmeli tarım yapan şirketlere daha önceki açıklamalarınızda 50 milyona kadar destek vereceğinizi açıklamıştınız ancak sunumunuzda bu destekten hiç bahsetmediniz. Aynı zamanda FİSKOBİRLİK, ÇAYKUR, Trakya Birlik, ÇUKOBİRLİK, Marmara Birlik, Et ve Süt Kurumu gibi kurumlar, bu şirketler arasında neden yok diye sormak istiyorum. Yani neden sadece özel firmalara, özel şirketlere bu destek veriliyor? Açıkçası bunu da öğrenmek isteriz.

Çiftçinin refahının artmasında, ekonomide söz sahibi olmasında önemli yapılar tarımsal amaçlı üretim kooperatifleridir Sayın Bakan.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Emecan, sürenizi hiç kesmedim, süreniz de epey oldu. Lütfen tamamlarsanız...

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Toparlayayım Başkan, çok teşekkür ederim.

Siz, bu kooperatifleri desteklemiyorsunuz, âdeta yok ediyorsunuz. Yurt dışından birkaç rakam vermek istiyorum, çok kısa kalan süremde. Örneğin; Uluslararası Kooperatifler Birliği çatısı altında 750 bin kooperatif ve 800 milyon kooperatif ortağı var. Şimdi, baktığımız zaman dünyada en büyük kooperatif birliği yaklaşık 65 milyon dolarlık iş hacmiyle Japonya Tarımsal Kooperatif Federasyonu. Norveç ve Kanada'da 3 kişiden 1'i, Amerika'da 4 kişiden 1'i kooperatif üyesi ortağı. Hollanda'da sütün yüzde 97'si, İspanya'da zeytinyağının yüzde 70'i, Kanada'da buğday ve tahılın yüzde 75'i, tüm

tarım ürünlerinin yüzde 55'i kooperatiflerce pazarlanıyor. Peki, biz de durum ne? Açıkçası sizden kooperatiflerle ilgili bu rakamları da duymak istiyoruz. Ama, yani iktidar olarak eğer o kooperatifin yönetimini kendiniz belirlemiyorsanız, açıkçası “Yok olsun, gitsin ölsün.” mantığıyla yaklaştığımızı görüyoruz.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Emecan, son cümlenizi alalım lütfen.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Son olarak Başkanım, FİSKOBİRLİK'ten bahsederek bitireceğim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN - Çünkü diğer arkadaşlarımıza yetişmeyecek, onun için... Bakın, 17.00'de bitirilelim dedik ama yetişmeyecek, onun için lütfen...

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Son cümlelerim o zaman, toparlıyorum.

Lütfen yok ettiğiniz FİSKOBİRLİK'e sahip çıkın. Bugün fındığı Toprak Mahsulleri Ofisiyle, evet, bu yıl belki iyi bir fiyata almış olabilirsiniz ama FİSKOBİRLİK gibi kooperatiflerin, eğer ülkede tarımı kurtarmak istiyorsanız desteklenmesi lazım. Fındığında Ferrero gibi özel şirketlere peşkeş çekilmemesi gerekiyor. Umarım bunları hayata geçirirsiniz, umarım AK PARTİ'li arkadaşlarımızın söylediği kadar tarımla ilgili samimisinizdir.

Komisyonu saygıyla selamlıyorum, bütçenizin de hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Usta, şimdi size söz vereceğim. Baktım tutanaklara, yeni bir satışmaya mahal vermemek üzere kısa bir söz vereceğim.

Buyurun Sayın Usta.

III.- AÇIKLAMALAR (Devam)

2.- Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın, Giresun Milletvekili Cemal Öztürk'ün Tarım ve Orman Bakanlığı bütçesi üzerine yaptığı konuşmasında ismini zikrederek kullandığı bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim.

Tabii, öncelikle ben Bülent Bey'e teşekkür ediyorum, Allah ondan razı olsun. Yani onun müdahalesi olamasa zaten tutanak istemeyecektiniz Sayın Başkan.

Şimdi, söylediğim şu: Cemal Bey burada yoklar ama o da tutanaklardan bakar. Bu yıl iyi bir fiyat verildiğini, fiyatla ilgili bu yıl için bir sorun olmadığını söyledim ancak fındığın meselesinin fiyat meselesi olmadığını, fındığın yapısal sorunları olduğunu söyledim. Şimdi, bunu söyleyen birisine “Fındık konusunu anlamıyor, bilmiyor.” demek çok büyük haksızlık olur. Tekrarlıyorum o zaman yapısal sorun nerede: Bir defa fındıkta tek alıcı problemi var, depolama problemi var, verim problemi var. Ondan sonra düzgün bir müdahale kurumumuz maalesef yok, bir de natürel fındık olarak “Fındık ihraç ediyorum.” deyip bununla övünmek kadar yanlış bir şey olamaz. Türkiye’de sermaye birikimi var. O bölgelerde, Ordu’da, Giresun’da, Samsun’da fındığı işleyecek fabrikalar kurmamız lazım diyorum, katma değeri yüksek bir ürün hâline getirmemiz lazım diyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, teşekkür ediyorum.

ERHAN USTA (Samsun) – Bir de ihracat olarak bakıldığında -Cemal Bey ihracat için söylediği için söyleyeyim- 2005-2006 sezonunda 2 milyar dolar fındıktan ihracat geliri elde edilmiş ve fındığın kilogramı 8,2 dolara ihraç edilmiş. Dolarda da enflasyon olduğuna göre yüzde 2’yle on beş yılı getirin,

kabaca -bileşik bile yapmıyorum basit faizle yapıyorum- yüzde 30 koyduğunuzda bu 10,6 dolar yapar bugünkü parayla. 2019-2020 sezonunda ise fındığın ihracat fiyatı 6,7 dolar olmuş, bu da övünülecek bir şey değil.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, teşekkür ediyorum.

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Başkan, bitiriyorum.

Kaldı ki isterse 10 dolar olsun, ben şunu söylüyorum: Diyorum ki bakın, bu ülkenin kaymağını biz yiyelim başkaları yemesin. Yani, hadi dış fiyatı belirleyemiyorsun hiç olmazsa içerideki fiyatı bir yabancı firmaya bırakmayalım; bir. İkincisi de natürel fındık olarak bunu ihracat etmeyelim, bunun tesislerini ülkede kuralım, bu konuda Tarım Bakanlığı öncü olsun diyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

V.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A)KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi (1/280) ve Sayıştay tezkereleri (Devam)

a)Tarım ve Orman Bakanlığı (Devam)

b)Orman Genel Müdürlüğü (Devam)

c)Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (Devam)

ç)Meteoroloji Genel Müdürlüğü (Devam)

d)Türkiye Su Enstitüsü (Devam)

e)Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu (Devam)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN - Sayın Arı, Sayın İpekyüz, hanginiz söz alıyorsunuz?

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Ben.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın İpekyüz, buyurun...

Arkadaşlar, kusura bakmayın, süreyi biraz şey yapacağım. 17.00'de Komisyon üyesi üyelerimizin konuşmalarını tamamlamak için mecburen çok fazla ekstra süre veremeyeceğim.

Buyurun lütfen.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, değerli bürokratlar, değerli vekil arkadaşlar ve katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Aslında, tarım, tabii, Türkiye'nin geleceğiyle ilgili en çok konuşmamız gereken, en önemli, ilgi duyabileceğimiz başlıklardan biri. Geçmişten bugüne kadar hep tarımla ilgili konuşulmuş ve tarımla ilgili birçok problem dile getirildiği gibi çeşitli girişimler de yapılmıştır. Ama geldiğimiz aşamada bir ekonomik krizden söz ediyoruz ve ciddi bir kriz döneminde tarımın büyüdüğünü söylüyoruz ve sunumunuzda, çeşitli açıklamalarınızda da çok iyi gittiğini söylüyorsunuz fakat saha öyle değil, çiftçiyle buluştuğumuzda öyle değil, köyde insanlarla buluştuğumuzda öyle değil, hele hele pazara, markete gittiğimizde yine öyle değil. Çünkü bir ülkede tarım gelişirse, üretim artarsa fiyatlar da kontrol altında olabilir ama bunu göremiyoruz.

Bir diğeri: Tarımla ilgili kalkınma, bu pandemi döneminde dünyada en çok konuşulan konulardan biri oldu. Niçin en çok konuşulan konulardan biri? Bir; doğanın acımasızca tahrip edilmesi meselesi. İki; gerçekten, sağlıklı, nitelikli ürünlere ulaşabilmek için gelecekte dünyanın ciddi bir krizle karşı karşıya olduğunu dile getiren araştırmalar var. Peki, bizde nasıl, Türkiye’de? Ekolojiye verilen bir önem yok, çevreye, doğaya verilen bir önem yok ve bu konuda alınması gereken birçok önlem alınmıyor, deyim yerindeyse sanayile baş başa bırakılıp tarım arazileri giderek arsalarla dönüştürülmeye çalışılıyor. Tarımdaki politikanın teknolojiyle beraber aslında sağlıklı ürün yetiştirmek için bir politikaya dönüşmesi lazım ama yok.

Tarım Bakanlığının ciddi bir envanterinin olup olmadığı şüpheli çünkü bu bilinmiyor, bu konuda çok çalışma yürütülse bile yok ve biz biliyoruz ki veriler sağlıklı değil. TÜİK genelde şunu yapıyor: Genelde işsizlik söz konusu olduğunda, tarım işçilerinin olduğu bir köyde kahveye gidip “Çalışıyor musunuz, çalışmıyor musunuz? Tarlaya gidiyor musunuz, gitmiyor musunuz?” gibi sorularla yapmaya çalışıyor ve geldiğimiz aşama da şu: Üreticiden ucuz alıp tüketiciye pahalıya satılıyor ve üretime değil, ithalata önem veriliyor, aradaki kişiler çok kazanıyor.

Sayın Bakan, geçen yıl da biz konuştuğumuzda bir başlık önermiştik, demiştik ki: Su çok önemli ve yan yana durmak çok önemli; özellikle Orta Doğu’da gıda çok önemli ve Türkiye bu konuda çok zengin. Mezopotamya su ve tarım birliği gibi bir kooperatif, bir birlik kurulabilir mi? Hiçbir adım atılmadı ama biz biliyoruz ki birileri zenginleşiyor, birileri para kazanıyor ama tarımla uğraşanlar, çiftçiler fakirleşiyor, yoksullaşiyor.

Şimdi, destek meselesi... Ya, mazot fiyatı artıyor, gübre fiyatı artıyor, ilaç fiyatı artıyor, yem fiyatı artıyor, enerji, elektrik fiyatlarına neredeyse yüzde 100’e yakın zam var, destek oransal olarak bunlara göre artmıyor, kısmi kalemlerde oynama yapılıyor. Mesela sizin açıkladığınız 22 milyar bu yıl, önümüzdeki yıl için 23 milyar, bunu orana vurduğunuzda çiftçiye bir şey gitmiyor. Sayın Bakan, destek dediğiniz... 2020’deyiz, 2019’un desteği veriliyor ve Cumhurbaşkanına yanlış bilgi veriliyor. Cumhurbaşkanı geçenlerde açıklama yapıyor, diyor ki: “2020 yılının desteklemesini arkadaşlarımız dağıtacak.” Çiftçi 2019’u alıyor ama çağdaş, gelişmiş ülkeler önümüzdeki yedi yıl için bir destek projesi geliştiriyor, vizyon geliştiriyor, hangi yıl ne ekmen gerektiğini söylüyor. Bizde neredeyse çiftçiye bir bağışa dönüştürülmüş ve bir yıl sonradan veriliyor. Çiftçi mazot parasını bir yıl sonra alıyor, yüzde 30 fiyatı artmış; gübreyi bir yıl sonra alıyor, yüzde 40 fiyatı artmış. Bunun ismi “destekleme” değil, “çiftçiye borçlandırma” ve siz şimdi hangi çiftçiye gidip sorarsanız sorun borçludur. Benim vekili olduğum Batman’da, ayrıca Diyarbakır’da, Mardin’de, birçok ilde çiftçiler borcu borçla kapatabilmek için kredi çekemiyor. Bankanın ismi “ziraat” ama Demirören’e veriyor, medya patronuna veriyor, çiftçiye gelince vermiyor. Veya ne diyor? “Senin teminatın yetersiz, senin arazin yetersiz. Sen büyükşehirde bir kentte bana ev göster.” Siz buna el atmazsanız, siz buna çözüm bulmazsanız çiftçi ne yapacak? O bankanın ismini değiştirmek lazım, “ziraat” koymayalım, başka bir şey koyalım.

Bir diğeri... Bu destekleme konusunda, biz önümüzdeki yedi yılda ne yapılması gerektiği konusunda bir çaba harcarken desteklememizin şu yönde olması lazım: “Şunu, şunu yaparsan ürününü alıp satarım, ürününe şu kadar destek veririm ve birçok problemi çözmüş olurum.” Bakın, pandemiyle ilgili yapılan açıklamaların hiçbirinde doğru dürüst tarımla ilgili bir destek çıkmıyor ortaya. Bir borç ertelemesinde sadece iki ay için bir erteleme çıktı ama çiftçi hâlâ mağdur.

Bir diğeri mera yasakları. Mera yasaklarını geçen yıl da konuşmuştuk, mera yasakları ve özel güvenlikle ilgili bir çalışma yürütülmesi lazım. Yani Muş’la Batman arasında bir ova var ve orada hayvancılık için oradaki köylüler bir izin istiyorlar ve kontrollü bir izin istiyorlar. Güvenlik, evet, önemli ama niçin bu olmasın? Bu yapılmıyor.

Bir diğeri mevsimlik işçi konusu. Sayın Bakan, ismini koymuşuz “mevsimlik işçi” diye, bunların sosyal güvencesi yok. Peki, bunlar kim, bu mevsimlik işçiler kim? Niye Sason’dan, niye Adıyaman’dan, niye Siverek’ten, niye Cizre’den, niye Hakkâri’den insanlar Bursa’ya gitsin? Niye kendi topraklarında bir şey yapmasın?

Sayın Bakan, Tarım Bakanlığının şunu yapması lazım: Mevsimlik iş için başka yerlere gidenler kendi topraklarında ne yapabilirler ne ekebilirler? Nasıl yapabiliriz? Sason’da çilek ekimini artırmak için ne yapabiliriz? Bal üretimini artırmak için ne yapabiliriz? Böyle politikalar geliştirmek lazım ama o insanlar yolda trafik kazası geçirdiğinde, bir saldırıya uğradığında bunu konuşursak sadece problemin o andaki sürecine değinmiş oluyoruz, önlem almamış oluyoruz, korumamış oluyoruz. Bu olmaz, bu kabul edilebilir bir durum değildir. Birçok çalışma yürütülebilir. Şu anda Türkiye’deki en iyi fıstık üretimi Batman’da, Siirt’te ve giderek Urfa ile beraber Diyarbakır’a kadar gelmekte. Birçok alana daha da destek verilmesi lazım, daha da geliştirilmesi lazım. Bunların bir kısmı yapıyor ama özellikle mevsimlik işçi konusunda da bu çalışmaların paralel seyretmesi lazım.

Bir diğeri, sizin HES’lerle ilgili çalışmalarınız. HES çalışması, Sayın Bakan, bir çalışmaya göre Türkiye 2019 yılında 291 milyon megavat enerji üretiyor. Bu enerjinin yüzde 102 yedek gücü var, Avrupa ülkelerinde bu oran yüzde 20-25 oranında yani yüzde 75’i fazla. Her HES -biz Karadeniz’de gördük- bir felakete yol açıyor, her HES bir topraksızlaştırma, insansızlaştırmadır, her HES aynı zamanda tarımı, kırsal alanı yok etmektir. Acaba birilerine para kazandırmak için mi bu yapılıyor Yoksa insansızlaştırma için mi? Bundan vazgeçilmesi lazım, bunu yapmadığımız sürece bir inandırıcılığı kalmıyor.

İthalat meselesi... Ya, ithalat meselesinde sadece rakamları bastırmak için, enflasyonu önlemek için bir çalışma yürütülüyor. Baktığınızda ne zaman fiyatlar yükselse siz “İthalat yapalım” diyorsunuz; bunun yerine üretimi destekleyin, çiftiği destekleyin. Daha çok üretilsin, fiyatlar kontrol altına alınsın. Bakın, pandemi sürecinde Arjantin’de -ekonomisi Türkiye’den kötü- ilk yaptıkları şey, temel besin fiyatlarını kontrol altına aldılar ve dediler ki: “Kimse zam yapamaz.” Ama Türkiye’de, şu anda kuru fasulyesinden tutun mercimeğine kadar birçok üründe yüzde 30’dan fazla bir fiyat artışı söz konusu. Hiç kimse bunları denetlemiyor. Sonra fiyat konusunu gündeme getirdiğimizde, insanlar alışveriş yapamıyor dediğimizde “Çok abartıyorsunuz, böyle bir şey yok.” deniyor.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın İpekyüz, lütfen tamamlayabilir misiniz.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Tamamlıyorum Sayın Başkan.

Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, DEDAŞ meselesi, gerçekten Mezopotamya Ovası için, Botan Ovası için, Harran Ovası için, Kızıltepe Ovası için felaket kavramıyla eş değerdir. DEDAŞ bu pandemi sürecinde bile -hijyen açısından-insanları susuz bıraktığı gibi bir taraftan da tarlaları susuz bıraktı, birçok insan ürün yetiştiremedi. Siz buna çözüm bulmazsanız, burada destek olmazsanız bu iş gelişemez. Enerji Bakanlığıyla bir koordinasyon, organizasyon kurmalısınız, bunun giderek bir avantaja dönüşmesini sağlamalısınız. Bunu yapmadığınız zaman hiçbir şey olmaz.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Çok teşekkür ediyorum.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Bitiriyorum.

Sayın Bakan, lütfen şöyle yapsanız... Siz burada bir sunum yaptınız. Türkiye Cumhuriyeti’nin Tarım ve Orman Bakanısınız, bir tane “organik tarım” kelimesi geçmiyor bu sunumda. Yani Türkiye gibi bir ülkede ve gelecek buyken, doğa buyken bir tane “organik tarım” kelimesi geçmiyor Sayın Bakan. Bir tane “kooperatif” kelimesi geçmiyor. Bir yerde “kooperatif” geçiyor, “kalkınma kooperatifi.”

Son bir yıldır oraya atadığınız yöneticilerin ne kadar maaş aldığı size sorulduğunda siz diyorsunuz ki: “Bu, ticari sırdır.” Ticari sır, orada maaş alanların değil, gerçek ihtiyacı olanlara kooperatif kurmaktır. Siz burada “organik tarım”ı söylemezseniz ve bir taraftan buna önlem, alternatif geliştiremezseniz gerçekten insanlar tarımda da hayvancılıkta da ormanda da perişanlığı yaşarlar.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Ök...

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakan, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, çok değerli bürokratlar; ben de hepinizi sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

İktidara geldiğimiz günden bu yana tarım alanlarının geliştirilmesine, su kaynaklarımızın korunmasına, orman varlığımızın güçlenmesine çok özel önem verdik, vermeye de devam ediyoruz. Tarımsal üretimi ekonomik boyutun çok ötesinde stratejik bir sektör olarak değerlendiriyoruz. Bundan sonra da aynı hassasiyetle yolumuza devam edeceğiz.

Tarım sektörümüzü yılların ihmalinden, öngörüsüzlüğünden kurtarmak için yeni üretim ve destekleme modellerini devreye aldık. Cumhuriyet tarihinin en büyük destekleri AK PARTİ hükûmetleri döneminde olmuştur. Hepinizin bildiği üzere 2021 yılı bütçemizde 42,4 milyar lirayı tarıma ayırıyoruz. Bu miktarın 22 milyar lirası tarımsal destek programları için, tarım sektörü yatırım ödenekleri için 12,1 milyar lira, tarımsal kredi sübvansiyonu, müdahale alımları, tarımsal kitlenin finansmanı ve ihracat destekleri için de 8,3 milyar lira olarak paylaşıyoruz. Tarım sektörü yatırım ödeneklerini de önemli ölçüde arttırıyoruz, 2021 yılında 9 milyar lira olarak bütçemizde yer alıyor.

2003-2019 döneminde tarımsal gayrisafi yurt içi hasılda da çok ciddi artışlar yaşadık. 2002 yılında 24 milyar dolar olan tarımsal gayrisafi yurt içi hasıla, 2019 yılında yüzde 104 artışla 48,9 milyar dolara yükselmiştir. 2020 yılının birinci çeyreğinde yüzde 3'lük bir büyüme gerçekleştirdik.

Ülkemizin tarım ürünleri ihracatı coronavirüs salgınına rağmen yılın yedi ayında 2019 aynı dönemine göre yüzde 3,9'luk bir artış sergilemiştir. Yine 2002 yılında 3,8 milyar dolar olan tarımsal ihracatımızı 2019 yılında 18 milyar dolara ulaştırdık yani 5 kat bir artış söz konusu. Tabii, ihracattaki sektörlerle, artışları hem Bakanımız söyledi hem de benden önce konuşan arkadaşlarımız da söyledi. Yine, 2002 yılında buğday mamulleriyle ilgili ürünlerin ihracatında 11'inci sırada olan ülkemiz 2005 yılı itibarıyla 1'inci sırada yer almakta. Hep deniliyor ki: “Buğdayı yurt dışından ithal ediyoruz.” ama aldığımız buğdayı işleyerek una, makarnaya, katma değerli ürüne çevirerek ihraç ediyoruz.

Tabii ki göreve geldiğimizde neredeyse tek kaleme indirilmiş olan tarımsal destekleri yeniden düzenleyerek, verimliliğe, kaliteye, gıda güvenilirliğini ve kırsal kalkınmaya önem vererek destekleme bütçemizi 2019 yılı itibarıyla 17,4 milyar liraya, 2020 yılında ise yüzde 36,7'lik artışla 22,7 milyar liraya yükseltmiş durumdayız. Böylece 2020 yılı Bakanlık bütçesinin yüzde 55'i tarımsal desteklere ayrılmış oluyor. Tabii ki konuşmacılar sürekli söyledi: “Çiftçinin borcu sürekli artıyor.” Evet, çiftçi çok zor durumda. Bakın, şunu söylemek istiyorum: 2002 yılında bu çiftçi Ziraat Bankasından ve Tarım Kredi Kooperatiflerinden yüzde 59, yüzde 60 faizle kredi kullanıyordu. Bugün ne kadar oran? Bugüne geldiğimizde bu faiz oranı maksimum yüzde 0,6'larda.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – O zaman ödeyebiliyordu.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Evet “turnover rate” diyoruz ya, bunun geri ödeyebilme oranlarını söyleyeyim size: 2019 yılı itibarıyla kullanılan bu kredilerin geri dönüş oranları Ziraat Bankasında yüzde 98, Tarım Kredi Kooperatiflerinde de yüzde 92’dir. Yani daha fazla çiftçimiz bu oranları ödeyebilmekte, hem de o yüzde 60 faizlerle değil, neredeyse yüzde sıfıra varan faizlerle bunu ödeyebilmektedir. Çiftçimizin bu üretimine destek vermek amacıyla da... Bugün, 2020 yılına geldiğimizde, bakın, 876 bin üreticimiz bu kredilerden faydalanmış durumda.

Bunun haricinde, Sayın Girgin şunu söyledi, dedi ki: “Şu an geldiğimiz noktada 1 kiloluk çiğ süt ile 1 kilo yem fiyatları aynıdır.” Şöyle: Ulusal Süt Konseyi 15 Kasım 2019 tarihinde -süt fiyatlarını belirliyor, biliyorsunuz- o zaman 1 litre sütün fiyatını 2,30 kuruş olarak belirledi. Bunun neticesinde, o ilk baktığımız altı aylık süreçte ortalama parite olarak yüzde 1-1,5’ler yakalandı. Evet, işte bu pandemi sürecinden, dünyadaki farklı ekonomik koşullardan dolayı, ciddi anlamda fiyatlardaki artıştan dolayı ne yaptık? Çiğ süt desteğini 40 kuruş da oradan koyduk. Ne oldu? 2,70 oldu. 2,70 olduğunda parite ne oluyor? 1,30 oluyor. Yani 1 kilo yem ile 1 kilo sütün fiyatı aynı değil, bu parite 1,30 seviyelerinde gerçekleşmiştir.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Vekilim, toparlayalım lütfen.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Toparlayacağım.

Hele hele ki eğer arı işletmeyse bu arı işletmelerde ürettiğiniz sütü sattığınızda biraz daha böyle araya 15 kuruş, 20 kuruş gibi rakamlar alabiliyoruz.

Şimdi, konuşmamda, tabii, Başkan beni sıkıştırıyor ama... Her alanda, bitkisel üretimimizde de yüzde 25’lik bir artış sağladık. Orman alanlarımıza baktığımızda dendi ki: “Yakıldı.” Hayır, gerçek rakamlar veriliyor. Bakın, Çardak’ta bir yangın gerçekleşti, bizim Hayriye Mahallemizde. Hemen gittik, inanın, hemen bir ay sonra yeni ağaçlandırma çalışmaları başladı. Maalesef, öyle bir şeyiz ki yani biz bugüne kadar her türlü, bilfiil... Yani şunu söylemek istiyorum: Dünya orman varlığı azalırken ülkemizde orman varlığını artırıyoruz. Üstüne üstelik terörden dolayı bazılarının gidip ormanlarımızı yakmasına rağmen bizim bu rakamları artırdığımızı söylemek istiyorum.

Şunu da söylemek istiyorum: Sayın Bakanım, sunumuzda, 2021 yılını, Tarım ve Orman Bakanlığı su ve sulamada hamle yılı olarak ilan edilmesini söylediniz; ben bundan çok büyük bir memnuniyet duyuyorum. Gerçekten çok önemli, artık su kaynaklarının çok önemli olduğunu biliyoruz. Artık borulu, basınçlı sulama sistemleriyle hem daha bereketli topraklara kavuşacağız hem de sulanabilir arazilerimizin sayısını artıracığımıza inanıyorum.

Sözlerime buradan son verirken Sayın Bakanım, sabahki sunuşunuz -İbrahim Aydemir ağabeyimizin söylediği gibi de- gerçekten çok doyurucu, çok lezzetli, gerçekten her konunun üzerine basılmış ve titizlikle hazırlanmış, icraatları oluşturan bir sunumdur. Bundan dolayı sizin nezdinizde, sizi ve Bakanlık çalışanlarımızı tebrik ediyorum. Bakanlık bütçemizin hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ediyorum.

Teşekkürler.

AYHAN BARUT (Adana) – Bolca yağ dağıttılar.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Yağ denizde olmuyor.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yağlama, yıkama.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Hiç yağlamadım gerçekler, gerçekler...

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Teşekkür ederim Sayın Vekilim.

Sayın Arı...

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Bakanım, Bakan Yardımcılarımız, değerli milletvekili arkadaşlarım, Komisyon Başkanımız, değerli bürokratlar; ben de hepinizi saygıyla sevgiyle selamlayarak sözlerime başlamak istiyorum.

Sayın Bakanım, sabahki sunumunuzu dinledim ve kitapçığınızdan da dikkatli bir şekilde takip ettim. Vizyon olarak daha çok üretime dayalı bir Tarım Bakanından ziyade bir işletmeci mantığıyla, sanki sadece ticarethanesini, işletmesini kâr yaptırmak üzere kurulmuş bir anlayışla, rakamları evirip çevirip sadece kazanç, kâr hanesine rakamlar yazmaya çalışan bir mantık üzerinde olduğunuzu gördüm. Örneğin, ihracatla ilgili bilgi vermişsiniz, ithalatla ilgili bilginiz yok; satılanla ilgili, sattıklarımızla ilgili bilgi vermişsiniz, aldıklarımızla ilgili bilgi yok; dikilen orman ağacıyla ilgili bilgi var, kesilen ve sökülen ve yananla ilgili bilgi yok. Yani, burada, sadece rakamlar üzerinden tarımın geldiği noktayı böyle pembe bir tablo vaziyetinde göstermeye çalıştınız. Benim size tavsiyem, bu işletmeci mantığından üretim yapan bir anlayışa bir an evvel geçmenizi tavsiye ediyorum. Özellikle son süreç... Bakın, zaten bir üretim ülkesiyiz, özellikle tarımda. Şöyle bir köyleryi dolaşın yani sadece her şey işletme değil, çiftçi ne durumda, üretici ne durumda, köylü ne diyor, kahvelerde ne konuşuyor insanlar, lütfen, şöyle bir gidip gerçekleri bir görün. Bizim köylümüz bir anlamda kadercidir, “Bu sene olmazsa senesi var.” der ve kaderyle baş başa kalır. Bakın, ürettiğinin karşılığını alamayan bir çiftçi yarattınız bu ülkede.

Şimdi, şöyle sayılara bakarsak şunları söyleyeyim: Bakın, tarım sektöründe istihdamda ciddi bir gerileme var. Sayın Bakanım, vermiş olduğunuz rakamlar da zaten bunu açıkça göstermekte. Yine, aynı şekilde ÇKS kayıtları da bizim çiftçimizin üretimden uzaklaşmaya başladığını göstermekte.

Bakın, üretim deyince bizim en çok aklımıza gelen bitkisel üretimdir. Bitkisel üretim yönüyle baktığımızda, ithalat ile ihracat dengesine baktığımızda, maalesef gerçek durum sizin dediğiniz gibi değil. Siz ithalatın daha düşük olduğunu biraz önce ifade ettiniz ancak ben size söyleyeyim: Temel üretimde yani bitkisel üretimde ithalat 5 milyar 790 milyon dolar, ihracat ise 2 milyar 695 milyon dolar yani arada neredeyse 2 katına yakın bir fark var.

Şimdi, Sayıştay raporunda geçen bazı hususlar var. Sayıştay raporunda: “Bütçeden yapılan hayvancılığı geliştirme projeleri kapsamında proje ödemelerinin, gerçekleştirme işlemleri tamamlanmaksızın yapıldığı” vurgulanmış. Yine “Yersiz ödenen tarımsal destekleme giderlerinin geri alınmasıyla ilgili girişimlerde bulunulmadığına” dair bir tespitte bulunulmuş. “Tahsis amacı değişikliği dolayısıyla zarar gören meraların eski vasfına getirilmesinin sağlanmadığını” Sayıştay da tespit etmiş.

Bakın bu, özellikle mera alanları başta olmak üzere, ekim alanlarının Türkiye’de daralmasının nedenlerinden biridir. Türkiye’de ekim alanları, sizin hep milat olarak kabul ettiğiniz 2002’den bu yana daralmış durumdadır, rakamlar da ortadadır. Yine Sayıştayın raporunda, bir mali yıl içerisinde gerçekleştirdiğiniz destekleme ödemelerine ilişkin iş ve işlemlerin, bir bütün olarak kamuoyuna açıklanmadığını görüyoruz.

Sayın Bakanım isterseniz siz konuşun, ben az sonra devam ederim.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Tanal müsaade ederse...

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Sizin arkadaşınız...

CAVİT ARI (Antalya) – E, bir konuşuyoruz. Cevap vermeyin.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Sizin arkadaşınızla konuşuyor.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Tanal da dibinde.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Vekilim, siz gruba hitap edin, devam edin.

CAVİT ARI (Antalya) – Kiminle konuştuğunu görmedim ama Sayın Bakan dinlerse memnun olurum.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Vekilim, siz devam edin.

CAVİT ARI (Antalya) – Evet, devam ediyorum.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Sizin arkadaşınızla konuşuyordu.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Çok komik, çok!

CAVİT ARI (Antalya) – Devam ediyorum, devam ediyorum, merak etmeyin, devam ediyorum.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Sizin arkadaşınızla konuşuyordu.

CAVİT ARI (Antalya) – Evet, ben kiminle konuştuğunu fark etmedim. Ama dinlerse Sayın Bakan, memnun oluruz tabii ki.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Böyle muhalefet olur mu? Bakanı görüyorsunuz, Tanal'ı görmüyorsunuz.

CAVİT ARI (Antalya) – Evet, şimdi... Benim gözüm Bakanda.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bakın...

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Arkadaşlar dinleyelim lütfen, süremiz az zaten.

CAVİT ARI (Antalya) – Çiftçimiz perişan dedik çünkü girdi fiyatları, girdi maliyetleri, inanın, olağanüstü yüksek. Bunun siz zaten bilincindesiniz, biliyorsunuz ama bu konuda herhangi bir önleminiz maalesef ki yok. Şimdi, Türkiye’de üretime destek olan girdilerin hemen hemen neredeyse yüzde 70’ine yakını dışarıdan alınan ürünlerle sağlanmakta. Yani yüzde 70 neredeyse dövize bağlı alımlar yapılmakta. Bu da son dönemde -özellikle yıl başından bu tarafa- neredeyse dövizde yaklaşık yüzde 50 artışla girdi maliyetlerinin olağanüstü artmasına neden olduğunu da açıkça söyleyebilirim. Şimdi, burada girdi maliyetlerinin çok yüksek olduğunu siz de biliyorsunuz diye söylemişim. Evet, bir acı gerçek, acı tablo var ortada. Bu konuda ne yapmak lazım? Bakın, desteklemelerin yapıldığını, yapılacağını ifade ettiniz. Çiftçimize önce Tarım Kanunu’ndan kaynaklı desteğin bir kere karşılıksız yapılması lazım. Öte yandan da -yine birçok sektöre zaman zaman yapılmakta- tarım sektöründe de üreticimize ürettiği ürünün bilhassa karşılığı olmak üzere uzun vadeli, ucuz maliyetli desteklemeler verilmeli. Bu desteklemeler sayesinde hem üretici bir nefes alacak hem de üreticinin ürün aldığı esnaf da rahatlayacak çünkü o da çarkını döndürebilecek hâle gelecek. Bakın, sunumda veya kitapçıkta sulama projelerinde yap-işlet-devret modeli diye bir şeyden bahsedildi. Bakın, bu tanımlama bana göre Türk tarımının gelecekteki en büyük tehlikesidir. Yani bu, şunu ifade eder: Bir süre sonra artık tarımsal sulamalar özelleştirilebilir. Yap-işlet-devret modeliyle -her ne kadar siz bütçe yetersizliği nedeniyle yapılamayan projeler deseniz de- bu bir başlangıç olacaktır ve bundan sonraki süreçte çiftçimize, köylümüze tarımsal sulamaların özelleştirme tehlikesinin başladığını siz burada ilan etmişsiniz. Burada açıkça, sulama projelerinde yap-işlet-devret modeline geçeceğinizi ifade etmektesiniz.

Şimdi, Sayın Bakanım bakın, tarımsal sulama desteklerinizi ben de çok önemsiyorum ve destek veriyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Vekilim, son iki dakikanız, toparlayın lütfen.

CAVİT ARI (Antalya) – Gerçekten de üretimin desteklenmesi gerekir ve bu anlamda da üretimin en zaruri ihtiyacı olan suyun kolay bir şekilde sağlanabilmesi adına da bu sulama suyu sistemlerinin gerek gölet gerekse de baraj yöntemiyle sağlanmasında ciddi fayda var ve ben de bu anlamda destekliyorum bu anlayışı.

Bu anlamda da bugün, Antalya Serik ve Kaş'ta yapılamayan, yarım bırakılmış barajlarımız var, göletlerimiz var. Bir tanesi Kaş'taki "Kıbrıs Barajı" diye geçen, diğeri de Serik'te Aksu Deresi üzerine Küçük Aksu Barajı. Bunlar yarım bırakılmış projelerdir, bunların desteklenmesi ve bitirilmesinde fayda var.

Yine, sulamadan bahsetmişken, sulama birliklerinin -bir anlamda idaresinin neden DSİ'ye bırakıldığı- biraz önceki cümleyle bağlantılı olarak yani işletme mantığına dönüşüp ileride özelleştirme riski taşıdığını bugünden ilan etmek istiyorum, inşallah öyle bir şey de olmaz.

Şimdi, artan girdi fiyatları ciddi bir sorun çiftçimiz açısından. Sertifikalı tohum, yem, gübre, elektrik, zirai ilaçları çok yüksek gerçekten. Yine, çiftçimiz ürettiğinin karşılığını alamamakta.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Vekilim, tamamlayalım.

CAVİT ARI (Antalya) – Sulama ücretleri çok yüksek. İlçeden ilçeye, araziden araziye değişen rakamlar var. Örneğin, Antalya'da toprağının dönümü 60 liraya sulanabilen ilçeler varken 250 liraya sulanan ilçeler var ama çiftçimizin bir sıkıntısı da şu: Örneğin, bir sulama birliği alanına giren bir arazi eğer o sulama birliği imkânlarıyla sulanmasa dahi sulanmış gibi parası alınmakta.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL - Sayın Vekilim, teşekkür ediyoruz.

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Bakanım, bakın...

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Bitirelim lütfen Sayın Vekilim.

CAVİT ARI (Antalya) – Bitiriyorum Başkanım.

Sulama birliği kapsamına giren bir arazi sulanmasa dahi veya başka bir kuyudan, kaynaktan sulansa dahi sanki o birlikten sulanıyormuş gibi parası alınmakta. Bu da geniş arazilerde zaten sıkıntı yaşayan çiftçimiz açısından bir maliyet getirmekte.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Teşekkür ederim Sayın Vekilim.

CAVİT ARI (Antalya) – Bitiriyorum Başkanım, bir saniye.

Ayrıca, tarımsal sulamada kullanılan elektrikte uygulanan yüzde 18 KDV, yüzde 2 TRT payı ve yüzde 1 enerji fonunun sıfırlanması, kaldırılması büyük önem taşımakta.

Yine, Antalya gibi illerde, özellikle fide konusu büyük önem taşımakta. Çünkü özellikle sera üretiminde fide gerçekten ciddi bir maliyet taşımakta.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Arı, son sözlerinizi alalım lütfen.

CAVİT ARI (Antalya) – Son sözüm şu var: Esasen, tarım can çekiyor, çiftçimiz can çekiyor. Desteklemelerin bir plan, program kapsamında; üretimin de yine bir plan ve program kapsamında yapılmaya ihtiyacı var. Bana göre bu ülkenin tek başına en önemli sorunu destekleme değil, programlama meselesidir. Doğru bir programlamayla ihtiyaç olan ürünler üretildiği takdirde hem üreticimiz kazanacaktır hem de gereksiz yere emek çekmeden gerçekten çiftçimiz rahat geçinebilecek bir hâle gelecektir diyorum.

Bu arada, Antalya'da bir enkaz vaziyetiyle duran, büyük paralar harcanan EXPO hâlâ orada enkaz vaziyetiyle durmakta. Bu konuda da bir adım atılması gerektiğini bir kez daha buradan hatırlatıyorum ve teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL - Sağ olun Sayın Vekilim.

Sayın İbrahim Aydemir, süreniz beş dakika, ek süre vermeyeceğim.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Niye beş dakika Başkanım, niye? Muhalefete on beşer dakika veriyoruz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Doğru söylüyor, doğru söylüyor.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL - Muhalefete torpil yapıyorum.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Her konuda onlar bir avantaj elde ediyor, böyle bir şey olur mu?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Doğru söylüyor Başkanım, ona da yirmi dakika verin.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Yani burada ne söylemeye çalışıyorum: Her şey sizin lehinize yazıyor burada.

Değerli Bakanım, şahsınızda bütün heyete saygı sunuyorum; hoş geldiniz, şeref verdiniz.

Şimdi, efendim, çok asude bir iklim var; çok sessiz, sakin giden bir görüşme serencamı oldu; hakikaten de verimli de oldu, başta Bakan Beyin sunumu, sonrasında da arkadaşlarımız aktarımından istifade ettik. Ancak her gün olduğu gibi, her vakit muhalefetin yaptığı gibi yine kafa karıştırmaya dönük birtakım konuşmalar yapıldı. Özellikle, keşke Abdülatif Bey burada olsaydı, karşılıklı konuşsaydık çok daha iyi olacaktı.

Efendim, bir şey söyleniyor burada: “Efendim, rakamları yanlış söylüyorsunuz, rakamları abartılı veriyorsunuz.” Arkadaş, bunu söyleyen adam, bunu söyleyen kimse, o rakamları karşılıklı olarak, karşılaştırmalı olarak “Şu doğru, şu yanlış.” der. Böyle ezbere konuşmayacağız. İşte bu, kafa karıştırmaya dönüktür, sahici bir duruş değildir ve en azından şuradaki heyete karşı nezaketsizliktir diye düşünüyorum. Bunu hep yapıyoruz. Sayın Bakan ezbere konuşmuyor, devletin rakamlarıyla konuşuyor. Şunu da düşünelim arkadaşlar, şunu da söyleyelim...

CAVİT ARI (Antalya) – Burada, burada.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Oradan çıkarır rakamları koyarsınız, “Rakamlar abartılı.” diyemezsiniz, çıkarır koyarsınız, yok öyle bir şey. Her seferinde aynı şeyi yapıyorsunuz siz, bunu yapmayın.

Kaldı ki arkadaşlar rakama gerek yok, bakın, ben buraya gelirken sahadan bilgi alarak geliyorum. Tarım sektörüyle ilintili olan kesimlerle konuşuyoruz. “Efendim, Tarım Bakanlığımızın bütçesi görüşülecek, bir talebiniz var mı? Ne söylememi istersiniz?” Buraya ezbere gelmiyoruz. İşte bakın, mesela ben Erzurum’da 2 ziraat odası başkanımızla sabahleyin görüştüm: “Var mı bir sıkıntınız, var mı bir talebiniz?” dedim. Bakın, bana gelen bilgileri paylaşayım arkadaşlar.

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Hele bir “Var.” desin.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Neyi “Hele bir ‘Var.’ desin” ya, ne var ya? Ne yapmışız biz? Bu, sizin belediyelerinizde ortaya koyduğunuz yapının dışı vurumudur. “Biz olursak böyle yaparız.” diyorsunuz. Biz ne yapmışız? Bütün zemin en demokratik vasat üzere yürüyor. Elhamdülillah, on sekiz yıldır böyle olduğu içindir ki bereket geliyor, böyle olduğu içindir ki insanlarımız bize yöneliyor.

Bakın, Değerli Bakanım, elbette ki talepler de var ama ziraat odası başkanlarımız teşekkür ediyorlar, yapılanlara minnettarlar. Her ay ziraat odası başkanlarımızın toplantılarına katılıyorum. Ara ara sıkıntılı zamanların olduğu yok mu? Var elbette ama son zamanlarda, özellikle hayvancılıkta geldiğimiz nokta çok ferahlatıcı, iç açıcı bir vasatı ortaya koyuyor.

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) - Bu da...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Kardeş ben konuşayım, sonra siz şey yapın, oradan öyle ezbere konuşmayın. Bakın ben belgeyle, ziraat odası başkanlarıyla konuşuyorum.

CAVİT ARI (Antalya) – Bizim de elimizde belge var.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Söylersiniz onları.

Şimdi, efendim, bu sözleşmeli besicilikten dolayı size bir minnettarlık, bir teşekkür var, bunu bilin.

Tarım ve hayvancılık öyle bir hâl aldı ki arkadaşlar, daha önce insanlar toprağına küskün hâle gelmişti, insanlar tohumla barışık değildi. Hatta ve hatta insanların vatana karşı, vatan kavramına karşı serzenişleri vardı. O zamanlardan buraya geldik biz. Şimdi biz tohumu mübarek bilen bir yapıyız, siyasi anlayışız. Biz toprağı bütün bir cihan kabul ediyoruz ve oraya yönelirken oradan bereket gelir diye düşünüyoruz, öyle de oluyor elhamdülillah. Vatan dediğimizde şehitlerimizi hatırlıyoruz, dolayısıyla yaptığımız hizmetleri ona göre hatırlıyoruz. Yaptık, bunun içindir ki işte teşekkürler geliyor, takdir hisleri geliyor.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Aydemir, son bir dakikanız, toparlayalım lütfen.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bakın söylüyorum ben burada, bir başka ziraat odası başkanımız “Hiçbir talebimiz yok, sadece projeler yaptık, projeleri Sayın Bakanımızla bir paylaşırsanız çok memnun oluruz.” şeklinde... Ya eskiden ziraat odası başkanının aklına proje gelmezdi. Tarım sektöründe insanlar bilimsel bir veri konuşmayı düşünemezlerdi bile ya. Bizimle beraber hayat buldu bu arkadaşlar, AK PARTİ’yle beraber bunlar vücut buldu. Ben biliyorum ki ziraat profesörleri bile bu işlerin çok çok uzağındaydılar, birçok ziraat profesörü.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Şeker fabrikalarını...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Sizin yaptığınızın hepsini ben biliyorum, her bakanlıkta bunu yapıyorlar. Ne yapıyorlar? Ezbere konuşuyorlar. Halktan kopuk oldukları için de yönedikleri zaman -amiyane ifadesiyle- halktan demokrasi tokadı yiyorlar. Bunu yapmayın arkadaşlar.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Erzurum Şeker Fabrikası...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Erzurum Şeker Fabrikası özelleşti, çok velut, çok üretken bir hâle geldi. Ezbere konuşma, ben onları da biliyorum, onun savunmasını ben yapmışım. Oralandan fevkalade müspet sonuçlar geliyor ve gayet verimli bir hâl var. (Gürültüler)

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Lütfen dinler misin bir saniye, dinleyin lütfen ya.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Değerli Bakanım, bunlar ezberler üzerine yürüyen bir ekip. Sürekli, biteviye ezber dillendiriliyor. Elbette ki -biraz önce başlarken söyledim- istifade ettiklerimiz de var. Sevgili Erol Hocam, konuşmanızdan gayet istifade ettik.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL - Sayın Aydemir, lütfen süreniz bitmek üzere, tamamlayalım.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bir beş dakika daha verin Başkanım, eşitlik yok mu?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Eyvallah.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Tanal, yangına körükle gitmeyelim.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Efendim, Erhan Bey iyi şeyler söyledi, ona da teşekkür ediyoruz.

Değerli Bakanım, biz özellikle Erzurum için birtakım taleplerde bulunmuştuk bu ihtisas organize sanayi bölgesi, hayvancılık için, bunları not düşmüştük; bunları takip ediyoruz. Tarım kampüsü... Mesela, bizim Erzurum’da Tarım İl Müdürlüğü çok dar bir alanda hizmet veriyor ve sıkıntılı bir şeyi var. Çok da kaliteli bir ekibimiz var -elhamdülillah- ama buna dönük bir gayretinizi bekliyoruz. Mesela, hipodrom talebimiz vardı bizim.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Aydemir, son sözlerinizi alalım.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Paşam, hemen bitiriyorum, cansın.

Şimdi, Abdülatif Bey nüfustan bahsetti, efendim “66 milyondur da 83 milyona geldi.” Niye nüfusun külfet hâlini yeri geldiğinde dile getiriyorsunuz? Kaldı ki sizin parti politikanız nüfus artmasının üzerine bir politika. Biz ne yapıyoruz? Daha da artsın, Allah’ın izniyle nüfusumuzla bereket gelir diyoruz. Her sahada da nüfusumuzu özellikle istihdam açarak, istihdam alanları geliştirerek çok rantabl bir hâlde yönetiyoruz. Dolayısıyla...

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Aydemir, çok teşekkür ederim.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Şimdi, Paşam, canını yerim ya bu kadar...

Sonuçta şunu söyleyeyim Değerli Bakanım: Verdiğiniz, aktardığınız veriler sahici veriler, hakiki veriler, evvallah ama şu da bir vakia: Dahasını, dahasını istiyoruz. Tarımda çok daha ileri gideceğiz inşallah. Ekibinizin çok yetkin, çok velut olduğunu biliyorum, Bakan Yardımcılarımız öyle, Genel Müdürlerimiz öyle ve şu son iki yıldaki tecrübenizle beraber ilerleyen zaman içerisinde özellikle CHP’lilere parmak ısırtacağınız icraatlarınızı göreceğiz inşallah.

Allah yardımcınız olsun, başarılar diliyorum. Bütçeniz de hayırlı uğurlu olsun.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Teşekkür ediyorum Sayın Vekilim.

Sayın Cora...

SALİH CORA (Trabzon) – Sayın Bakanım, Değerli Başkanım, çok kıymetli milletvekili arkadaşlarım; bugün tarımın, hayvancılığın, ormanın, gıdanın, suyun, havanın, kısacası insana ve tabiata dair ne varsa onunla ilgili politika, plan, strateji oluşturan Tarım ve Orman Bakanlığının bütçe görüşmelerini gerçekleştirmekteyiz.

Sözlerime başlamadan önce bu yıl orman yangınları ve doğal afetler nedeniyle zarar gören vatandaşlarımıza geçmiş olsun dileklerinizi iletiyoruz. Bu olaylar esnasında devletimiz tüm imkânlarını seferber etmiştir. Bir parantez de özellikle Bakanımıza açmak isterim. Bakanımızın bu orman yangınlarında Orman Genel Müdürlüğü Teşkilatıyla birlikte yapmış olduğu mücadele takdire şayandır. Onun duruşu, gayreti, mücadelesi önemlidir. Bunu şu manada söylüyorum: Ülkemizde bir afet olduğunda, bir, afet mahallinden afet mahalline koşan bir siyaset anlayışı vardır, bir de afattan kayağa giden bir siyaset anlayışı vardır; bunu da milletimiz çok güzel bir şekilde değerlendirmektedir. Bizim siyaset anlayışımız, devleti milletin emrine amade eden bir siyaset anlayışıdır. Bu doğrultuda ilerliyoruz.

Değerli Bakanım, kıymetli arkadaşlar; burada hep şöyle deniyor, ezber yapılarak hep aynı nakarat tekrar ediliyor: “Tarımsal gayrisafı yurt içi hasılda düşüş var. Yok efendim, üretici desteklenmiyor, bitkisel üretim azalıyor. Ülkemiz saman ithalatına muhtaç hâle gelmiştir.”

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Evet.

SALİH CORA (Trabzon) – “Üreticiyi korumaya yönelik hiçbir müdahale alımları yapılmıyor.”

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Aynen.

AYHAN BARUT (Adana) – Doğru, doğru.

SALİH CORA (Trabzon) – Açıklayacağım bunları arkadaşlar, açıklayacağım.

“Ülkemizde yeşil alanlar ve toprağın varlığı azalıyor, girdi maliyetleri desteklenmiyor, hayvan varlığımız azalıyor, yeterli fidan dikilmiyor.” Yine “Türkiye un ithal eden bir ülke durumuna geldi. Tarımda teknolojik yenilikler takip edilmiyor. Ülke olarak yeterli olduğumuz hiçbir ürün yoktur.” gibi buradan safsata ortaya koyan, hiçbir temeli olmayan, hiçbir geçerliliği olmayan, hiçbir bilgi temeline dayanmayan ifadeler ortaya koydunuz.

Değerli arkadaşlar, bunların tamamı yalandır, değilse bilgi eksikliğidir, o da değilse tamamen kötü niyetli bir suitefsirle yapılmış yorumlardır, yaklaşımdır. Biz her şeyden evvel, tarımsal gayrisafi yurt içi hasıladaki önemli bir artış yakaladık. Dolar bazında değerlendirdiğimizde dahi gayrisafi yurt içi hasıla tarımsal üretimde yüzde 83 oranında artırılmıştır, Avrupa’da 2’nci sıradayız. Eğer bizim verilere güvenmiyorsanız Fransa’daki verilerden yararlanmanızı istiyoruz.

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Fransa size madalya taktı.

SALİH CORA (Trabzon) – Tarımsal ihracatımızı 5 kat artırdık arkadaşlar, bu net. Çok komik rakamlardan rekor rakamlara ulaştık, 20 milyar dolara ulaştık. Bunlar gizlenecek rakamlar değil, apaçık rakamlardır; TÜİK verileri vardır, her yerden alabileceğiniz, gıda forumlarında olan, onun istatistiklerini tutan yerlerden alınacak rakamlardır. Net olarak ifade etmek istiyorum ki değerli arkadaşlar, tarımda ithalatçı bir ülke değiliz, tarımda ihracatçı bir ülkeyiz; nettir, net olarak ifade ediyorum.

AYHAN BARUT (Adana) – Net ithalatçı, net.

SALİH CORA (Trabzon) – Arkadaşlar, tarımsal destekler bazında hangi ürüne destek vermedik veya hangi ürüne destek vermemizi istiyorsunuz? Önceden 5 ürün destekleme kapsamındaydı, şu anda destekleme kapsamında 17 tane tarımsal ürünümüz var. Karadeniz’de bakıyorsun çaya, fındığa; İç Anadolu’da buğdaya, pamuğa; Ege’de zeytine; hangi ürün aklınıza geliyorsa her birine destekleme AK PARTİ döneminde başlamıştır. Bunları unutmamanız gerekiyor.

Yine, diğer bir husus: Bitkisel üretimimiz yüzde 20 artmıştır. Başta buğday, mısır, çeltik, ayçiçeği olmak üzere birçok üründe üretim bazında cumhuriyet tarihi rekorlarını kırdık. Bu da TÜİK verilerinden elde edilmiş bir rakamdır.

Bir diğer yalanınız ki bu kuyruklu yalandır bana göre: Saman...

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Başkan, nasıl konuşuyor?

SALİH CORA (Trabzon) – Bakın arkadaşlar, çok net yalandır, yalanı ispatlıyorum.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Ne yalanı ya!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, bir saniye...

Sayın Cora, müsaade eder misiniz.

SALİH CORA (Trabzon) – Evet, buyurun.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Cora “Doğru olmadığını düşünüyorum.” gibi bir ifade kullanın çünkü bu “yalan” şeklinde ifade... Düzeltin lütfen.

SALİH CORA (Trabzon) – Tamam Başkanım, düzeltelim “yanlış bilgi” diyelim.

AYHAN BARUT (Adana) – Samanın kilosu ne kadar? Bildiğin konuda konuş, bilmediğin konuda konuşma.

SALİH CORA (Trabzon) – Arkadaşlar, saman ithalatı hususunda zihinlerinizde oluşmuş yanlış bilgiyi düzeltmeye müsaade edin.

Saman üretiminde kendi kendine yeten bir ülke konumundayız; yıllık 25 milyon ton saman üretimi olan, bundan 15 milyon ton tüketimi olan, 8 ton civarında saman ihracatı olan bir ülkeyiz. Sadece ve sadece 150 kilogram olarak birisinin yapmış olduğu ithalat üzerinden AK PARTİ iktidarını, Hükümeti dövmeye çalışıyorsunuz. Yazıklar olsun! Başka bir şey demiyorum. Yani 150 kilogramlık bir ithalatı bir yerden yakaladınız, oradan gidiyorsunuz ya! Yazık, yazık! Siz dert etmeyin, saman yeterince vardır, saman bulamayana biz saman verebiliriz; bunu kimse dert etmesin. Aynı şekilde, buğdayda da ihracatçı bir ülkeyiz. Dünyada 1’inci sıradayız buğdayda arkadaşlar, dünyada buğday ihracatında 1’inci sıradayız.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – İhracatçı mı? Sayın Cora, kuyruklu sallıyorsun.

SALİH CORA (Trabzon) – Tarımda vizyon niteliğinde bir yaklaşımımız ise değerli arkadaşlar, ürün alım fiyatı açıklamalarını hasat öncesi yapmaktayız. Bu, üreticiyi korumaya yönelik bir yaklaşım değil de nedir? Biz bu vizyonu ortaya koymasaydık 5 üründe dünya lideri olabilir miydik? Bakın, eğer tarımda ürün alım fiyatlarını hasat öncesi açıklamamış olsaydık şu anda 5 tane üründe dünya lideri konumuna gelmemiz mümkün olmazdı. Fındıkta, incirde, kirazda, ayvada, kayısıda şu anda lider ülke konumundayız.

Size soruyorum arkadaşlar; bakın, soru olarak soruyorum size: Hayvan varlığı sayısı olarak büyükbaşta, küçükbaşta Avrupa ülkeleri arasında kaçınıcı sıradayız? 10 puanlık soru soruyorum. Bakın, arkadaşlar, 1'inci sıradayız; toplamda varlık olarak 1'inci sıradayız. Bunları iyi bilmemiz gerekiyor.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – İthalatta 1'inci sıradayız Avrupa'da, dünyada 2'nci sıradayız.

SALİH CORA (Trabzon) – Aynı şekilde, teknolojiye desteklerimiz de devam etmektedir.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – İthalatı desteklediniz.

SALİH CORA (Trabzon) – Arkadaşlar, niye rahatsız oluyorsunuz gerçekleri söyleyince?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Cora, lütfen devam edin.

Arkadaşlar, lütfen...

SALİH CORA (Trabzon) – Rakamlarla konuşuyoruz, verilerle konuşuyorum. Bu söylediklerimizi araştırın, gerçeklerle yüzleşin; teşekkür edin, takdir edin; binlerce ürün arasında küçücük, ufak tefek ayrıntılardaki hataları tespit edip onun üzerine gitmeyin.

Bakın, değerli arkadaşlar, özellikle ifade etmek istiyorum: Tohum üreten bir ülkeyken şu anda tohum ihraç eden bir ülke konumuna geldik. Tohum üretiminde şu anda sadece on yılda tohum üretimini 7 kat artırdık, ihracatımızı son on yılda 9 kat artırdık. İlk kez Hükümetimiz döneminde tohumu da fidanı da destekleme kapsamına aldık.

Orman yangınlarına müdahalede geç davrandığımızı söylüyorsunuz değerli arkadaşlar, eleştiriyorsunuz; aksine biz daha da kısa zamanda müdahale ediyoruz ama ben burada sizden şunu beklerdim arkadaşlar: Allah aşkına, bu orman yangınlarını çıkaranlara, bu ülkenin geleceğine kastedenlere iki kelamınız yok; bu terör örgütlerini kınamıyorsunuz, bunların yaktıkları ormanlardan dolayı o “ateşin çocukları” diye kendilerini tabir eden kişileri kınamıyorsunuz, onlara bir iki söz söylemiyorsunuz, yok “Orman yangınlarına geç müdahale edildi.” diyorsunuz. Bakanlık da Orman Genel Müdürlüğü de bu kadar orman yangınının olduğu bir dönemde yangınları söndürme noktasında tarihi bir başarı elde etmiştir. Ben, bu duygularla bu başarıların artarak devam edeceğini düşünüyorum.

DSİ'yle ilgili de sulama yatırımlarında rekorlar kırdık: 565 baraj, 553 HES, 329 gölet, 45 hayvan içme suyu projesi, 1341 sulama tesisi. Bunlar Türkiye'nin gurur abidesi tesisleridir, bunları da açtık. Ben Bakanlığın çalışmalarını takdir ediyorum, başarılar diliyorum, bütçenin hayırlı olmasını diliyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Evet, sayın Güneş, mümkün olduğu kadar kısa lütfen.

Buyurun.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, çok değerli milletvekillerimiz, çok değerli bürokratlarımız ve basın mensuplarımız; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, Tarım Bakanlığımızın, yaklaşık 5 milyon vatandaşımızı ilgilendiren bir Bakanlığımızın bütçesini görüşüyoruz. Hayırlı olmasını ben temenni ediyorum.

Tarım Bakanlığımızda nereden nereye geldiğimizi Sayın Bakanımız hem tarımsal hasıla anlamında olsun hem de ürün çeşitliliği anlamında olsun hem de hayvan sayısı, et üretimi, yumurta, kırmızı ette nereden nereye geldiğimizi rakamlarla ifade etti, bunlarla gurur duyuyoruz. Aynı zamanda 193 ülkeye ihracat yapmamıza gerçekten de gurur duyulacak bir mesele olarak bakıyorum. Sayın Bakanımız, tabii, piyasalardaki dalgalanmayı azaltma anlamında üreticilerimizin ne üreteceğine dair siz politika belirliyorsunuz ama bunların daha etkin olmasını temenni ediyorum.

Diğer taraftan hükümetlerimiz döneminde tarıma çok büyük destekler verildi. Yaklaşık 23 milyar TL de bu yıl destek vereceğiz. Burada destek veriyoruz, bundan çiftçilerimiz oldukça memnun ama şunu arzu etmektedirler Sayın Bakanım: Daha çok bu desteklerin, ürüne verilmesi, sayılarının azaltılarak daha net olması... Belki toplamda aynı parayı alacak vatandaşlarımız ama daha çok memnun olacak diye ben duyuyorum, ümit ediyorum.

Diğer taraftan, hayvancılıkta ve tarımda kullanılan gübre olsun, yem fiyatları olsun tabii ki bazı dalgalanmalara siz müdahale ediyorsunuz ama bunlarla etkin mücadele edilmesini üreticilerimiz istemektedir.

Diğer taraftan, ekmek israfıyla ilgili çok haklısınız, günlük 4,9 milyon ekmek israf olmakta ama burada da şunu da ifade etmek istiyorum. Ben, maalesef Türkiye’de üretilen ekmekler hazır mayadan olduğu için çok çabuk bayatlıyor, belki bu ekşi mayadan üretilen ekmekler yapılsa bu bayatlamanın önüne geçebileceğimizi düşünmekteyim.

Diğer taraftan tabii ki muhalefet kendi penceresinden bakıyor. Sayın Sındır dedi ki: “Buğdayı ithal ediyorsunuz, buğdayı idare ediyorsunuz.” Doğru söylüyor, buğdayı ithal ediyoruz -aynı namaza yaklaşma kısmını söyleyip de önünü arkasını söylememek gibi- tabii, ne kadar buğdayı ithal ediyorsunuz dersiniz aşağı yukarı 64 milyon ton buğdayı ithal ediyoruz ama ne kadar buğday ürünü ihraç ediyoruz diye baktığımız zaman 76 milyon ton buğday ürünü ihraç ediyoruz. Türkiye eskisi gibi bir ülke değil tabii ki. Türkiye eskiden kendi içine kapanık, sadece kendi ürettiğini tüketen bir ülkediydi, şimdi hem kendi ürettiğini tüketiyor, aynı zamanda 30 milyon turisti besliyor, diğer taraftan da etrafımızdaki pek çok ülkenin un ve diğer makarna gibi mamullerini de karşılamakta.

Diğer taraftan, tabii ki Sayın Bekaroğlu şunu ifade etti: Sanki İstanbul’da ileride yaşanabilecek su sıkıntısıyla ilgili şimdiden Hükümetimizi suçlar tarzda bir ifadede bulundu. Tabii, Sayın Cumhurbaşkanımız 1994 yılında İstanbul’a Belediye Başkanı olduğunda oradaki susuzluğu biz oluşturmadık yani o günleri biz getirmedi. Yani o gün Hükümette biz yoktuk ama o günlerde İstanbul’daki susuzluğu giderirken Sayın Cumhurbaşkanımız Belediye Başkanı olduğu dönemde Hükümette de biz yoktuk. Yani Hükümetin desteğini de biz almadık ama biz bunların üstesinden geldik. Yani bu tip yaklaşımların doğru olmadığını ifade etmek istiyorum.

Diğer taraftan, yine Hükümetimiz 2010 yılında mesela Aydın İkizdere Barajı içme suyu projesi ve bunun isale hattı için yaklaşık 580 milyon TL para harcamıştır. Çanakkale’de yine aynı şekilde içme suyu ve bunların isale hattı ve diğer arıtma tesisleri için 165 milyon TL harcamıştır. Yine, Edirne’de Edirne Belediyesinin içme suyu için 117 milyon TL harcamıştır. Yine, İzmir’de içme suyu hattı ve diğer projeler için yaklaşık 760 milyon TL para harcamıştır. Yine, Tekirdağ için 37 milyon TL harcamıştır. Buradan baktığımızda şunu görüyoruz arkadaşlar:

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Belediye paraları onlar, belediye paraları.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Bizim Hükümetimizde insanların, belediyelerde kimin olduğunun hiçbir önemi yok. Yani biz bunları, anca sizin fikir dünyanızın, alttaki düşüncelerinizin belki de dışarıya yansımaları olarak görüyoruz. Dolayısıyla da biz, belediyelere yardım ediyoruz ama siz, İstanbul’da olabilecek su sıkıntısıyla ilgili gerekli önlemleri alma yönünde kendinize güvenemiyorsanız orasını bilemeyiz arkadaşlar. Pek çok alanda, tabii burada DSİ bütçesini görüşüyoruz, Orman Bakanlığımız var, gerçekten de ağaçlandırma konusunda takdire şayan... Arkadaşlarımız da ifade etti, gerçekten de yangın söndürme konusunda çok gayretleri var, çok hızlılar.

Ben, tüm bu arkadaşlarımıza, tüm bürokratlarımıza, başta Sayın Bakanım, Sayın Cumhurbaşkanımız olmak üzere hepsine canıgönülden teşekkür ederim. 2021 Tarım Bakanlığı bütçemizin hayırlara vesile olmasını temenni eder, hepinizi saygıyla selamlarım.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Paylan, buyurun lütfen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, Sayın Bakan, değerli bürokratlar, basının değerli emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. (Uğultular)

Sayın Bakan, o işi şareleri sonra yapsanız çok memnun olacağım, beni dinlemenizi rica ediyorum.

Sayın Bakan, 3’üncü bütçeniz hayırlı olsun. 3 bütçedir sizi hep aynı konuda eleştiriyorum Sayın Bakan. Siz hep rakamlardan bahsetmişsiniz bu bütçede de. Gerçekten yani bir şirketin CEO’su olsaydınız, “Tarım AŞ’nin CEO’su” ancak böyle bir sunum yapabilirdiniz, 3 bütçedir aynı sunumu yapıyorsunuz. Şu kadar buğday, bu kadar hayvan, bu kadar koyun, bu kadar inek... Bunlardan bahsediyorsunuz ama şunu hep unutuyorsunuz Sayın Bakan: Tarım dediğimiz, bu topraklara doğmuştur. Öyle değil mi? Tarım bu topraklara doğdu. Medeniyetin beşiğiyiz, 12 bin yıllık tarihi kazanıyoruz, ilk tarım toplumları bu topraklarda oluşmuş, tarım etrafında örgütlenmişler, medeniyetler kurmuşlar ve tarım, Sayın Bakan, bir habitattır. Yani tarım dediğimiz, hayvancılık dediğimiz, bir habitata gerektirir; o, habitatin bir sonucudur. İhtiyaç temelli olarak insanın toprakla kurduğu ilişki sonucu, hayvanlarla kurduğu ilişkiler sonucu ihtiyacı karşılamak için bir yaşam kurulumu, bir habitat kurulumu. Siz, bu habitattan hiç bahsetmediniz. Ve özellikle, son yirmi otuz yılda bu habitat büyük oranda tahrip olmuştur Sayın Bakan. Kır boşalmıştır, köyler boşalmıştır. Sayın Cora diyor ki: Şöyle iyiyiz, böyle iyiyiz. Trabzon’un köylerinde insan mı kaldı acaba? Ben soruyorum. Trabzon’un köylerine gidiyoruz, insan yok, boşalmış, bütün köylerde bir tek ihtiyarlar kalmış, yaşlılar kalmış; kır boşalmış, köyler boşalmış. Köylü olmak hakir görülüyor, hakir gösteriliyor. Ya, dizilere bakıyorsunuz her yerde efendim, lüks arabalara binen gençler gösteriliyor; onlar, çok efendi, makbul gösteriliyor, köylüler, hakir gösteriliyor. Yani bu anlamda, siz gidin Avrupa’da böyle bir şey göremezsiniz, kır-kent ilişkisi sağlanmıştır. Köylü şehre gelir ürününü üretir, hemen kırdan şehre getirir ürününü, satar. Yolda telef olmaz ürün. Organik ürünler getirilir. Kooperatiflerle, üretici-tüketici kooperatiflerle bu ilişki sürdürülür ve kır-kent ilişkisi güçlüdür. Türkiye’de kır-kent ilişkisi kopmuştur. Köy artık nostaljik bir yer “Yazın çocukları alalım, bir hafta gidelim.” denilen bir yerdir. Çocuk da tavuğu bir tek köyde görür “Aa acaba tavuk bu mudur?” der. Maalesef çok az çocuk buna mazhar olabilir. Bu anlamda, sizden böyle bir vizyonu 3’üncü yılda da görememekten dolayı son derece üzgünüm Sayın Bakan. Yani siz, geçen hafta hepimizin kahrolduğu acı olay sonucu sizi enkaz üzerinde gördük. Sayın Bakan, son otuz yılda kırlar boşaldı, İzmir 1-2 milyonda şimdi 6-7 milyon oldu. Niye bu hâle geldi? Çünkü kırlar boşaldı. Çiftçi nüfusunun yaş ortalaması kaç Sayın Bakan? Soruyorum size. 54-55 değil mi? Belki de 56. Ya, beş yıl sonra çiftçimiz

yok Sayın Bakan, çiftçimiz yok. Bunu niye masaya yatırmıyorsunuz, niye bununla ilgili bir planım var demiyorsunuz? Hangi çiftçinin çocuğu çiftçi olmak istiyor arkadaşlar sorarım size. Var mı bir çiftçinin çocuğu “Ben de çiftçi olmak istiyorum.” diyen? Çok az. Her iki çiftçiden birinin çocuğu vazgeçiyor, büyük çoğunluğu kırı terk ediyor arkadaşlar. Bununla ilgili önümüze bir vizyon koyamadınız Sayın Bakan.

Gıdayla ilgili, bakın, gıda denetimiyle ilgili, güvenli gıdayla ilgili pek çok cümle kurdunuz. Sayın Bakan Türkiye kendi kendine yeten bir ülke mi önce bir onu soruyorum size? Ya, pandemi oldu Rusya, Ukrayna ihracat yasağı koydu, öyle değil mi? Bir anda paniğe girdik çünkü buğdayımız eksikti, arpamız eksikti, kurak bir yıld, pek çok anlar paniğe girdik. Bakın, kendi kendine yeten bir ülke değiliz. Şunu diyemezsiniz efendim “Makarnacı üretiyor onu ithal ediyoruz.” Ya, makarna üreticisinin, sanayicisinin de yerli üretimden garantisi olsa iyi değil mi? Niye bizim tarlamızda üretilen ürünü makarna sanayicimiz kullanmasın da Ukrayna’nın çiftçisinin ürününü kullansın? Niye bununla ilgili bir vizyon ortaya koyamıyoruz? Milyonlarca hektar tarım alanı ekilemiyor, niye bununla ilgili etkin bir denetim, destekleme ortaya koyamıyoruz?

Güvenli gıdadan bahsediyorsunuz, “Gıdanı Koru”dan bahsediyorsunuz Sayın Bakan, Allah’ımızı severseniz İstanbul’un gıdası nereden geliyor? Antalya’dan geliyor öyle değil mi? Çoğu yolda telef oluyor, depolamayla ilgili hallerde telef oluyor, taşımacılıkta telef oluyor; yüzde 25, yüzde 30, yüzde 40 telef olmuyor mu? Oysa, bu kır-kent ilişkisiyle ilgili bir vizyonunuz olsa, İstanbul’un ürünü İstanbul civarındaki köylerde üretilse, Antalya Antalya’ya yetse, diğer çevre, ürünleri beslese; bu anlamda bölgesel bir vizyonu neden önümüze koyamıyoruz? Ya, “Gıdanı Koru” kampanyası koyuyorsunuz, kimin için koyuyorsunuz bu “Gıdanı Koru” kampanyasını? Varsıllar için değil mi, zenginler için? Bakın, şu anda işçimiz 2.320 lira asgari ücretle geçiniyor, 2.320 lira. Peki, 4 kişilik bir ailenin aylık sınırı ne? 2.480 TL Sayın Bakan, 2.480 TL yani işçimiz, yoksullar gıdasını zaten karnını doyurmak için kullanıyor. Yani elbette restoranlarda, kafelerde, zenginlerin evlerinde belki gıda israfı olabiliyor ama önce yoksula gıdayı sağlayacak bir gelir sağlamanız lazım, bununla ilgili Sayın Cumhurbaşkanıyla konuşmanız lazım, “4 kişilik bir ailenin tenceresinin kaynaması için 2.500 lira gerekir, artı bütün giderler için en az 5.000 lira gelire ihtiyacı var.” demeniz lazım. Bakın, pandemi döneminde yoksulları aç bıraktınız Sayın Bakan, 1.160 lira ücretsiz izne mahkûm ettiniz ve hâlâ bu devam ediyor. Bu açıdan, gıdası korunacak olanlar yoksullardır ve yollarda telef olan ürünlerle ilgili de bir vizyon ortaya koyarsanız kır-kent ilişkisiyle ilgili, Sayın Bakan, bir atılım yapabilirsiniz.

Ya “yerli” diyorsunuz, “milli” diyorsunuz; gübre ithal, tohum ithal, ilaç ithal ve şimdi euro oldu 10 lira, hepsi yüzde 60-70 zamlanmış durumda Sayın Bakan; hangi yerlilik, hangi millilik? Efendim, hayvancılığın yeminden bahsediyoruz, yüzde 60 artmış fiyatı, süt fiyatı aynı. Bu çerçevede, hayvanlar kesime gidiyor. Hangi yerlilikten, hangi millilikten bahsediyorsunuz? “Efendim, biz hayvancımızın yemini Türkiye’de üreteceğiz; euroya, dolara bağımlı olmayacak.” diye bir vizyon ortaya koyabildiniz mi?

İthalatla ilgili; ceviz ithal ediyoruz ya, Şili’den ceviz ithal ediyoruz. Niye ceviz ithal ediyoruz biz? Niye badem ithal ediyoruz, niye Kaliforniya’nın bademini yiyoruz? Niye Venezuela’nın peynirini yiyelim Sayın Bakan? Hak mıdır bunlar? Niye bunlarla ilgili bir vizyon duymadık biz?

Tütünle ilgili “Yüzde 30’u yerli tütün olacak.” diyorsunuz. Niye yüzde 75 diyemiyorsunuz, niye yüzde 80 diyemiyorsunuz? Yabancı karteller mi bu anlamda bastırıyor? Bakın, Philip Morris’i, bilmem nesi, şusu busu buradan yasalar geçiriyor; o karteller, o lobiler etkin bir baskı yapıyorlar. Yüzde 30’a çıkarabilmişiz. Niye yüzde 75’e çıkarmayalım, niye yerli tütün geçmişte olduğu gibi olmasın? Niye kamu burada regülatör olamasın, bütün ürünlerle ilgili regülatör olup bu ürünleri etkin üretmeyelim?

Sayın Bakan, tarım sigortasıyla ilgili bir vizyon duyamadık sizden. Ya, don oluyor, sel oluyor. Sıcak vurdu, narenciye üreticisinin yüzde 60-70 üretimi gitti. Bunlarla ilgili bir gıda, tarım sigortası, çiftçilerimizi tamamen güvence altına alacak bir vizyon, bütün çiftçilerimizi güvence altına alacak kamu destekli bir vizyon neden ortaya koyamıyorsunuz Sayın Bakan?

Su politikası... Suyla ilgili bir vizyon duyamadık sizden Sayın Bakan. Bakın, baktım, yani, sonuçta kuraklık geleceğimizin meselesi; savaşlar da belki bundan sonra suyla ilgili olacak. Yani bu anlamda, su bilinci ne şehirde var ne evde var Sayın Bakan, size bunu açıkça söyleyeyim. Evde çeşmeler açılır, efendim, suyla ilgili bu anlamda hiçbir bilinç yoktur; kırdı da yok, köylüde de yok.

Ya, olmaması gereken ürün olmaması gereken yerde üretiliyor. Bakıyorsunuz, Konya’da mısır üretiliyor. Yer altı suyunu önce 50 metreden bastılar, sonra 100 metreden, şimdi 300 metreden, 500 metreden su basıyorlar, obruklar oluyor, öyle değil mi? Yer altı suyu daha da derine çekiliyor, kuraklık daha da artıyor, tuzlanma daha da artıyor. Bununla ilgili niye bir vizyonunuz yok? Niye “Konya’da mısır ekilmez.” diyemiyorsunuz? Niye “Konya’ya buğday uygundur ve ben buğdaya destekleme vereceğim, mısır ekmenize gerek yok.” diyemiyorsunuz? Niye bununla ilgili havza bazlı...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Paylan, toparlayalım lütfen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bir buçuk dakikam var Sayın Başkanım.

Niye bu anlamda bir vizyon yok? Niye hâlâ ekilmemesi gereken bu ürün, ekilmemesi gereken yerde ekiliyor Sayın Bakan?

Bir şey daha soracağım suyla ilgili: Ben ilk olarak 18 yaşında Amerika’ya gitmiştim. En çok şaşırdığım şey neydi biliyor musunuz? Gittim, su istedim, çeşmeyi gösterdiler; çeşmeyi açtım, “Allah Allah, çeşmeden su mu içiliyormuş?” dedim, çeşmeden su içiyorlardı. Sonra diğer ülkelere de gittim, bütün gelişmiş ülkelerde insanlar çeşmeden su içiyorlar Sayın Bakan. Türkiye’de ise bakın, işte, şu markaların sularını içiyoruz; milyonlarca kamyon her yıl bu suları taşıyor İstanbul’a, şuraya buraya ve bu anlamda hem çevreyi kirletiyoruz hem de su ticarileşiyor. Niye bütün Türkiye’de -şu an Diyarbakır’da, vekili olduğum Diyarbakır’da, herkes çeşmeden su içiyor; bunu başarmışsınız- niye 81 ilimizde biz çeşmeden su içemiyoruz Sayın Bakan? Niye bununla ilgili bir vizyonunuz yok? Çevre ve Şehircilik Bakanlığıyla beraber böyle bir vizyon ortaya koyup “81 ilimizde de biz bu suyu çeşmeden üç yıl içinde içireceğiz.” diye bir vizyon ortaya koyamıyorsunuz?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Gelirler artınca çeşmeden içmiyoruz, böyle marketten alıyoruz. Gelir düzeyiyle ilgili bir şey bu.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Son olarak Sayın Bakan, şunu da söyleyip bitireyim, Sayın Başkanın sabrını zorlamayayım: Sayın Bakan, avla ilgili de bir vizyon ortaya koymuşsunuz. Ya, avın cinayet olduğunu düşünüyoruz. Bu anlamda hâlâ dağ keçilerinin avlanmasıyla ilgili yabancılara “Şu kadar euro verersen dağ keçilerini avlarsın.” diye bir vizyon ortaya koyuyorsunuz ve bunu engellemiyorsunuz. Sayın Bakan, bu cinayete ortakısınız. Dağ keçilerimizi yabancılara para karşılığı avlatıyorsunuz; kuşlarımızı, pek çok memeli hayvanı avlattırıyorsunuz. Bu mu yerlilik, bu mu millilik? Niye dağ keçilerini koruyacak, bu dağ keçilerini avlatmayacak bir vizyon ortaya koyamıyorsunuz, para karşılığı yabancılara avlattırıyorsunuz?

Bu anlamda, açıkça söyleyeyim, bu sunumunuzun yerli ve millî bir sunum olmadığını düşünüyorum; çiftçiye, insani, toprağı, medeniyetimizi koruyan, kır-kent ilişkisini koruyan bir vizyon olmadığını düşünüyorum; bu konuda sizi eleştiriyorum ve bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, bugün 17.00 itibarıyla Komisyon üyesi arkadaşlarımızın konuşmalarını tamamlamasını bekliyorduk; bir miktar sarktı ama ilk günkü denememiz, olacak. Muhtemelen yirmi-yirmi beş dakikalık bir sarkma olacak ama ben Komisyon üyesi olmayan arkadaşlarımızın da hakkını, hukukunu koruyacağım, o iki saatlik sürede de süre vereceğim.

Sayın Aydemir, çok kısa olmak üzere size de söz vereyim.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Paylan kadar konuşacağım.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – İyi, peki efendim.

Buyurun.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım, çok kıymetli Komisyon üyesi arkadaşlarımız, çok değerli Bakanım, çok değerli Bakan Yardımcılarımız, çok kıymetli bürokratlarımız, çok kıymetli vekil arkadaşlarım; ben de hepinizi saygıyla, sevgiyle, muhabbetle selamlıyorum.

Tarım ve Orman Bakanlığımızın bütçesinin hayırlı olmasını, bereketli olmasını Cenab-ı Allah’tan niyaz ediyorum.

Değerli arkadaşlar, az önce burada muhalefetin olaylara nasıl baktığını çok net bir şekilde gördük. Çok kıymetli Bakanımız az önce Mahmut Tanal Vekilimizle konuşurken vekil arkadaşımız “Sayın Bakanım, istişarelerinizi sonra yapmanız.” diye bir telkinde bulundu. Ben de kendisine dedim ki: “Değerli Vekilim, Sayın Tanal konuşuyor, onu da uyarsanız.” “Tanal’ı görmedim.” diyor. Sayın Bakanım oturuyor, onu görüyor ama ayakta Tanal’ı görmüyor, boyu da uzun maşallah yani benden de uzun boylu. Yani muhalefet neyi, nerede, ne zaman göreceğini, baktığını ve nasıl göreceğini çok net bir şekilde ortaya koydu; olaylara böyle baktığımız sürece bir yere varma şansımız yok. Sayın Şener Vekilimiz “Muhalefet ne söylerse söylesin hep kötü gözle bakıyorsunuz, bizi hiç iyi niyetle dinlemiyorsunuz, doğru söylediğimize inanmıyorsunuz ve değerlendirmiyorsunuz.” diye ifade de bulundu. Şimdi arkadaşlar, net bir şekilde görüyoruz; ayakta vekilimizi görmeyip de oturan Bakanımızı görüp ona telkinde bulunmak bizim muhalefete bakışımızı, nasıl bakacağımızı ortaya koymamızı net bir şekilde sağlıyor.

Değerli arkadaşlar, tarımda elde ettiğimiz başarının en önemli aktörleri de aslında nasırlı ellerle, alın teriyle çiftçilerimizdir; her zaman da en büyük aktör çiftçiler olmaya aday, çiftçilerimiz başta geliyor.

Şimdi, yine çok kıymetli Şener Vekilimiz, Sayın Şener dedi ki: “Altı-yedi bin yıldır bu topraklar çok güçlüdür, tarım arazileri burada güçlüdür. Nereden nereye geldik, bu araziler zaten güçlü çok övünmeyin, çok abartıyorsunuz.” Doğru, ilk dünya var oluşundan itibaren bu topraklar burada var ama değerli arkadaşlar, tarıma biz 2002’den sonra başlamadık ki, 2002’den önce de tarım yapılıyordu bu memlekette, orman yine vardı ama 2002 öncesi ile 2002 sonrasını mecburen kıyaslamamız lazım. Bazı vekillerimiz belki “Niye kıyaslıyorsunuz 2002 öncesini?” diye söylüyorlar ama mecburen söyleyeceğimiz ki iktidarımızın başarısını ortaya koyalım.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Buğday ihracatı vardı, mercimek ihracatı vardı.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Mesela, tarımsal hasıllara baktığımız zaman 2002 yılında tarımsal hasılamız 37 milyar lira ama 2017 yılına geldiğimizde 189 milyar lira, 2018 yılına geldiğimizde 217 milyar lira. İşte güçlü toprak bu.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Dolar olarak söyle.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Onu da söyleyeceğim, yazdım zaten.

Evet, 2019 yılına geldiğimizde 277,5 milyar lira değerli arkadaşlar. Şimdi tabii değerli arkadaşlar, dolar cinsinden baktığımızda doları da söyledi arkadaşlarımız, TL'yi de mahsustan verdim zaten, doları siz söyleyin diye. Evet, dolar cinsinden geldiğimizde 2002 yılında 24 milyar dolar. Rakamları biz evirip çevirmiyoruz ama rakamları evirip çeviren sizlersiniz. Rakamları biz söylüyoruz. 2002 yılında tarımsal hasılamız 24 milyar dolar, 2019 yılına geldiğimizde 48,9 milyar lira. Hesap makinesi elinize almayın ben size yardımcı olayım, artışı söyleyeyim ben size. Dolar bazından söylüyorum, 48,9 milyar dolar, yüzde 104 artışla tarımsal hasılamızı elde etmişiz değerli arkadaşlar.

Şimdi, çiftçi kayıt sisteminde bu hasılayı nasıl elde ediyoruz? Çiftçi kayıt sistemine göre çiftçilerimizin azalmasına rağmen bu hasılları elde ediyoruz. Düşünün, hem çiftçilerimiz bir yandan azalıyor, çiftçiliği bırakıyor, şehre göç ediyor, refah seviyesi yükseliyor. Tabii ki şehirde doğal gaz var, tabii ki şehirde konforlu hayat var. Çocuklarını okutmuşlar, öğretmen olmuşlar, o olmuş, bu olmuş köyden kente, kırsaldan kente göç olmuş. Bir yandan da iyi olmuş. Şimdi, köydeki kardeşimizin 10 dönüm tarlası var, 3 tane çocuğu var. Paylaştırsa 3'er dönüm tarlada çiftçilik yapabilir mi, yapma şansı var mı? İşte, toprak reformunu da, Toprak Koruma Kanunu da bu yüzden getirdik zaten değerli arkadaşlar. Dolayısıyla, tarımsal hasılda net rakamları söyledim, rakamları evirip çevirmiyoruz, rakamlarla oynamıyoruz. Olumlu şeyleri söylüyoruz, "Nedense Sayın Bakanımız olumsuz şeyleri hiç söylemiyor." diyorlar.

Değerli arkadaşlar, biz olumluyu da söylüyoruz, olumsuzluğu da söylüyoruz. Türkiye'de orman yangınları olmadı mı? Tabii ki oldu, bunu herkes biliyor zaten. Şimdi, bakalım 2020 yılında 145 bin hektar alanda ağaçlandırma çalışması, rehabilitasyon ve gençleştirme çalışması yaparak 332 milyon fidanı toprakla buluşturduk ve 3.148 adet orman yangınında da 19 bin 192 hektar orman alanı zarar gördü değerli arkadaşlar. 145 bin hektar dikim alanını artırdık, 20 bin hektarda ne oldu? Yangınlardan, kesimlerden azaldı. Orman ihracat ürünlerimize baktığımız zaman 5 milyar dolar, ithalata baktığımız zaman 4 milyar dolar olması bekleniyor. 1 milyar dolar inşallah ticaret fazlamızı vereceğiz değerli arkadaşlar. Biz çiftçilerimizin her daim yanındayız, çiftçilerimizle beraberiz, ondan hiçbir zaman ayrılmadık. Çiftçilerimiz ürünlerinde verimliliği artırırsınlar diye elimizden gelen her şeyi yaptık. Ne yaptık? Bunlara destek sağladık. 2002 yılındaki destek fiyatlarına, destek rakamlarına baktığımızda 2002 yılında 1,8 milyar lira çiftçimize destek vermişiz, sadece 1,8 milyar lira. Tabii, hayvancılıkta çok önemli Türkiye'de. Büyükbaş önemli, küçükbaş önemli, değil mi arkadaşlar? Çok önemli. Şimdi, hayvancılığı desteklememiz lazım. 2002'den öncede bu memlekette hayvancılık yapılıyordu. Ne kadar destek vermişiz, tahmin edin bakalım arkadaşlar -kaç para destek vermişiz- 2002'den önce? Ben söyleyeyim size: 84 milyon lira destek vermişiz değerli arkadaşlar, sadece 84 milyon lira. Şimdi, ne yapmışız, 2020 yılına geldiğimizde değerli arkadaşlar, hayvancılığa toplam 6,6 milyar lira destek vermişiz, 6,6 milyar. Yani 84 milyon dediğinizde bugün sadece 3 tane tarımsal işletmeye veriyoruz biz bu hibeleri. Koca Türkiye'ye 6,6 milyar destek vermişiz.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Aydemir...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Evet, değerli arkadaşlar, diğer taraftan 2002 yılında 9,39 milyar olan hayvansal üretim değerimiz ise tam 10 kat artarak 2019 yılında 93,9 yani 94 milyar TL'ye ulaşmıştır. Şimdi, 2002 yılında 1,8 milyar para var -para veriyoruz, destek- harca harca bitmez. Kaç ürüne verebiliriz bunu? 4 tane ürüne vermişiz. Yani, kim çiftçinin yanında, kim tarımı destekliyor, kim tarımın karşısında? Şimdi, ben bunu hangi hükümetle kıyaslayacağım. Bir yandan tarımsal hasılda, üretimde Avrupa'da 1'inci olmuşuz, bir tane teşekkür duyduğunuz mu arkadaşlar?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Destekledikçe hayvan sayısı azalmış.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Marifet iltifata tabiidir. “Sayın Bakanım, Allan bin kere razı olsun, Türkiye’yi Avrupa’da tarımsal hasıladan, tarımda 1 numara yapmışsınız, ama dünyada 10’uncusunuz, biz dünyada da ilk 5’e girmenizi istiyoruz, teşvik ediyoruz.” deyin biz de alkışlayalım sizi arkadaşlar. Avrupa’da 1’inci olmuşuz, niye desteklemiyorsunuz, niye teşekkür etmiyorsunuz?

Orman yangınlarına geldiğimiz zaman değerli arkadaşlar, küresel iklim değişikliğinden dolayı her gece bir yerde yangın çıktı, bizim Bakanımız üst üste yangın olduğu o zaman o bölgede durdu. Yangın olmadığı bölgede Tarım Bakanımızı takip edin bakalım üst üste iki gece aynı yerde kalmış mı? Geceyi gündüzüne katan bir Bakanımız var, bürokratlarımız var, genel müdürlerimiz var, çalış deyin çalışıyorlar, Allah gayretlerini artırsın, Allah sağlık kuvvet versin. Bunlara teşekkür edin, bu memleket bizim arkadaşlar, birlikte yaşıyoruz burada biz.

Şimdi, diyelim ki çiftçimiz zeytinini ekti. Ben bir zeytinci olduğum için değerli arkadaşlar...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Zeytin ekilmez, dikilir, dikilir anca bu kadar biliyorsunuz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Zeytinci memleketinden geldiğim için, Manisa’da da üzüm olduğu için zeytin ve üzümün başkenti bunlar. Şimdi, biz zeytini dikedik, suyu bulamazdık ama şimdi değerli arkadaşlar, Hükûmetimiz ne yaptı biliyor musunuz? Zeytini diktin mi? Diktin. Hibe verdim mi, fidan desteği? Verdim. Bu yetmez, ne yapması lazım? Bu zeytini sulaması lazım. Suyu çaktırmaması için para veriyor devlet. Damlama sulama yapmak için yer altına para veriyor bu devlet “Sen, zeytinini sula” diyor. “Sofralık zeytin yap” diyor. Yetmedi bize bir de “Zeytine prim desteği veriyoruz.” diyor. Sayın Bakanım, teşekkür ediyoruz. İlk defa 150 kuruş da destek verdi zeytine. Evet, Balıkesir vekilleri, evet Ege vekilleri, Aydın vekilleri, duyduk mu zeytine destek verilecek? Duymadınız. Zeytini üretti tamam, suladık, büyüttük, bir de işletme yapmak lazım buna hani alın teri var ya, tarladan çıkana kadar, rafa gelene kadar zam yapıyor ya, bu zamlar başkasının cebine gidiyor ya, çiftçinin cebine kalması lazım ya, ne yapmamız lazım? Çiftçiye desteklememiz lazım. “Gel kardeşim buraya, yap bir tane tarımsal işletme” yüzde 50 hibe. Kim yaptı bunu? Bizim Hükûmetler yaptı. Teşekkürü hak etmiyor mu Sayın Bakanım, Allah bir kere razı olsun, çok mu zor teşekkür etmek ya? Bir sigara verene teşekkür ediyorsunuz da, zehir içiyorsunuz, teşekkür ediyorsunuz, bu kadar iş yapan Bakanımıza teşekkür etmiyorsunuz.

Değerli Sayın Bakanım, bunlar yetti mi? Yetmedi. Üzüm oldu, üzüm yetti. Kardeşim, çiftçi kardeşim olarak söylüyorum, böyle hani kağıtları, rakamları çevirmiyorum, tarlada alın teri olan birisi olarak söylüyorum, üzümü yetiştirdik, tezgâha koyacağız, bunu satacağız, tak 3-5 tüccar tekel oluşturunuyordu, fiyatlar düşüyordu. Ne yaptı Sayın Bakanımız, Manisalı bir hemşehrim olarak? “Bu öyle olmaz.” dedi. Ne yapmamız lazım? Cumhurbaşkanımızın da talimatıyla bir anda TMO’yu devreye soktu, fiyat istikrarını sağladı ve 3-5 kişiye, üreticinin, müstahsilin alın terini yedirmedi değerli kardeşlerim. Bundan dolayı da Sayın Bakanımıza al bir teşekkür daha, sizin etmediğiniz teşekkürleri tamamlayayım bari değerli arkadaşlar.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, Sayın Aydemir, lütfen tamamlayalım, lütfen.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Tamamlıyorum.

Sayın Bakanım, sigortacılık dendi. Sayın Bakanım, tarımda sigorta önemli, yüzde 50 destek veriyorsunuz, teşekkür ediyoruz. Kapsamını da genişlettiniz, arkadaşlarımız “Hani, nerede sigortacı?” diyor ya Sayın Paylan; “Sigorta nerede, sigorta nerede?” dedi ya, sigortadan dolayı da Sayın Bakanım desteklerde de sıcakta yanmadan dolayı da kapsamı genişlettiniz, bundan dolayı da teşekkür ediyorum. İlk başta aksaklıklar vardı, sigorta müfettişleri gelip tam randıman ölçemiyorlardı, bundan da verimi sağladınız, güzel dönüşler alıyoruz, bundan dolayı da sizlere teşekkür ediyoruz.

Değerli kardeşlerim, hayvancılığın her kademesinde -yani notlarımı da aldım ama Sayın Başkanım da çok acele ettiriyor- bitkisel üretimden etine kadar, sütüne kadar, her şeye destek veriyoruz. Değerli kardeşlerim, bakınız, 1990 yılında, üniversitede tez konum “Tarımda fiyat politikası”ydı; süte zam gelmezdi ama her on beş günde yeme zam gelirdi...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, Sayın Aydemir...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Şimdi her gün geliyor.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – ... ama şimdi Değerli Bakanım, bu açığı gördüğü için, çiftçinin, hayvancının, besicilerin yanında olduğunu göstermek için... Bakınız, çiğ süt, buzağı, manda, düve alım desteği, sürü yönetimi, çoban desteği, besicilik, erkek sığır desteği, ıslah amaçlı süt analizi, tazminatlı hayvan hastalıkları, hastalıklardan ari işletme, anaç koyun, keçi, sürü büyütme, tiftik üretimi, arıcılık desteği, yem bitkileri desteği, suni tohumlama desteği vesair, vesair...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, lütfen tamamlayalım, lütfen Sayın Aydemir. Lütfen, lütfen...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım, ayrıca sabrınızdan dolayı da teşekkür ediyorum.

Başta emeği geçen Bakanımız, Cumhurbaşkanımız olmak üzere bütün bürokratlara, Bakan Yardımcılarımıza çok teşekkür ediyorum. Hayırlı uğurlu olsun, bereketli olsun, inşallah.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, bugün Komisyon üyelerimizle başladık müzakerelere. Gerçekten şunu samimiyetle ifade ediyorum: Oldukça seviyeli bir tartışma oldu bugün. Şimdiki süreçte iki saatlik süreyi muhafaza edeceğim, Komisyon üyesi olmayan arkadaşlarımızla ilgili olarak. Ancak rakama baktığımda dört dakikadan fazla veremeyeceğim, dört dakikada keseceğim.

(CHP sıralarından “Olmaz, olmaz” sesleri)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Bir saniye arkadaşlar...

AYHAN BARUT (Adana) - Olmaz Başkanım. Hiç vermeyin!

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Komisyon üyelerine de o kadar verdi.

AYHAN BARUT (Adana) - Bir saat uzat Sayın Başkan.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Aksi takdirde, belirli sayıdaki arkadaşlara söz vermek zorunda kalacağım ve diğer arkadaşlarımızın hakkını hukukunu korumamış olacağız. O tercih tabii, beş dakika verebilirim ama bazı arkadaşlarımız söz alamayacak, o nedenle dört dakika süre vereceğim.

Benim sizden istirhamım, sizden ricam: Elbette eleştirilerimiz varsa eleştirilerimizi yapalım; görüşlerimizi, düşüncelerimizi aktaralım ama sataşmaya mahal verecek ifadeleri lütfen Komisyonumuzda kullanmayalım. Özellikle istirham ediyorum ve hemen söz vermeye başlıyorum.

Sayın İlhami Özcan Aygun.

Süreniz dört dakika.

Buyurun lütfen.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli vekiller; gıda güvenliği ithalatla olmaz. Bu ülke ithalatla abat olmaz; ithalatla ancak fiyatlar uçar, üretici biter, pahalı yemek yer. Bugün bakıyoruz, Bosna Hersek'ten kırmızı mercimek ithalatında gümrüğü sıfırlamışsınız. Ya, ben merak ediyorum, Bosna Hersek'te ne zamandan beri kırmızı mercimek üretildiğini ben sizlere

soruyorum. FAO'nun sistemine girdim -evet, Dünya Tarım Örgütünde- FAO'da, Bosna Hersek'te kırmızı mercimek üretimi yok arkadaşlar. Açın gözünüzü. Üretim olmayan yerden sıfır gümrükle siz ithalat yapıyorsunuz.

Yine, bakınız, ayçiçek ithalatı yapacaksınız pandemi öncesi, gümrük sıfır. Nereden? Bosna'dan, Kosova'dan. Ya, merak ediyorum ben bu Bosna'nın, Kosova'nın ne kadar çok üretim alanı varmış. Ya, bizim İstanbul kadar küçük olan bir ülkeden biz ithalat yapıyoruz. Yazıktır bize yazık! Ayıptır! İnsanların gerçek rakamlarla oynamaması lazım. Bakınız, TÜİK'te farklı, Tarım Bakanlığı'nda farklı, OECD'de rakamlar farklı. Ya, hangi rakama inanacağız merak ediyorum. TÜİK mi doğru söylüyor, Tarım ve Orman Bakanlığı mı, OECD mi? Bakınız, geçen yıl, 19,5 milyon buğday üretimi var denildi. Bakıyoruz, Amerika, OECD diyor ki: "16-17 milyon tonlarda." Biz ise 19,5 milyon tonda, 10 milyon ton ithalat yaptık, Sayın Cora. Ondan sonra da diyoruz ki: Un ithalatı. Ülke un getirmiyor, buğday getiriyor. Biz halkımızı artık doyuramıyoruz. Üretimi bitirdiniz, çiftiği bitirdiniz. Çiftiği, buğday ekmekten dahi dışarı attınız. Benim hocama laf söyledi, bir arkadaşınız, sayın vekil, Kün Hocamız der ki: "Buğday ile koyun gerisi oyun." Bizim için buğday ile koyun bu ülkenin vazgeçilmezi ama maalesef değerli hocalarımıza dahi buradan laf uzattık, ben bunu kınıyorum.

Yine, bakınız, Türkiye, Bosna Hersek ve Kosova'dan ithalat yapacak diyoruz. Ya, merak ettiğim konu şu: Bu kadar mı çok önemli burası, bu kadar mı büyük bir ülke? Nahçıvan'dan neden ayçiçek üretimi yapmıyoruz? Rusya'dan, Ukrayna'dan ayçiçek getireceğimize Nahçıvan... Hani "yerli, milli"ydiniz. "Milli." diyen arkadaşlarımız Nahçıvan'daki çiftçileri neden desteklemiyorsunuz? Neden, oradaki üretimleri artırmıyoruz, size soruyorum. Ama lafa geldiği zaman "Yerliyiz, milliyiz."

Bakınız, mazot, gübre fiyatları uçtu. Tarımsal desteklerde ise hâlâ 2020'den ödemeler yavaş yavaş gidiyor. Pardon, 2020 daha desteği yayınlamadınız. Sayın vekiller, Sayın Bakan, herhâlde sarayın odaları çok büyük ki odalarda 2020'nin tarımsal destek tebliği kayboldu. Ben merak ediyorum; çiftçi üretti, sattı, siz hâlâ çiftçinin o alın teri olan tarımsal desteğinin rakamını dahi ortaya koyamadınız. Yazıklar olsun size diyorum!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sana yazıklar olsun!

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Sana yazıklar olsun!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, bakın...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Yine bakınız, evet, Sayın Tarım Bakanının gümrükleri sıfırlayarak ülke tarımını da sıfırladığını bilmesi lazım.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Aygun, Sayın Aygun, bakın, biraz önce temiz bir lisan kullanmamız gerektiğini, Komisyon üyelerimizin son derece seviyeli tartışma yaptığını söyledim. Ya, bu ortamı bozmanıza gerek var mı ya, lütfen ya.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkan, Sayın Başkan, kuyruklu yalanlara biz cevap veriyoruz şu anda.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ne diyor ya, ne yalanı? Sen şunu söyle, hangisi yalan?

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Değerli arkadaşlar, ben rakama bakarım.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Ama öyle bir ifade kullanmanıza gerek yok ki. Yine eleştirin, yine görüşünüzü ifade edin ama bu tür ifadeler kullanmayın.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Bizi kuyruklu yalanla itham edenlere ben cevap veriyorum, kuyruklu yalan.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Ben gereğini söyledim onlara, gereğini söyledim.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Dünya Gıda ve Tarım Örgütü, FAO’ya baktığımız zaman dedim ki kırmızı mercimek üretimi olmayan Bosna’dan ithalat yapıyorsunuz. Bakın, hayvan sayısının arttığını söylediniz. Ya, merak ediyorum hayvan sayısı arttıysa neden ithalat devam ediyor?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, son sözlerinizi alıyoruz.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Bakan, Sayın Cumhurbaşkanı dedi ki “İthalat yapılmayacak.” ama ithalat yapıyoruz. Ya, siz 2013’ten bu tarafa 6,8 milyar dolar ithalata para verdiniz, hayvancılığa.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Çok teşekkür ediyorum efendim, sağ olun.

Sayın Kalyoncu, buyurun.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakanım, kıymetli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Covid-19 salgınıyla tarımsal üretimin ne kadar önemli olduğunu bu süreçte anlamış bulunuyoruz. Sayın Bakanımız pandemi sürecinde gıda arzıyla ilgili hiçbir sıkıntı yaşamadığımızı belirttiler, kendilerine teşekkürlerimi iletiyorum. Tarımsal desteklere ayrılan bütçede bazı kalemlerde değişiklik var ama geçen seneye aynı seviyede kaldığı görülmektedir.

Pandemi sürecinde, önemlerini bir kez daha anladığımız çiftçilerimize desteğin imkânlar dâhilinde artırılmasının yararlı olacağı kanaatindeyiz. Sebze ve meyve fiyatlarındaki dönemsel dalgalanmaların önlenmesi amacıyla başlatılan sera yatırımlarına ağırlık verilmektedir. Ancak, büyük çaplı seralar, ürettikleri ürünleri öncelikli olarak ihraç ettikleri için iç piyasada fiyatların düşmesi için istenilen katkıyı sağlayamamaktadır. Hal Yasası’nda yapılması gereken değişiklikler hakkında henüz somut adımlar atılamamıştır. Bunun da öncelikler arasına alınmasının faydalı olacağı kanaatindeyiz.

Perakendeciliği düzenleyen yasal düzenlemelerin yapılamamasından dolayı market zincirleri, fiyatları istedikleri gibi belirlemekte ve üreticinin ucuza sattığı ürün tüketiciye pahalıya satılmaktadır. Hem tüketicinin hem üreticinin korunması için bir an önce önlem alınması gerektiği kanaatindeyiz.

Diğer bir husus da, hazine arazilerinin tarıma açılmasıdır. Bu çalışmayı olumlu bulmakla birlikte, sıkı bir denetim mekanizmasının oluşturulması gerekmektedir. Ne kadar arazinin tarıma açıldığının ve tarımsal üretime ne kadar katkı yapacağı konusunun kamuoyuyla paylaşılması gerekmektedir.

Türkiye Su Enstitüsüne, bu yıl 4,2 milyon TL bütçe ayrılmıştır, tanımlanan görev, zaten birçok görevi DSİ ve Su Yönetimi Genel Müdürlüğü tarafından yerine getirilmektedir. Bu kurum asli amacına geri döndürülmeli veya kapatılmalıdır. Ayrıca, pasif olduğunu düşündüğümüz bu kurumun bütçesinin çiftçiye ayrılardan daha fazla olması da uygun görünmemektedir. Yıllardır söylüyorum, bugün de tekrarlıyorum ülkemizin millî bir su kanununa ihtiyacı vardır ve bir an önce gerekli çalışma yapıp çıkarılması gerekmektedir. Bu kanun hazırlanırken iklim değişikliği verileri de göz önünde tutularak hazırlanmalıdır. Türkiye’de meydana gelen tsunami felaketlerinin de sigorta kapsamına alınmalı ve bununla ilgili önlemler paketi oluşturulmalıdır. İzmir’de yaşadığımız deprem sonrasında bir kez daha gördük ki ülkemizde daha önce yaşanmayan doğal afetlerin oluşabilmesi riski vardır. Ayrıca, iklim değişikliği de dikkate alınarak, hortumlar gibi felaketlerin de diğer olası felaketlerin de sigorta kapsamı altında değerlendirilmesi gerekmektedir.

Ülkemizde istilacı türler ve farklı tipte patojenler görülmeye başlamıştır. Bir an önce istilacı tür ve patojenlerle mücadele eylem planı uygulamaya konulmalıdır.

Yine, iklimsel değişimler çerçevesinde, tarım ürün desen değişimlerinin planlamalarının uygulamaya hızlı bir şekilde alınması gerekmektedir.

Akarsularda yapılan ıslah çalışmalarında, dere kenarında yapılan duvarlar yaban hayatının suya erişimini engellemektedir. Bir an önce suya ulaşabilecekleri alanların oluşturulması gerekmektedir.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen son sözünüzü alalım.

HASAN KALYONCU (İzmir) - Ayrıca, Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından desteklenen projelerin, yürütülen AR-GE çalışmalarının titizlikle denetlenmesi gerekmektedir. Bu projelerin ülke tarım politikalarına yön verecek ve Türk tarımını ileri seviyelere taşıyacak durumda olması gerekmektedir.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, şimdi sırayla söz vereceğim kişileri okuyorum: Şimdi Ayşe Sürücü Hanım’a vereceğim, daha sonra Dursun Ataş, Ali Cumhur Taşkın, Ayhan Barut, Baki Şimşek, Gülüstan Koçyiğit, Okan Gaytancıoğlu, Metanet Çulhaoğlu ve Olcay Kılavuz.

İlk listemiz böyle, ondan sonra devam edeceğiz.

AYHAN BARUT (Adana) – Sayın Başkan...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, parti parti gidiyoruz, sırayla...

AYHAN BARUT (Adana) – Orhan Sarıbal’ı yazdık en başa oraya.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Veya sizin, “Ayhan Barut”un yerine “Orhan Sarıbal” yazayım.

AYHAN BARUT (Adana) – Hayır canım, öyle şey olur mu!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Ya, ne demek ya, oturun, siz yönetin o zaman değerli arkadaşlar!

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Doğru yönetmiyorsun, doğru yönet!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Ben Komisyon üyelerine öncelik veriyorum.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Doğru yönetin!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – O zaman siz yönetin!

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Doğru yönetin!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Ben doğrusunu yönetiyorum!

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Doğru yönetmiyorsunuz!

ABDULLAH NEJAT KOÇER (Gaziantep) – Ne bağırıyorsunuz!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Ben doğrusunu yönetiyorum!

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Yönetmiyorsunuz!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Haddini bil lütfen!

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Siz haddinizi bilin!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Haddini bil!

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Siz haddinizi bilin.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ne bağırıyorsun! Senin isteğine göre mi yönetecek! Başkan var!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sen mi yöneteceksin burayı? Haddini bil!

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Sen bil!

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Ayıp ya!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Bekleyeceksin!

AYHAN BARUT (Adana) – Nasıl bir üslup bu ya! Sen milletvekiliysen ben de milletvekiliyim. Bu nasıl üslup!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Kendinize bakın ya!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Bakın, değerli arkadaşlar...

AYHAN BARUT (Adana) – Bu nasıl üslup! Bu nasıl üslup!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Kendinize bakın!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Müsaade eder misiniz değerli arkadaşlar...

ABDULLAH NEJAT KOÇER (Gaziantep) – Konuşma fazla!

AYHAN BARUT (Adana) – Sen konuşma!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ne demek konuşma!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, oturun lütfen... Bir rahat olun ya, lütfen...

Biraz önce -zannedersem, Sayın Barut bana geldi, değil mi- Ben Sayın Barut’a dedim ki: Tarım Komisyonu üyelerimize CHP’den öncelik vereceğim ve Sayın Barut’a söz vereceğim, daha sonra Gaytancıoğlu’na söz vereceğim ve daha sonra Sarıbal’a söz vereceğim. Doğru mu Sayın Barut? Böyle mi dedim?

AYHAN BARUT (Adana) – Başkanım, demin öyle demediniz, şimdi böyle diyorsunuz. Başkanım, dediniz ki...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Müsaade edin... Müsaade edin...

AYHAN BARUT (Adana) – Başkanım, bir saniye... Dediniz ki: “1 HDP’li arkadaş konuşacak, sonra sen, arkasından Orhan Bey.”

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, bakın, benim...

AYHAN BARUT (Adana) – Araya birer kişi alacaktınız, şimdi 5 kişiyi alıyorsunuz.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Hayır, hayır...

Arkadaşlar, bakın, bir yanlış...

AYHAN BARUT (Adana) – Üslup, üslup değil. Ama Başkansanız bize hakaret etme hakkınız yok.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Hayır, sizin bana hakaret etme hakkınız yok.

AYHAN BARUT (Adana) – Ben size hakaret etmedim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Siz etmediniz ama Sarıbal yaptı.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Biz de hakaret etmedik, cevap verdik.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Siz etmediniz Sayın Barut. Sizinle ilgili benim herhangi bir şikâyetim yok. Teşekkür ediyorum. Ama bir yanlış anlaşılma var. Şunu özellikle ifade edeyim: Burada ben söz verirken...

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Ben hakaret etmedim, cevap verdim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, Komisyon üyesi arkadaşlarımız da biliyor.

AYHAN BARUT (Adana) – Ben de Tarım Komisyonu üyesiyim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Ben burada söz verirken şunu yapıyorum: Partileri dolaşarak gidiyorum, yöntemim bu. Ara sıra şunu da yapıyorum: CHP fazla olduğu zaman, mesela 2 kişi CHP’den koyuyorum, yine dolaşarak yapıyorum ama mümkün olduğu ölçüde adaletli davranmaya çalışıyorum.

Elbette benim de hatalarım, eksikğim olabilir ama birbirimize böyle bir üslupla konuşma hakkımız yok diye düşünüyorum. Ben iyi niyetle her birinize burada söz verme gayreti içerisindeyim. Bunu da özellikle ifade edeyim .

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Kimsenin bana had bildirme hakkı yok Başkan.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Sürücü, buyurun lütfen.

AYŞE SÜRÜCÜ (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, mevsimlik işçilerin sorunlarını defalarca kez Genel Kurulda önergelerle gündeme taşıdık. Bu konuda, sosyal devlet olmanın gerekliliği adına, başta çalışma hakkı olmak üzere tüm sosyal hakların devlet tarafından temini ve korunması büyük önem arz etmektedir. Güvenli olmayan taşıma biçimleri sonucu yaşanan ölümlü trafik kazaları, ödemeleri yapılmayan, haklarını alamayan tarım işçilerinin maddi ve manevi mağduriyetleri, düşük yevmiyeler, sosyal güvencesiz çalışma koşullarının vahimliği, eğitim, barınma ve hijyen sorunları... Fakat tüm bunlara rağmen, tarımsal faaliyetlerin ağır yükünü taşıyan emekçi tarım işçilerine tarım bütçesinde yer verilmemiştir. Bu bütçede mevsimlik çocuk işçilerin eğitimine pay verildi mi? Çocuk işçiliği önlemek adına bir bütçe ayrıldı mı? Mevsimlik işçilerin çalışma hakları tanındı mı? Tarım Bakanlığının 2021 bütçesi mevsimlik işçilerin sosyal güvence sorununa dair herhangi bir şey öneriyor mu?

Urfa, Türkiye'nin 3'üncü büyük tarım şehri. Bölge insanı için Urfa'da istihdam alanları oluşturulmalı ve bölgenin toprakları işletilmeliyken her yıl binlerce Urfa'lı tarım işçisi ülkenin dört bir yanına mevsimlik tarım işçisi olarak gitmekte. Bakın, Harran'dan Konya'ya mevsimlik tarım işçisi olarak çalışmaya giden bir aileden 7 kişi trafik kazasında yaşamlarını yitirdi. Çiftçiye desteklemeyen, kooperatifçiliğe, seracılığa teşvik etmeyen, toprakların atıl kalmasına sebep olup bu insanları mevsimlik işçiliğe mecbur bırakan bu anlayış bu ölümlerden sorumludur. Uzak kentlere tarım işçiliği yapmaya giden Harranlı tarım işçilerinin ülkenin en verimli topraklarından biri olan Harran'a tabutlar içinde geri dönmesi, Ordu'ya fındık toplamaya giden ve Karadeniz sularında kaybolan, henüz cesedi bile bulunamayan Viranşehirli mevsimlik tarım işçisi 17 yaşındaki Mehmet Zencirci'nin bir mezarı bile yoksa durup düşünmek ve ortada bir sorun olduğunu kabul etmek gerekiyor. Sorunların varlığını reddeden bir anlayış çözüm getiremez. Mevsimlik tarım işçileri sadece kazalarda öldüklerinde hatırlanacak bir unsur değildir, tarımsal faaliyetin ana damarı olan emekçilerdir.

Evet, Sayın Bakan, Suruç'ta çiftçinin elindeki topraklar yanlış pompaj projeniz yüzünden hatalı drenajla bataklığa dönüşmüş durumda. Geçen sene de aynı sorunu gündeme getirdim fakat maalesef hiçbir çözüm getirilmedi. Buyurun, Urfa Suruç'a hep birlikte gidelim, yerleşim yerleri, tarımsal üretimin yapıldığı binlerce dönümlük araziler ve hatta mezarlıklar dahi sular altında kalmış. Peki, Suruç'taki drenaj ve pompaj sorununu ne zaman çözmeyi düşünüyorsunuz, çezecek misiniz? Atatürk Barajı'na rağmen bölge çiftçilerini insafı olmayan elektrik şirketlerine mahkûm ettiniz. Çiftçi, sulama ihtiyacını gidermek için kuyu açıp trafo taktırmak zorunda kalıyor ve haksız, usulsüz elektrik faturalarıyla boğuşuyor. Bir an önce çiftçinin sulama başta olmak üzere tüm sorunlarına yönelik daha büyük bir bütçe ayrılmalı ve bölgenin ekonomik koşulları göz önünde bulundurularak özellikle sulama kanalları oluşturulmamış olan çiftçinin tarımsal faaliyet kaynaklı elektrik borçları Bakanlık tarafından karşılanmalıdır.

Bu bütçede mevsimlik işçiler yok, tarımsal destekleme yok, çiftçiye teşvik yok. İşte bugün, bizim, bunu gündemimize almamız gerekiyor. Urfa başta olmak üzere, tarımsal üretim faaliyetlerinin destekleyici planlamalarla güçlendirilmesi, GAP'ın etkin biçimde hayata geçirilmesi, seracılık ve kooperatifçiliğin hızla teşvik edilmesi gerekmektedir. Tarımda ithalata dayalı politikalarından vazgeçilmeli ve tarım kentlerine el uzatılmalıdır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Çok teşekkür ediyorum efendim, sağ olun.

Sayın Dursun Ataş yerine Sayın Erel konuşmak istedi.

Buyurun Sayın Erel.

AYHAN EREL (Aksaray) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, Bakan Yardımcıları, değerli bürokratlar, Komisyonumuzun Kıymetli Başkan ve üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii ki Türkiye her ne kadar endüstrileşme yolunda çok büyük yol almış olsa da genelde tarım da çok önemli. Bütün canlıların ortak ihtiyaçlarından bir tanesi beslenme. Tarım olmazsa vatandaşın, milletimizin beslenmesi büyük problemleri beraberinde getirecektir.

Biz Genel Başkanımız Sayın Meral Akşener’le İç Anadolu Bölgesi’ni gezdik. İç Anadolu Bölgesi daha çok tarım ve hayvancılıkla hayatını idame ettirme durumunda. Bilmiyorum sizler de geziyor musunuz, gezerken de mümkün olduğunca sizlerin dışında vatandaşın derdini anlatabileceği -tabiri caizse- bürokratlarınız tebdilikıyafet şeklinde gezerse vatandaşın ne kadar çaresiz olduğunu, ne kadar sıkıntı içinde yaşadığını birebir duyarsınız. Anadolu insanı nezaketinden dolayı “Elhamdülillah, çok şükür” deyip derdini anlatamıyor. Bazıları da çeşitli nedenlerden dolayı problemini dile getiremiyor. Bu şekilde gezerseniz Kayseri’de, Yozgat’ta, Aksaray’da, Nevşehir’de, Çorum’da hayvancılıkla uğraşan, tarımla uğraşan vatandaşlarımızın gerçekten büyük bir sıkıntıda olduğunu görürsünüz. Vatandaş elde ettiği sütünü sattığında... Hâlâ 230 lira deniyor ama o toplayanlar 230’a fabrikaya satıyor, köylüden 200 ile 215 arasında alıyorlar. Köylüler süt hayvanlarını kesmeye başladılar; yem pahalı, işçilik pahalı.

Yine İç Anadolu Bölgesi’ne baktığımızda, açıkladığımız pancar fiyatı beklentileri karşılamıyor, belki maliyetin biraz üzerinde ama emeklerinin karşılığını alamadıklarını söylüyorlar. Özel fabrikaların 350 lira falan vereceğini söylüyorlar, inşallah verirler diye düşünüyorum.

Yine size de gelen ziraat mühendislerimizin, veterinerlerimizin, gıda mühendislerimizin gerçekten büyük bir çoğunluğu çok sayıda iş istiyorlar, aş istiyorlar. Bunların sesini Sayın Bakanım lütfen, duyun. İmkânlar dahilinde atayabildiğiniz kadarıyla bu insanların atamasını gerçekleştirin.

Yine sizin de öğrencilik yıllarınızda Orman Haftası’nda çocukları toplayıp belediyenin veya Millî Eğitimin belirlediği bir alana gidip ağaç dikmişinizdir. Yıllarca bu ağaç dikimi yapıldı, gidin bakın, ora orman olması gerekirken -Aksaray’da da bu böyle- maalesef, hiç verim alamadık. Boşuna o çocukları karda kışta orada üşüttük. Bunun yerine ağaç dikilen yerlerin toprak özelliği, iklim şartları tespit edilip öğrencilerin orada ağaç dikmesi sağlanıp ve oralara öğrencilerin diktiği ağaçlara askerde olduğu gibi künyesi verilip bakımı sağlansaydı, belki oralarda otuz yıldır ağaç ektiğimiz yerlerde bir verim alabilirdik. Buna bir çözüm olarak, bilmiyorum ne derece uygun görürsünüz, yani otuz yılda bir askerî birliklerin yerleri değiştirilip, ağaçsız yerlere taşınırsa askerlerin bulunduğu yer yeşillendiriliyor, büyük bir ihtimalle o ağaçsız alanlar çok güzel yeşillendirilir diye düşünüyorum.

Yine seçim bölgem Aksaray’da yabani badem ağaçları var. Biz, zaman zaman o ağaçlardan elde ettiğimiz badem meyvelerini yiyebiliyoruz. Yani bugün, dışarıdan Kaliforniya’dan, Meksika’dan kuruyemişçilere badem geldiğini görüyoruz, kilosu 85 ile 100 arasında. Yani o coğrafyada, sosyal yardımlaşma, dayanışma vakfının önderliğinde fakir fukara vatandaşlarımıza arazi verilip badem ağacının dikilmesi sağlanırsa hem ülke ekonomisine hem de vatandaşın ekonomisine katkı sağlar diye düşünüyorum.

Sayın Bakanım, yine, yanılmıyorsam -zamanda yanılabilirim- iki yıl öncesinde Aksaray’a kenevir ekimi hususunda müjde verdiniz. Aksaraylı çiftçilerimiz bu müjdenin yerine getirilmesini bekliyor. Biz, bu pandemiden dolayı, yoğun işlerinizden dolayı kasıtlı değil ama ihmal olduğunu düşünüyoruz. Bu sözünüzün de Aksaraylılar adına biran önce yerine getirilmesini talep ediyoruz.

Yine Türkiye’nin tarım problemleri çok. Aksaray’da yer altı suları çekilmekte, Tuz Gölü havzasında bulunduğu için çekilen bu yer altı sularının yerine Tuz Gölünün tuzlu suları gelmekte, belki de on beş, yirmi sene sonra bu çok verimli Aksaray Ovası bu tuzlaşmadan dolayı çoraklaşacak ve vatandaşlar yüksek oranda tarımdan elde etmiş olduğu ürünlerden, gelirlerden mahrum olacaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, çok teşekkür ediyorum efendim, sağ olun.

Sayın Taşkın...

ALİ CUMHUR TAŞKIN (Mersin) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, Plan ve Bütçe Komisyonunun saygıdeğer üyeleri, çok değerli milletvekili arkadaşlarım, çok kıymetli bürokratlar, basının değerli temsilcileri; hepinize selam ve saygılarımı sunuyorum.

Seçim bölgem Mersin, iklim yapısı ve tarımsal arazileriyle önemli tarım kentidir. Her mevsim tarımsal üretimin yapılması ve tarıma dayalı sanayinin gelişmiş olması nedeniyle Mersin, Türkiye tarım sektörünün lokomotif illeri arasında ilk sıralardadır. Tarımsal üretim değerinde 2014’deki TÜİK verilerine göre, Türkiye’de Mersin 4’üncü sırada olup tarım sektörümüzün gayri safi yurtiçi hasılaya katkısı toplam 14,3 milyar TL’dir. Mersin, meyve üretiminde Türkiye’de ilk sıradadır. Ayrıca, sebze üretiminde de 2’nci sıradadır. 2019 TÜİK kayıtlarına göre, muz, çilek, limon, erik, badem, keçiboynuzu, yenidünya, kabak ve bakla üretiminde Türkiye 1’inciliği ilimize aittir.

Mersin ilimiz hayvancılık sektöründe Türkiye’de önemli bir yere sahiptir.

Tüm bu konular alt alta toplandığında Mersin, Türkiye’nin tarım ve hayvancılık merkezinden biri olarak ön plana çıkmaktadır. Tarımda ürün rekoltesinde artış sağlamak amacıyla tarımsal sulamanın ve bunun için gerekli olan baraj ve göletlerin önemini vurgulamak istiyorum.

Akdeniz ikliminin hâkim olduğu, yazların çok sıcak ve kurak geçtiği Mersin için barajlar kelimenin tam anlamıyla hayati önemdedir. DSİ tarafından 2003-2020 yılları arasında Mersin’e yapılan yatırım miktarı 6 milyar 36 milyon TL’dir. Bu süre içerisinde yapılan işlere baktığımız zaman 8 baraj ve 11 göletin tamamlandığını görüyoruz. Tamamlanan sulama tesisiyle 131.861 dekar alan sulamaya açıldı ve çiftçilerimize 256 milyon TL ilave zirai gelir artışı sağlandı. Yine, 72 adet dere ıslahının tamamlandığı görüyoruz. 2003 yılından bugüne kadar yapımı tamamlanan 8 baraj ve 11 adet gölet işletmeye alınmıştır.

Yine, ilimizde yapımı devam eden inşaat safhasındaki 13 adet barajdan da bahsetmek istiyorum. Bunlar: Aksıfat, Anamur Demirören, Aydıncık, Değirmençay, Mezitli Fındıkpinarı, Sorgun, Toroslar, Yüksekoluk, Erdemli Karacaoğlan, Mut Bozdoğan, Mut Kadıkızı, Erdemli Kargıcak, Tarsus Karaevli, Tarsus Pamukluk Barajı’dır. Özellikle Tarsus ilçemizde bulunan Pamukluk Barajı içme ve sulama suyu temini ve enerji maksatlı olması bakımından çok önemli bir yatırımdır, 184.060 dekar arazinin sulanmasına hizmet edecektir. Yüzde 85 fiziki gerçekleştirme sağlanmış olup önümüzdeki ilkbaharda su tutulmaya başlanacaktır.

2021 yılı bütçesi içerisinde de tarımsal sulama amacıyla DSİ’nin sulama sektörü yatırımlarını 3,6 milyar TL’den 8,9 milyar TL artırarak 2,5 katına yükseltilmesi Hükûmetimizin bu konuya verdiği önemin bir ifadesidir diye düşünüyorum. Bu bütçeyle Mersin’de devam eden projelerin bir an önce tamamlanmasını arzuluyoruz.

Ben bu vesileyle bu yatırımların Mersin’e kazandırılmasında emeği geçen başta Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan’a, AK PARTİ hükümetlerinde görev almış Sayın Bakanlarımıza, Mersin Milletvekilimiz Plan ve Bütçe Komisyon Başkanımız Sayın Lütfi Elvan’a ve Sayın Bakanımız Bekir Pakdemirli’ye özverili çalışmalarından dolayı şükranlarımı arz ediyorum. 2021 yılı bütçesinin hayırlı olması dileklerimle saygılar sunuyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Barut, buyurun lütfen.

AYHAN BARUT (Adana) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Bu dört dakikalık sürenin bir Tarım Komisyonu üyesi olan bizlere yetmeyeceğini, bu süre kısıtlamasına gittiğiniz için bu uygulamayı doğru bulmadığımı, kınadığımı belirtmek istiyorum.

Başlarken meslektaşlarımla ilgili başlamak istiyorum. Sayın Bakana ziraat mühendisleri, veteriner hekim, gıda, su ürünleri mühendisleri, ziraat teknikerleri ile ilgili üç yıldır soruyoruz, üç yıldır da bu arkadaşlar adına net bir cevap alamıyoruz. Şimdi bir kez daha buradan o arkadaşlarımızın isteklerini dile getireceğim ve bir kez daha açık ve seçik soracağım, açık ve seçik cevap almak istiyorum. 10.500 küsur atamayla ilgili bu 2020 yılında 2.143 atama gerçekleştirildi çeşitli meslek gruplarından. Bu arkadaşlarımız, bu genç meslektaşlarımız, bu dönemde bütün Komisyon üyelerinin hepsine SMS’ler, mesajlar atıyor, âdeta bizleri mesaj yağmuru tutuyorlar. Bu gençlerin feryatlarının karşısında dağlar, taşlar, kuşlar dile geldi, Mısır’daki sağır sultan duydu, bu konuda Sayın Bakan ve yönetimi insafa gelmedi, kulakları sağır oldu. Bu dönemde bu genç meslektaşlardan atamayla ilgili ne kadar alacaksınız ve düşünüyor musunuz diye soruyorum.

Pandemi bu dönemde sağlığı ve tarımı elbette ön plana çıkardı. Bu süreçte tabii ki bazı aksaklıkları, yanlışlıkları da ön plana çıkardı. Tarımda özellikle ithalata dayalı sistemin çok yanlış olduğunu bize gösterdi. “Paramız var ki ithalat yapıyoruz”un yanlış olduğunu gösterdi. Biraz önce Tarım Bakanının sunumuna baktığımızda, gördüğümüzde yani bir başka ülkede olduğumuzu düşündüm yani Türkiye’de olduğumu düşünmedim. Yani üretici borca batmış, soğandan patatese tüm ürünler tarlada kalmış, yetiştiricinin eti de sütü de para etmemiş ama tablo pembeye boyanıyor, güllük gülistanlık gösteriliyor. “Tarımsal hasılamız 7,5 kat artarak 275 milyara çıktı.” deniliyor burada. Peki, o zaman sorarlar, 2002 yılında çiftçi borcu 4,5 milyardı, 40 kat artarak 180 milyara çıktı, neden bu söylenmiyor? Madem çiftçi, üretici ektiğinden, diktiğinden kazanıyorsa ÇKS kayıtlarına göre 2 milyon 800 bin olan çiftçi sayısı neden 700 bin eksildi? “18 milyar dolar tarımsal ihracatımız var.” denildi, tüm AKP iktidarı döneminde 111 milyar dolar tarımsal ithalatın olduğunu söylemedi. 81 milyar dolar ihracat 111 milyar dolar ithalat, eksi bakiye 31 milyar dolar civarında.

Tohumdan gübreye, ilaca, mazota, enerjiye tüm dönemlerinizde yüzde 800 ila yüzde 900 civarında zam yapıldı ama tüm tarım ürünleri bunun karşılığında yeterli desteği maalesef alamadı. 2021 yılı desteğinin de 22 milyar TL olmasını kabul edemiyoruz ve kabul etmiyoruz. Çiftçiye özellikle mazotta, gübrede ve hayvancılıkta 787 milyon lira eksik ödenmesi doğru değil, kabul edilebilir değil. Çiftçi 3 milyar litrenin üzerinde mazot kullanıyor, zaten 20 milyar para ödeyerek kullanıyor. Verdiğiniz destek mazot parasına ya yetiyor ya yetmiyor. Yağlı tohumlardan olan ürünlere destekleme fiyatlarını açıkladınız. Örneğin, pamukta 1 lira 10 kuruş yani “Tonu 1.100 lira.” dediniz ama henüz bunun resmî bir tebliği yayınlanmadı.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen son sözlerinizi alalım.

AYHAN BARUT (Adana) – Soruyor çiftçiler, diyorlar ki: “Acaba Sayın Tarım Bakanının Twitter hesabı Resmi Gazete mi oldu?”

Limon yine aynı keza, bölgemizde dillere destan, sürekli uyardık, ihracatı açın, ithalat yasağını...
(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Barut, çok teşekkür ediyorum.

AYHAN BARUT (Adana) – Bitiriyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Çok teşekkür ediyorum efendim, sağ olun.

Sayın Baki Şimşek, buyurun.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, öncelikle, 2021 yılı bütçesinin hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyorum.

Tabii, bütçenin hayırlı uğurlu olmasıyla beraber, özellikle, seçim bölgem olan Mersin’e, Türkiye’nin tarımsal ürün ihracatında 1’inci sırada yer alan Mersin’e de pozitif ayrımcılık yaparak bu bütçeden bu dönem biraz daha fazla bir ödenek ayırmanızı talep ediyorum.

Öncelikle, Sayın Bakanımızın da Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanımızın da çok büyük destek verdiği, açılışını da temel atmasını da sizlerle birlikte yaptığımız Tarsus Gıda OSB’ye ve Mut OSB’ye vermiş olduğunuz destekler için teşekkür ediyorum. Tabii, Gıda OSB’nin altyapı yatırımları için de daha büyük kaynaklara ihtiyaç var. Burada hem BOTAŞ’tan hem diğer kurumlardan hem de TEDAŞ’tan şu anda altyapı yatırımıyla ilgili birtakım sıkıntılar bizlere iletilmekte. Bu konuda da bu projenin sahibi sizsiniz, Tarım Bakanlığı olarak bu projeye -diğer bakanlıklardan da- destek vermenizi ben talep ediyorum Sayın Bakanım.

Sayın Bakanım, tabii, yapılandırma Meclis gündeminde görüşülüyor; vergi, SSK, BAĞ-KUR. Bunun içerisinde çiftçi borçlarının olmamasını kabul edemeyiz. Bununla ilgili görüşmeler, çalışmalar yaptığımızı biliyoruz ama yapılandırmanın içerisine mutlaka çiftçi borçlarını katmanızı istiyoruz. Ben pandemiden dolayı seçim bölgemde karış karış gezdim.

2020 yılı için çok karamsar bir tablo çizmiyoruz; mısırdan, soyada, pamukta, buğdayda verilen destekler ve fiyatlar genel mana itibarıyla seçim bölgem olan Mersin’deki çiftçilerimizi memnun etmiştir. Yaş sebze ve meyve fiyatları yine bölgemizdeki çiftçiler açısından olumludur, geçtiğimiz yıl çok büyük sıkıntı yaşanmamıştır. Lokal ve dönemsel sıkıntılar yaşanmasına rağmen narenciyede, sebzede, meyvede, sert çekirdeklielerde üretici fiyat olarak genel manada memnundur.

Tabii, sıkıntı girdi maliyetlerindedir. Çiftçilerimiz için kalem sayısını çok artırmaya gerek yok, kalemler belli. Çiftçinin en büyük sorunu su, sudan sonra elektrik, elektrikten sonra mazot ve gübre fiyatları. Bunlarda girdi maliyetlerini azaltabilirsek... Çiftçi geçtiğimiz yıl itibarıyla, 2020 yılı itibarıyla sezonda fiyatlar olarak, satış fiyatı olarak çok sıkıntı yaşamadı. Tabii, ben burada girdi maliyetleri konusunda gerekli desteklerin verilmesini sizlerden talep ediyorum.

Tabii, seçim bölgem olan Mersin’de, Adana’dan Antalya’ya kadar olan bütün arazinin sulanabileceği 5 tane büyük baraj projemiz var bizim. Bunlara büyük emekler verildi, büyük paralar harcandı. Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanımız da bunları takip ediyor, sürekli görüşüyoruz. Bu barajlardan Pamukluk yüzde 85 bitti, önümüzdeki aylar itibarıyla su tutulmaya başlanacak ama Pamukluk’ta sulama suyu projesiyle ilgili ihale maalesef iptal oldu, bu noktada sıkıntı yaşıyoruz. Pamukluk, bölgenin en büyük projesi, Mersin için Pamukluk Barajı’ndan daha büyük bir proje yok. Yani Adana’dan Erdemli’ye kadar olan bütün vadi Pamukluk Barajı’yla sulanacak, hem elektrik üretecek hem Tarsus’u, Mersin’i selden koruyacak hem de binlerce dönüm arazi sulanacak. Pamukluk projesiyle ilgili gerekli desteğin mutlaka

verilmesini talep ediyoruz. Yine, Aksıfat yüzde 55'te; Alaköprü'de gövde bitti, sulama suyuyla ilgili destek istiyoruz; Değirmençay yüzde 20'de. Anıtlı Barajı var Kaledran'da, Mersin'in en son Antalya sınırında; burada ihale yapıldı ama burası da önemli bir baraj. Anıtlı Barajı'yla ilgili de mutlaka bu yıl bir kazma vurulmasını, buraya bir ödenek aktarılmasını burada talep ediyoruz. Yine, Sorgun yüzde 73 seviyesinde, yüzde 73'e gelmiş artık. Bir ufak destekle bu 5 barajı bitirdiğimiz zaman Mersin'den Antalya'ya kadar olan bütün vadiyi sulayacağız Sayın Bakanım, sizden en büyük isteğimiz bu. Bakın, Pamukluk'la ilgili Sayın Veysel Eroğlu Bakanımız temel atmada "13 Ekim 2013 saat 13.13'te açacağız." dedi. Yedi yıl geçti, sekizinci yıl; tam bitmesi mümkün değil ama biraz ödeneği artıralım bu yıl. Yani bu Pamukluk Mersin'in kaderi, OSB'ler Mersin'in kaderi.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen son sözünüzü alalım.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Sadece Tarsus Gıda OSB'de belki 50 bin kişi çalışacak. Mersin dünya bakliyatının merkezi olma yolunda gidiyor. Dünya Bakliyat Birliği Başkanı da Mersinli ve Mersin bu noktada limandan ve serbest bölgeden dolayı büyük bir...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Peki, çok teşekkür ediyorum efendim.

Sayın Gülüstan Koçyiğit, buyurun efendim.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli hazırun; önemli bir Bakanlığın bütçesini görüşüyoruz ve ne yazık ki bunu çok sınırlı bir zamanda tartışmak durumundayız. Konuşacak, anlatacak, soracak çok şey var; onu ifade etmek istiyorum ama sınırlı sürede birkaç tanesini ben de dile getirmeye çalışacağım.

Birincisi, Bakanlığın bürokratlarından sadece 1'inin kadın olmasını anlamlandırmak mümkün değil, en azından 1'i buradaydı. 2 olması da çok bir şey değiştirmez Sayın Bakan; genel kadronuz genel olarak erkek. Bu da toplumsal cinsiyet rollerinin Tarım ve Orman Bakanlığında ne kadar kabul gördüğünün, bunu değiştirmek için aslında hiçbir çabanızın olmadığını da göstergesi. Tabii, Bakanlık böyle olunca bunun toplumdaki yansımalarına bakmamız gerekiyor, topluma bu nasıl yansıyor? Şunu söyleyebiliriz: Türkiye'deki Ziraat Odaları Birliğinin verilerine göre, Türkiye'de 2,8 milyon kadın çiftçi var. Bunlar, her gün on altı on yedi saat çalışıyorlar. Çoğu, yüzde 70'i ücretsiz aile işçisi ve bunların yüzde 93'e yakınının kendi adlarıyla bir Sosyal Güvenlik Kurumuna kayıtları yok. Bunun yanında, mevsimlik tarım işçilerini arkadaşım ifade etti; mevsimlik tarım işçilerindeki en önemli sorunlardan biri, bu işçilerin çoğunun kadın ve çocuk olması ve gittikleri yerlerde yaşadıkları zorlukların da çok ağır olması. Bütün bunlara dair hiçbir çözüm önerinizin olmaması, özellikle bu güvence sorununu çözmemiş olmanız hâlihazırda kabul edilemez.

İkincisi, mevsimlik tarım işçileri gerçeğini çözmeniz gerekirken yani herkesin doğduğu yerde doyması gerekirken siz ya da diğer bakanlıklar "Mevsimlik tarım işçilerine hizmet götürüyoruz." adı altında gerçekten bunu meşrulaştıran, bunu normalleştiren bir yaklaşım içerisindeyiz. En son, Milli Eğitim Bakanlığı, tarımda çalışan, tarlada çalışan çocuklara EBA götürdüğünü müjdelemişti yani çocuk işçiliğini yok etmek yerine, mevsimlik tarım işçiliğini ortadan kaldırmak yerine bunu meşrulaştıran, bunu teşvik eden bir yaklaşımın kabul edilebilir olmadığını ifade etmemiz gerekiyor.

Diğer bir konu, Vekili olduğum il Muş; tek bir fabrikası vardı, Muş Şeker Fabrikası. Sayenizde özelleşti ve şu anda Muşlu şeker pancarı üreticileri gerçekten çok zor durumdalar. Bunu şöyle ifade etmek gerekiyor: Sanırım, siz, Muşluların açlıktan ölmesini ya da farklı bir şey düşünüyorsunuz çünkü bir ilin sosyal gerekçelerle kurulmuş tek fabrikasını özelleştirmek aslında o ilde yaşayan halkı, şeker pancarı üreticisini, nakliyecisini ve diğer bütün bunun yan sanayisini cezalandırmak anlamına geliyor

ve aslında sizin yaptığınız Muş özelinde tam da böyle. Sadece Muş mu? Aslında bölgenin birçok ili açısından da bunu ifade etmemiz gerekiyor. Elimde TÜİK rakamları var değerli arkadaşlar. Muş'ta 2002 yılındaki canlı hayvan sayısı 1 milyon 757 bin 929, 2019 yılında 1 milyon 409 bin 658. Niye? Çünkü hayvancılık için yeterli teşvik verilmiyor, çünkü hayvancılık desteklenmiyor.

Diğer bir konu: Muş, Ağrı gibi Serhat illerinin birçoğu tarım ve hayvancılıkla geçiniyor ama ne yazık ki Bakanlığımız bu hayvancılığı geliştirecek, burada artı katma değer yaratacak bir et entegre tesisi, süt entegre tesisi de kurmaktan uzak duruyor.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Son cümlelerinizi alalım lütfen.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Tamamlayacağım Sayın Başkan.

Bütün bunları anlamakta zorluk çektiğimizi ifade etmemiz gerekiyor.

Son olarak şunu söylemem gerekiyor: Şeker pancarı alım fiyatlarını “336 lira” diye açıkladınız Sayın Bakan. Bütün girdi maliyetlerini göz önünde bulundurduğumuzda, 336 lira nasıl kurtarsın çiftçiyi, şeker pancarı üreticisini?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Gaytancıoğlu, buyurun lütfen.

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, Sayın Bakan üç sene önce göreve geldiğinde bize şöyle demişti: “İmkânsız başarmak kolay; olanaksız, hiç olmayacağı da başarmak için zaman lazım.” Ama görüyoruz ki Türkiye tarımı gün geçtikçe daha kötü oluyor, çöküyor. AKP milletvekilleri de size destek verdi. Türk tarımında pembe tablolar çizdiniz ama Sayıştay öyle demiyor. Sizin Bakanlığı iyi yönetemediğinizi, hesapları, mali tabloları ve raporları güvenilir bir şekilde sunmadığınızı Sayıştay raporları gayet açık bir şekilde belirlledi.

Şimdi, ben çok açık ve net konuşmak istiyorum ve cevaplar da bekliyorum sizden. Sizin uyguladığınız bu on sekiz yıllık politika nedeniyle, düşük ürün fiyatları ve yüksek girdi fiyatları nedeniyle çiftçi borçlandı; tarlasını sattı, ipotek etti, traktörünü ipotek etti, ahırını ipotek etti ama tekrar üretmek zorunda. Onun için bir borç yapılandırması düşünüyor musunuz? Bu konuda bir çalışmanız var mı?

Bütçe rakamlarını artırmadınız, bu kadar çok enflasyon var, fiyatlar yükseldi. Dışarıdan ithalat yaparak çözümler üretmeye çalışıyorsunuz, dışarıda da fiyatlar yükseldi ama devletin kanını emen 5 müteahhide verdiğiniz para ve onun vergi affını yapmanıza rağmen bütçeyi neden artırmadınız? Bütün dünya ülkeleri tarıma destek verdi, biz niye bütçeyi artırmıyoruz? Bunun nedenini merak ediyorum.

Üçüncü olarak, Türkiye'yi ithal ürünler cennetine çevirdiniz, her şeyi ithal ediyoruz. Hesapladığımızda, soyasından ayçiçeğine, tütününe, canlı hayvanına; kırmızı et, buğday, arpa, pamuk, fasulye 9-10 milyar dolar. Peki, bu parayı niye her fırsatta başka ülkelerin çiftçisine vermeyi planlıyorsunuz, düşünüyorsunuz da Türk çiftçisine vermeyi düşünmüyorsunuz?

Dördüncü olarak, neden sürekli buğdayda, arpada, mercimekte -ve bugün ayçiçeğinde yaptınız- gümrük vergilerini sıfırlıyorsunuz? Bence hiç hesap kitap bilmiyorsunuz çünkü dün 560 dolar olan ayçiçeği CIF fiyatı bugün 580 dolara çıktı. Yani Ukrayna ve Rusya'da ticaret yapanlar bunun birkaç hafta içinde 600-620 dolara çıkacağını söylüyor, kimin parasını kime veriyorsunuz? Bu politikadan vazgeçmeyi düşünüyor musunuz? Olan bize oluyor, neden yerli üretimi, üreticiyi desteklemeyi düşünmüyorsunuz?

Beşinci olarak, tarımsal nüfus yaşlandı, 55'in üzerine çıktı. Bu konuda, gençleri tarıma çekmek için bir çalışmanız var mı?.

Altıncı olarak -çok açık ve net bir soru ve çok açık ve net bir cevap bekliyorum- ziraat mühendisi, veteriner, gıda mühendisi ve su ürünleri mühendisi gibi teknik eleman alımı yapmayı düşünüyor musunuz? Kaç adet?

Yedinci olarak, Edirne -biraz da kendi ilime torpil geçeyim- Türkiye'nin en önemli tarımsal bölgelerinden bir tanesi. Bir Çakmak Barajı var, her yıl temeli atılıyor, yenileniyor, kaplumbağa hızıyla gidiyor; duyduk ki hâlâ yüzde 12'si tamamlanmış, bu ne zaman tamamlanacak? Hamzadere Barajı'nın yüzde 80 parasını ödemişsiniz ama yüzde 20 çalışıyor. İpsala Korucuköy Barajı, Çömlekköy Barajı, Suakacağı Barajı, Gölbaba Barajı, Kemalköy sulaması gibi önemli yatırımlarımız ne zaman tamamlanacak? Bu konu hakkında bilgi istiyorum.

Son olarak da devlet ciddiyeti istiyorum. O kadar çok girdi fiyatlarına zam geliyor, ürün fiyatları artmıyor ki çiftçi köyden kente göç ediyor, siz bunu görmüyor musunuz? Herkes burada tarımsal nüfusun azaldığını ve yaşlandığını söyledi. Bu konuda bir tedbiriniz var mıdır? Bunları son derece merak ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum efendim.

Sayın Çulhaoğlu, buyurun lütfen.

MEHMET METANET ÇULHAOĞLU (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakan, sayın milletvekili arkadaşlarım, Bakanlık bürokratları, kıymetli basın mensupları; bir milletin özgürlüğü için ekonomik imkânlar ne kadar zaruriyse, tarım ve hayvancılığın kendi kendine yeter olması da o derece şart. Millî ekonominin temeli ziraat; toprağa hak ettiği değeri vermezsek sadece kendimizin değil topyekûn insanlığın geleceğini tehdit altına almış oluruz. Bunun için, bir an önce üreten topluma dönmeli, çiftçimizi tekrar kazanmalıyız.

Bakınız, değerli arkadaşlarım, Adalet ve Kalkınma Partisi iktidara geldiğinde tarımda istihdam edilen kişi sayısı 7 milyon 458 bin kişiye 2020 yılında bu sayı 4 milyona düşmüş, 3 milyondan fazla insanımız tarımsal üretimden vazgeçmiş. Bunları tekrar tarımsal üretime nasıl döndürürüz, bunu planlamalıyız.

Dolara bakmadığınız için 8,5 lirayı geçti. Çiftçilerimizin ilaç, gübre, ekipman gibi girdi fiyatları dolara bağlı yükselmeye devam ederken tarlasını ekmeye mecali kalmayan çiftçilerimiz bir de banka ve Tarım Kredi borç faizleri altında inim inim inlemektedir. Resmî rakamlara göre bugün 20 çiftçiden 1'i borcundan dolayı icraya düşmüş, köylü borçlanmış yani ve borcunun karşılığını da ödeyemiyor. Devamlı banka öteliyor, öteliyor, bir noktadan sonra da icraya gidiyor. Traktörü var, ekip dikemiyor, haczedilmesin diye ya dayısının garajında ya bacanağının garajında. Köylünün durumu bu, acil çözüm bulmalıyız bunlara. Çiftçilerimizin kullandıkları kredi iki yıl süreyle faizsiz ertelenmeli, kendi kredi limitlerinin yarısı kadar yeni kredi tahsis edilmelidir. Aksi hâlde, tarlaların boş kalması kaçınılmaz olacaktır.

Sayın Bakan, Anayasa'mıza göre gayrisafi millî hasıladan tarıma yüzde 1 olması gereken destek... On sekiz yıldır çiftçilerimize vermediğiniz, hak ettiği desteğin verilmesi gerekir. Verebilecek misiniz, bilmiyorum. Tarım sektörü için Kredi Garanti Fonu ihdas edilmeli, bu yönde bir çalışma var mı? Üretici girdi maliyetleri artıyor, desteklemeler belirli değil ve sabit kalıyor. 2020 tarımsal desteklerini ne zaman açıklayacaksınız? TARSİM'in kapsamını daha fazla genişletmeyi düşünüyor musunuz? Çiğ süt fiyatları ve et fiyatları enflasyona göre çok düşük kaldı. Üreticinin sorunları ivedi çözülmeli. Çözülebilmesi için, süt hayvancılığındaki krizi önlemek için yeni fiyat, 15 Kasım'dan geçerli açıklanmalı. Yem bitkisi,

buzağı, analiz ve arılık gibi destekler yıl sonuna kadar ödenmeli. 40 kuruşluk prim, 2020 Temmuz ayından başlayarak verilmeliydi ve ödemeler kasım sonundan itibaren her ay yapılmalı. Hayvancılık kredi vadeleri altı ay uzatılmalı, hayvan varlığı listelerine göre kesif yem desteği verilmeli, TMO yem sanayisine ucuz ham madde temin etmeli.

Süt üreticilerimizin ve et üreticilerimizin ivedi talepleri bunlar. Bunları yapmadığımız takdirde millî servetimiz süt ineklerini kesmek zorunda kalıyorlar.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen son sözlerinizi alalım.

MEHMET METANET ÇULHAOĞLU (Adana) – Bunun da bedeli ağır olur.

Narenciye üreticilerimizin büyük sorunları var. Özellikle Adana'daki narenciye üreticilerimiz bu yıl, iklim şartları nedeniyle, verim oranı da çok düştüğü için zor durumdalar. Bugün kilogram başına 90 kuruştan satma durumunda kaldıkları ürünün maliyeti bile bu değil. Bunların ivedi olarak desteklenmesi gerekir diyorum.

Yine önemli bir konu, ecrimisil konusu yani atadan, dededen kalan...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum efendim, sağ olun.

OLCAY KILAVUZ (Mersin) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, kıymetli Komisyon üyeleri, Sayın Bakan Yardımcıları, değerli bürokratlarımız ve basınımızın saygın temsilcileri; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Mersin Türkiye'nin en önemli tarım kentlerinden biridir. Şehrimizin yüz ölçümünün yüzde 21'i tarım arazisi olarak bulunmaktadır. Anamur'da muz, Erdemli'de limon, Tarsus'ta narenciye, üzüm; Silifke'de çilek, Mut'ta zeytin, kayısı başta olmak üzere sebze ve meyve üretimlerinin birçok türünde Mersin ilk sırada yer almaktadır. Tarım bir ülkenin en önemli ekonomik faaliyetlerinin başında gelmektedir. Ülkemizin ve Mersin'imizin içinde bulunduğu iklim koşulları tarım yapmaya oldukça elverişlidir. Yapılması gereken, ülkemizin ve Mersin'imizin tarımsal üretimde varlığını güçlendirmektir. Bunun yanı sıra üretimi yapılan tarım ürünlerinin tanıtılmasıyla Mersin'imiz ve ülkemiz dünya pazarında da ciddi karşılık bulacaktır. Öncelikli olarak, atıl durumdaki hazine arazilerinin tarıma açılması ve üreticilerimize tahsis edilmesi önemlidir. Bununla birlikte, tarım arazilerinin iskâna açılmasının önlenmesi, arazi parçalanmasının engellenmesi hayati öneme sahiptir. Girdilerde dışa bağımlılığının azaltılması adına devletimiz ve Bakanlığımız çalışmalarını artırmalı. Bu noktada başarı elde edilirse girdi maliyetlerinin düşürülmesi sağlanmalıdır. Depolama ve işlemenin de tarımsal üretimdeki önemi aşikârdır. Üretim yapılan araziye yakınlığı ve gerekli yeterlilikte olması oldukça önemlidir.

Küresel iklim değişikliklerinin tarımsal faaliyetler üzerindeki etkisi kaçınılmazdır. İklim değişikliği en büyük etkisini ekolojik dengede göstermektedir. Bu da çeşitli doğa olaylarına ve afetlerin oluşmasına sebebiyet vermektedir. Bu iklim değişikliklerinin yaratacağı etkiler de göz önünde bulundurularak tarımsal sigortanın kapsamının genişletilmesi sağlanmalıdır. Ekonomik tedbirler, destek ve teşvikler de tarımsal üretimin geliştirilmesi, üreticilerin desteklenmesi noktasında hayati öneme sahiptir. Üretimden ihracata, tarım kredilerinden vergilere kadar üreticimiz devletimizin bugüne kadar verdiği desteği bundan sonra da ziyadesiyle hissetmek istemektedir. Tarım ürünlerinin ihracatında yaşanan sorunlar çözüme kavuşturulmalı, destek ve teşvikler sürdürülmelidir. Tarım ürünlerinin alım fiyatlarında değişkenliğin önlenmesi konusunda yapılan çalışmalar devam ettirilmeli, tedarikçi ve marketçi arasında fiyat farkı ve kâr marjı giderilmelidir. Üreticilerimizin en büyük beklentileri arasında Ziraat Bankası ve kooperatiflerden aldıkları kredilerin geri ödenmesi bulunmaktadır. Tarım kredilerinin geri ödemeleri yapılandırılarak faizlerin silinmesi veya oran olarak düşürülmesi beklenmektedir.

Tarım için sulamanın önemi hepimizin malumudur. Ülkemiz su varlığı bakımından oldukça zengin bir ülkedir, bu zenginliğin doğru bir şekilde kullanılması tarımı da olumlu yönde etkileyecektir. Bu kapsamda, kapalı devre sulama sistemleri yaygınlaştırılmalı; sulamadan kaynaklı sorunlar giderilmeli; yapımı devam eden Mersin Pamukluk, Değirmençay, Sorgun ve Aksıfat Barajları ve göletler tamamlanmalıdır.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen tamamlayalım efendim.

OLCAY KILAVUZ (Mersin) - Son olarak, Bakanlığımızın işletmelerde yaptığı denetim ve kontroller gıda güvenliğinin sağlanması noktasında çok önemlidir; bu denetimlerin artırılarak devam ettirilmesi ve Türk insanının sağlığıyla oynayanlara ağır yaptırımlar uygulanması milletimizin beklentileri arasındadır. Tarım ve hayvancılıkta yüksek verim ve bilimsel ölçütler göz önüne alınarak...

Teşekkür ediyorum, bütçenizin Bakanlığımıza hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum efendim.

Değerli arkadaşlar, şimdi konuşma sıralamasını sizlerle paylaşmak istiyorum: Bülent Tezcan, Orhan Sarıbal, Teoman Sancar, Nevzat Ceylan, Habip Eksik, Cengiz Gökçel, Gökhan Zeybek, Cihan Pektaş, Yıldırım Kaya, Fikret Şahin; sıralamamız bu şekilde.

Sayın Tezcan, size söz vereceğim, buyurun lütfen.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar; bütün arkadaşlarımız tarımla ilgili çok değerli düşüncelerini paylaşıyorlar. Hiç kimse “Çiftçi desteklenmesin.” deme lüksüne sahip değil ama yıllardan bu yana tarımın çöktüğü, çiftçinin yoksullaştığı bir süreci yaşıyoruz. Benim seçim bölgem de, özellikle Menderes Ovası’nda, çiftçinin o Allah’ın verdiği zengin ovada yoksullaşmayı nasıl yaşadığını gördüğümüz bir yer.

Sayın Bakan, bakın, buraya gelirken Ziraat Odaları Birliği Aydın’da 15 ziraat odasıyla bir toplantı yapmış, o toplantının sonucunda bir rapor hazırlamışlar, ben o rapor üzerinden konuşacağım. Yani, söylediğim her şey Ziraat Odaları Birliğinin resmî olarak bize gönderdiği, Aydın’da 15 ziraat odasının toplanarak ortaya koyduğu görüşler.

Birincisi, bakın raporun başında diyor ki: “Dışarıdan dövizle ithal edilen gübre, zirai mücadele ilaçları, elektrik ve benzeri girdi fiyatlarının fazla yükselmesi nedeniyle zarar ediyoruz.” Hani, Hazine Bakanı diyordu ya “Ben dövize bakmıyorum.” diye; Hazine Bakanı dövize bakmayabilir, Hazine Bakanı yol, köprü müteahhitlerinin gelirin bakabilir onların geliri dövizle olduğu için ama siz Tarım Bakanısınız. Çiftçi diyor ki: “Bu girdiler dövizle ve ben zarar ediyorum.” Siz buna bakmak zorundasınız.

Bakın, sulama yatırımları, elektrik girdileri çiftçinin kâr etmesini önleyecek nitelikte artmış; ilaç, gübre, sayabileceğiniz kadar, süre nedeniyle hepsini saymıyorum. Biraz sonra bu raporu size yazılı olarak vereceğim, bırakacağım, 4 sayfa rapor; orada daha uzun, daha ayrıntılı anlatıyor.

Aydın’da eksik sulama yatırımlarının bir an önce tamamlanması gerekiyor. Özellikle destekleme konusunda çiftçinin çok önemli ve ciddi bir talebi var. Bir kere, destekleme mantığını tamamen değiştirmek gerekiyor. Sayın Bakan, çiftçiye desteği ekim zamanından önce vermek zorundayız; ekimden sonra değil, ekim zamanından önce desteği vermek zorundayız. Ve o desteklerden kesilen vergi kesintilerinin de kesilmemesini talep ediyor çiftçilerimiz.

Şimdi, destek konusunda, desteğin yetersizliği bir tarafa, özellikle Aydın bölgesinde kurutmalık sarı lob incire alan bazlı destek talebi var. Pamukta ve tane zeytin ile zeytinyağında verim kısıtlamalarının kaldırılmasını talep ediyor Aydın çiftçisi. Bunların dikkate alınması önemli. Özellikle organik tarımda, iyi tarımda, 4'üncü yılda desteğin kaldırılması çiftçinin çok ciddi mağduriyetine neden oluyor. Bunun düzenlenmesi ve desteğin kaldırılmaması gerekiyor.

Çiftçilerin bu süreç içerisinde artan borçları nedeniyle esaslı bir borç yapılandırmasına ihtiyaçları var. Bu çerçevede hem kredi borçları hem de diğer elektrik ve benzeri borçlarının faizsiz, uzun vadeye yayılarak yeniden yapılandırılmasını talep ediyoruz.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Tezcan, tamamlayabilir miyiz lütfen.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Son sözümü söylüyorum. Pamuk ekim alanları daraldı. Bakın, Aydın'da AK PARTİ iktidarı döneminde 20 bin hektar alanda artık pamuk ekilmiyor. 65 bin hektardan 45 bin hektara düştü. Çiftçiye desteklemek ve özellikle son dönemde aydın çiftçisi, pamukta kırmızı örümcektan meydana gelen ürün kaybını da tazmin etmek üzere özel bir girişim bekliyor.

Bu çerçevede, tarımı ayağa kaldıracak bir bütçe bekliyorduk ama onu göremedik.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum efendim.

Sayın Sarıbal, buyurun lütfen.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Aslında en son söyleyeceğimi başta söyleyeyim. Bu bütçe, Türkiye'yi tarıma dayalı bütün alanlarda yöneten egemen şirketlerin bütçesidir. Dolayısıyla bu bütçede bizler sadece onların öngördüklerini yerine getiriyoruz, hepsi o kadar. Yani bu ülkede tarımı Bakan yönetmiyor, AKP Genel Başkanı tarımı yönetmiyor; tarımı, çok uluslu 10 tane şirket yönetiyor. Sadece Türkiye'de değil elbette, bütün dünyada böyle. Bugün tahıl, tarım ilaçları, gübre, tohum, bütün alanlarda dünyayı yöneten 10 tane tek el var ve biz de 88 milyon insan onların sömürge toplumu ve kölesi olarak yaşamımıza devam ediyoruz.

Bugün tartışma konusu olan 4 soruya kısa kısa cevap vermek isterim. Birincisi, iktidar şunu söylüyor: “Gayrisafi yurt içi hasılayı arttırdık.” Doğru, arttırdınız, 12 kat arttırdınız. Eğer rakamlar üzerinden gidiyorsak o zaman tarımsal gayrisafi millî hasılayı da 12 kat artırmanız gerekiyordu, dolayısıyla başarısızınız. Eğer gayrisafi millî hasıla arttığı kadar tarımsal gayrisafi millî hasıla artmış olsaydı, bugün, yaklaşık olarak sizin söylediğiniz 270 milyar değil, 440 milyar TL olması geriordu; bu birincisi.

İkincisi, ithalat-ihracat. İthalat-ihracatta iki tane sınıflama var. Birinci sınıflama, tarımsal ürünler ithalat ve ihracat milyon dolar olarak. Bunda yaklaşık olarak 238 milyar dolarlık bir ithalat öngörülüyor, öbür taraftan 242 milyar dolarlık ihracat. Yani on sekiz yılda topu topu 3,6 milyar dolarlık bir fazlanız var ki bunun içinde, özellikle söylüyorum, kösele bile var, kösele.

Diğer bir skala da şu: Tarım ve hayvancılık dış ticareti; bunda et yok, canlı hayvan var ve diğer ürünler var. Orada da rakamımız şu -karneniz bu sizin- 111,666 milyar dolar ithalat, onun karşılığında 81,532 milyar dolarlık ihracat; açık 30 milyar dolar, bu çok net. Eğer bu konuda tereddüdü olan varsa, net bir şekilde, toplantıdan sonra gelsin söyleyelim.

Bu saman meselesini de çözelim. Evet, 2003 itibarıyla 2020'nin 9'uncu ayına kadar 111.939 ton saman ithal ettiniz, 20 milyon 637 bin dolar para ödediniz. 2020 yılında da şu ana kadar 6.433 ton saman ithal etmiş durumdasınız. Elbette saman ithal edilebilir ama bu topraklarda saman ithal üretiliyorsa saman ithal etmeniz doğru değil.

Üçüncü konu, doğal afetler sigortası, TARSİM. Bugün TARSİM'in artık çalışmadığını hepimiz biliyorsunuz. Ekili alanların yüzde 87'sinde TARSİM yapılmıyor, sadece yüzde 13'ünde yapılıyor, bu da niye biliyor musunuz? Çiftçi bankaya gittiğinde, kredi almak istediğinde banka diyor ki: "Paramı garanti altına alacaksınız, dolayısıyla TARSİM yaptırın gelin." Yani toplam yüzde 13 TARSİM var. Büyükbaşta bu yüzde 8, küçükbaşta yüzde 5 düzeyinde. Dolayısıyla TARSİM bitmiştir. Bu bütçede doğal afete dair çözülecek hiçbir sorun yoktur.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen tamamlayalım.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Şunu da net bir şekilde ifade edelim: Borç meselesini de bir tarafa bırakıyorum, arkadaşlarım söyledi ama arkadaşına söyleyeyim. Burada "Büyükbaş şu kadar artırdık, küçükbaş şu kadar artırdık. Avrupa'da gayrisafi millî hasılda 1'inciyiz." diyenlere söylüyorum: Avrupa'daki bir yurttaşın tükettiği et miktarı ile Türkiye Cumhuriyeti vatandaşının tükettiği et miktarını aç, incele, aslında ne kadar yoksul, ne kadar fakir, ne kadar Afrika toplumlarından geri olduğumuzu çok net bir şekilde görürsünüz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Yani sonuç olarak bu bütçe halkın bütçesi değildir, bu bütçe egemen şirketlerin bütçesidir.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum efendim.

Sayın Teoman Sancar, buyurun lütfen.

HAŞİM TEOMAN SANCAR (Denizli) – Sayın Başkan, Değerli Bakanım ve değerli milletvekillerimiz...

Sayın Bakanım, sabahtan bu yana Tarım Bakanlığının teşviklerini, Bakanlığın çiftçiye vereceği destekleri maalesef üzülmektedir. Denizli'mizde Çal, Çivril ve Baklan Ovası'nda yüzlerce metre kare...

Sayın Bakan dinlemiyor galiba. Ben bunu anlatmak zorundayım, önem veriyorum. Sayın Bakanımız kale alırlarsa mutlu olurum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, lütfen arkadaşlar...

Buyurun.

HAŞİM TEOMAN SANCAR (Denizli) – Sayın Bakanım, Denizli'mizin -ki siz de, Manisa Milletvekili olarak, komşumuzsunuz- Çal, Baklan ve Bekilli Ovası'nda DSİ'ye ait sulama birliklerinde mart ayında Devlet Su İşleri Bölge Müdürlüğü çiftçilerimizle toplantı yaparak mısırla ilgili üç suyun bedelini belirlediler ve sözleşme imzaladılar. Bu çiftçilerimiz bu sözleşmeyi imzaladıktan sonra paralarını peşin olarak nice zorluklarla yatırdılar ve maalesef bu paraları yatırılan Devlet Su İşleri suyunu çiftçimize vermedi ve mısırcı şu anda Denizli'mizde, tarlasında mısırını kuruttu. Devlet Su İşleriyle birlikte yaptığımız toplantıda -Ağustos ayının 5'i ve 6'sı- Devlet Su İşleri Bölge Müdürünüz ve Tarım İl Müdürünüz tarafından burada bir rapor hazırlanarak size bildireceği söylendi. Ben de size soruyorum: 20 hektar tarlada 30 ton mısır bekleyen bir çiftçi 2 tonluk bir mısırsı şu şekilde aldıysa, silaja bile zor gittiye, parasını verip de mağdur olan çiftçiyle ilgili, Allah aşkına, ne yaptınız bugüne kadar? Kasım ayına geldik. Daha ne bir arayanınız var ne bir sorunuz var? Ben size de bir rapor iletilmiş sanmıyorum bu konuda. Böyle 500'e yakın çiftçi mağdur ve lütfen bu mağduriyeti, Sayın Bakanım, önlemek zorundasınız. Bugün göleti olan bir tüccar gitse, o bölgede "Ben bu göletten su vereceğim." dese, vatandaşın parasını peşin toplasa ve bu çiftçiyi dolandırsa bu hangi ceza hukukuna

girer? Bu resmen dolandırıcılık olur Sayın Bakan. Ve Devlet Su İşlerine sorduğumuzda ne diyor, biliyor musunuz? Bakın, makbuzlar burada. “Parayı aldık.” diyor. “Niye suyu vermediniz?” diyorum, “Yağmur yağmadı.” diyor. “Niye parayı iade etmiyorsunuz?” diyorum ben. “Elektriği ödedik.” diyor. Ya, böyle bir devlet anlayışı olur mu Allah aşkına? Yani bu kurnaz tüccar, müflis tüccar zihniyetiyle Devlet Su İşleri, Tarım Bakanlığı yürüyebilir mi?

Bakın, bu bölgenin çiftçilerinin vebali, hakkı, hukuku sizin üzerinizde. Size güvenip sözleşmeye imza attılar. Sözleşmede “Sulama Birliği Başkanı” diyor. Sulama Birliği Başkanı Devlet Su İşlerine bağlı. Hem parayı aldınız hem suyu vermediniz hem de mısırları tarlada çatır çatır kuruttunuz. Allah aşkına, kimdir bu çiftçinin sahibi? Çiftçi kime gidecek? Savcılığa mı başvursun “Beni Devlet Su İşleri dolandırdı.” diye? İl Tarım Müdürüne gidiyoruz, “Hemen Sayın Vekilim, rapor tutuluyor.”, hemen rapor tutuldu. DSİ’ye gidiyoruz, Bölge Müdürünüzün ağzından bal damlıyor, “Evet, biziz bu işin suçlusuz.” diyor. Sözleşmeyle su satmışsınız, parasını peşin almışsınız, umurunuzda değil. Kim bunlara sahip çıkacak? Ağlıyor adam, satmış mısırlarını, kredi kartına yatırmış, parasına yatırmış, mazotuna yatırmış.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen tamamlayalım efendim.

HAŞİM TEOMAN SANCAR (Denizli) – Sayın Bakanım, tekrar söylüyorum; bu çiftçi size emanet. Devletsiniz, devlet olarak bir kelime lazım: “Değerli arkadaşlar, mısırlarınızın bedelini de ödeyeceğiz, Devlet Su İşleri olarak aldığımız parayı da suyu size veremediğimiz için iade edeceğiz.” Devlet erbabına yakışan, devlet adabına yakışan budur. Ben de sizden böyle bir hayırlı müjde alıp Çal’ımızın, Baklan’ımızın ve Çivril’imizin çiftçisine iletmek istiyorum. Bakın, tekrar söylüyorum: Size güvenerek mısırdıktılar. Bölge Müdürünüz alenen kabul etti...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum efendim.

HAŞİM TEOMAN SANCAR (Denizli) – Teşekkür ederim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Ceylan, buyurun lütfen.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Sayın Başkan, değerli hazırun; orman teşkilatının çeşitli kademelerinde yirmi yıl görev yapmış bir kişiyim, şeflikten genel müdürlüğe kadar görev yaptım. Bu konuda kısaca bilgi vermek istiyorum. Orman teşkilatı bürokrasisi, oldukça iyi işleyen, gerçekten önemli görevler yapan, çok başarılı hizmetlerde imzası olan bir kuruluştur. Özellikle orman yangınları konusunda dünyada çok başarılı hizmetleri de her zaman ortaya koymuş güçlü bir teşkilattır.

30 Ağustosta kendi ilçem olan Nallıhan’da orman yangını çıktı, üç gün sonra söndürülebildi. O yangında bizzat bulunduğum için bazı gözlemlerimi sizlerle paylaşmak istiyorum. Nallıhan’da son dört yıl içinde üç büyük yangın çıktı. Üç büyük yangından sonra bazı eksikliklerin olduğunu da burada söylemek istiyorum. Bizim orada yaşayan insanlarımızın, köylerimizin, özellikle bir tankeri olsaydı bu üçüncü yangının çok daha büyümeden söndürülebileceğine bizzat benim şahit olduğumu belirtmek istiyorum.

Özellikle Nallıhan gibi yerler İç Anadolu’ya geçiş bölgesinde bulunmaktadır. İç Anadolu’ya geçiş bölgesindeki ormanlarda çok daha dikkatli hareket edilmesi gerekirken maalesef, tabi tensil çalışmalarıyla beraber, başarının gerçekten tartışılabilir bir pozisyonunda olduğu yerlerde tabi tensil çalışması yapılmasının da tekrar gözden geçirilmesi gerektiğine ben inanıyorum. Tabi tensil yapılan yerde yangın çıktı. Aslında o tür yerlerde orman sahası, özellikle ağaçlar azaldığı için yangının söndürülmesi gerekirken, büyümemesi gerekirken büyümesi de çok enteresan. Çünkü tabi tensil çalışmalarındaki çıkan atıkların şerit hâlinde bırakılmasının yangını tetiklediğine bizzat şahit oldum. Sıklık bakımının yeterince yapılmadığına da orada şahit oldum. Tabi tensil çalışmalarında gösterilen

o hassasiyet sıklık bakımında da gösterilseydi tahmin ediyorum yangın bu kadar büyümezdi diye düşünüyorum. İç Anadolu Bölgesi'nde çok daha ciddi tedbirlerin alınması gerektiğini bu yangınlar da ortaya koymuştur. Küresel ısınmanın yükselmesiyle beraber Akdeniz kuşağındaki yangınların İç Anadolu Bölgesi'ne doğru kaymış olmasının dikkate değer bir olay olduğunu da görmemiz lazım.

Diğer bir taraftan korunan alanların konusunda ormanlık alanlara yeterince korunan alan olarak izin verilmemesi de gerçekten dikkate değer bir konudur. Aslında korunan alanların çoğaltılması gerekir; Türkiye'de yeterli olduğunu ben düşünmüyorum. Orman teşkilatının korunan alanlar konusunda üretim yapma bahanesiyle izin vermemesinin de gerçekten benim dikkatimi çeken bir konu olduğunu söyleyebilirim. Maden konusunda yapılan cömertliğin korunan alanlar konusunda da -izin verilerek- yapılması gerektiğini düşünüyorum.

Diğer taraftan Ankara'ya 40 kilometre mesafede Beynam Ormanı var. Orman Genel Müdürlüğüne bağlı B tipi mesire alanı burası. Bu mesire alanının kurum içindeki bürokrasinin geç işlemesinden dolayı gerçekten üç yıldan bu yana yeterince hizmet görmediğini de hatırlatmak istiyorum.

Diğer bir konu, özellikle Ankara, tarım alanı bakımından Türkiye'nin en geniş alanlarından bir tanesi. Tarım alanı olarak 2'nci sırada olmasına rağmen, sulanabilir arazilerin yeterli olmaması nedeniyle bu konuda Devlet Su İşlerinin özellikle Ankara'da sulama konusundaki desteklerinin artırılmasını temenni ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL - Toparlayalım Sayın Vekilim.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Bir de özellikle çakışan korunan alanlar var. Salda Gölü hem tabiat parkı hem özel çevre koruma bölgesi olarak yürütülmeye çalışılıyor. İki bakanlık arasında aynı görevlerin yapılmasının da korunan alanlar konusunda sıkıntılara yol açtığını söyleyebilirim. Bu konunun da dikkate alınmasını ve 94 yılından bu yana çıkarılmayan biyolojik çeşitlilik yasasının bir an evvel çıkarılması gerektiğini özellikle ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sağ olun Sayın Vekilimiz.

Sayın Eksik...

HABİP EKSİK (İğdır) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Ben de hazırunu saygıyla selamlıyorum.

Zaten grup sözcülerimiz tarımla ilgili ciddi anlamda genel değerlendirmeleri yaptılar. Özellikle şunu vurgulamak istiyorum: Dünya ciddi bir gıda krizine girecek ama bununla ilgili yeterince bir “alert” olma durumunun söz konusu olmadığını söyleyebilirim ve özellikle üretimin desteklenmemesi, üreticinin ürünlerinin tarlada kalması ve hayvancılıkla ilgili desteklemelerin yapılmaması neticesinde de ciddi anlamda halkımızın mağdur olduğunu, özellikle benim seçim bölgem Iğdır'ın bu konuda ciddi anlamda mağdur olduğunu söyleyebilirim. 3.539 kilometrekare yüz ölçümüne sahip, 922 kilometre ova olan ve 73.768 hektarlık ekilebilir, dikilebilir alanı olan bir ovaadır ve doğunun Çukurovası diye bilinir, biliyorsunuz. Ama maalesef halkımız artık tarım yapamama durumuna gelmiştir. Hayvanlarını da satma ve kesme dönemine girmiştir. Çünkü ne yeterince destek alınıyor ne de yeterince bu konuyla ilgili ciddi anlamda kendilerine bilgi veriliyor. Ve Iğdır'ın hakikaten ciddi anlamda Tarım ve Orman Bakanlığıyla ilgili sorunları var. Mesela ben size şöyle söyleyeyim: 2013 yılında yapılan bir ihaleyle Ünlendi Barajı yatırım planına alındı ama altı yıldır bitirilemedi. Bitirilemediği gibi de Tuzluca ilçemize bağlı olan Mollakamer, Abbasgöl, Güllüce, Aliköse gibi köylerimiz maalesef su alamıyorlar ve altı yıldır arazileri sulanamıyor; ciddi anlamda da mağdur edilmişler.

Yine, kent ormanımız var. Kent ormanımız da maalesef ticarileştirildi, bir firmaya satıldı ve orada ciddi anlamda halkın faydasına olabilecek bir durum ortadan kaldırıldı. Ve aynı zamanda yayla yasaklarıyla Iğdır halkının çok ciddi anlamda sorun yaşadığını söyleyebiliriz. 1 milyon küçükbaş hayvan var, 500 bin büyükbaş hayvan var fakat Iğdır'lı üreticiler maalesef hayvanlarını götürüp otlatabilecekleri, besleyebilecekleri yayla bulamıyorlar. Ardahan Valiliği geçen sene yasak koydu, Kars'ın da birçok yaylası bu konuda maalesef Iğdır'lı yetiştiricilere kapılarını kapatıyorlar. Bu konuyla ilgili olarak da Iğdır halkı çok ciddi anlamda mağdur.

Yine, kayısı, elması çok meşhur olan, pamuk yetiştirilen, şeker pancarı yetiştirilen, kavun, karpuz, domates, salatalık gibi çok çeşitli ürünlerin yetiştirildiği bir il olmasına rağmen, maalesef üreticiler ürünlerini satamıyorlar ve yeterli düzeyde soğuk hava depoları da olmadığı için ürünleri tarlada bozuluyor. O açıdan da ciddi anlamda sıkıntılıdır.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Toparlayalım Sayın Vekilim.

HABİP EKSİK (Iğdır) – Bu konuyla ilgili desteklemelerin yapılması gerekir. Bunun için de Bakanlığın bu konuda ilgili olmaya davet ediyoruz.

Buzağı ölümüyle ilgili proje var fakat Bakanlık kaynak ayırmıyor. “Niçin ayırmıyor?” diye soruyoruz. Yine, Tarım Müdürlüğümüz, kadın çiftçiler ve yetiştiricilerle ilgili özel projeler yapmak istiyor ama Bakanlık, bu konuyla ilgili bütçe ayırmıyor. Niçin ayırmıyor? Onu sormak isteriz. Koyun kırpmak makinesi dağıtılmalı ama yapılmıyor. Bunun niçin yapılmadığını da sormak isteriz. Yine, hayvan dağıtımıyla ilgili ciddi anlamda problem var. Iğdır İl Tarım Müdürlüğü bu konuyla ilgili maalesef projeye dâhil olamamış. Çünkü hem dağıtımıyla ilgili hem de bu konuyla ilgili yeterli düzeyde insan şeyi olmadığından dolayı imza atamamış. Bu konunun niçin yapılmadığıyla ilgili de Bakanlığın cevaplamasını bekliyoruz. Aynı zamanda da...

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Teşekkür ederiz Sayın Vekilim.

HABİP EKSİK (Iğdır) – Ben teşekkür ederim, sağ olun.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Gökçel...

CENGİZ GÖKÇEL (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, özellikle burada görev yapmaktan gurur duyduğum Mersin milletvekili olarak, aynı zamanda bir üretici olarak konuşuyorum.

Değerli arkadaşlar, çeşitli zamanlarda Türk tarımının, çiftçinin sorununu gündeme getiriyoruz. Bunu söylerken belki iktidar bir ders çıkarır, sorumluluk duyar, sıkıntı nereden kaynaklanıyorsa buna bir müdahale eder diye bunları yapıyoruz. Çünkü biliyoruz ki tarımın üstünden asla politika yapılmaz. Tarım, ülkemiz için, insanlık için çok önemli bir sektör. Çünkü insanlara gıda üreten bir sektör. Pandemi döneminde de görüldü ki dünyada en büyük ve en değerli sektör tarım ve gıda sektörü. Peki arkadaşlar, biz ne yapıyoruz? Ülkemizde borç batağına batmış çiftçiler gündeme geliyor. Bu çiftçilerle alakalı borç yapılandırması talep ediyoruz ama diyorsunuz ki: “Hayır, biz bu kadar destek veriyoruz, çiftçinin hiçbir sıkıntısı yok.”

Değerli arkadaşlar, Sayın Bakan, size bir tavsiyem var: Mersin tarımsal üretimde en önde gelen illerden bir tanesi. Spesifik ürettiğimiz ürünler var biliyorsunuz; muzdur, çilektir vesaire. narenciye'nin başkenti, seracılıkta çok ileride. Bir hafta orada çiftçilerle -ama temsilcileriyle ya da başka tarımsal kurumlarda çalışan arkadaşlarla değil, çiftçilerle- bir araya gelin, ne yaşıyor bir tespit edin. Madem bizim söylediklerimize itibar etmiyorsunuz, bari gidin çiftçilerle muhatap olun, konuyu orada iyice irdeleyin, sorunu tespit edin, çözün.

AKP iktidarda olalı on sekiz yıl oldu arkadaşlar, on sekiz yılda borçlar arttı; bunları söylemekten artık bıkıyoruz, bıktık. Geçen sene dedik ki: “22 milyar lira bütçe tarıma yetmez.” Ve haklı olduğumuz da ortaya çıktı. Ülkemizde sizin döneminizde ihracat yasaklandı Sayın Bakan, limon ihracatı yasaklandı. Limon ihracatını artırmak için Sayın Başkanımla biz çok mesai yaptık, Lütfi Elvan Bakanım. İhracat artsın diye sektörün bütün temsilcileri kapı kapı dolaştı ve çok güzel de bir pazar bulduk aslında. İhracata narenciyede 100 dolar destek veriliyordu geçmişte; en son 2018’de ancak 8 dolar seviyesinde bir destek verildi, 2018’den bu tarafa da destek verilmiyor, limon ihracatı yasaklanıyor. Sayın Bakan, o zaman da size söyledim: Limon ticareti, yatağı yapan bir çiftçiydim ve bu sektörde neler oluyor çok iyi biliyorum. Stok değil, hasat döneminden sonra ülkenin ihtiyacı olan ürünü çiftçilerimiz depoluyor. Bu ürünlerin bir kısmını ihracat vasıtasıyla çiftçi yurt dışına satarsa gelirini artırır, önümüzdeki sezona daha kaliteli ürün yetiştirir. “Eğer iç piyasada sıkıntı olacağından çekiniyorsanız kontrollü ihracatını yaptırırız.” dedik ama dinletemedik.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen tamamlayalım efendim.

CENGİZ GÖKÇEL (Mersin) – Sayın Bakanım, özür dilerim ama şu çok önemli: Ben pamukta ithalata aslında gerçekten katlanamıyorum, ben yemin yüzde 60’ının yurt dışından ithalatına katlanamıyorum, ben 10 milyon ton buğday ithalatına katlanamıyorum. Evet, dâhilde işleme rejimi var, biliyoruz ama dışarıdan ucuz alırsak içeride işleriz. Biz üreticimize üretirmiyoruz ama yurt dışından buğday ithal ediyoruz. Değerli arkadaşlar, bu durumu tespit ederek tarıma bakın.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Gökçel, çok teşekkür ediyorum.

Sayın Pektaş, buyurun lütfen.

CİHAN PEKTAŞ (Gümüşhane) – Değerli Başkanım, çok Değerli Bakanım, milletvekili arkadaşlarım, çok değerli bürokratlar; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkanım, ben mümkün olduğu kadar konuşmamı tam zamanında bitirmeye çalışacağım. Özellikle ben tek bir konudan, sulamalardan bahsetmek istiyorum. Şu gerçeği biz çok iyi biliyoruz: Dünyadaki gıda üretimi on beş yıl sonra bugünkü toplam üretimden yüzde 12 daha az olacak, dolayısıyla nüfus da 1 milyar artacak, bunun sonucunda ise gıda üretimi aslında reel olarak yüzde 22 daha azalmış olacak. Bundan da iki sonuç çıkaracağız: Birincisi, gıdaya erişim zorlaşacak; ikincisi, gıda fiyatları yükselecektir. Türkiye olarak biz ne yapıyoruz? Türkiye olarak biz “Mevcut su kaynaklarımızı en verimli şekilde nasıl kullanabiliriz?” bunun üzerinde çalışıyoruz.

Geçmişe baktığımız zaman, Türkiye’de şu ana kadar sulanabilir alanımız, sulamaya açılan alanımız yaklaşık 6 milyon 700 bin hektar. Bunun 4 milyon 400 bin hektarı 2003 yılından önce yapılmış sulamalardır ve bu sulamaların da yaklaşık 2 milyon hektarı eski “YSE” dediğimiz, Köy Hizmetleri tarafından ve vatandaş tarafından yapılan halk sulamalarıdır, dolayısıyla bunların hiçbirisi bugünkü “modern sulamalar” dediğimiz sulamalar değildir. Özellikle biz 2003 yılında -ben Devlet Su İşlerinde çalıştım- geldiğimiz zaman mevcut devam eden sulamaları dahi kapalı sisteme geçirerek şu ana kadar yaklaşık 2 milyon 230 bin hektar sulama yaptık; bu her yıl ortalama 120 bin hektarın üzerinde bir sulamadır, çok önemli bir rakamdır ancak bunu daha da artırmamız lazım. Ben özellikle Sayın Bakanımıza ve ekibine teşekkür ediyorum, 2021 yılı bütçesinde sulamalara çok yüksek miktarda bir para ayrıldı. Tahmin ediyorum bu parayla önümüzdeki yıl yaklaşık 200 bin hektar sulamayı daha devreye sokacağız. Aynı şekilde, 2022 ve 2023 yılında da sulamalara ağırlık verileceğini geçen Maliye Bakanımız bizlere ilettiler, bundan dolayı da çok memnun olduk.

Değerli arkadaşlar, şu anda bizim on sekiz yılda yaptığımız sulamalar -hep böyle eleştiriyoruz ya- daha önce DSİ tarafından yapılan sulamaların tamamından fazla. Ben de bir çiftçiyim, tarlaman başına gidiyorum, kartı okutuyorum ve sayaçtan su gelmeye başlıyor ve aşağı yukarı sulamalarda da yüzde 35-40'a varan bir su tasarrufuna gidiyoruz; bu, geleceğimiz açısından çok çok önemli. Bizim özellikle önümüzdeki altı yedi yıl içerisinde sulamalarımızı bitirmemiz lazım, buna da ağırlık verildiğini görmekten gerçekten büyük bir memnuniyet duyuyorum. Özellikle geçmişte yapılan sulamalar çok iptidai olduğu için şu anda Bakanlığımızın, DSİ'nin bunlarla ilgili de yeni proje çalışmaları yaptığını görüyoruz, bundan dolayı gerçekten büyük bir mutluluk duyuyoruz.

Tabii, sulamaya geçmeden önce suyu temin etmeniz lazım. Maalesef Türkiye'de özellikle yağışlar mevsimlere ve bölgelere göre farklılık arz ettiği için önce barajların ve göletlerin yapılması lazım. Şu anda biz barajların ve göletlerin büyük çoğunluğunu bitirmiş durumdayız. Dolayısıyla artık bundan sonra sadece sulamalara ağırlık vererek inşallah tarımsal hasılamızı, tarımsal üretimimizi daha artıracğıız.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen, son sözlerinizi alalım.

CİHAN PEKTAŞ (Gümüşhane) – Ben memleketim Gümüşhane'den örnek vermek istiyorum: 2002 yılından önce benim memleketim Gümüşhane'de DSİ tarafından yapılmış 1 dekar sulama yoktu, 1 dekar ama şu an çok şükür 135 bin dekara ulaştık ve özellikle o bölgede tarımsal hasılamızı ciddi şekilde artırdık; her yıl yüzde 10 oranında hayvansal varlığımız ve yüzde 10 oranında da tarımsal hasılamız artıyor.

Özellikle, Sayın Bakanım, doğru yoldayız, sizin arkanızdayız, sulamayla ilgili biz her türlü desteği vereceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum efendim.

Sayın Kaya...

YILDIRIM KAYA (Ankara) – Teşekkürler.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, Komisyonun değerli üyeleri, saygıdeğer bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün “Toprak işleyen, su kullananın.” diyen Cumhuriyet Halk Partisinin 3'üncü Genel Başkanı Sayın Bülent Ecevit'in aramızdan ayrılış günü, kendisini saygıyla anıyorum. Elbette, bir gün toprak gerçekten işleyen, su da gerçekten kullananın olacak.

Sayın Bakan, bugün siz de Twitter'da bir mesaj yayınlamışsınız, ben size teşekkür ediyorum. Süt o kadar bollaşmış ki vatandaş sütü parayla satamıyor, sütle banyo yapmaya başlamışlar. Konya Benefit Süt Toplama Merkezi'nde bir vatandaş sütle banyo yapıyor, daha sonra bu sütler vatandaşa muhtemelen tereklerde satış sunuluyor. Sadece sütte mi bunu yaşıyoruz? Zeytinyağında, sucukta, çikolatada, balda, binlerce üründe ciddi bir denetimsizlik var. Bir an önce yurttaşın temiz gıdaya ve denetlenebilir gıdaya erişiminin önündeki engelleri lütfen kaldıralım.

Değerli arkadaşlarım, cumhuriyetin ilk yıllarında Ankara'yı bir düşünün. Çorak bir bozkır olan Ankara, cumhuriyetle birlikte bozkırın ortasında cumhuriyet çiçeği gibi açtı; cumhuriyetin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk bu çölde bir vaha yarattı, Atatürk Orman Çiftliği'ni yarattı ama siz ne yaptınız? Atatürk Orman Çiftliği'ni yok ederek yerine koskoca 1.100 odalı bir kaçak saray yaptınız; bu gerçekten Ankara'ya yapılabilecek en büyük kötülüktü. “Ankara'nın simgesi nedir?” diye sorsam belki birçoğumuz unuttuk; Ankara'nın simgesi Ankara keçisidir. Tiftik üretiminin bitme noktasına geldiğini

ne yazık ki hepimiz izliyoruz, buna bir an önce dur dememiz lazım. “Arıcılık yapmada ve organik bal üretmede en ünlü yerimiz neredir?” diye sorsak Kızılcahamam’ı herkes söyler. Kızılcahamam’ın balını, Kızılcahamam’ın bal üreticilerini korumak, kollamak hepimizin görevi.

İç Anadolu Bölgesi bir hububat ambarı, değil mi? Polatlı, Haymana, Balâ, Şereflikoçhisar Ankara’nın hububat ambarı olarak bilinir. Ancak bugün bu hububat bitme noktasına geldi çünkü çiftçinin kullandığı mazot yat sahiplerinin kullandığı mazotun 2 katı fiyatına satılıyor. Ne zaman çiftçiye düşüneceğiz? Tarımsal kredi borçlarının faizlerini ertelemeyi düşünüyor musunuz? Tarım Kredi Kooperatiflerine ve Ziraat Bankasına olan borçlarının bir an önce ertelenmesi gerekiyor.

Kalecik dediğimizde aklınıza ne gelir? Üzüm ve şarap üretimi. Fransa’yla yarışır hâldeydi, ne oldu peki? Kalecik’in suyunu Çankırı’ya alıp götürdünüz, Kalecik kendiyle baş başa kaldı. Ankara’da Çubuk denildiğinde aklınıza ne gelir? Turşu. Bunu bir marka hâline getirebildik mi? Hayır. Ne yaptınız? Bakın, “Nohut ekin.” dediniz çiftçiye, çiftçi nohut ekti, siz Meksika’dan nohut aldınız ama çiftçi unutmasın, üreticiler unutmasın, Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı var. Ektiğiniz, biçtiğiniz ve satamadığınız nohutun tamamını aldı, 30 bin çiftçiye bu nohutun bedelini ödedi, 30 bin vatandaşa da ücretsiz olarak bu nohutu dağıttı. Gelin, Ankara Büyükşehir Belediyesinin yaptığı uygulamayı devlet olarak hep beraber yapalım. Çiftçi bizim çiftçimiz, gelecek çiftçinin ürettiği malla sağlanacaktır. Bunu gerçekleştirmek hepimizin elinde. Ben tekrar buraya dönmemizin faydalı olduğunu düşünüyor, hepinize saygı ve sevgilerimi sunuyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Şahin, buyurun lütfen.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekili arkadaşlarım, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben de 2021 yılı Tarım ve Orman Bakanlığı bütçesinin ülkemiz ve milletimiz için hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Sayın Bakanım, sizden şunu öğrenmek istiyorum: Tarımsal üretimde acaba ülke olarak ulusal bir planlamamız var mıdır? Hangi ürünü nerede, ne kadar üreteceğiz, üretimin ne kadarını iç piyasada kullanacağız, ne kadarını yurt dışına ihraç edeceğiz, bununla ilgili bir öngörünüz var mı? 2021 yılı için böyle bir planlama varsa bunu sizden öğrenmek istiyorum. Şu zamana kadar böyle bir planlama olduğunu görmedim açıkçası.

Yine, tarımsal üretimde dünya piyasalarını takip edip çiftçiye bu konuda üretime yönlendiriyor musunuz, bunu da merak ediyorum. Maalesef çiftçimiz sahipsiz, ne yapacağını bilemez hâlde.

Sunumunuzda tarıma ne kadar destek verdiğinizi ve üretimi ne kadar artırdığınızı söylediniz ama sahada bu maalesef sizin söylediğiniz gibi değil. Sahadaki çiftçiler feryat ediyor. Ben merak ettim, acaba siz bu desteği farklı bir ülkenin çiftçisine mi veriyorsunuz? Bakın, size bir, iki örnek vermek istiyorum. Kendi memleketim Balıkesir’de bu yıl Bigadiç, Kepsut, Sındırgı, Savaştepe ilçelerinde -sebze üreticileri- domates 30 kuruştı ve bakın, bu domatesi keçiler yedi, insanlar tüketemedi bunu. Yine, biber, salçalık biber; bu yıl 45 kuruştı biberin kilosu. Bunu da üreticimiz ineklerin önüne bir hayvan yemi olarak koydu. Diğer bir üreticimiz Bigadiç’te diyor ki: “Samanın kilosu 90 kuruş.” Evet, samanın kilosu 90 kuruş. İşte, iktidarınızın tarımı getirdiği noktayı bu tabloyla size açıklamak istiyorum. Samanın kilosu 90 kuruş; 1 kilo samanla 3 kilo domates alıyorsunuz ve 2 kilo da biber alıyorsunuz. İşte, AKP’nin tarım politikasını getirdiği nokta bu. İnsan besininin –özür dileyerek söylüyorum- hayvan yeminden daha değersiz olduğu bir noktayı yaşıyoruz hep birlikte. İbretlik bir tablodur, size bunu sunuyorum. Görüyorsunuz samanın kilosu, domatesin kilosundan daha fazla.

Yine, bunun yanında süt üreticileri ve besi üreticileri de aynı şikâyetlerini dile getiriyorlar. Arkadaşlarımız bunu söyledi, ben ayrıntısına girmeyeceğim. İçme suyuyla ilgili birtakım şeyler söylediniz sunumunuzda. Şunu söylemek istiyorum: Havran ilçemizin Kocaseyit köyü vardır. Çanakkale kahramanı Seyit Onbaşının köyü bu. Bu köyümüzde yıllardır içme suyu şikâyetimiz var. Köy halkı yıllardır Kocaseyit köyünde içme suyunu parayla, damacanayla alıyor. Bu köy içme suyuyla ilgili sıkıntısını çözmenizi bekliyorlar. Bu konuda sizden ricacı olacağım. Yine, Havran'ın Eseler köyü. Bakın, Sayın Bakanım, bu köy halkının ormanı tamamen katledilmiş durumda. Köy halkı ormanlarının neden kesildiğini bilmiyorlar. Diyorlar ki: "Buradaki bir orman şefinin bizim köyümüze bir husumeti var, daha önce böyle güzel bir ormanımız varken şimdi burası..." Ben de gözlerimle gördüm yaklaşık on gün kadar önce, bu orman tamamen harap edilmiş durumda.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Efendim, son sözlerinizi alayım.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) - Son sözlerimi de şöyle bağlayacağım: Kazdağı Millî Parkı'na ziyaretlerin alan kılavuzu eşliğinde olması gerekirken, yönetmelikte bunu gerektirirken maalesef son yıllarda alan kılavuz uygulamasından vazgeçilmiş durumda ve Kaz Dağlarının endemik bitkileri çalınıyor, Kaz Dağları harap ediliyor. Bu alan kılavuzu uygulamasını lütfen hayata geçirelim; millî parklarımıza sahip çıkalım ve yönetmeliğin uygulanacağı şekilde...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN - Teşekkür ediyorum efendim, sağ olun.

Değerli arkadaşlar, şimdi, sıralamayı okuyorum: İmam Hüseyin Filiz, Ümit Yılmaz, Ömer Faruk Gergerlioğlu, Süleyman Bülbül, Ahmet Kaya, Ömer Fethi Gürer, Lütfi Kaşıkçı, Aydın Özer, Ulaş Karasu, Muharrem Varlı, Hasan Baltacı, Ali Fazıl Kasap, Suat Özcan ve Yunus Kılıç.

Bunun dışında ismi okunmayan kim var?

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Benim okunmadı Sayın Başkan.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Gökan Bey, siz konuşmadınız mı?

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Hayır.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN - Gökan Zeybek, çünkü Gökan Bey konuştu diye söylediler bana. Bir saniye efendim... O zaman, siz sabahtan beri buradaydınız, sizi öne alacağım Gökan Bey.

Bir de Ali Keven, sizi de araya alacağım çünkü sabahtan beri siz 2'niz de buradaydınız. "Konuştular." dediler. Kusura bakmayın, özür diliyorum.

Bu söylediğim isimler dışında herhangi bir arkadaşımız var mı salonda? Yok.

Bundan sonra hiçbir ismi almayacağım, onu özellikle ifade edeyim. Bu arkadaşlarımızın da -aşağı yukarı 14 kişi- konuşmasından sonra soru-cevap bölümüne geçeceğiz.

Sayın İmam Hüseyin Filiz, buyurun efendim.

İMAM HÜSEYİN FİLİZ (Gaziantep) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, sayın milletvekilleri, sayın Bakanlık mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben, seçim bölgem Gaziantep'in birkaç sorunundan bahsedeceğim. Gaziantep kurak bir iklime sahiptir, Gaziantep'in yıllık yağış miktarının metrekare başına ortalama 550 kilogram olması gerekirken son yılların kurak geçmesinden dolayı 300-350 kilogram yağış düşmekte ve kuraklıktan kaynaklanan verim düşüklüğü yaşanmaktadır. Acil olarak sulama projeleri hayata geçirilmelidir. 1 milyon 100 bin dekar arazi için planlanan projenin ancak yüzde 10 kadar kısmı sulamaya açılmıştır, sulama açılan yerlerin bir kısmında pompalama sistemleriyle sulama yapılmaktadır, buradaki enerji fiyatlarının ve maliyetlerin yüksek olmasından dolayı çiftçilerin gücü yetmemektedir.

Nizipli çiftçiler GAP projesiyle başlatılan ve Hancağız Barajı'nı da destekleyen Barak Sulama Projesi çerçevesinde Barak Teketaşı köyü ile Zöhrecik köyleri arasında yaklaşık 11 kilometrelik kanal yapılmış olmasına rağmen, atıl olarak durduğunu, sulama sisteminin çalışmadığını, güneş enerjisine dayalı elektrik üretimiyle pompalamanın gerçekleştirilerek sulama yapılabileceğini belirtmekte ve Bakanlığımızdan bu konuda yardım beklemektedirler. Bu yıl nisan ayından bundan iki gün öncesine kadar yağmur yağmamış olduğunu göz önünde bulundurursak konunun ne kadar acil olduğu anlaşılabacaktır.

Sayın Bakanım, Antep fıstığı Gaziantep için marka değeri yüksek, adıyla özdeşleşmiş, çokça emek ve masraf isteyen bir üründür. Antep fıstığı ağacından ürün alabilmek için çiftçilerimiz on-on beş yıl bekliyor. 2000'li yıllarda 2 milyon dekar olan Antep fıstığı üretim alanı son on sekiz yılda yüzde 50'den fazla artarak 3,2 milyon dekara yükselmiştir ama çiftçilerimiz hem üretimde hem de pazarlamada sorunlar yaşamaktadırlar. Fırsatçılar yaş boz fıstığı ucuza alıp bir süre sonra 3-4 kat fazla fiyatla satmaktadırlar. Çiftçilerimizin bu tür mağduriyetleri yaşamamaları için "Lisanslı depoculuk" faaliyetleri desteklenmeli, Güneydoğu tarım birlikleri veya benzer bir kuruluş yeniden oluşturulmalı, fıstık taban fiyatı önceden belirlenerek aracılar fırsat verilmemelidir. Antep fıstığı için dekar başına veya kilo başına ürün desteği verilmeli, sulu tarım desteklenerek, rekoltenin artırılması sağlanmalıdır.

Gaziantep'te karşılaştığımız bir diğer sorun da erozyon sorunudur. Gaziantep'te çeşitli tarım şekillerini kısıtlayan erozyon, toprak sağlığı, drenaj bozukluğu sorunları mevcut olup 243 bin hektar alan orta derecede, 196 bin hektar alan da çok şiddetli derecede erozyona tabidir. Gaziantep tarım topraklarının erozyon sorunuyla ilgili olarak yetkililerin eğitim dâhil gerekli önlemlerini almalarını talep ediyorum.

Bütçenin hayırlı olmasını diliyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN - Teşekkür ediyorum.

Sayın Gökân Zeybek, buyurun lütfen.

Kusura bakmayın, sizi konuştı diye arkadaşlar ifade ettiler, özür diliyorum.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, değerli bürokratlar; baştan hepinize de bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

18 Nisan 2007 tarihinde, 5625 sayılı Kanunıyla belediye teşkilatı bulunan yerlerin tümünde içme, kullanma ve endüstri suyunun Devlet Su İşleri tarafından yapılmasıyla ilgili bir yasal düzenleme yapılıyor. Hemen aynı dönemde İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi ile Devlet Su İşleri arasında yapılan protokolle de Mayıs ayının 18'nde o günkü parayla tam 144 milyon dolar karşılığı 200 milyon TL Devlet Su İşlerine İSKİ tarafından ödeniyor. Muhtelif tarihlerde de 200 milyon ve 190 milyon yani 590 milyon TL'lik Melen Barajı yapılması konusunda bir bedel İSKİ tarafından DSİ'ye ödeniyor. 2012 yılında projesi yapılıyor; 2015 yılında baraj inşaatına başlanıyor, 2016 yılında da barajın 666'ncı metresinde de ilk çatlak tespit ediliyor. Şimdi sorunun biri şu: Sayın Bakanım, siz Melen Barajı'nda çatlak olduğunu ne zaman öğrendiniz, yani bürokratlarınız size bu barajın çatladığını ne zaman söyledi? Çünkü 2020 yılının sonuna geldik, yapılmış olan bir ihaleden başka, barajla ilgili yeni bir çalışma yok.

İki, sorum şu: Devlet Su İşleri Türkiye'nin en önemli kurumu -içinden bir Başbakan ve Cumhurbaşkanı çıkarmış olan bir kurum- nasıl olur da çürük bir zemin üzerine 1.300 metre uzunluğunda, silindire sıkıştırılmış bir beton baraj yapmaya ikna ediliyor? Sizi buna ikna eden İstanbul'dan gelmiş olan başarısız İSKİ bürokratları mıydı? Devlet Su İşlerinin başına liyakat sahibi olmadan getirilmiş olan İSKİ personelleri mi sizi bu yanlışa sürükledi?

Şimdi, bir başka soru şu: İstanbul'un günlük su tüketimi 3 milyon 200 bin metreküp, yani 1,2 milyar metreküp bir suya ihtiyacımız var. Rezerv alanlarımızda 600 milyon metreküp su topluyoruz, geriye kalan bütün suyu Yeşilçay'dan ve Melen'den getirmek zorundayız. Bakın, şu an ilk dokuz ay itibarıyla 328 milyon metreküp Melen'den İstanbul'a su basılmasına rağmen, İstanbul'un barajlarındaki su doluluk oranı yüzde 30'un altına düştü. Melen'de de su yok, ne varsa o basılıyor ama bunu gidermek için de Melen Barajı'nın yapılması gerekiyordu.

DSİ'nin eski bürokratları bilir, 1994 yılında, o zamanın Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel İstanbul Valiliğinde DSİ'nin yöneticileriyle beraber İstanbul Büyükşehir Belediyesinin kadrolarıyla İstanbul'un içme su meselesini çözmek için tam dört saat toplantı yaptı. Sorum şu: Bugün Bakanlık ve Devlet Su İşleri bu sorunun muhatabı olarak ve yapılacak olan yatırımın parasını ödeyecek olan İSKİ'yle ve İstanbul'un seçilmiş Belediye Başkanıyla bu Melen Barajı'yla ilgili ne zaman bir araya gelmeyi ve sorunu çözmeyi konuşacaksınız?

Burada bir ihale yaptınız, bu ihaleyle bu barajın içinde üç tane kademe yapıyorsunuz. Kaya dolgu var, geçirimsizlik perdesi var ve topuk plağını yapacaksınız. Yani demek ki bu barajın içinde ciddi riskler var. Şimdi silindire sıkıştırılmış olan bir betonun arkasına kaya dolguyla başka bir baraj inşa ettiğinizde, bu baraj dolduğunda, olası bir depremde silindire sıkıştırılmış bu beton yani 1.300 metreküpteki gövdenin yıkılmasından mı endişe ediyorsunuz?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, son sözlerinizi alalım efendim.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Şimdi, bir başka olay şu: İstanbul'un su güvenliğini konuşmak ve İstanbul'un su güvenliğine çözüm önerisi getirmek başta Devlet Su İşlerinin görevidir.

Sayın Bakanım, sizden özellikle istirham ediyorum, bakın, bu depremde Türkiye'nin bütün kurumları koşarak geldi ve elini taşın altına koydu. İstanbul'un su güvenliği için sizi, İstanbul Belediyesini, Bakanlığı ve DSİ'yi elinin taşın altına koymaya ve bir masanın altında toplanmaya çağırıyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum efendim.

Sayın Yılmaz, buyurun lütfen.

ÜMİT YILMAZ (Düzce) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Sayın Bakan Yardımcıları ve Bakanlığımızın bürokratları; öncelikle bütçenizin hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Sayın Bakanım, 2019 yılından sonra 2020 yılında da Toprak Mahsulleri Ofisi kanalıyla fındık alımı yapıldığı ve hasat öncesinde fiyat açıklaması yapıldığı için şahsınızda Bakanlığınıza, Cumhurbaşkanlığı Hükûmetine ve Sayın Cumhurbaşkanına fındık üreticileri adına şükranlarımı sunarım.

İki yıldır doğru bir uygulamayla TMO'nun fındık alımı politikasını desteklediğimizi bilmek istiyorum. Ancak Sayın Bakanım, fındık üreticilerinin problemleri ve sıkıntıları, pansuman yapılarak çözülecek gibi de görünmemektedir. Her ne kadar TMO'nun devreye girmesiyle piyasayı manipüle etmeye çalışan İtalyan asıllı bir şirketin fındık üreticisi üzerine oyunları engellenmeye çalışılmışsa da malum şirket, bu yıl taktik değiştirerek oyunlarına devam etmeye çalışmaktadır. Bu yıl 22 TL olan fiyat, yirmi gün önce 25 TL'ye kadar çıkmasına rağmen malum şirketin piyasaya girmesiyle ve manipüle etmesiyle tekrar 22,5 liralara civarına düşürülmüştür. TMO'nun çakılı fiyat uygulaması, rekoltenin tahmin edilenin çok altında çıkmasına rağmen fiyatların istenilen düzeye çıkmamasına sebep olmuştur. Bunun yanı sıra, çakılı fiyat uygulamasıyla TMO'nun depoları boş kalmış ve 2019 sezonunda TMO'nun kendi adına sağladığı avantajların kaybolmasına sebep olmuştur.

Sayın Bakanım, fındık üreticisi artık her sene “Hasat döneminden önce fındık fiyatı açıklanacak mı?” veya “TMO bu sene de piyasaya girecek mi?” endişesi taşımaktan artık yorulmuştur. Lütfen, fındık üreticilerini bugünden rahatlatalım ve seneye TMO’nun fındık alacağını bugünden duyuralım. Sayın Bakanım, fındık üreticisinin sorunu, eminim, Tarım Bakanlığı yetkilileri tarafından aslında en az bizim kadar bilinmektedir. Bunların başında ve acil olanı, Amerikan beyaz kelebeğiyle mücadele etmektir. Ayrıca, son yıllarda yaşanan fındık ağaçlarının yaşlanmasına karşı yapılacak çalışmaların Tarım Bakanlığı eliyle yürütülmekte olduğunu biliyoruz ama biraz daha hızlandırılıp ucuz ve kaliteli fideler Bakanlık kanalıyla üreticilere dağıtılsa çok fazla üreticimiz rahat edecektir.

Bir diğer sıkıntı, fındık üreticisi açısından lisanslı depoculuk konusunda, fındık üretilen ilçelere teşvik verilmesi uygulamasının artırılarak devam edilmesidir. Bu konuda Bakanlığınızın teşvik verdiğini biliyoruz ama hâlâ daha lisanslı depoculuk maalesef bölgemizde, Karadeniz Bölgesi’nde nedense yapılmamaktadır.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, tamamlayalım lütfen.

ÜMİT YILMAZ (Düzce) – Bunun nedenlerini araştırıp bir an önce bu sorunları çözersek hepimiz için iyi olur diye düşünüyorum. Bunun yanı sıra, pestisit sorunu sadece fındık üreticisinin değil tarımla uğraşan birçok kesimin sorunu. Bakanlığınızın konuyla alakalı ciddi çalışmaları olduğunu biliyoruz ve takdirle takip ediyoruz ama özellikle bu ot ilacı, erozyona sebep olan ot ilacı vesaire ilaçların...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum efendim, sağ olun.

ÜMİT YILMAZ (Düzce) – Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Gergerlioğlu, buyurun.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakana sormak isterim, her sene çiftçiler ters köşeye yatıyor bir sene patates, soğan para ediyor; öbür sene patates, soğan yerde kalıyor. Bunların nedeni ciddi bir planlamanın olmaması, bunu hepimiz çok iyi biliyoruz ve çiftçiler büyük bir mağduriyet yaşıyorlar. Aslında, sahadan Bakanlığa bilgilerin gitmesi lazım. STK’lar ile Bakanlığın arasındaki ilişkinin son derece zayıf olduğunu anlıyoruz. Ve yine, çiftçinin borçlarının yapılandırılması gerekiyor. Borçlar yapılandırılmadığı için çiftçi, mesela mısır ekemiyor ve dışarıdan ithalat yapıyor, bir kısır döngü şeklinde devam ediyor. Yine, bu kısır döngü, indirilen gümrük vergilerinde de devam ediyor. Gümrük vergisi iniyor, üretim yapılamıyor, işte, bildiğimiz gibi kırmızı mercimekte indirilen gümrük vergileri ay çekirdeğinde sıfırlandı, bunu da biliyoruz.

Yine, DEDAŞ sorunu, maalesef çok büyük bir sorun; çiftçimizi mahveden, gerçekten onun üretimine çok büyük darbeler vuran, hayatını altüst eden büyük bir sorun; bu konunun da yakından izlenmesi gerekiyor. Yine, TARKİM’de zirai ilaçla ilgili çiftçiye yapılmayan indirimli satışın, şirketin Genel Müdürü tarafından arkadaşının şirketine yaptırıldığına dair iddialar ortaya çıkmıştı. Şirket Genel Müdürü Mehmet Derin’in, arkadaşının olduğu iddia edilen bir şirkete sattığı zirai ilaçların Tarım Kredisinin birim kooperatiflerine satılan fiyatın yüzde 40 daha aşağısında olduğu iddialar arasındaydı. Bölge birlikleri de şirket Genel Müdürünün, arkadaşının şirketine yaptığı bu indirimi doğrulamıştı.

Şimdi soruyorum: Bu nasıl bir kamu yararı gözetilerek yapıldı? Bu konu hakkında bir adli, idari soruşturma yapıldı mı? TARKİM Genel Müdürü Mehmet Derin bu sebeple mi görevinden istifa etmek zorunda kaldı? Şirkette yaşanan yolsuzluğu belgeleriyle ihbar eden eski TARKİM Yönetim Kurulu Başkan Vekili ve Tarım Kredi Kooperatifleri Merkez Birliği Tedarik Daire Başkanı Ramazan Bilgiç bu ihbar sebebiyle mi görevinden alınarak emekli ettirildi? Bunların cevabını bekliyoruz.

Yine, Tarım Kredi Kooperatiflerinin iştiraki Bereket Sigortanın 1. Lig takımlarından Ümraniyespor'a en pahalı sponsorluklardan olan isim hakkı sponsoru olması kamuoyunda önemli bir tartışma konusu oluşturdu. Ben sormak isterim: Borçları sebebiyle üretim araçlarına el konulan çiftçilerin derdine derman olması gereken Tarım Kredi Kooperatiflerinin bir futbol takımına sponsor olmasının nedeni nedir ve sponsorluğun ne tür bir önceliği vardır? Tarım Kredi Kooperatifleri ve Bereket Sigorta, söz konusu isim sponsorluğuyla ilgili olarak kamuoyuna neden herhangi bir açıklama yapmamıştır? Tarım Kredi Kooperatifleri ve Bereket Sigortanın Ümraniyespor'la yapılan isim sponsorluk anlaşmasının koşulları nelerdir ve kulübe anlaşma karşılığında ne kadar mali kaynak aktarılmıştır?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen son sözlerinizi alalım.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Tarım Kredi Kooperatifleri ve Bereket Sigortanın çiftçi hedef kitleleriyle hiçbir alakası olmayan bir futbol takımına sponsor olmasında ne türden bir kamu yararı gözetilmektedir ve Tarım Kredi Kooperatifleri ve Bereket Sigorta bu sponsorluktan nasıl bir hedef kitleyi gözetmektedir?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bülbül, buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Aydın ili toprak ve iklim açısından tarıma elverişli bir şehirdir, tarımın hemen hemen her kolunda faaliyet gösterebilmektedir ancak ilimizin tarım alanları ve meraları amaçları dışında kullanılmaktadır. Bu alanların korunması ve yerel üreticinin teşvik edilmesi gerekirken tarım alanlarımız maden ocakları ve JES'lerle ne yazık ki yok edilmektedir. Bu konuda, Aydın ilinde Tarım ve Orman Bakanlığı Aydın İl Müdürlüğü verilerine göre, Aydın'ın mera arazisi miktarı 2014 yılında 47.078 hektarken -yine İl Müdürlüğünün verilerine göre- 2019 yılında 25.215 hektara inmiştir yani 22 bin hektar mera kaybolmuştur. Bu açıdan, en son örnek, Aydın ili Karpuzlu ilçesi Ömerler köyünde 1.200 dönümlük mera arazisine maden arama çalışmaları için izin verilmiştir. Mera Kanunu'na göre, meralar hayvancılık faaliyetine özgülenmiştir, başka bir faaliyet gerçekleştirilemez. Bu çerçevede, mera alanındaki Ömerler köyündeki 1.200 dönümlük mera arazisinin maden işletmesine verilmesi, oradaki vatandaşın geçimini sağladığı hayvancılığı bitirecektir. Bu mera alanının bir özelliği vardır: 10 bin arı kovanında bulunan ünlü kargan balı da bu alanlarda üretilmektedir. Madencilik faaliyetleri, endemik bitki olan, "karabaş otu" olarak da bilinen kargan otunun neslini tehlikeye sokmaktadır.

Sayın Bakanım, Aydın'da Türkiye Ziraat Odaları Birliği tarafından -tüm ziraat odaları tarafından- birlikte hazırlanan rapor çok önemlidir. Bu raporda, Aydın'ın Nazilli ilçesinde son yıllarda kestane ağaçlarında görülen dal kanseri ve ağaç kızılıkurdu hastalık ve zararlısı hızla yayılmakta ve ağaçlarda ciddi zararlar oluşturmaktadır. Mücadele yöntemleriyle ilgili olarak Bakanlığınız ve üniversitelerin çiftçileri bilgilendirecek gerekli çalışmaları mutlaka yapması gerekmektedir.

Sayın Bakanım, Aydın ilinde et ve süt fiyatları çok düşmüş, yem fiyatları aşırı yükselmiştir. Maliyet artışı hayvancılığı sürdürülebilir olmaktan çıkarmış, bu nedenle inekler kesime girmektedir. Et ve Süt Kurumunun devreye girerek piyasayı mutlaka dengelemesi gerekmektedir.

Sayın Bakan, bölgede bulunan jeotermal enerji santrallerinde kullanılan ve içeriğinde ağır metal ve bor bulunan jeotermal atık suları çevreyi ve Menderes Nehri'ni kirletmekte, tarımsal sulamada kullanıldığında toprak yapısını bozmakta, üretimi olumsuz etkilemektedir. Bu konuda, incir üretiminin en fazla yapıldığı Aydın ilimizde ve Ege Bölgesi'nde jeotermal enerji üretimine yönelik tesislerin toprağa, suya ve havaya yaptığı olumsuz etkiler üretimi ve ürün kalitesini olumsuz yönde etkilemektedir.

Koruma önlemleri alınmadan ve denetimsiz bir biçimde sürdürülen JES enerji yatırımlarının tarım alanlarına olumsuz etkileri şu ana kadar göz ardı edilmiş durumdadır. Su kaynakları ağır metal etkileri altındadır. Suların kirlenmesi, toprağın kirlenmesi sorununu da doğuracaktır. Bu durum, tarım yapılacak alanların giderek daralmasına yol açacaktır. Geleneksel ürünümüz incir tehlike altındadır. Menderes havzasında JES tehdidinin boyutları gün geçtikçe büyümektedir. Jeotermal tesislerin buharları bölgede nem oranını artırmakta ve ürün kalitesinde bozulmalar yaşanmaktadır. Bölgede kanser ve solunum yolu hastalıkları görülmektedir.

Aynı şekilde Aydın'ın Didim ilçesinin deniz bölgesinde denizhiyırı denilen, deniz patlıcanının deniz ekosisteminde çok önemli görevleri vardır. Bu, denizi temizlemekte, 150 bin ton deniz kumunu temizleyebilmektedir. Bu çerçevede vermiş olduğumuz kanun teklifinde bu deniz patlıcanına avlanma yasağının getirilmesi gerekmektedir ve kaçak avcılara da cezalar artırılmalıdır ve caydırıcı olmalıdır.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, teşekkür ederim.

Sayın Ahmet Kaya, buyurun lütfen.

AHMET KAYA (Trabzon) - Sayın Bakan, değerli milletvekili arkadaşlarım, kıymetli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Trabzon'da hayvancılık faaliyetleri için yem bitkisi ekimi yok denecek kadar azdır. Büyükbaş ve küçükbaş hayvan bakanlar kaba yem ihtiyacını yaylalardan, fındık bahçelerimizdeki fındık altı otlarından ve dışarıdan satın alma yoluyla karşılamaktadırlar.

Yem giderlerini değerlendirdiğimizde, yaylalarımızın ve meralarımızın hayvancılık faaliyetleri ve hayvansal üretim için büyük bir nimet olduğunu görüyoruz. Fakat, özellikle büyükbaş hayvancılıkla uğraşan vatandaşlarımız barınma sorunu nedeniyle yaylalardaki otlak alanlardan yeterince yararlanamamaktadır. Hayvanlarını yaylalara araçlarla günübirlik taşımaları da hem çok maliyetli hem de mümkün değildir. Bu nedenlerle ve aslında çoğunlukla da mecburiyetlerden dolayı Karadeniz'in bereketli yaylalarında yaylacılık geleneğini asırlardır yaşatan vatandaşlarımız yaylalarda hayvanlarının güvenli bir şekilde barınmasını sağlamak, hayvanlarından elde ettikleri süt, peynir, tereyağı gibi ürünleri muhafaza etmek ve kendilerine barınabilecekleri yer temin etmek amacıyla tamamen hayvancılık faaliyetleri için kullandıkları yapılar inşa etmek zorunda kalmışlardır. Bazıları da mevcut eski yapılarını tadilatla kullanılabilir hâle getirmiş ve ahır gibi eklentiler yapmıştır fakat gelin görün ki bu binaların çoğu sorgusuz sualsiz yapılan şafak operasyonlarıyla yıkılmıştır. Tabii, burada şu tespiti de yapmak zorundayız: İmar barışıyla meralar ve yaylalarımızda çarpık yapılaşmanın önü açılmıştır ve bazıları bunu fırsata çevirerek otlak alanlarında katlı evler yapmıştır. Bu talana elbette mâni olunmalı, yaylalarımız korunmalıdır fakat bu yapılırken çok seçici davranılmalıdır. 2019'un Kasım ayında Trabzon'da yaylacı vatandaşlarımızın dışından tırnağından artırarak, tereyağı, süt satarak yaptıkları, dedelerinden, atalarından kalan yayla evlerini yıktılar. Kışın ortasında Düzköy'de, Köprübaşı'nda, Şalpazarı'nda Maçka'da ve Sürmene ilçelerimizde vatandaşlarımızın yayla evleri yerle bir edildi. Bakanlık olarak sizler hayvancılığı destekliyorsunuz, buna teşekkür ediyoruz fakat 4342 sayılı Mera Kanunu'nun 20'nci maddesi yaylalarda ev ve ahır benzeri inşaatların yapılamayacağını söylüyor. Bu kanun neden günün ihtiyaçlarına göre revize edilmiyor, düzenlenmiyor? Yaylacılarımız bu kanun varken ne yapsın, nasıl yapsınlar? Yaylaya gittiklerinde dışarıda mı yatsınlar, çadır mı kursunlar? Hayvanlarını nerede barındırsınlar? Sütünü, peynirini, tereyağını nasıl muhafaza etsinler? Evet, yaylalarımız korunsun ancak, yaylacılık yapan, geçimini hayvancılıkla sağlayan insanlarımız için de mutlaka bir çözüm yolu bulunsun, bu insanlarımız mağdur edilmesin.

Sayın Bakan, değerli bürokratlar; bölgemizin kadim kültürü olan ve yüz yıllardır süregelen yaylacılık geleneğinin sürmesini istiyoruz ve bunun için sizlerden yardımcı olmanızı rica ediyoruz.

Bakınız, az önce değindiğimiz Mera Kanunu'yla ilgili 19 Mart 2020'de bir kanun değişikliği teklifi verdim, bunu da dikkatlerinize sunuyorum. Bu teklifimizi hazırlamadan önce yaylalarımızda yaylacılarımızla toplantılar yaptık, onların önerileri ve yaylalarımızın korunup kollanması hassasiyetlerini birleştirerek teklifimizi hazırladık. Bu kanun teklifimizi dikkatlerinize sunuyorum.

Sayın Bakanım, Toprak Mahsulleri Ofisi 31 Aralık 2020 tarihine kadar findık piyasasında olacağını ve findık alacağını açıklamıştı. Şu anda yabancı alıcılar pusuya yatmış bu tarihi bekliyorlar. Neden? Çünkü TMO findık alım sezonunu kapattığı anda findık fiyatlarının otomatikman düşeceğini biliyorlar ve bunu fırsata çevirerek düşük fiyattan findık almak istiyorlar. Lütfen, onlara bu fırsatı vermeyelim. TMO'nun çıkıp nisan ayına kadar findık alacağını ve piyasada kalacağını açıklaması durumunda düşen findık fiyatları değil, yabancıların ucuza findık alma oyunları olacaktır. Bunu da bilgilerinize sunuyorum ve bütçemizin memleketimize, milletimize hayırlı olmasını temenni ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyoruz Sayın Kaya.

Sayın Fethi Gürer, buyurun lütfen.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Sayın Bakan, sürekli değişen tarım politikaları, ithale dayanan uygulamalar, artan girdi fiyatlarıyla ülkemiz tarımı ciddi sorunlu bir döneme girmiştir. Yalnız 2009 yılı ile 2019 yılı arasında 1 milyon 300 bin hektar tarım arazisi devre dışı kalmıştır. Çiftçi sayısı her yıl düşmekte, kırsal boşalmakta, aile tipi işletmeler ciddi sorunlar yaşamaktadır. Çiftçi borçludur, üreticinin ürettiği ürün değer bulmamakta, araçlar nedeniyle tüketici de pahalıya gıda almak zorunda bırakılmaktadır. Plansız, öngörüsüz tarım politikaları ülke tarımını zora sokmuştur.

Sayın Bakan, 2018 yılı şeker pancarı 16 polar ton fiyatı 235 lira idi. 1 Eylül 2019 tarihinde Cumhurbaşkanlığı pancar çiftçisine müjde diye fiyatı 300 lira olarak açıkladı. 2020 yılında 1 Eylülde açıklama olmadı, 20 Eylül'de fabrika kampanyaları başladı, fiyat yine yok. Nihayet, Türk Şeker iki ay sonra fiyat açıkladı, "Tonu 336 liraya alacağız." dedi. Beklenti en az 390 TL idi. Bu kere ne Cumhurbaşkanlığı açıkladı, ne siz Bakan olarak böyle bir fabrika önüne gidip açıklama yapma gereği duydunuz. Çünkü fiyat, girdi karşılar bir fiyat değildi, herhâlde yüzünüz olmadı.

Sayın Bakan, hayvancılık sorunlar yumağı. Yem fiyatları almış başını gidiyor. Bir ayda yeme 6 kez zam geldi, süt fiyatını bir yıldır sabit tutuyorsunuz, hayvan sahibi bu işi bırakma noktasına geldi. Ülkemiz besicisinden 38 liradan aldığınız eti 45 liradan ithal ediyorsunuz. Sonra bunu ülkeler arası siyasi konumla ilişkilendiriyorsunuz. İyi de Mısır ülkesiyle siyasi ilişkilerimiz en kötü noktada, büyükelçimiz dahi yok. Mısır'dan yazlık patates ithal edip patates üreticisini vuruyorsunuz. Niğde'de hasat zamanı 1 liraya mal ettiğimiz patatesi, çiftçimiz tüccara 60 kuruşa veremiyor. Toprak Mahsulleri Ofisi, maliyetine olsun vatandaştan bu patatesi alsa da yıl boyu yurttaşlarımızın ucuz patates yemesinin de yolu açılmalı mı? Patates çiftçisi zor durumdadır, ne zaman patates çiftçisini düşüneceksiniz?

Bu yıl taban fiyatı buğday için ekmeklikte 1.650 lira, makarnalıkta 1.800 lira olarak açıkladınız. Hasat bitti, makarnalık buğdayı 2.450 liradan, ekmeklik buğdayı 1.800 liradan ithal ettiniz. Bizim çiftçimize vermediğiniz fiyatı ithalle yabancı çiftçilere verdiniz. Toprak Mahsulleri Ofisi bu yıl ne kadar alım yaptı? Neden gerektiği gibi alım yapmayıp da piyasayı dengelemek için yurt dışına muhtaç hâle getirdi? 2002 yılında 1 ton buğday satan çiftçi 33 gram altın alıyordu, bu yıl 1 ton buğday satan çiftçi 3 gram altın alabiliyor. Kestaneyi dahi ithal edip, sonra kendi kendimize yettiğimizi söylüyorsunuz. Toplulaştırma sorunlu, sulama suyu sorunlu, girdi fiyatları sürekli artıyor, sulama suyunun elektrik

faturasını çiftçi ödeyemiyor ve bu nedenle faize ve borçlanmaya düşüyor. Küçük aile tipi işletmeler tükenmek üzere. Hububatta, bakliyatla, pirinçte, bitkisel ham yağda dışa bağımlılığımız giderek artıyor. “Buğday getirip işleyip satıyoruz.” diye anlatıyorsunuz, buğdayı biz üretsek de kendi çiftçimizin ürettiği buğdayı işlese olmaz mı? Neden yabancı çiftçinin ürettiği buğdayı getirip sattığımızla övünüyoruz?

Bunun yanı sıra gıdada son dönemde yaptığınız kısmi iyileştirmeler olsa da gıda gerçekten problemlidir. Belediyelerin bu işe katılması gerekiyor, gıda güvenliğinde eğer bizim yurttaşlarımız ne yediğini ne içtiğini bilecekse mutlak suretle belediyelerin de devreye alınması gerekiyor.

Domates, bu yıl çiftçiyi perişan etti. Tarlada domates fiyatı 70 kuruşa mal oldu, 40 kuruşa satılamadı ama salçaya bakıyorsunuz 10 kilo domatesten 1 kilo salça çıkar, 8 liradan satılıyor. Tüketici pahalı alıyor, üretici ürettiğinden para kazanamıyor.

Teşekkürler Başkanım.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkürler, sağ olun.

Sayın Muharrem Varlı, buyurun lütfen.

MUHARREM VARLI (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli bürokratlar; öncelikle bütçemizin hayırlı olmasını temenni ediyorum çünkü Tarım Bakanlığı bu ülkenin en önemli bakanlığından bir tanesi. Tarım, bu ülkenin en önemli geçim kaynağı. Bu açıdan inşallah hayırlara vesile olur.

Benim üzerinde durmak istediğim birkaç tane husus var, çiftçilerimizin de bu konudaki beklentileridir bunlar. Bu yağlı tohumlarla alakalı pamuk prim desteği 1,1 lira, yeterli değil ama olumludur, inşallah biraz daha artış sağlayabilirsek bu konuda. Pamuğu ekmemiz lazım, ektirmemiz lazım çünkü pamuğun hem endüstriyel hem de ülke ekonomisine çok büyük katkısı vardır. Çiğitten de ciddi miktarda ham yağ elde edilmektedir çünkü ülkenin en fazla ihtiyacı olan ham yağdır. Bu dışarıdan çok ciddi maliyetlerle ithal ettiğimiz ve çok ciddi paralar harcadığımız şeydir.

Yine, ayçiçeği desteği ve soya fasulyesi desteği. Soya fasulyesini de çok ciddi olarak dışarıdan ithal ediyoruz, bunun da bir an önce Türk çiftçisine ektilmesi önem arz ediyor.

Mısırdaki kendi kendimize yetebilecek seviyeye ulaştı ülkemiz, inşallah daha da iyi seviyelere geliriz. Buğdayda da birkaç milyon ton eksikimiz var, bunları da hem prim desteğiyle hem de diğer katkılarla inanıyorum ki Türk çiftçisinin Türkiye’nin ihtiyacı olan buğdayı üreteceğine.

Hayvancılıkla alakalı birkaç şey söylemek istiyorum. Et fiyatları şu anda iyi yani çok kötü değil ama iyi. Ama bir yandan da ithalat lobisi harekete geçiyor, “İşte et fiyatları yükseldi, ithalat yapmak lazım.” filan gibi. Ben inanıyorum ki Sayın Bakan siz buna müsaade etmeyeceksinizdir çünkü et ithalatı yapmak demek hayvancılığın köküne ayran suyu dökmek demektir, hayvancılığı bitirmek demektir. Eğer illa bir ithalat yapmamız gerekiyorsa dişi hayvan, dişi düve ya da dişi küçükbaş hayvan ithal etmek lazım. Çünkü dişi hayvan sayısını artırdığımız zaman Türkiye’nin hem büyükbaşta hem küçükbaşta kendisine yetebilecek kadar bu insanlarımızın üretim yapabileceğine inanıyorum.

Yem fiyatları çok yüksek, arkadaşlarımız da bahsettiler. Gerçekten bu yem fiyatlarıyla ilgili bir çözüm bulmak lazım yani bunu belli bir seviyede ya desteklemek lazım hayvancılık yapanları bu yem fiyatlarıyla ilgili ya da bununla ilgili Bakanlık olarak bir şey yapmak lazım yoksa yem fiyatları hayvancılık yapanların üzerine çok ciddi bir kambur; bunu mutlaka düşürmemiz lazım.

Yine bu yıl, birkaç tane hastalık, çok ciddi salgın oldu. Mesela üç gün hastalığı bizim Çukurova bölgesine, daha önce Güneydoğu Anadolu’da başladı, Çukurova bölgesine geldi ve birçok hayvan kaybına sebep oldu. Bu aşı yetersizliğinden de kaynaklandı biraz yani çiftçilerimiz yeterince aşı bulamadılar, ilaç bulamadılar. Dolayısıyla üç gün hastalığında çok ciddi hayvan kayıpları yaşadık.

Bir de Ziraat Bankası borçlarıyla ilgili çiftçilerimizin çok ciddi beklentileri var. Çok yüklü miktarda Ziraat Bankasına borcu var çiftçilerimizin, düşük faizle en az beş yıl ya da on yıl yüzde 5 faizle bu çiftçi borçlarının ertelenmesi lazım. Diğer özel bankalar çiftçiye her türlü krediyi açmaya hazırlanırken ve puanla ilgili hiçbir sıkıntı çıkartmazken Ziraata Bankası “Puanınız düşük.” diyerek çiftçiye kredi vermekten kaçınıyor, bunun da önüne geçmemiz lazım. Yine, Tarım Kredisiyle ilgili çok ciddi bir beklenti var uygun fiyatla uygun faizle taksitlendirilmesi konusunda.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Varlı, teşekkür ediyorum.

MUHARREM VARLI (Adana) – Bunları bilgilerinize sunmak isterim.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim Sayın Varlı.

Sayın Ali Keven, buyurun.

ALİ KEVEN (Yozgat) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Bakanlığınızın sevgili bürokratları, sevgili arkadaşlarım, sevgili basın; hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Sayın Bakan, ben konuşmamı iki aşamada yapacağım. Birincisi teşekkür, ikincisi Yozgat çiftçisinin sorunları ve talepleri olacak.

Sayın Bakanım, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü’nün Yozgat’ta yaptığı sulama ve taşkın koruma projelerinden dolayı huzurunuzda tekrar teşekkür ediyorum. Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 2020 bütçesi 9 milyar 454 milyon liraydı, 2021 bütçesi 18 milyar 730 milyon lira teklif ediyor yani tam 2 katı. Bu denli yüksek bir artışa göre Sayın Genel Müdürden Yozgat’ta yarım kalan ve istenilen hızda ilerlemeyen gölet ve sulama inşaatlarının hızlanacağını umuyor ve bekliyorum. Artık bu bütçeyle 2021 yılında yarım kalmış bir iş kalmayacağına inanıyorum.

Sayın Bakan, Boğazlıyan Uzunlu Barajı’nda yapılacak kapalı sistem sulama projesine Uzunlu halkı yeni bir ilave bekliyor. Bu ilaveyi Mestanlı, Pekmeztepe, Öksüzakay ve Başçavuş mevkilerinde yeni bir pompaj sulama hattı bekliyor ve umuyor.

Sayın Bakanım, Sorgun Gevrek Göleti, Araplı Göleti ikmal inşaatı, Erkekli Göleti, Eymir Göleti inşaatları artık 2021 yılında işletmeye alınmalıdır. Büyükmahal sulaması ikmal işi de artık tamamlanmalıdır. Bölge halkı sulama suyuna kavuşacağı günü bekliyor.

Yenifaklı ilçemiz Bektaşlı köyünde yapılan ve köylüler arasında büyük sorunlara yol açmış olan toplulaştırma projesine de el atmanızı rica ediyorum. Bektaşlı’da yaşanan sıkıntılarının soruşturulmasını daha önce de talep etmiştim. Bu konunun sağlıklı bir sonuca erdirilmesi çok önemli.

Sayın Bakanım, Yozgat’ta 14 ilçemizin ziraat odaları başkanlarıyla yapmış olduğumuz bire bir görüşmelerde sorunları ve talepleri oldu. İlimin ziraat odası başkanları gübre, zirai ilaç, tohum, sulama, elektrik fiyatlarında görülen artışları en önemli sorun olarak sıralamışlardır. Bu artışların ekim döneminde sürdürülebilir üretimi engellediğini belirten oda başkanları zor şartlar altında üretim yapan üreticinin bu yükün altından kalkmasının mümkün olmadığını; gübre başta olmak üzere zirai ilaç, sulama, elektrik, tohum gibi girdilerin maliyet yükünün azaltılması, desteklerin günün şartlarına göre yeniden düzenlenmesi gerektiğini vurgulamışlardır.

Sorunlar ve talepler:

- 1) Geçen yıldan kalan sertifikalı tohum destekleri mutlaka ödenmelidir.
- 2) Veraset intikalleri yapılmadığı için ÇKS'ye dâhil edilemeyen ama üzerinde tarımsal üretim yapılan araziler de tarımsal desteklerden faydalanmalıdır.
- 3) Tarımsal desteklerden arazi sahibi değil de o arazi üzerinde tarımsal üretim yapanlar faydalanmalıdır.
- 4) Elektrik fiyat artışları enflasyonun çok üzerinde gerçekleşti, çiftçi sulama yapamaz hâle geldi. Tarımsal abone elektrik fiyatları makul seviyelere mutlaka çekilmelidir.
- 5) Destekler ve destek miktarları ekim döneminden önce açıklanmalıdır. Ayrıca bu destekler gecikmeden, gününde ve toplu verilmelidir.
- 6) Verimli tarım arazileri korunmalı, arazi parçalanmasının önüne geçilmeli, toplulaştırma sorunsuz ve hızlı bir şekilde yapılmalıdır. Toplulaştırmada ziraat odasından bir temsilci mutlaka alınmalıdır.
- 7) Her ürünün taban fiyatı hasattan en az bir ay önce açıklanmalıdır. Destekler de ürün ekiminden önce verilmelidir.
- 8) Kaba yem desteği artırılmalıdır.
- 9) Yem fiyatları çok yüksektir. Süt fiyatları artırılmalıdır, süt üreticileri perişandır.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Keven, teşekkür ediyorum.

ALİ KEVEN (Yozgat) – 10) Sözleşmeli üretim modeli mutlaka yaygınlaştırılmalıdır. Ziraat odalarının Ziraat Bankasından sübvansiyonlu kredi almalarının önü açılmalıdır. Ürün ihtisas havzaları oluşturulmalıdır. Üretim planlaması mutlaka yapılmalıdır.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim.

Sayın Aydın Özer, buyurun lütfen.

AYDIN ÖZER (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, seçim bölgem Antalya'da turizmde olduğu kadar tarımda da büyük bir potansiyel var biliyorsunuz. Türkiye örtü altı tarımının yaklaşık yüzde 42'si Antalya'da yapılıyor. Bölgemizde dönem dönem yaşanan afetler var; birine siz de şahitsiniz, beraberdik, hatırlıyorsunuz. 19 Ekim günü yine bir dolu felaketi yaşadık, 2 bine yakın çiftçimiz etkilendi, çiftçilerimizin yaşadığı ortalama 200 milyon lira civarında zarar var. Sonuç itibarıyla, TARSİM'e sigorta yapılabilen arazilerde bir sorun yok ama mülkiyet sorunları yüzünden TARSİM'E sigorta yaptıramayan üreticilerimiz boşa kalıyor. Afetleri engelleme şansımız yok, elimizden öyle bir şey gelmiyor ama çiftçimizi afet sonuna hazırlamamız lazım. TARSİM'deki en büyük sıkıntı şu: Mülkiyet sorunu ve davalar.

Benim bölgem Kumluca'da 2.100 dekar arazi var, hazineyle davalı. Yani dava otuz yıldır sürüyor, ne kadar zamanda da biteceği belli değil. Ne hazine adına tescil edilmiş ne şahıs adına tescil edilmiş, bu yüzden de ÇKS kaydı yaptıramıyorlar. Bizim, Tarım Bakanlığı olarak buradaki bürokrat arkadaşlarla beraber bu mülkiyet sorununa bir çözüm bulmamız lazım Sayın Bakanım, bunu yapabilecek gücümüz var, kapasitemiz var. Eğer yasal mevzuatta bir değişiklik gerekiyorsa bunu hukukçular, arkadaşlar bize söylesinler, Mecliste biz gereken düzenlemeleri yapalım. Bundan sonra bölgede dolu felaketi, hortum felaketi gibi çok felaketle karşı karşıya kalacağız, öyle görünüyor. Onun için bunu çözmemiz lazım, bu çok önemli.

Tapuda arazi varlığı zeytin olup zeytinlik vasfını yitiren alanlarda kurulan seralar, arazinin tapuda zeytinlik olarak görülmesi nedeniyle ÇKS'ye kayıt olamamaktadırlar. Zeytin kanununda ve ÇKS Yönetmeliğinde değişiklik yapılması, mülkiyete bakılmadan bu gibi sorunlu arazilerde yeniden tespit ve kayıt yapılması sağlanmalıdır. 19 Ekimde yaşadığımız dolu felaketinden sonra şunu gördük ki: İlçe tarım müdürlüğümüz geliyor, görevlilerle tespit yapılıyor, zarar ortaya çıkartılıyor ama yüzde 13'leri, yüzde 15'leri geçmeyen bir TARSİM sigortalılığımız var; bunu şiddetle artırmamız lazım. O yüzden de, eğer arazinin üzerinde tesis varsa mülkiyete bakılmaksızın ÇKS kayıtlarını yaptırılabilir duruma getirmemiz lazım Sayın Bakanım.

Ayrıca, Türkiye'deki cam sera varlığının yüzde 60'ı, yüzde 70'i Antalya bölgemizde. 40 milyon metrekareye yakın cam seramız var, bunun 30 milyon metrekaresi Antalya ilimizde. Bunlar da dolu felaketlerinden çok etkileniyorlar. Doluya maruz kaldıkları zaman cam seralar kırılıyor, hem alttaki ürün gidiyor hem içindeki mahsul gidiyor hem de tesisi kaybediyorlar. Cam seraların şiddetle plastik seraya çevrilmesi konusunda Tarım ve Orman Bakanlığımızın bir çalışma yapmasını talep ediyoruz. Ayrıca, bu tarımsal sulamada kullanılan elektriğe uygulanan yüzde 18 KDV, yüzde 2 TRT payı ve yüzde 1 enerji fonu sınırlandırılmalıdır. Elektrik tahsilatı hasat dönemlerinde yapılmalıdır.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyorum Sayın Özer, sağ olun.

Sayın Ulaş Karasu, buyurun lütfen.

ULAŞ KARASU (Sivas) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

TÜİK verilerine göre, ülkemizde geçtiğimiz yıl içerisinde 18 milyon ton şeker pancarı üretildi. Nüfusun önemli bir kısmı tarım ve hayvancılıkla uğraşan Sivas da 2019 yılında şeker pancarı üretiminin en fazla olduğu 6'ncı il olarak kayıtlara geçti ama ne yazık ki Sivas'ta şeker fabrikası yok, Sivas'ta üretilen şeker pancarı, Erzincan, Malatya, Turhal ve Kayseri'deki fabrikalara götürülüyor. Erzincan Şeker Fabrikası özelleştikten sonra Suşehri bölgesinde kantar kapatıldı, pancar üretimi 100 bin tondan 5 binlere düştü. Bu yetmedi, devlete ait olan Malatya Şeker Fabrikası, tuttu, Ulaş ilçemizde bulunan Bostankaya Şeker Pancarı Kantarı ve Toplama Merkezini kapatarak çiftçiye elindeki mahsulle “Ne hâlin varsa gör.” denilecek duruma getirdi. Sivas'ın iklim koşulları ve pancarın çiftçimiz tarafından nakli ve bekleme süresi göz önünde tutulursa zaten mağdur olan çiftçinin sırtına yüzde 20 ekstra maliyet yüklenmesi söz konusudur. Çiftçi pancarı söktükten sonra on gün kamyon bekliyor, pancar üç gün de kamyonda bekletiliyor; bu da fire oranını artırıyor.

Şimdi, size bir fotoğraf göstereceğim. Bu fotoğrafta gördüğünüz gibi, pancar, Ulaş ve Kangal ilçelerimizde tarlalarda bekliyor, ne bekliyor? Nakliye gelmesini bekliyor. Malatya'dan nakliye gelecek, çiftçinin pancarı yüklenecek ve fabrikaya gidecek; üstelik bu pancar kalite bakımından bölgenin en iyisi. Çiftçinin bir yıl boyunca emek verip ürettiği mahsulü çürütmeye, heba etmeye kimsenin hakkı yok. Sivas'a kar yağacak, sezon bitti, çiftçinin pancarı fabrikaya giremedi. Bu konuyla ilgili TÜRKŞEKER Genel Müdürüyle görüştüm, sorunun giderileceğini ifade etti, on beş gün oldu, hiçbir çözüm üretilmedi. Sürekli 2002'yle kendi iktidarını karşılaştıran arkadaşlar, şimdi size çarpıttığınız rakamları değil, gerçek rakamları veriyorum: 2002 yılında çiftçinin borcu 1 milyar TL'ydi, şu an borcu 130 milyar TL. 2002 yılında buğday için doğrudan gelir desteği 13,5 TL, mazot 1,48 TL'ydi. Çiftçi, dönüme aldığı destekle 9,12 litre mazot alıyordu. 2019 yılında dönüme verdiğiniz buğday için toplam destek 27 TL'ye geliyor. Mazot 6,25, 4 litre mazot alıyor. Mazot fiyatındaki artışı baz alsanız 57 TL destek vermeniz gerekiyor. 2002-2020 arası buğday fiyatı 4 kat, gübre fiyatı 10 kat arttı.

Sayın Bakan, çiftçi, 2019’da aldığı sertifikalı buğdayı ekti, biçti, ürününü sattı, 2020 tohumunu aldı, ekti. Siz, hâlâ 2019 sertifikalı buğday desteklemesini ödemediniz. Tarım Kredi Kooperatiflerinde eylül ayında yem fiyatı 80 TL’ydi. Daha geçtiğimiz pazartesi çiftçi gidiyor, Tarım Kredi Kooperatifine fiyat soruyor “92 TL.” diyorlar. Kredi kartını almak için köyüne gidiyor, bir gün sonra -salı günü- yemi almaya geliyor, yem olmuş 102 TL. Bu nasıl bir fiyat politikasıdır?

Ayrıca, Kangal ilçemizin Davulbaz Göleti var, sadece 10 milyon TL’lik ödenek gelmesi gerekiyor, üç yıldır ödenek gelmediği için gölet bitmiyor.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Karasu...

ULAŞ KARASU (Sivas) – Gölet bitmediği için 10 tane köyün yolu grup yolu yapılmıyor, köylü vatandaşımız köyüne gidemez durumda. Bu göletin bir an önce bitirilmesi gerekiyor.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyorum Sayın Karasu.

Sayın Lütfi Kaşıkçı, buyurun lütfen.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Kıymetli milletvekilleri, öncelikle bu yıl Hatay, orman yangınları noktasında çok korkunç günler yaşadı. Binlerce hektar ormanımız maalesef bu felaket sonunda kül oldu. Ardı ardına yaşadığımız bu 3 önemli yangında devletimiz tüm kurum ve kuruluşlarıyla Hataylı hemşehrilerimizin yanında oldu. Sayın Bakanım her 3 yangında da ilimizi yalnız bırakmayarak yangın kontrol altına alınana kadar bizimle birlikte oldu. Yangın tam anlamıyla söndürülmeden Sayın Bakanımız, Hatay’ı terk etmedi. İşte, tam bu noktada tüm Hataylı hemşehrilerim adına Sayın Bakanımıza ve tüm Bakanlık çalışanlarına teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, yanan ormanlarımızın tekrar fidanlarla buluşması için Orman Genel Müdürlüğümüzün hummalı bir çalışma yaptığını biliyoruz. İnşallah bu ayın 11’inde “Geleceğe Nefes” kampanyasıyla binlerce fidanı Hatay’da toprakla buluşturacağız ve şuna da inancımız tamdır ki yanan tüm alanlarımızın fidanla buluşacağını iyi biliyoruz.

Sayın Bakanım, bu fidan dikimi yapılırken özellikle köy yerleşim yerlerine yakın alanlara badem, ceviz, çam fıstığı ve zeytin dikilmesini ve bu şekilde bir hat oluşturulması talep ediyor ve istiyoruz. Bir yandan orman ile köy yerleşim yerleri arasına bir set görevi göreceğine inandığımız bu hat bir yandan da köyde yaşayan vatandaşlarımız için bir geçim kaynağı olacaktır.

Yine, şehir merkezlerine yakın yerleşim alanlarında yanan ormanlarımızın yerine ise daha geniş yapraklı ağaç türü olan fidanlar dikilmesi, ileride yaşayacağımız muhtemel yangınlar için de bir set görevi üstlenecektir.

Sayın Bakanım, sizler de geldiniz, gördünüz; orman yolları noktasında Hatay’da bayağı bir eksikimiz var. Yine sizlerden, eksik orman yollarımızın tamamlanması için de bütçeden ayrıca ilave destek talep etmekteyiz.

Sayın Bakanım, ormanla ilgili son talebimiz de ilimizdeki mevcut orman teşkilatımızın yapısının güçlendirilmesi adına bölge müdürlüğü kurulmasıdır. Hem orman yangınlarına daha etkin müdahale fırsatı bulacağımız hem de ormanlarımızın bakımını daha etkin bir şekilde yürüteceğimiz bölge müdürlüğü talebi sadece bizlerin değil, tüm Hataylı hemşehrilerimizin talebidir.

Sayın Bakanım, yine bölgemizde çiftçilerimizin bir problemini daha burada sizlerle paylaşmak istiyorum. Afrin merkezli zeytinyağı ticareti var, bu zeytinyağı üçüncü bir ülkeye gönderilmek üzere -Hatay üzerinden ihracat edilmek üzere- getiriliyor. Aracı kurumsa Tarım Kredi Kooperatifi.

Sayın Bakanım, biz bu ticareti destekliyoruz ancak şöyle bir problemle karşı karşıyayız: Sizin de açıkladığınız üzere bu zeytinyağı iç piyasaya sürülmeyecekti, Hatay üzerinden getirilip üçüncü bir ülkeye gönderilecekti ancak bu zeytinyağının iç piyasaya sürüldüğü noktayla ilgili aldığımız çok sayıda şikâyet var. Bu konuda bizler de özellikle zeytin üreticisi vatandaşlarımızın çok fazla şikâyetiyle karşı karşıya kalıyoruz.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen son sözlerinizi alalım.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Evet, işte tam bu noktada Sayın Bakanım, Afrin’den getirilen zeytinyağının serbest bölgeye direkt gönderilmesi, yine Kumlu ilçemize bağlı Zeytin Dalı Gümrük Kapısı’nda gelen zeytinyağından bir laboratuvar kurularak numuneler alınması bizim bölgemizdeki çiftçilerimizin hassaten sizden ricasıdır. Bunu da iletmemizi ayrıca istediler.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Baltacı...

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Komisyonunda bulunan arkadaşlarımızın Türkiye tarım politikasıyla ilgili yapmış olduğu tüm değerlendirmelere katılmakla birlikte benim de Tarım ve Orman Bakanına sormak istediğim bazı sorularım var.

Öncelikle, Kastamonu 1 milyon 500 bin metreküp ülkemizin en çok orman üretimi yapan ve 1.021 orman köyüyle en çok orman köyü olan ildir. Ayrıca 873 bin hektarla en çok orman alanına sahip olan 2’nci ildir. Kastamonu’nun tarihindeki en büyük yangın 2 Eylül günü meydana geldi. Taşköprü ilçemizdeki yangın kırk dört saatte kontrol altına alınabildi ve 1.396 hektar alan kül oldu. Yine, 22 Ekimde Çatalzeytin ilçemizde orman yangını çıktı. Söndürme helikopterleri yangının 3’üncü gününde gelebildi. Yangın yetmiş iki saatte ancak kontrol altına alınabildi. Kastamonu’nun son iki ayda yaşadığı yangınlar bize küresel ısınmaya bağlı, bölgedeki riskin arttığını ve sık koru ormanlara sahip Kastamonu’da bu tür yangınlarla mücadelede havadan müdahalenin olmazsa olmaz olduğunu göstermiştir. Bu çerçevede, şunu sormak istiyorum: Kastamonu olarak Türkiye’nin en büyük orman üretimini yapan ilde bir yangın söndürme helikopteri bulundurmaya düşünüyor musunuz? Bu konuyla ilgili taleplerimizi defalarca ilettik. Bu 2021 yangın sezonunda acilen yangın söndürme helikopterinin Kastamonu’ya tahsis edilmesi gerekiyor.

Ayrıca, diğer bir konu da Kastamonu geçimini tarım ve hayvancılıktan sağlamaktadır. Ancak Kastamonu, ilave buzağı desteği verilen iller arasından çıkarılmıştır. Doğal olarak, yem bitkileri için verilen yüzde 25 ilave destek de elinden alınmıştır. Kastamonu, ilave buzağı desteği kapsamından neden çıkarılmıştır, yeniden bu destek kapsamına alınması düşünülüyor mu? Yine, bölgemizdeki birçok il, tohum desteğinden faydalanmış maalesef Kastamonu bu destekten faydalanan 21 il arasına alınmamıştır. Bu destekten Kastamonu’nun da faydalanmasını ayrıca talep ediyorum.

Diğer bir konu da Kastamonu’da yaklaşık 10 bin ton fındık üretilmektedir. Fındık üretimi yapan ilçelerimizden Şenpazar ve Küre maalesef fındık desteğinden faydalanamamaktadır. Tarlaların yan yana olduğu Cide’nin Gökçeören köyü ile Şenpazar’ın Seferköy’ü bu adaletsizliğin en büyük resimlerinden biridir. Bir köyümüz destekten yararlanmakta, bir köyümüz destek alamamaktadır. Şenpazar ve Küre ilçelerimiz fındık desteği kapsamına alınarak Şenpazar ve Küre ilçelerimizdeki fındık üreticilerimizin yaşadığı mağduriyet bir an önce giderilmelidir.

Bir başka konu da yine, Daday ilçemizde Bezirgân Hazım Kılıç Sulama Göleti maalesef tamamlanamamıştır. 22 köy, 76 mahalle, yaklaşık 5 bin çiftçinin yararlanacağı proje 2021 yılında tamamlanacak mıdır? Yine, Kastamonu ilinin içme suyu ihtiyacını, aynı zamanda 92 bin dekar zirai arazinin sulanmasını sağlayacak Kırık Barajı projesi ne zaman tamamlanacaktır?

Bir başka konu da Kastamonu ilinin coğrafi işaretli ürünleri Tosya pirinci, Taşköprü sarımsağı ve siyez buğdayı için alan bazlı gelir desteği verilmesi gerekmektedir. Bakanlığınız söz konusu tarım ürünlerinin üretiminin artırılması için alan bazlı gelir desteği sağlamayı düşünmekte midir?

Son olarak, Daday ilçemizde Ballıdağ Göğüs Hastalıkları Hastanesi, 2007 yılında kapanmıştır. Mülkiyeti en son Orman Genel Müdürlüğüne geçen binanın atıl durumdan kurtarılması için Bakanlık olarak herhangi bir çalışma yürütülmekte midir?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen son sözlerinizi alalım.

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Binanın yeniden Kastamonu’ya kazandırılması için Bakanlığınızın yapmış olduğu bir çalışma var mıdır?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Kasap...

ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Kütahya ili yüzde 75 oranında tohum desteği sağlanan iller arasında yer almamıştır Sayın Bakanım, gerekçesini bilmiyorum. Kütahya merkeze bağlı, yakın, Bölcek, Parmakören, İnköy Türkiye’de tek manda birliğinin olduğu yerler. Burada manda birliğini yok etmek için şu anda meralar imara açılıyor ve taban arazinin eğimi kesinlikle 30 dereceyi geçmemektedir, verimli arazi. Köyden mahalleye dönüşen yerler tarımsal destek, hibe ve yardımlardan yararlanamıyor. Özellikle merkeze bağlı köyler yıllardır ne mahalle olabildi ne köy statüsünü kazanabildi. Kütahya Altıntaş’taki Beşkarış Barajı on yıllardır yapılamadı. Borun merkezi olan Emet Hisarcık’taki baraj yapılamadığı için DSİ’nin isale hatları vesaire de yapılamadığı için yirmi üç yıldır yüksek oranda arsenik içeren suyu içmeye mahkûmdurlar. Tarımsal sulamada bile kullanılması uygun olmayan su kullanılmaktadır.

Tarımsal ürünlerdeki girdilerin en önemlilerinden elektrik, mazot, gübre, yem gibi girdilerde indirim, KDV’nin düşürülmesi gibi bir planlama var mı? Kütahya merkez, Gediz, Emet, Hisarcık, Dumlupınar, Çavdarhisar, Aslanapa, Altıntaş ilçelerimizde hastalık ve doğal afetlerden zarar gören çiftçilerin zararları neden karşılanmamıştır? Simav’da kestanelerde dal kanseri sıkıntısı var ve rekolte gün geçtikçe düşmekte, bununla ilgili hiçbir tedbir alınmadığı kanaatindeyim. 25 milyon TL ihracat rakamı var, 2.500 kişinin ekmek kapısı. Bunun için yeterli tedbirler, önlemler alınmadı. Simav, Şaphane, Gediz ve Pazarlar ilçesinin coğrafi işaretli vişne ve kirazı var. Aşırı yağış ve bu sene rekolte düşüklüğü, ayrıca pazarlamadaki sıkıntılardan dolayı bu bölgedeki insanlarımız çok ciddi düzeyde mağdurlar. Ve önemli ihracat kalemlerinden oluşan kiraz, vişne vesaire, bu tip ağaçlar şu anda kesilme aşamasında; 1 liraya kiraz satamıyorlar. Buradaki sıkıntı... ÇKS sistemine kayıtlı olan çiftçilerimizin bankalara olan toplam borcunu sormak istiyorum. 2020 yılında çiftçilerimizin bankalara olan tarımsal kredi borçlarının faizlerinin silinmesi ve çiftçilerin ödeyemedikleri borçların yapılandırılması için bir çalışma yapacak mısınız?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Özcan, buyurun lütfen.

SUAT ÖZCAN (Muğla) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; seçim bölgem Muğla zengin canlı tür çeşitliliği, iklimi, doğal güzellikleri, binlerce yıllık tarihi geçmiş ve eşsiz koylarıyla ülkenin en önemli doğa, kültür, tarım ve gözde turizm merkezlerinden biridir. Muğla’da tarımsal anlamda zeytincilik, narenciye, arıcılık, kara ve deniz balıkçılığı, seracılık, et ve süt üreticiliği ve daha birçok tarımsal ürün üretimi yapılmaktadır. Kış nüfusu 1 milyona yaklaşırken yaz nüfusu da 2-3 kat artarak turizm hizmet etmektedir. Bu durumdayken, TEMA Vakfının geçtiğimiz ay paylaştığı bir raporla Muğla 1.449 maden ruhsatına bölünmüş durumdadır. Muğla ve çevresi orman alanlarının yüzde 65’i madenler için ruhsatlandırılmış; yine, Muğla ve çevresinde bulunan, uluslararası koruma kriterlerine göre belirlenen nadir flora ve fauna barındıran, dünya ölçeğinde önemli ekosistemler olan önemli doğa alanlarının yüzde 65’i madenler için ruhsatlandırılmıştır. Muğla ve çevre tarım alanlarının yüzde 48’i madenler için ruhsatlandırılmıştır. Nadir canlı tür çeşitliliği, doğal ve kültürel özellikleriyle “tabiat koruma alanı” “milli park” gibi statülerle koruma altına alınmış alanların yüzde 55’i madenlerle ruhsatlandırılmıştır.

Yine, TEMA Vakfı Başkanının açıklamalarına göre mevcut Maden Kanunu’nda yapılan değişiklikler tür koruma statülerini varsayarak yaşam alanlarımızda binlerce maden ruhsatıyla karşı karşıya bırakıyor. Bugün maalesef ülkemizde doğa koruma alanı, tarım alanı ya da içme suyu havzası kanunlarla korunmamaktadır. Hâlbuki ülkemizde kanunlarla madencilik faaliyetlerinde korunan alanlar oluşturmamız gerekiyor; aksi hâlde, madencilik faaliyetleri Çanakkale’de olduğu gibi Muğla’nın da ormanlarını, tarım alanlarını, meralarını, şehrin kültürünü ve turizmini tehdit etmeye devam edecektir. Aslında şu anda da, Bakanım, siz de pilotsunuz, Milas-Bodrum Havaalanı’na gelip bir uçuş yaparsanız Milas ve Yatağan çevresinde doğanın ne kadar katledildiğini siz de görmüş olursunuz. Tarım ve Orman Bakanı olarak sizden bu konuda hassasiyet bekliyoruz çünkü 1.449 ruhsatlı maden alanıyla Muğla’da önümüzdeki dönem orman alanlarının -arıcılıkta çok önemli bir yeri var ülkemizde, bal üretiminde; turizmde keza aynı şekilde- bozulmasına, olumsuz anlamda değişmesine göz yumulacak mıdır? Sizden destek bekliyoruz, hassasiyet bekliyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Kılıç, buyurun lütfen.

YUNUS KILIÇ (Kars) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tabii, Tarım Komisyonumuzun üyelerinin ciddi bir şekilde katılımını görüyorum ama burası, tabii, Plan ve Bütçe Komisyonu; yani bütçeyle, paraya, rakamlara hâkim olan insanların bulunduğu bir Komisyon, dolayısıyla çok rakam konuşuldu, bunları tekrar etmeyeceğim ben ama bizim de iyi bildiğimiz bir şey var ki ülkenin kırsalının geçmişini çok iyi biliyoruz. Bunu eğer tespit etmezsek, bugün sadece bugün üzerinden konuşursak çok sağlıklı veriler elde etmemiz mümkün olmaz.

2011’de yeni milletvekili olduğum zaman masamda bir gazetede küçük bir köşe yazısı gördüm, orada şöyle bir yazı vardı, Kars geçtiği için hemen dikkatimi çekti; Amerika’da yaşayan bir sanatçının ataları Kars’tan gitmemiş ve şöyle bir şey yazıyor, diyor ki: “Atalarım bana doğduğum yerleri o kadar çok anlattılar ki görme ihtiyacı duydum.” Kars’a gelmiş ve buraları görmüş -yalnız ataları altı yüzyıl önce yaşamış- şöyle diyor: “Çok nostaljik, güzel bir şehirdi, atalarımın anlattığı gibi duruyordu.” diyor. Yani neydi: “Taştı, topraktı, çamurdu, odundu başka da bir şey yoktu.” diyor. Bu bizim için övünülecek bir şey değil.

Şimdi, bunun üzerine tabii, 1970’lerde, 80’lerde bir sürü saiklerle, sebeplerle kırsalı terk eden, kırsalı boşaltan, kentlere yığılan bir toplumumuz var. Köylü varlığımızın yüzde 80’ler olduğu bir süreçten bir anda yüzde 20’lere indiği bir süreci yaşıyoruz. Bunu medeni toplumlar iki yüz yılda, üç

yüz yılda yaşarken biz, bunu yirmi otuz yıla sıkıştırmak zorunda kalıyoruz. Yani köyde eskiden 4 kişi, şehirdeki 1 kişi için üretirken bizim devraldığımız yıllarda artık arkadaşlar, ne yazık ki 1 kişi şehirlerde oturan 7 kişiye, 8 kişiye daha üretmek zorunda kaldığı süreçlerle biz tarımı devraldık. Dolayısıyla aldığımız zaman nasıldı, getirdiğimiz zaman nasıl? Muhalefetin yaptıklarını unutturmak gibi bir şey işine gelebilir ama biz bunu unutturmamalıyız çünkü biz geçmişini biliyoruz, bu coğrafyada tarımın, kırsalın ne hâlde olduğunu biliyoruz.

Evet, insanımızın, kırsaldakinin geliri bin dolardı, 3 bin dolara çıktı. 12 kat demedik, asla öyle bir şey kullanmadık. Dolar olarak hep bakıyorsunuz ya, çiftçinin geliri 2002’de bin dolardı, şu anda 3 bin doları geçti. Döviz kurlarından kaynaklı, hatta, 3.500 dolarlara çıktığı zamanları yaşadık. Normal, Türkiye’deki gayrisafi millî hasıladan vatandaşın aldığı pay gibi 3.500 dolardan 11 bin dolarlara çıktığımız zaman... Şimdi dolardan dolayı bir çekilme var ama yine 3 katına çıkardığımız süreçleri yaşadık.

Arkadaşlar, hiç bir arada bin tane büyükbaş hayvanı göreniniz var mı? 100 bin başlık tavuk kümesini göreniniz var mı? 10 tonluk bir domatesi sadece kamyondan boşaltmanın ne kadar zor olduğunu bilen var mı? Bunları niye söylüyorum biliyor musunuz? Arkadaşlar, biz on sekiz yılda hayvan sayısında 35 milyon artışa sebep olduk. Biz sebze ve meyvede, bitkisel üretimde 25 milyon artışa sebep olduk. Biz bu ülkede tavuk üretimini 700 bin tondan 2 milyon 200 bin tona çıkardık.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, tamamlayalım lütfen.

YUNUS KILIÇ (Kars) – Arkadaşlar, bizim, su ürünleri üretimimiz 60 bin tondan 360 bin tona çıktı, 6 kat arttı.

Tabii, şimdi, herkes eleştirirken Tarım Bakanlığının ekibi sabah geldiğinde yüzleri böyle çok nurluydu, tabii, herkes yüklenince... Arkadaşlar yaptığımızı biz biliyoruz. On sekiz yıldır tarım ekibinin, bürokratlarının, siyasetinin bu ülkede ne yaptığını biz biliyoruz, o yüzden sizin arkanızda olmaya devam edeceğiz, destekliyoruz, tebrik ediyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum efendim.

Değerli arkadaşlar, müzakerelerimizi tamamladık, şimdi soru-cevap bölümüne geçiyorum.

Komisyon üyesi milletvekillerimiz için toplam on dakika, Komisyon üyesi olmayan milletvekillerimiz için ise toplam beş dakika süremiz var.

Evet, Sayın Çelebi, sizle başlayalım.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, Ağrı merkezde özellikle bir damızlık düve merkezinin kurulmasını sizlerden talep ediyorum. Yine, aynı şekilde, merkez dâhil olmak üzere küçükbaş damızlık merkezinin kurulması, bu merkez ve ilçelerde olabilir. Yine aynı şekilde, biliyorsunuz son yıllarda Bakanlığımız kaz üretim merkezlerinin kurulmasında ve bu yönde kurulan işletmelere bir yardımda bulunuyor, bu konuyu sizlerden rica ediyoruz.

Yine aynı şekilde, sulama projelerimiz var, bizim Ağrı Yazıcı Barajı’nın tamamlanması, özellikle o bölgedeki 182.400 dekarlık bir alanımız var, bunun bitmesi konusu da bizim için çok önemli.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, teşekkür ediyorum.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Yine, Eleşkirt ilçesi tarımsal arazileri ve Aydıntepe yerlerinin sulanması; yine aynı şekilde, Diyadin Jeotermal Sera Organize Sanayi Bölgesi Projemiz var, bu bizim için çok çok önemli olan bir yer. Diyadin ilçemizde 1.300 dekar alana jeotermal kaynaklarını biz şu anda...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum Sayın Çelebi.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Sayın Bakanım...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Ya, lütfen ama Sayın Çelebi, yani konuşmanızda da ifade ettiniz, lütfen... Çünkü değerli arkadaşlar, bakın, on dakika süremiz var.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Şöyle, Sayın Bakanım...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Hemen tamamlayın çünkü on dakika süre verdim tüm arkadaşlara.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bizim özellikle Ağrı merkezde gerçekten tarım il binamız yok. Bir de Patnos ilçemizde, -ben bunu daha önce de arz etmişim, aslında Teftiş Kurulu Başkanımız da buradayken buna ilişkin de kendilerinden rica ediyorum- bir binamız vardı, yıkıldı, bunun da 2021 yatırım programına alınması hususunda...

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Emecan, buyurun lütfen.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, benim bir tane sorum olacak: Orman Genel Müdürlüğünden ormancılara bu yıl kesim miktarlarını yüzde 30 oranında artırmaları yönünde bir talimat geldiği duyumunu aldım ve bu talimatın uygulanması konusunda da çok zorlanacaklarını belirttiler. Bu iddia doğru mudur? Doğru ise kesim oranlarının artırılmasının sebebi nedir?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Katırcıoğlu, buyurun.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Benim de 2 sorum olacak Sayın Bakan.

1'incisi, biliyorsunuz, son zamanlarda kaçak içkiden dolayı ölen insanların sayısının oldukça yükseliyor ve bunun arka planında muhtemelen alkol fiyatlarının çok yüksek olması var gibi gözüküyor. Bu konuda ne düşünüyorsunuz? Bir tedbir almayı düşünüyor musunuz?

2'nci olarak da cari harcamalarınız -ki anladığım kadarıyla tarım destekleri buradan veriliyor- 2020'de 25 milyar 400 milyonmuş, 2021'de de ödenek olarak 25 milyar 800 milyon. Yani 400 milyonluk bir artış var gibi benim hesabıma göre. Bu ne anlama geliyor tarım destekleme konusunda?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Arı...

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Bakanım, Antalya ili Döşemealtı ilçesinde yapılmakta olan hipodromla ilgili geline aşamada herhangi bir ilerleme katedilmemektedir. Bitirilmesine de az kalmış olan bu projenin tamamlanması için gerekli hassasiyetin gösterilmesini talep ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Sındır...

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, sizi epey yorduk. Bizim arada gidip karnımızı doyurma fırsatımız oldu ama hiç ayrılmadınız, bağışlayınız.

“Gıda ihtiyacını karşılayacak ürün stoklarını kontrol ederek fiyat artışlarının yaşanmaması için takiplerimizi devam ettirdik.” demişsiniz. Bunun nasıl olduğunu soruyorum. Sizin de üyesi olduğunuz Gıda ve Tarımsal Ürün Piyasaları İzleme ve Değerlendirme Komitesi var. Bu toplanıyor mu? Katılıyor musunuz toplantılarına? “2020 yılında 2.400 aileye 250 milyon lira ORKÖY kredi ve hibe desteği sağlayacağız.” demişsiniz. Aile başına yaklaşık 100 bin TL’ye denk geliyor yanlış anlamadıysam. Sulama yatırımlarına ne kadar ödenek ayırdınız? Bundan sunuşunuzda bahsetmediniz sanıyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum Sayın Sındır.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Teşekkür ediyorum.

Bir de GAP projesiyle ilgili son durum değerlendirmeniz nedir?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Aydın...

İBRAHİM AYDIN (Antalya) – Sayın Bakanım, orman yangınlarıyla ilgili hep konuşuyoruz, “Yanan alanları yıl içerisinde ağaçlandırıyoruz.” diyoruz. Ben yirmi iki yıl Antalya’da şeffikten bölge müdürlüğüne çalıştım. Dört yıl Muğla Orman Bölge Müdürlüğüm var, dört yıl İzmir Bölge Müdürlüğüm var.

Biz ne söylersek söyleyelim, yine, “Yanan alanlara otel yapılıyor.” diye söyleniyor. Bugün Muğla’dan arkadaşımız yine aynı şekilde söyledi. Bu yer 1987 yılında Güvercinlik turizm alanı olarak merkezden ilan edilmiş, 1991’de Orman Genel Müdürlüğünden Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğüne devredilmiş ve 2006 yılında da bu yer yandı. Ama o nokta değil. Oradan 223 hektar yerin uçtaki 3 hektar yeri ve 2006 yılında izin verilmiş buraya. Yani yanıp da... Niye yakınılar? Bir de yanmadan da turizm alanlarına verilebiliyor ormandan. Yani bunu biz nasıl anlatamıyoruz bilmiyorum. Meslek hayatımın otuz yılının son beş yılında bunu anlattım, anlatamadım. Beş yıldır milletvekiliyim burada, her gün anlatıyorum, yine aynı fotoğraflar, aynı şeyler. Bununla ilgili bir çalışma yapın lütfen de yani şu Türkiye’ye bunu bir anlatalım ya, lütfen!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

İBRAHİM AYDIN (Antalya) – Saygılar sunuyorum, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın İpekyüz...

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Sayın Bakan, ben öncelikle size teşekkür etmek istiyorum bir konuda. Diyarbakır Bismil ilçesi, Batman Beşiri, Hasankeyf nedeniyle Garo Vekilimizle beraber sizi aramıştık biz. Orada bir yığın sera eken, mısır eken, pamuk eken üretici vardı ve ne hikmetse barajın suyunu biz ısrarla söylememize rağmen iki ay bekletmediler. Siz de devreye girdiniz, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğümüz, Bölge Müdürlüğümüz de devreye girdi ve bütün ürünler bu pandemi döneminde su altında kaldı ve binlerce üretici perişan oldu. Bu pandemide gıdaya o kadar ihtiyaç vardı ki ve ne oldu? İki ay sonra tekrar su çekildi. Hiçbir şey şu anda tekrar ekilebilecek düzeyde değil. Bu yıl bu üreticilere yönelik bir program geliştirilmesini düşünüyor musunuz? Bir koordinasyon olacak mı olmayacak mı?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum. Sayın İpekyüz, lütfen, kusura bakmayın.

Evet, Sayın Paylan, buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Bakan, bu tarımsal zehir glifosat vatandaşlarımızı zehirliyor. Bunu topyekûn yasaklamayı neden düşünmüyorsunuz?

Sayın Bakan, bir de organik tarımla ilgili yani yediğimiz domatesin tadı yok, yediğimiz meyvenin, sebzenin tadı yok. Yani gerçek anlamda ata tohumuyla yapılan organik tarıma yönelmek ve bunun vatandaşımızda hem tüketicide hem üreticide bir bilinç sağlanmasını sağlamak yani ne bileyim kurtlu bir elmanın aslında daha makbul olduğunu, organik olduğunu anlatmak, böylece ilaçtan vatandaşlarımızı korumak, kanseri azaltmak, neden bu anlamda bir vizyon ortaya koymuyorsunuz? Ya bu konuda bir master planımız olsa hem organik tüketiriz hem sağlıklı oluruz, vatandaşımız kanser olmaz. Bu konuda bir irade koymanızı ben bekliyorum sizden.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, çok teşekkür ediyorum Sayın Paylan.

Sayın Girgin...

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, orman vasfını yitiren orman arazilerini kanun düzenlemesiyle orman kapsamı dışına çıkardınız. Endemik bitkiler yanında çayır, kıyı bölgelerinde yer alan bu alanlardan orman alanı dışına Muğla’da ne kadarı çıkarıldı? Hâlihazırda bu alanlar nasıl değerlendirilmektedir? Çiftçilerin sulama birliklerine ve elektrik şirketlerine olan borçlarının tahsilatı amacıyla üreticilere ödenen tarımsal desteklere bloke konulması uygulamasından vazgeçecek misiniz? Yüzde 50 hibeli makine ve ekipman desteği tekrar başlatılacak mıdır? Balık üretimi tesisi yapımındaki 25 tonluk işletmeleri kırsal kalkınma destekleme kapsamına alacak mısınız? Tarımsal desteklerde yüzde 2 ve yüzde 4 oranında yapılan gelir vergisi kesintisi kaldırılacak mı? Datça bademini devlet desteği verilen tarımsal ürünler arasına almak için herhangi bir çalışma yapılmakta mıdır?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Sürücü...

AYŞE SÜRÜCÜ (Şanlıurfa) – Sayın Bakan, Suriye’nin kuzeyi Afrin’den bugüne kadar kaç ton hububat ve zeytin Türkiye’ye getirilmiştir. Bu noktada, Türkiye’nin hububat ve zeytin ithalatına ihtiyacı var mıdır ve bu ithalatın Suriye’de muhatabı var mıydı?

İkinci bir sorum daha var. Urfa başta olmak üzere bölge çiftçilerinin bir kısmı sulama kanallarına ulaşamadığı için DEDAŞ denilen enerji şirketine mahkûm olmuş durumda. Sulama kanallarına erişim sağlanana kadar çiftçinin elektrik borcuna ilişkin ciddi bir desteğe ihtiyaçları vardır. Bu noktada Bakanlık tarafından bir adım atılacak mıdır?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Kılıç...

YUNUS KILIÇ (Kars) – Sayın Bakanım, bugünkü sohbetlerden ve sorulardan da çokça anlaşıldığı üzere sözleşmeli tarımla alakalı milletvekillerimizde ve üreticilerimizde, kırsalda bir talep var. Bununla alakalı ben de Bakanlığın arzulu ve istekli olduğunun farkındayım ve biliyorum. Bunu, aynı zamanda bizi arzu ettiğimiz gelir garantili üretim modellerine götürecek bir adım olarak da değerlendiriyorum. Bu gayretinizden dolayı teşekkür ediyorum. Bakanlığın buna ne derece hazır olduğunu sormak istiyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Sarıbal...

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, gümrük vergilerinin düşmesi konusunda bilginiz var mı? Bugüne kadar uyguladığınız ithalat rejiminin çıktığının ve tarımı da çökerteceğinizin farkında mısınız? Tarımda rejim değişikliğini düşünüyor musunuz? “Ekin, üretim tarlada kalmayacak.” dediniz, Karacabey’de biber, domates; diğer illerde patates, soğan, enginar yerde kaldı. Sözüünüzü tutmayı düşünüyor musunuz? Bu konuda bir tavrınız var mı?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Şeker...

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Sayın Bakanım, orman yangınları konusunda bu hizmeti alan tekel konumunda Orman Bakanlığı, daha dün kurulmuş şirketlere yüzlerce milyon ihale veriliyor. Kendi filonuzu niye kurmayı düşünmüyorsunuz? Bu konuda bir hazırlığınız var mı? Süt üreticileriyle ilgili de 2,30 lira süt fiyatları. 1 litre çayı, 7 bardak yani, 14 liraya içebiliyor çiftçi. 1 litre çay içmek için 6 litre süt satmak zorunda ve yem fiyatlarındaki artış yüzde 63’e çıktı son bir yıl içerisinde. İnsanlar artık süt ineklerini kesmeye başladılar. Bunun için önlem alın.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Gaytancıoğlu, buyurun.

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Teşekkür ederim.

2021 yılı için ne kadar teknik personel ataması yapmayı düşünüyorsunuz? Nadas alanlarını azaltmaya yönelik bir politikanız var mı? Saros Körfezi doğal sit alanı, olumsuz ÇED raporlarına rağmen neden FSRU doğal gaz limanına izin veriyorsunuz? Edirne’deki Çakmak, Hamzadere, Korucuköy, Çömlekçöy Barajları, Suakacağı, Göl Baba ve Kemalköy sulamaları ne zaman tamamlanacak? Yem fiyatlarının artmasının temel nedeni, ham maddenin yüzde 60’ının ithal olmasıdır. Dövizdeki ciddi artışlardan sonra yemde bir destekleme düşünüyor musunuz?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Zeybek...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Sayın Bakanım, 3 milyon hektar tarım toprağını kaybettiğimizi dikkate alırsak, imar planlarında kurum görüşünü veren Bakanlığınız, bundan böyle tarım arazilerinin imara açılması konusunda olumlu rapor veren kadroları değiştirmeyi, bu konuda kesin olarak bağlayıcı hükümler almayı düşünüyor mu? Sarıyer Bahçeköy Orman Bölge Müdürlüğünde lojmanlarda kalan orman muhafaza memurlarının son zamanlarında lojmanlardan çıkarılarak yerine işe yeni alınmış olan geçici işçilerin yerleştirildiğinden bilginiz var mı?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Turan...

RİDVAN TURAN (Mersin) – Sayın Bakan, 250 Bin Düve Projesi kapsamında, Yozgat’taki çiftlikten 800 anaç hayvan, daha evvel Ziraat Bankasından kullanılan usulsüz kredilerle gündeme gelen Dursun Akdoğan çiftliklerine getiriliyor. Ardından tekrar 2 bin hayvan bu defa tam ters istikamette Yozgat’a geri getiriliyor. Ardından aynı çiftlikte binlerce hayvanda brusella çıkıyor; iddia bu. Şimdi, niye götürüldü, niye getirildi bu hayvanlar? Türkiye’de bugüne kadar bir çiftlikte, aynı bir çiftlikte bu kadar çok brusella teşhisi yapıldı mı? Bunun sebepleri nedir ve brusella vakasının çıkmasında olası görev kusurlarına yönelik bir soruşturma var mı?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, teşekkür ediyorum efendim.

Sayın Özcan, buyurun.

SUAT ÖZCAN (Muğla) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Zeytinde, zeytinyağında taban fiyat uygulaması yapmayı düşünüyor musunuz? Gençleştirme adı altında ya da endüstriyel ağaçlar olarak kesimlerde Afganlıları çalıştırıyor musunuz? Ve buralarda son bir yıldır ne kadar gelir elde edilmiştir? Sorularım bunlar.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Hancıoğlu...

NESLİHAN HANCIOĞLU (Samsun) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, seçim bölgem Samsun’da yaklaşık iki yıldır ciddi bir sorunla yüz yüzüz. Ülkemizin en verimli ovalarından biri olan Çarşamba Ovası, bir enerji santralinin tehdidi altındadır; biyokütle enerji santrali. Bakanlığınıza sordum hatta sizinle bu konuda telefonla da görüşmüştüm, Genel Kurulda gündeme getirdim, aldığım cevap hep aynıydı: “Çarşamba Ovası tarımsal sit alanıdır, sanayiye açılmaz, bu ova kirletilemez.” Şimdi, o santralin inşaatı tamamlandı, üretim testleri yapılıyor, bacalardan dumanlar yükseliyor, ovaya yayılmaya başladı.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum efendim.

NESLİHAN HANCIOĞLU (Samsun) – Bu santral kurulurken Samsun halkına hep şu söylendi Sayın Bakan: Burada sadece tarımsal mahsul kalıntıları yani biyolojik atıklar, orman ürünleri yakılacaktı.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen sorunuzu sorun kapatacağım çünkü.

NESLİHAN HANCIOĞLU (Samsun) – Peki, teşekkür ediyorum Başkanım.

İki hafta önce Enerji ve Sanayi Komisyonunda bir torba yasa geçirildi. Bu kanun teklifinin 13’üncü maddesinde, biyokütle mevzuattaki tanımı değiştirildi. Şimdi, o tanıma göre burada, atık lastiklerin işlenmesi sonucu ortaya çıkan ürünler de biyokütle sayılacak...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Peki, teşekkür ediyorum efendim.

Lütfen, arkadaşlar lütfen.

Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Şimdi, ben de yine Samsun’la ilgili bir sorunu gündeme getirmek istiyorum. Biliyorsunuz çok verimli ovalarımız var; Çarşamba Ovası, Terme Ovası, Bafra Ovası. Fakat Sayın Bakanım, Samsun’da yani bunların sizin gözetiminizde denetimizde olması lazım. Bu kadar verimli ovalarımız var ve Samsun’da tarımsal üretim giderek azalıyor. Bakın, size birkaç tane rakam vereceğim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Ya, lütfen soruyu soralım Sayın Usta, lütfen. Arkadaşlar, bakın, Sayın Bakan Bey çok yoruldu yani herkes yoruldu. Lütfen sorunuzu doğrudan sorun, lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) – Bu tespiti yapmadan sorumu soramıyorum Başkanım, onun için.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Ama süremiz zaten doldu.

ERHAN USTA (Samsun) – Şimdi, biber üretimi yüzde 24 azalmış son on dört yılda, domates üretimi yüzde 78, fasulye üretimi yüzde 77 azalmış, salatalık hıyar, sofralık hıyar üretimi yüzde 86 azalmış. Yani, bunlar milli servet, burası; dolayısıyla, buna ilişkin bir planlamanız var mı? Samsun Çarşamba, Terme, Bafra Ovası’ndaki bu üretimin azalmasına “Dur!” diyecek bir tedbir düşünüyor musunuz?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, böylece soru bölümünü de tamamladık.

Sayın Bakana da sabırları için çok teşekkür ediyorum; tüm konuşmaları, yapılan eleştirileri, görüşleri, önerileri yerinden hiç kalkmadan, pürdikkat dinledi.

Şimdi, Sayın Bakanımıza söz vereceğim ama Sayın Bakanımızdan özellikle istirhamım şu: Doğrudan sorulan sorulara olabildiğince cevap verebilirsek ziyadesiyle memnun oluruz.

Buyurun Sayın Bakanım, söz sizde.

TARIM VE ORMAN BAKANİ BEKİR PAKDEMİRLİ – Çok Değerli Başkan, çok kıymetli üyeler; hepinizi tekrar şahsım, Bakanlığım adına saygıyla selamlıyorum.

Bakanlığımız faaliyetleri hakkında bugün burada söz alıp konuşan; fikir, öneri, eleştiri sunan tüm değerli milletvekillerine teşekkür ediyorum. Biz çalışmalarımızda ortak aklı esas aldığımızdan, burada dile getirilen her hususun da gereği varsa gereğini mutlaka yerine getiriyor olacağız.

Şimdi, kendi değerlendirmemiz değil, İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı yani OECD’nin, her yıl üye ülkelerin tarımsal destekleme politikalarını hesaplayarak hazırladığı rapordaki değerlendirmeyi paylaşmak istiyorum.

2020 yılında yayınlanan Tarım Politikaları İzleme ve Değerlendirme Raporu’na göre, Türkiye, verdiği desteklerle tarım sektörüne en fazla destek veren ilk 10 ülke arasına giriyor dünyada. Yine, Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü Tarım Koordinatörü Viorel Gutu 26/10/2020 tarihinde yaptığı açıklamada “Türkiye iyi bir Covid yönetimi yaptı, Covid-19’un zorluklarına karşı gerekli tedbirleri zamanında aldı. Tarım işçilerine yönelik erken kararlar alarak tarımı destekledi, gıda marketçileriyle toplantılar yaparak marketlerde rafların boşalmamasını sağladı.” dedi. Yani, hepinizin yurt dışında tanıdıkları var. Gerçekten bu problemi ülkemiz yaşamadı; bunu da gururla ifade etmemiz lazım, gururla da söylememiz lazım ki hakikaten Türkiye’de bu konuda ciddi bir altyapı var. Elbette cumhuriyet kurulduğundan beri bir altyapı kuruldu ama son on sekiz yılda da bu altyapıya çok ciddi bir destek ve dayanak verildi. Tabii ki biz Bakanlık olarak gerekli hazırlıkları yaptık ama onun dışında da burada sektörlerin verdiği çok önemli bir sınav var; en büyük sınavı da insanımız verdi tabii, hep “insan” diyoruz ya. Türk insanı pratik. Yani İstanbul’da bir market günde 200 kamyonluk bir işlem yaparken günde 800 kamyonu çıktı, bana mısın demedi. Burada asıl yönetilmesi gereken şey tüketici psikolojisiydi ve hakikaten, başta Türk insanı sayesinde de bu yönetildi ve hakikaten biz de birkaç gün ve birkaç ürün haricinde hiçbir problem yaşamadık.

Tabii ki genel itibarıyla genel bazı şeylere gireceğim, özelde de birçoğunuzun söylediği konuları -şehirlerinizle ilgili konuların bir çoğuna da hâkim olmakla beraber- mümkün mertebe cevaplayacağım, burada cevaplayamadıklarımı da yazılı olarak cevaplayacağım.

Tabii ki ister istemez tüm dünyada olduğu gibi bir trend var. Bu trend, kır boşalıyor, şehre doğru gidiliyor ve sanayileşiliyor. Bu, bizim gibi ülkelerde biraz daha hızlı oluyor, nüfusun arttığı ülkelerde biraz daha hızlı oluyor, diğer ülkelerde de daha farklı geliyor. Elbette bizim için su, su, su; her zaman onu söylüyoruz, su çok önemli ve bunu da hakikaten söyledik ve bence pandemiyi de fırsat bildik ve kendimizi anlattık. Sizler de hep destek oldunuz, milletvekillerimiz de hep destek oldu. Yani özellikle Hükûmet içerisinde, biz kendimizi anlatırken bazen taraf olarak görülebiliyoruz ama milletvekillerimizin desteğiyle de on beş yıllık tarihte, belki, ilk defa DSİ, Karayollarından daha fazla bir yatırım bütçesi aldı, ben bundan dolayı çok mutluyum ve müsterihim. Evet, bugün belki atmış olduğumuz tohumların büyüdüğünü göremeyeceğiz ama bu atmış olduğumuz tohumların da özellikle daha büyük bütçelerle, belki bir senede değil, belki iki senede değil ama üç ila beş senede de Türkiye ekonomisine katkısını mutlaka görüyor olacağız.

Tabii ki, bütün yaklaşımlarımızı bence analitik yapmamız lazım yani rakamlar neyse rakamların üzerinden konuşmamız lazım. Elbette TÜİK rakamları, elbette OECD'nin rakamları, FAO'nun rakamları, Birleşmiş Milletlerin rakamları... Yani ""“Bunlar doğru değildir.” diyorsak o zaman başka bir versiyona geçmiş oluyoruz; bu rakamların üzerinden konuşuyor olmamız lazım.

Bir de uluslararası standartlarla kabul edilmiş belli şeyler var yani “Tarımsal gıda ihracatı şudur.” dediğimiz, “HS kodlar” dediğimiz yani GTiP tarifeleriyle “Şu ürünlerin ihracatı bu grupta sayılır.” denildiyse “Efendim, köseleyi çıkartalım, kauçuğu koyalım; onu koyalım, bunu çıkartalım.” gibi bir yaklaşımda bulunmamızı doğru bulmuyorum ben.

Sonuç itibarıyla, zaten bu rakamları seneden seneye değerlendiriyoruz. Uluslararası standartlar da son derece Türkiye ve diğer batılı ülkelerin de takip ettiği standartlar ve bunlara da “Efendim, ben bu perspektiften bakarsam şöyle olur, bu perspektiften bakarsam böyle olur.” demememiz gerekir diye düşünüyorum.

Temel olarak ne fark var? Yani burada birçok arkadaşımız teşekkür etti; icraatımızın önemli bir kısmını muhalefetten tasvip etmeyen arkadaşlarımız oldu, tasvip edenler oldu, teşekkür edenler oldu parçalı şekilde. Herkese teşekkür ediyorum katkılarından dolayı.

Tabii, biz, aslında son iki yılda yani son on sekiz yıldaki duruma göre fark olarak şunu yaptık -birkaç tane temel fark var, bunu çok yakından izleyenler bilir- temel fark şu: Bir defa, AK PARTİ hükümetleri öncesinde destek yoktu; destek yoktu ama hakkını yemeyelim, bir de desteğin haricinde de müdahale alımları vardı. AK PARTİ hükümetleri sonrasında destekler çoğaltıldı, çok genişletildi, müdahale alımları çok kısıtlı bir şekilde oldu; işte, 2009'da fındık için oldu, zaman zaman bunlar yapıldı. Şu an Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle beraber, eğer fark ettiyseniz çok önemli ürünlerin hepsinde regülatif bir şekilde çalışıp hem destek hem de üstüne müdahale alımları yapıyoruz; aslında sahadaki memnuniyet de biraz bundan kaynaklı.

Bir de tabii ki aktif piyasa takibi... Biz 50 kadar ürünü çok sıkı bir şekilde takip ediyoruz. Şimdi, bazı eleştiriler geliyor, işte “İthalat yapıldı, şu, bu...” filan gibi konularda, onlara da gireceğim ama aktif piyasa takibi sayesinde iki ana görevimiz var, iki ana eksende yürümemiz gerekiyor yani Türkiye’de yürüyeceğimiz iki ana eksen var: Bakan olduğum gün “Üreticiyi koruyacağız, tüketiciyi de kollayacağız.” dedik. Üreticiyi korumak ne demek? Üretici hak ettiği fiyatı alacak ve bunun sözünü verdik; Allah’a şükür, bugüne kadar da -çok istisnalar olmuş olabilir ama- sözümüzü yemedik. 2019 için şöyle bir söz vermiştik, 2018’de geldiğimde: “Sahada problemlili ürün bırakmayacağız.” Ve bırakmadık da.

Şimdi, girdi maliyetleri artıyor mu? Burada hepimiz konuştuk, girdi maliyetleri artıyor. Bu kaçınılmaz mı? Belli şartlar altında, belli ekonomik koşullar altında kaçınılmaz. Peki, buna ne yapabiliriz? Bu maliyetlerin üzerinde çiftçiyi, üreticiyi koruyacağız, kollayacağız. Peki “Ya, Sayın Bakanım, iyi konuşuyorsun, hoş konuşuyorsun da bunun ispatı nerede?” Çok basit, girdi fiyatları endeksi kabaca -bunlara bakılabilir- yüzde 7-8 civarında artmış ama tarım ÜFE’si yüzde 15 civarında artmış. Bunun tercümesi şu: Çiftçinin geliri artmış, şu veya bu şekilde. Biz zaten çiftçinin geliri artsın diye uğraşıyoruz.

Burada birçok arkadaşımız da şunu söyledi: Hasat zamanları karıştırılıyor herhâlde; biz hasat zamanı ithalat filan yapmadık, ben yapmam da yaptırmam da ama onun dışında fiyatlar spekülasyon artıyorsa ve bugünkü şartlar altında, kurların yükseldiği bir dönemde fiyatlar artıyorsa, tüketiciye de fazla bir paraya bunu yedirmenin bir âlemi var mı? Yok. O zaman, oturup tekrar bu maliyetleri, her şeyi bir gözden geçirmek lazım. Elbette hasat zamanı bu tarz operasyonları yapmayalım.

Sayın Bakanımızla da defalarca konuştuk o dönemde, limonla ilgili konuyu. Tamam, bununla ilgili -belki Ticaret Bakanlığının alması gereken bir konuydu- biz elimizi ateşin içerisine soktuk ama niye soktuk? Memleket için soktuk. Limonla ilgili konu da şöyle: Şimdi, tüccar müstahsilin elinden limonu 2,8 liradan almış, limonun piyasası 5,5 lira; bangır bangır bağırıyorlar “Efendim, biz bunu ihracata açalım.” diye. Açtığımız gün ben biliyorum ki Rusya’daki hâl olacak. Rusya’da 7 dolara, 8 dolara çıktı pandemi döneminde. Ne yapacağız? “Dayanacağız.” dedik. Bu tüccarın içerisinde üretici var mıydı? Belki yüzde 10’unda üretici vardı, belki yüzde 10 üreticiyi üzdük orada. O da belki ön kabul olabilir ama şunu da unutmayın, böyle bir pandemi döneminde de herkesin bir miktar elini taşın altına koyması gerekirdi diye düşünüyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Bir yıl önce aşağı yukarı 1 liradan satmıştı çiftçi limonu onu da belirtmekte yarar var.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Çiftçi tabii ki 2,8’den sattı, para kazandı mutlaka ama 5,5’a o anda tüccar beğenmiyordu onu. Mutlaka üretici de vardır onların arasında yüzde 10 kadar. Onlara da baktık bunun ne kadarı üreticidir ne kadarı değildir ama benzer tedbirleri patatesten, soğanda, baktık ki bize hasada kadar bunlar yetmeyecek yine Ticaret Bakanlığının işi ama “Biz, bunların ihracatına bir sınırlama getirelim.” dedik. Özellikle pandemi döneminde aktif ürün takibiyle, üretimin sıkı takibiyle, ithalatın sıkı takibiyle, ihracatın sıkı takibiyle piyasaları -fiyattan bağımsız- en başta da vatandaş aç bırakmayacaksınız. Ben, pandemi döneminde çıktım televizyonlara “Hiçbir eksik yaşatmayacağız.” dedim ve sözümü tuttuk. Fiyatlarda çok aşırı yükselmeler, aşırı düşmeler olabilirdi bunları da yaşamadık ama şurada ekranlarda görüyorsunuz, ABD’deki, İspanya’daki, İtalya’daki, Fransa’daki marketlerin hâlini ve buna rağmen, pandemi döneminde doğru politikalar uyguladığımızın ispatı, yine analitik söyleyeceğim, ikinci çeyrekte Türkiye’de birçok sektör küçülürken Türkiye tarımsal gayrisafı millî hasılda yüzde 4 büyüdü. Demek ki hakikaten Bakanlık olarak da doğru hazırlıkları yaptık, ikinci çeyrekte yüzde 4 büyüebilmişiz.

Şimdi, net ihracatçı, net ithalatçı kısmına -biraz önce bahsettim ama yine de söyleyeyim- farklı perspektiflerden bakarsak bir yere gidemeyiz. Bizim burada ithalat meselesini tekrar konuşmamız lazım. Allah aşkına, bu işi böyle yapmayalım. Bizim, çiftçimizin moralini bozmaya hakkımız yok, çiftçinin moralini yüksek tutacağız. En önemli şey şu: Bakanlıkta ne yaptın? Çiftçinin moralini yüksek tutmaya çalıştık. Çiftçi tarlasına küsmezse, tohumuna küsmezse Türkiye’de üretim devam eder. Bizim çiftçimiz de sırtının sıvazlanmasıyla çalışır. Tabii ki devlet olarak biz iyi destek vereceğiz, daha fazla üretimin artırılmasına gayret göstereceğiz ama marifet iltifata tabidir. Biz bu sektörü her gün kötülersek, her gün “Bu iş bitti, bu iş yapılmaz artık.” dersek bu sektördeki insanların psikolojisi ne olacak? Şimdi, her gün ithalat ithalat ithalat... Hollanda. Hepiniz Hollanda’yla ilgili çok güzel örnekler verirsiniz bana. Bir sorsam herkesten onar tane örnek çıkar. Hollanda’nın tarımsal gayrisafı millî hasılası nedir? 17-18 milyar dolar. Hollanda’nın satışı nedir? 100 milyar dolar satışı var. Peki, Hollanda’da muhalefet partileri oturup “Ya, siz ne biçim adamsınız 83 milyar dolar ithalat yapıyorsunuz.” diyor mu? Niye? Adam alıyor, satıyor. Türkiye’de elbette üretimini artıracak ama bölgenin zenginliğinden ve refahından daha çok faydalanmamız lazım. “Araba yolu” diyorsanız en iyisi bizde, “havaalanı” diyorsanız dünyanın en büyükleri bizde, “demir yolu” diyorsanız İpek Yolu Çin’e kadar gidiyor. Biz, Kazakistan’ın neden buğdayını satmayacağız, neden Ukrayna’dan ayçiçeğini alıp işleyip yağ olarak dünyaya satmayacağız?

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Öyle olmuyor.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Neden olmuyor canım, işte oluyor. Hollanda yapıyor, sen niye yapmıyorsun?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, lütfen arkadaşlar... Arkadaşlar, on iki-on üç saat boyunca konuştunuz, ithamlarda bulundunuz, ağzını bile açmadı Sayın Bakan. Lütfen dinleyin, dinlemek istemiyorsanız da takdir sizin arkadaşlar ama lütfen dinleyelim.

Buyurun siz Sayın Bakanım.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Şimdi, bilançonun hep bir tarafı anlatılıyor. Saman meselesi, 2019 rakamlarını söyledim. 2 bin ton saman ithali var. Peki, 2 bin ton saman ithalatını söylerken 84 bin ton ihracatı niye söylemiyorsunuz arkadaşlar? Bilançodan hep böyle cımbızla bir şeyler çekiliyor, ondan sonra, efendim, bu iş bitti. Şimdi, kusura bakmayın, bilançonun hep bir tarafını anlatıyorsunuz. Tarım Kanunu, yüzde bir meselesi. OECD diyor ki: “Türkiye bu konuda en çok destek veren ülkeler arasında” Tarım Kanunu ve yüzde 1 meselesinin konuşulması bana rahatsızlık vermiyor ama Ziraat Bankası, DSI yatırımları, ondan sonra, çiftçiye verilen destekleri düşündüğünüz zaman bu yüzde 1’e denk geliyor ama neden 2 olmasın, neden 5 olmasın, bunlar konuşulsun Türkiye’de, konuşulmasın demiyoruz zaten yani bunların hepsinin konuşulmasında bir sakınca yok.

Şimdi, süt meselesi. Süt meselesiyle ilgili, tabii ki şu an artan maliyetlerle beraber belli bir noktaya gelindi burada. Hakikaten 2,30 fiyatı, bizim süt üreticimizin para kazanacağı bir nokta değil, bunu kabul etmek lazım. 2,30’u biz geçen sene yaparken Gıda Komitesinde şunu konuştuk, dedik ki: “En az bir sene geçerli bir fiyat olması lazım.” Yani 31 Aralık 2020’ye kadar geçerli bir fiyat olması lazım ve pariteyi cumhuriyet tarihinde ilk defa -ben birçok milletvekilime teşekkür ediyorum, hepsi, birçoğu öğrenmiş pariteyi, 1,30 geçerli bir paritedir diyorlar- biz 1,50’ye çıkardık pariteyi.

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Biz demiyoruz, siz diyorsunuz.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – 1,50 pariteyle de biz dedik ki: “Arkadaşlar, sütçümüzü memnun edelim.” Hakikaten belli bir dönem bu memnuniyet devam etti, bu kârlar eridi ama şunu söyleyeyim: Bizim ilk onayımızı yani 2020’nin ilk onayını hesapladığınız zaman, bu parite 1,28-1,30 arasına geliyor, kabaca buna denk geliyor hesaplandığı zaman. Fazla olduğu zaman var, eksik olduğu zaman var, toplam olduğu zaman var. Şimdi, yaklaşık bir ocağa kadar Gıda Komitesinde böyle bir konu konuştuk ve Süt Konseyine dedik ki: “Ocağa kadar bu iş idare edilebilir mi ve biz nasıl destek olabiliriz?” Bir 40 kuruş destek planladık. Bunu aslında, ekim-kasım-aralık için planlamıştık ama bütçe tekniği olarak da bunu hemen vermemiz mümkün olmadığı için temmuz-ağustos-eylüle çektik ve 40 kuruş olarak temmuz-ağustos-eylül aylarında bir ödeme yapacağız. Bununla beraber, en azından bu sıkıntılı dönemi geçebilmek için, Toprak Mahsulleri Ofisi tarafından besicilere de hububatın, özellikle arpanın, mısırın vadeli verilmesi konusunda da, üç ay vadeli verilmesi konusunda da bir kolaylık sağladık. İnşallah, ocak ayından itibaren de süt üreticimizi daha memnun edecek bir ortama kavuşmayı hep birlikte hedefliyoruz. Kesim fiyatlarıyla alakalı da geçici bir sıkışıklık var, bunun da farkındayız ama geçen yıl 25 lira olan kesim fiyatlarını da 37-38 seviyesine getiren Bakanlık da biziz. Yani bunu da hep hesap ve kitapla yaptık, hesapsız kitapsız bir iş yapmadık orada.

Efendim, bu kendi kendine yeterlilik meselesi... Çin, dünyanın 2’nci büyük ekonomisi -değil mi Erol Hocam- 77,5 milyar dolar ihracatı, 126 milyar dolar ithalatı var, karşılama oranı yüzde 61,4. Almanya, 86 milyar dolar ihracat, 108 milyar dolar ithalat, karşılama oranı yüzde 79,8. ABD, 145 milyar dolar ihracat, 162 milyar dolar ithalat, karşılama oranı yüzde 90. İtalya, karşılama oranı yüzde 97; Fransa, karşılama oranı yüzde 112. İspanya, 56 milyar dolar ihracat, 43 milyar dolar ithalat, karşılama oranı yüzde 130. Türkiye, 17,6 milyar dolar ihracat, 12,8 milyar dolar ithalat, karşılama oranı yüzde 137,5.

Şimdi, besilik hayvan ithalatı neden yapılıyor? Besilik hayvan ithalatıyla ilgili biz aslında gelir gelmez de şöyle bir şey koyduk, dedik ki: “Bu hayvan ithalatını biz bitirelim.” Ama hayvanın doğum ve doğurma periyotlarını da hesapladığınız zaman, doğruları yapmaya başladığınız zaman üç-üç buçuk seneye ihtiyacınız var. Biz de dedik ki: “2022’nin başından itibaren ithalat yapmayacağız.” Bununla ilgili de doğru adımları attık ve şuradan şöyle bahsedelim: 2018’de 1 milyon 211 bin baş besilik getirilmiş, aynı zamanda bir de 132 bin kesimlik baş getirilmiş. 2019’da biz bunu yarıya düşürdük, 2020’de de şu anda 208 binde yani 2019’da 664 bine düşmüş, 2020’de de 208 bine düşmüş, 2021’de de aşağı yukarı 150 binler civarında bir hedefle bunu yürütmeyi düşünüyoruz. Buna aslında bugün ihtiyacımız yok ama doğru bir politikayla memleketi de etsiz bırakmamak, besisiz bırakmamak için ve özellikle bu pandemi sürecinin etkilerinin de daha devam edebileceğini hesaba katarak biraz daha sigortalı gidiyoruz. Et ithalatı gelmemizle beraber bitmiştir, Türkiye’de et ithalatı gibi bir problemi yoktur, Türkiye’nin böyle bir gündemi de yoktur. 50 bin ton olan 2018’deki et ithalatı, 2019’da 5 bin tonlara düşmüştür. Bu da sosyal sorumluluk projesi kapsamında kırsal kalkınmalarına destek olmak için 2 ülkeye çeşitli ticari sebeplerle, saiklerle vermiş olduğumuz tavizlerden dolayı; biri Sırbistan biri de Bosna. Birinden yarısı, birinden de yarısı alınmıştır. Buralardan sözleşmeli getirilen etlerin fiyatları da eski sözleşme olduğu için bugünkü kurlarla hesaplandığı zaman bu daha pahalıymış gibi gözüküyor ama zaten bu sözleşmeler de bittiği için bir anlam ifade etmemektedir.

Melen Barajı’yla ilgili son durum -yine Kamil Okyay Bey sormuş- normalde Şubat 2023’de bu tamamlanacak ama Aralık 2022’yi hedefledik. Evet bu barajımızda bazı problemler olduğu doğru. Ancak bugün itibarıyla kullanılamaz durumda da değil. Ancak bölgenin deprem bölgesi olması sebebiyle daha ihtiyatlı, daha sağlam bir şey yapma kararı aldık. Bununla ilgili, hem DSİ personeli, hem de uluslararası firmalardan da danışmanlık aldık. Bununla ilgili çalışmamız devam ediyor. Buradaki milletvekili arkadaşlarımdan birisi sormuştu “Ya, siz niye İSKİ’yle, Büyükşehir Belediye Başkanımızla görüşmüyorsunuz.” Aslında -ben kendilerine de geçmiş olsun diyorum- Değerli İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu’nun açıklama yaptığı günden bir sonraki güne bizimle randevusu vardı, pazartesi günü açıklama yaptı galiba. Biz gelmek isteyince şunu rica ettik, dedik ki: “50 kişi gelmeyin, al yanına İSKİ Genel Müdürünü, ben de DSİ Genel Müdürümü alayım, oturalım, konuşalım, ne lazımsa, neyi planlayacaksak, biz oturur konuşuruz.” ve kendisini bekliyorduk ama maalesef böyle bir gelişme oldu, herhâlde iyileşince tekrar randevuyu yenileyecektir, diye düşünüyorum. İstanbul için, biz, siyasetten ari Büyük Şehir Belediye Başkanımızla bu konuyu konuşuruz, burada bir sıkıntı olacağını düşünmüyorum.

Bu ziraat mühendisi, veteriner hekim istihdamı genişletmek üzere olan projeler. Yani 2002’de 6.400 ziraat mühendisini biz 16.000 yapmışız. 188 gıda mühendisi 2.858’e; balıkçılık ve su ürünleri 345’den 1.445’e; orman mühendisi 308’den 468’e gelmiş. Kimya mühendisi 42’den 129’a, veteriner hekim de 2.409’dan 9.291’e gelmiş. Bunları bir beklenti yaratsın diye söylemiyorum ama bizim, her meslek dalıyla alakalı, özellikle Cumhurbaşkanlığı Strateji Ofisine de yazmış olduğumuz taleplerimiz de var. Bunlar hayata geçtikçe -şimdi, detayını burada sayfalar geldikçe belki bulurum- onaylandıkça bunları da kamuoyuyla paylaşıyoruz ama şunu söyleyeyim: İki buçuk yıldır da hiçbir şey almadık değil, 10 bin personel aldık Bakanlığa yani bunu da unutmayalım; OGM’ye aldık, DSİ’ye aldık, Meteorolojiye aldık, çeşitli yerlere aldık.

2021’de tarımsal desteklerin artışının olmaması konusu var, tabii, 1 milyar lira civarında ek bütçeyle beraber bir artış olacak gözüküyor. Tabii, deflatörle baktığın zaman, bu bir geriye gidiş gibi yorumlanabilir ama şunu da unutmamamız lazım: Önümüze bir şeyler konduğu zaman, bugün bizim daha uzun vadeli yatırımlara biraz daha kendimizi kanallandırmamız lazım. Bunlar zor kararlar ama toplamda DSİ yatırımlarının ve Tarım ve Orman Bakanlığının da kendi yatırımlarının da 2,5 misli

arttığını hatırlatmak gerekir diye düşünüyorum. Aslında, destek sistemini değiştirmek çok kolay değil, birçok farklı modelde çalıştık ve çalışmaya da devam ediyoruz. Bugün kime sorsanız bu salonda destek sistemiyle ilgili “Ya, eksikler vardır.” der bize. Kabul de ederiz bunu yani bu haklı da bir eleştiridir. Çiftçiye de sorsak çiftçi de aynısını söyleyecek bize ama herhangi bir tarafını değiştirmeye kalktığınız zaman da özellikle o tarafıyla ilgili olanlardan da bu konuda büyük ses geliyor. Bunu yavaş yavaş yapmakta fayda var diye düşünüyorum. Eğer yapabilesek üç senelik açıklayalım. Bir de desteklerin geriden geliyor olmasının bir mantığı da var. Şöyle ki, tamamen alan bazlı desteğe geçsek belki bir sene öncesinden verebilirsiniz ama ürüne desteği verdiğiniz için ürünün bir şekilde oluşması gerekiyor ve bu ürünün üretilmesinden kaynaklı sizin bu desteği ödemeniz gerekiyor ki ancak bir sene sonrasında takip edilebiliyor. Bir de, tabii ki şunu da unutmayalım, her şey alan bazlı da olsa destekleri bir sene geriye çekmek demek, eğer 23 milyarsa o destekler bir 23 milyar daha bütçeye para bulmamız gerekir anlamını da taşıyor, bunu da hesaba katmamız gerekir diye düşünüyorum.

Mevsimlik tarım işçilerinin şartları iyileştirilmeli. Bu konuda, herhâlde bu salonda hemfikir olmayan kimse yoktur. Ama bu mevsimlik tarım işçilerinin çalıştığı şartlar ve özellikle sürekli mobil olduklarını düşündüğümüz zaman da bunlara kalıcı konutlar ve kalıcı birtakım şeyler yapmanın çok kolay olmadığını biliyoruz. Ama bu konuyu da aslında, defalarca Kabinede de Sayın Cumhurbaşkanımızla beraber buraya bir yatırım yapılması konusunda özellikle de çok zaman geçirilen alanlarda mevsimlik işçilerin daha rahat ettirilmesi konusunda konuştuk, bu işle ilgili de bütçe arayışları ve diğer konular devam ediyor. Yani buradaki mevsimlik tarım işçilerinin şartlarının iyileştirilmesi konusu hakikaten yapılması gereken bir şey.

Çiftçi borcunun arttığı konusu. Elbette çiftçi borcunun artması normal, üretim bir yandan çok artıyor. Ha, diyeceksiniz ki buradaki çarpan daha fazla ama şunu unutmayın: Bu çiftçi yine bir şekilde finanse oluyordu ve bu işi yapıyordu. Daha önce Ziraat Bankasına, devletin bankasına düşük faizle gitmiyordu, tefecinin eline düşmüştü. Bu rakamlar bilançolara yansımadağı için çiftçi çok daha düşük gelirlere bu işi yapmak zorunda kalıyordu. Yani bunu da, tefeciden bankacılık sistemine geçtiği kısmını da unutmamamız gerekiyor diye düşünüyorum.

Şimdi, rakamlara ulaştım 10.519 kişi almışız: TMO 231, OGM 5.390, DSi 535, Meteoroloji 100, Et ve Süt Kurumu 115, ÇAYKUR 911, Tarım Kredi Kooperatifleri de 810 kişi almış. Bugünkü Bakanlık mevcudu toplamında da 149.817.

Kenevir konusunda Erhan Bey’in bazı şeyleri oldu. Yani burada bir kanun değişikliğine ihtiyacımız var. Bu kanun değişikliğinin yapılması gerekiyor. Bu konuyla ilgili çalışalım, bu konuyu çok yakın zamanda Cumhurbaşkanımızla tekrar konuştuk, Samsun’da da bu konuyu kendisine tekrar iletmışler. Burada, kamuda, kurumlar arasında bir kafa karışıklığı var. Bu kafa karışıklığı da bizim aslında hızlı ilerlememize mani oluyor ama özellikle, biz, Cumhurbaşkanımızın yönünü de tekrar tazeledik. Yani kenevir kısmında ilaç endüstrisi de olduğu zaman iş çok “feasible” bir hâle geliyor, öteki türlü bu işin sanayisini de oluşturmak belli bir zaman alacak. Bugün itibarıyla, bizim 81 ilde endüstriyel keneviri ektirme konusunda bir sıkıntımız yok ama ekildiği zaman bunun karşılığında da bir pazar bulunmasıyla ilgili bir problem var. Bu işi de yapacak olan sadece Tarım ve Orman Bakanlığı değil, bu işin içerisinde Sanayi Bakanlığı, bu işin güvenlik boyutunda İçişleri Bakanlığı ve diğer bakanlıkların da mutlaka olması gerekiyor.

Bir eleştiri vardı yine Erhan Bey’den, tarımla ilgili iş gücüne düşen gelir kısmında ekonomiye katkı 6,4; sanayi kesiminde 21,8 ama aşağı yukarı 800 bin kişiye -ben size de bunu ileteyim- aynı sayıdaki kişiye düşen gelir işçi sanayisi kesiminde, işçi kesiminde daha düşük yani tarım kesimi burada biraz daha avantajlı gözüküyor.

Hasat makinesiyle ilgili TAGEM'in bir çalışması var. Bir tane Samsun'a tahsis edebiliriz biz bir makine. Fındıkta, bence sistem iyi oturdu, tabii ki daha gelişim imkânları var. Elbette bunu işleyip yurt dışına satmak son derece önemli. Bu tabii ki özel sektörle beraber olacak bir şey, birlikte yapılabilecek bir şey ama bugün "TMO fiyat belirleyici konumda değildir." dersek doğru olmaz. TMO, bugün öyle de olsa böyle de olsa fiyat belirleyicidir. Geçen yıl bizim belirlediğimiz fiyatı kabul etmeyen piyasa, ondan sonra, bizden altı ay sonra bunları dirhem dirhem, çok daha yüksek fiyatlarla almak zorunda kaldı. Bu sene TMO'ya gelmemesinin sebebi regülasyondur. Bize çok fazla ürün gelmemesinin sebebi "Biz bunu TMO'ya bırakırsak TMO yarın bu ürünleri bize gene dönüp çok daha fazlaya satacak." dediler ve regülasyon görevi bence görülmüş oldu.

Tabii ki ÇKS'yle ilgili destek şartıyla alakalı, hem orman arazileri olsun hem mülkiyetli araziler olsun hem de verasetli araziler olsun, burada bizim aradığımız şart ya mülkiyet olacak ya kira olacak. Verasetli arazilerde de birçoğu "Ben kaydedemiyorum." diyor. Aslında, ya kardeşlerden bir muvafakat almak mümkün veya bu muvafakat alınamıyor bile olsa, en azından bir kişi eğer -taahhüt ederse- "Ben burada tarımsal üretim yapıyorum, kardeşlerimle problemim yok, ben bu taahhüdü veriyorum, tarımsal desteği ben alacağım." dediği zaman, biz onun ÇKS kaydını gene yapıyoruz.

KÖYTÜR'le ilgili bir talep vardı. Bunu çalışalım, kazandırabileceğimiz bir durum varsa ekonomiye bunu çalışırız.

Orman yangınlarıyla ilgili de... İşte "Efendim, otel yapıldı. Şöyle yapılacak, böyle..." Türkiye'de otel yapılmasının şekil ve şartı belli. Eğer o alan turizm alanıysa zaten kanun bunu bize emrediyor, diyor ki: "Al sen bu araziye ver, Turizm Bakanlığına tahsis ettiysen bu araziye verebilirsin." Yani ormanı filan yakmaya gerek yok.

Arkadaşlar, bir de hangi iktidar olursa olsun, ben, kimsenin, hiçbir iktidarın, bir tane bırakın ağacı, bir tane ağaç dalını yakmaya kıymayacağını ve böyle bir hastalıklı düşünceye sahip olmayacağını eminim, hangi iktidar olursa olsun. O yüzden, burada devlete de güvenmek lazım ve bu konuyla ilgili de yanlış çıkarsamalar veya bu konuyla ilgili yanlış PR yapmanın ben doğru olmadığına inanıyorum. Yani Türkiye'de böyle bir şey yok. O örneği zaten İbrahim Bey de anlattı, daha evvelden verilmiş bir turizm alanı; verildikten sonra yanmış, ondan sonra akabinde de otel yapılmış. Türkiye'de eğer turizm alanı istiyorsanız bunun zaten tahsis şekli belli, bir yerin yanmasına ihtiyaç yok. Eğer tahsil edilebilecek bir yerse zaten tahsil edilir, tahsil edilmeyecek bir yerse tahsil edilmez. Ormanlarımız Anayasa'nın güvencesi altındadır. Anayasa 169 der ki: "Orman alanları daraltılamaz." Daraltamazsınız. Yanıyor da olsa siz burayı ağaçlandırmak zorunda kalırsınız.

Gümrüklerin düşmesi konusuna zaten değindik. "Ayçiçeğinde gümrük düştü..." Hasat zamanı değil şu an arkadaşlar, hasat zamanı değil. Şu an ayçiçeği yağını tüketici fazla mı yesin? Devlet burada gelirinden vazgeçiyor tüketici lehine, bunu da özellikle kurların arttığı bu dönemde hep beraber makul karşıılıyor olmamız lazım diye düşünüyorum.

Hava Kurumuyla ilgili bir konu oldu -bilmiyorum Sayın Bekaroğlu burada mı ama- yani çirkin bir itham oldu orada. "Efendim, 2 ihtiyaç var..." Hakikaten daha fazla ihtiyaç vardı ama bu sene biz bu ihaleleri yapamadık. Envantere bizim uçak alma düşüncemiz var yani kendi filomuzu yapalım ama Savunma Sanayisi bunun ihalesini yapacak, en yakın zamanda bu olacak. Ona kadar biz en azından uçak kiralama yöntemiyle gidelim dedik, Rus uçaklarını da deneyelim dedik. 2 uçak kiraladık, 3'üncüyü istedik, Rusya'daki yangınlardan dolayı maalesef 3'üncüyü vermediler ama bu 2 uçak, gerçekten bizim de eskiden kullandığımız belki 10 uçak gücünde ve ayarında. Neden? Zaten 3 misli, 4 misli su alıyor bir alışta. Efendim, İzmir'de bir yangın oluyor, elinizi sıklatıyorsunuz, Antalya'dan kalkıyor uçak, kırk

dakika sonra İzmir’de. Diğeri, pervaneyle çıkacak, gelecek, edecek; bazen iniyor, tekrar kalkamıyor, yaşlı ve yorgun uçaklar. “Efendim, eskiyi neden kullanmıyorsunuz?” Eskiye rağbet olsa bit pazarına nur yağardı yani artık bırakmamız lazım bunları. Biz yenisini ve en iyisini, en güzelini koyduk.

Bir de şu var: “Efendim, Türk Hava Kurumu...” Bunların da hizmetini Türk Hava Kurumundan alıyoruz zaten. Eğer envantere de uçak alacaksak benim tercihim, Türk Hava Kurumunun bu konuda iyi kötü, yirmi, otuz yıldır bize hizmet veren bir kurum olarak bir şeyi oluştu, elinde pilotu var, bizim uçaklara intibak ederler, bizim uçaklarla da yürürler giderler. Türk Hava Kurumundan hizmet alırız, bu konuda bir sıkıntımız yok Türk Hava Kurumuyla, olmaz da zaten.

Efendim, mimarlık firması falan... Bu konu çok geçiyor ama bunlar dün ihaleye giren insanlar değil, oldukça uzun süredir, özellikle hem Sağlık Bakanlığında hem de bizim Bakanlıkta ihaleye giren, bu işi iş edinmiş insanlar ama ticari unvanlarının böyle olması bazen dikkat çekiyor demek ki.

Büyükşehir yasası, maalesef, tarıma hakikaten zarar verdi. Bu konuyla alakalı bir çalışma var, çalışma da yapılıyor bizim partimiz, genel merkezimiz tarafından, biz de buraya bir katkı koyuyoruz. Ben, tabii ki Gazi Meclisimizin de buna katkı koyacağına eminim. Özellikle tarımsal faaliyetlerin daha düzenli sürdürülebilmesi maksadıyla bu büyükşehir yasasında da bazı tadilatlar ihtiyac var.

TARSİM kapsamının genişletilmesi son derece önemli. Don zararları ve şu anda kapsamda olmayan, özellikle sıcak zararlarının da buna konuluyor olması önemli. Sıcakla ilgili çalışma devam ediyor, maalesef henüz bitirememiş arkadaşlar ama burada da ölçülebilir ve objektif bir kriter bulmaya çalışıyor arkadaşlar.

Şimdi, Erol Bey’in bazı şeyleri oldu yani “Liberal, korumacı ekonomilere girdik, terkedildi...” gibi. Geçmiş yıllarda da söyledim ama ben serbest piyasaya inanan bir insanım ama tarım piyasalarının bir o kadar da regüle edilmesi gerektiğine inanan bir insanım çünkü üretim ve tüketim arasındaki farklılıklar ve depolanma zorunlulukları ve özellikle bozulabilirliklerden dolayı da mutlaka ve mutlaka regüle edilmesi, ondan sonra bu bozulabilir ürünlerin de saklanabilecek hâle gelecek altyapının Türkiye tarafından oluşturulması yani ülke tarafından kırsalda ve sanayilerde oluşturulması önemli diye düşünüyorum.

Yine, desteklerin geç olmasından bahsettik yani doğasında var.

Bu şey meselesi belki önümüzdeki yıllarda da biraz daha konu olacak bir mesele. Tabii ki bizim Avrupa’da 1, dünyada 10’uncu olmamız güzel bir şey ama ben milletvekili arkadaşlarımdan, özellikle muhalefetten şunu isterim, isterdim yani: Efendim burada ilk 10’a giriyorsun da gıdada niye 23’tesin? Bu arada bir fark var yani hakikaten bu sanayiye de desteklememiz lazım. “Efendim, Sanayi Bakanı mısınız?” Hayır, asla ama tarımsal üretim ile sanayi yan yana. Aslında “yolda kayıplar” dediğimiz bu israflar da buralarda oluyor. Yani ürünlerin kurutulması, ürünlerin dondurulması, ürünlerin konserve hâline getiriliyor olması ve bunların hem iç piyasaya hem dış piyasaya satılıyor olması son derece önemli.

“Efendim, süt tozunda ihracatı azaltın.” Yani, azalsın zaten. Bizim mümkün mertebe emtialarla ilgili satışları azaltmamız, “birincil tarımsal ürünler” dediğimiz ürünlerin satışlarını azaltmamız, ikincil, işlenmiş ürünlerin satışlarını artırmamız lazım. O yüzden, mesela süt tozuyla ilgili bir teşvik... Arkadaşlar hep geldiler bana, Ticaret Bakanlığıyla konuşalım... Bence bunu vermeyelim, biz ıslak ürünlere yani peynire verelim, diğer ürünlere verelim çünkü bunlar çok daha katma değerli. Yani Türkiye’de bu saatten sonra biz buğday ihraç ederek bir yere gelemeyiz. Bizim, ürünleri işleyip bunlarla katma değer ortaya koymamız lazım. Süt tozunu eğer üretiyorsak işleyip onu peynir yapıp yurt dışına mutlaka satıyor olmamız lazım.

Sayın Abdüllatif Şener'den bir şey gelmiş "Özellikle gübre sektöründe üretim azaldı." diyor ama mesela 2008'de 2,96 milyon tonken 6,46 milyon tona gelmiş. İthalat aşağı yukarı aynı yerde yani 3 milyon tondan 3,48 milyon tona gelmiş; tüketim de 4,13 milyon tondan 6,390 milyon tona gelmiş.

Kimyasal gübre kullanımının azaltılmasıyla ilgili konu... Yine, organik gübre çalışmaları, organomineral gübre çalışmaları, mikrobiyal gübre çalışmaları ve yeni nesil kimya çalışmaları devam ediyor.

Fındık konusunda Cemal Vekilimiz zaten söyledi ama doğru fiyat politikalarıyla geçen yıl üreticimizin cebine biz 300 milyon dolar daha fazla parayı koyabildik, elhamdülillah, inşallah, bu sene de hedefimiz, tabii ki rekolte o kadar olmadığı için belki ciro o kadar olmayacak ama birim bazında daha iyi bir rakamı üreticimizle dolar bazında buluşturmak istiyoruz.

Bülent Kuşoğlu Vekilimizden bir şeyler gelmiş, Gökpınar Barajı'nı inşallah bu yıl bitireceğiz.

Süleyman Girgin Vekilimiz, bu turizm alanı ilan edilmiş yer, söyledim zaten bunu.

Yine Süleyman Girgin Vekilimizden, yanan alanların tamamını kayıt altına alıyoruz. Son otuz yılın en kurak yılını yaşadık. Amerika'da bu sene 3 milyon 320 bin hektar alan yandı, Kanada'da 275 bin hektar yandı, İspanya'da 63 bin hektar, Türkiye'de 19 bin hektar yandı maalesef, maalesef, ve gitgide de daha kurak yıllar yaşayacağımız, bu konuda, kendimizi, her sene bir önceki seneye göre daha iyi hazırlamamız gerektiği ön plana çıkıyor. Bu sene ilk defa teknolojik olarak İHA'ları devreye aldık, bugün, özellikle bu yaz itibarıyla da bizim için vazgeçilmez oldu. Bir yere gittiğimiz zaman genelde -biz bir tane kiraladık ama memleketin her bir tarafında olmadığı için gittiğimizde- emniyetten, deniz kuvvetlerinden, jandarmadan rica ederek, onları uçurarak... Onlarla, özellikle gece, bu işteki kontrolü, sevk ve idareyi sağlamak amacıyla çok önemli verileri, aşağıya, komuta kontrol merkezimize ve Ankara'mıza gönderiyoruz ve ciddi bir şekilde gece de sanki gündüz aydınlıkmiş gibi bu konuda ciddi bir mesafe katettik. Yani ben size şunu söyleyebilirim: Bu İHA meselesini ben çıkardım ama biraz da tesadüfen oldu. Eğer bunu devreye almasaydık belki 3, 4 misli alan yanabilirdi bu sene, çünkü geceleri kontrol tamamen elden çıkıyor, yukarıdan bir şekilde bakıyor olmanız lazım ve etrafını da yüzde 100 çevirdiğinizden emin olmanız lazım. Ancak, bu işte, sizin araç takip sisteminden gelen veri, İHA'dan gelen veri, sıcaklık noktaları, harita, haritanın üzerine konurduğumuz 30 metre çözünürlükteki meteorolojik veriler, vadi arasındaki rüzgarların bile hesaplanmasıyla bir simülasyon yapıyoruz ve gerçekten arazide komuta kontrol merkezine oturduğunuz zaman, aynı bir asker sevk ve idaresi gibi a'dan z'ye konumu yani yangını yönetme imkânı oluyor. Yangın bildiğiniz gibi bir savaş, karşınızda düşman yok, alev var ama bildiğiniz gibi aynen sevk ve idareyi yapmanız gereken bir alan.

Şimdi, yine Süleyman Girgin Vekilimiz "40 milyon metreküp." demiş ama 30 milyon metreküp çıktı biz. Şunu söyleyebilirim: Ormanla ilgili konuda Avrupa şunu yapıyor: Her yıl uzayan miktar, bir ağacınız var, 10 santim uzadı onu kesiyor yani her yıl uzayan miktarın hepsini alıyor. Biz Türkiye'de şöyle bir şey yaptık: Dedik ki "Yüzde 50'sini alacağız." yani bizim bir yandan da ormanlık alanlarımızın büyümesi lazım ama diğer taraftan da cari açık da vermeyelim, boşu boşuna bunları da ithal etmeyelim, yüzde 50'sini keselim, yüzde 50'si bizde kalsın ama bunun standardı, özellikle büyümeyi öngörmeyen ülkeler her yıl uzayanın hepsini kesiyor. Biz dedik ki: "Uzayanın yarısını keselim, yarısı orman alanımız olarak artsın." ve bu aslında doğanın da tabiatın da gereği, bir şekilde ormanların daha canlı kalması için bu aralamaların da yapılması gerekiyor yani sağlıklı olması için bu aralamaların da yapılması gerekiyor.

Emine Hanım'ın şeyine de cevap vermiş olduk bununla beraber.

Yani Sayıştayla ilgili yeterince konuştuk diye düşünüyorum, Bülent Bey de yorumlarını yaptı. Biz, bu konuya daha da hassas olacağız, kendi iç süreçlerimizi de elden geçireceğiz, belli eğitimleri de vereceğiz burada. Önümüzdeki sene, inşallah, Bakanlığın büyüklüğüne göre daha az bulgu, daha az majör, daha az minör “defections”larla geliriz inşallah karşınıza.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Bakan...

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Efendim?

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Bu sene 2020 yılı değil...

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – 2021, 2021.

Şimdi, yine...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, kalanları yazılı olarak da verebiliriz Sayın Bakanım. Bayağı, kırk beş...

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Eğer vaktimiz varsa biraz daha devam edelim, siz ne zaman dersiniz birkaç cümleyle toparlarım.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, ne diyorsunuz?

CAVİT ARI (Antalya) – Yani bir on dakika içinde...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – On dakika içinde toparlayalım Sayın Bakanım.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – İnşallah.

Özellikle zeytinyağı konusunda yani ben bir Egeli olarak, aynı zamanda bir zeytin müstahsili olarak tabii ki zeytinyağı artsın isterim. Yani Türkiye’de ithal tohumluk yağlar, maalesef, zamanında bundan daha sağlıklıymış gibi gösterilmiş yani 1980’li yıllarda bu işler yapılmış.

Yüzde 30 Türk tütününü kullanılması konusu önemli. Arkadaşlar dediler ki: “Ya, karteller falan filan da...” Şimdi, camiye girmeyen bir ekip var, biz camiye girmelerini sağlamaya çalışıyoruz yani yüzde 12,5 bugün kullanım yerli tütünde.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Siz yaptınız Sayın Bakan, biz yapmadık.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Yani, şimdi “Siz yaptınız, biz yapmadık.” değil, yüzde 12,5 kullanıyorlar. Aslında, bence buradaki ana odak şurada kaçırılmış: Bu, senelerce Maliye Bakanlığının takip ettiği bir konu olmuş. Hatırlarsanız Gümrük ve Tekel Bakanlığı, Maliye Bakanlığı. Burada da bu fabrikalar kurulurken “Ya, sen bu işin agronomisinde şu kadar olacaksın.” denilmemiş bu fabrikalara. Ben Tarım Bakanı olarak gelince baktım -bize de bağlandı o sırada- dedim: Ne oldu, ne kadar yapıyorsunuz, ne yapıyorsunuz ne ediyorsunuz? Bir şey yok, yüzde 12,5. Artıralım bunu, çağırdım, hemen ayağa kalktılar: “Artırırsak sigaranın tadı bozulur, o olur, bu olur.” filan. Rahmetli Kemal Unakıtan onlara bir vergi teşviki vermiş. “Ne kadar çok Türk tütününü kullanırsan o kadar az vergi.” diye, yüzde 45’e kadar çıkmışlar, oradan yakaladım ben. Biraz da hakikaten şunu da unutmamız lazım, oyun içerisinde oyunun kurallarını değiştiriyoruz, bunlar da uluslararası yatırımcılar, bunu da unutmayalım. O yüzden, onların da gönülleri alarak dedik ki biz, bunu, bir zaman içerisinde, zamana yayarak yüzde 30’a çıkartacağız, ilerleyen yıllarda daha da fazlası olur inşallah.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Tütün kanununu siz çıkardınız. Tütün kanunu AKP döneminde çıktı Sayın Bakan.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, devam edelim, lütfen tamamlayalım.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Şimdi, TARSİM harici zararlarla alakalı da milletvekillerimizin burada soruları oldu. TARSİM harici zararların tespiti bizim il, ilçe müdürlüklerimiz vasıtasıyla, valiliklerin vasıtasıyla Cumhurbaşkanlığı İdari İşlerine yazılıyor -eski hâli Başbakanlık Afet Fonu'yu- Cumhurbaşkanlığı İdari İşlerden, buna, bu zararların belli bir kısmını karşılamak ve tarımsal faaliyetin sürdürülebilirliğini sağlamak maksadıyla belli bir ödenek genelde gönderiliyor. Geçen yıl itibarıyla 1 milyar 55 milyon lira civarında yani eski parayla 1 katrilyon lira civarında tarımsal hasar vardı, bunun kabaca 150-200 milyonuna yakını Cumhurbaşkanlığı İdari İşler tarafından illere zararları nispetinde tahsis edildi.

Bu kooperatif meselesi. Elbette kooperatif meselesini belki önümüzdeki günlerde ele almamız lazım. Tabii ki biliyorsunuz, buradaki hâkim Bakanlık biz değiliz, Ticaret Bakanlığıyla orada yan yana yürümemiz lazım. Ticaret Bakanlığımızla da bu konuyu konuşuyoruz, kooperatifleri işler hâle getirmemiz lazım. Ben, burada, yeterince kanunumuz olduğunu ama yaptırımların biraz eksik olduğunu düşünüyorum. Kooperatiflerin başındakilerin yani cezai müeyyidelerinin biraz artırılırsa ben kooperatif sisteminin Türkiye’de çalışacağına inanırdım. Yani örnek verecek olursak Fransa’da 15 bin tarımsal kooperatif var, bizde de kabaca aynı tarımsal kooperatif var. Fransa 85 milyar euro ciro yapıyor bu işten, biz 5 milyar euro yapamıyoruz yani bu işin ele alınması gerekiyor.

FİSKOBİRLİK’le alakalı bir yorum vardı. “FİSKOBİRLİK yaşasın.” Yaşasın tabii, 10 bin ton bedavaya yakın bir paraya, geçen sene FİSKOBİRLİK’e sırf faaliyetlerini sürdürebilsinler diye, Cumhurbaşkanımızın da onaylarıyla FİSKOBİRLİK’e hakikaten çok ucuz maliyetli bir ürün verdik ki biraz borçlarını toplansınlar, biraz da hayatlarına renk katılsın. Aslında, regülasyon görevi ileride yani FİSKOBİRLİK sağlıklı olursa TMO’ya gerek kalmadan FİSKOBİRLİK bu regülasyonu yapabilir ama biz, ihtiyaç oldukça, TMO olarak inşallah fındık müstahsilinin yanında olmaya devam edeceğiz.

Bu kırların boşalması konusunu konuştuk zaten.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Çözümü konuşmadık.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Garo Bey, tabii ki bu, dünyanın bir problemi, bunu unutma.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Köyler boşaldı.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Dünyada yüzde 55 kentte yaşıyor bugün, 2050 yılında yüzde 70 kentte yaşayacak. Bu, dünyanın ciddi bir problemi, 2050’de yüzde 70 kentte yaşayacak. Bunun üstesinden gelmek lazım mı? Bu kaçınılmaz ama biraz daha frenli gitmek, biraz daha var olanı yerinde tutmak, bu politikaları koymak lazım tabii ki. Yani biz bununla ilgili çeşitli projeler yapıyoruz ama şunu da söyleyeyim: Bunun genel çözümü... Dediğiniz gibi, adam bir tane gecekondu alıyor şehirden, on sene, on beş sene sonra para ediyor. Soruyorum, ben de soruyorum...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Rant vergisini çıkarın.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Rant vergisiyle olacak iş değil.

Soruyorum, “Neden burayı bırakıyorsun?” diyorum. “Senin oğlun avukat oluyor, hâkim oluyor; e ben de şehre gideceğim, o zaman olacak.” Çünkü herkes biliyor ki... Ben şunu da herkesin yüzüne söylüyorum, bu işin içinden gelen bir insan olarak gençlere de köylerde söylüyorum, diyorum ki: “Bulunduğunuz yerde elinizdeki sopyayla yeri karıştırırsanız AVM’de aldığınız maaştan daha fazla kazanacağınızı biliyorsunuz değil mi?” “Biliyorum.” diyorlar ve yere de bakıyorlar. Bu, biraz da sosyolojik, işin biraz daha popüler olmasıyla, şehir hayatının gençlere biraz daha hoş geliyor olmasıyla da alakalı bir şey.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Bakanım, aslında, şu ana kadar, bildiğim kadarıyla 30 binin üzerinde kırsal kalkınma projesine destek verildi. Bence bunun biraz daha artırılması belki önemli olabilir.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Tabii ki biz 200 binden fazla kırsal kalkınmada iş ve aş yaptık ama burada, dediğim gibi, bunun sıfırlanması çok büyük iddia olur yani.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Bakan, çiftçilerin yaş ortalaması 55, beş yıl sonra 60 yaşında...

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Batılı ülkelerin 67.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, son sözlerinizi alalım Sayın Bakanım.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Sözleşmeli üretimle ilgili bir konu geldi, bunu da çok kısa bir toparlayayım.

Sözleşmeli üretim bana göre hakikaten çok önemli bir konudur, Türkiye’de de geç kalmış bir konudur. Yine Batılı ülkelerde birçok ürünün sözleşmeli üretimle üretilmesi söz konusudur. Burada, aslında çiftçinin bir şekilde gelir garantisini görüyoruz.

Çok basit şu hesabı yapalım: 1 dönüm tarlaya patates ekerseniz aşağı yukarı 4 ton patates alırsınız. 1 dönüm tarlaya pancar ekerseniz 6 ton alırsınız. 6 ton pancar, diyelim 350 kuruştan 2 bin lira eder, patatesi de 1 liradan satsanız 4 bin lira eder ama garantili olduğu için çiftçi de aslında burada daha az bir gelire -ama sürekli bir gelir- razı oluyor gibi gözüküyor çünkü patatesin 50 kuruş, 60 kuruş veya 70 kuruş olma ihtimali de var; onu da tamamen bertaraf etmiş oluyorsunuz.

Yani birçok Batılı ülkede yüzde 70-80 oranında bitkisel üretimde sözleşmeli üretimin olduğunu görüyoruz. Bizde de sözleşmeli üretim var, pancarda yürüyor, domateste bir miktar yürüyor, patateste bir miktar yürüyor ama bu işi de önümüzdeki dönemlerde Gazi Meclisimizle beraber daha iyi bir noktaya taşımamız ve bu konuda daha iyi bir mevzuatla da sözleşmeli üretimi bir noktaya getirmemiz gerekiyor diye düşünüyorum.

Ben, tüm gün vermiş olduğunuz katkılardan dolayı hepinize çok çok teşekkür ediyorum. Başta, bize destek veren Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan’a buradan teşekkürlerimi, saygılarımı, hürmetlerimi sunuyorum. Gazi Meclisimize de ayrıca teşekkür ediyorum.

Bütçemizin hayırlara vesile olmasını diliyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Bakanımıza çok teşekkür ediyoruz bu kapsamlı açıklamaları için. Eğer cevaplandırılmayan sorular varsa da Sayın Bakanım, bir haftalık bir süre içerisinde lütfen Komisyon Başkanlığımıza göndermenizi talep ediyoruz.

Ben tüm Komisyon üyelerimize, yine Komisyon dışından gelen milletvekillerimize huzurlarınızda çok teşekkür etmek istiyorum. Bugün gerçekten son derece nitelikli tartışmalar, konuşmalar oldu. Umuyorum ki tüm arkadaşlarımız bu müzakerelerden, bu çalışmalardan istifade etmiştir diye düşünüyorum.

Evet, 2 önergemiz var, okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: Tarım ve Orman Bakanlığı

YIL:2021

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
39	23.31	01	05.04	30.000.000.000 TL

Necdet İpekyüz

Garı Paylan

Erol Katırcıoğlu

Batman

Diyarbakır

İstanbul

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Paylan, buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, Sayın Bakan; bakın, çiftçilerimiz borçlu. 120 milyar TL'nin üzerinde borcu var çünkü Sayın Bakan, siz çiftçilerimizi gelirle buluşturmuyorsunuz, onları borçla buluşturuyorsunuz.

Bizim önünüzdeki önergeyle önerimiz, çiftçilere olan desteklerin 30 milyar TL daha artırılması. Bu 30 milyar TL'yle de çiftçilerimizin mevcut borçlarının, her bir çiftçimiz için 50 bin TL silinmesini öneriyoruz Sayın Bakanım. Her bir çiftçinin 50 bin TL borcu silinsin diyoruz. Gelin, çiftçilerimize olan bu borcunuzu hep beraber ödeyelim, her bir çiftçimizin borcundan 50 bin TL düşürelim. Ben bütün arkadaşların bu konuda destek vereceğini umut ediyorum. Bu önergeyle beraber -Sayın Cora, bütün arkadaşlar, hep beraber destek verelim- gelin, her bir çiftçimizin borcundan 50'er bin TL düşürelim.

Sayın Başkan, bu konuda Bakan Bey'in de görüşünü alırsanız sevinirim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, herhangi bir görüşünüz var mı?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Bakan, destekliyorsunuz herhâlde önerimizi.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Takdire bırakıyor.

Sayın Paylan ve arkadaşlarının önergesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

2'nci önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI

YIL: 2021

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
39	23.31	01	05.04	3.000.000.000 TL
TOPLAM				

Erhan Usta

Samsun

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, Sayın Usta, buyurun lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tarım Bakanlığı bütçesinde verdiğimiz bu önergeyle 22 milyar lira olarak öngörülen tarımsal desteklerin 25 milyar TL'ye çıkartılmasını talep ediyoruz. Gerekçesi de şudur: Zaten geçen yıl 22 milyar TL'ymiş Sayın Bakanım, bu yıl yaklaşık yüzde 14 civarında bir enflasyon yaşayacağız yani bunu yüzde 14'le “inflate” ettiğimizde geçen yılın başlangıç ödeneği zaten 25 milyar TL'ye geliyor. Ben yıllarca bütçe yapmış birisi olarak hakikaten makul bir önerge verdiğimi düşünüyorum.

Tabii, bütçe dediğimiz şey bir tercihler seti. Ben eminim ki siz bunu çok istiyorsunuz, muhtemelen talep de ettiniz ancak Sayın Cumhurbaşkanının ve Hazine ve Maliye Bakanlığının tercihi çiftçiden yana olmamış belli ki.

O anlamda, bu önergenin kabul edilmesi durumunda, zaten çok fazla bir şey değil ancak en azından çiftçilerimize geçen yıl verdiğimiz desteğin aynısını reel anlamda bu yıl da devam ettirmiş olacağız.

Önergenin kabulünü Komisyondan arz ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Şimdi, değerli arkadaşlar, ilgili kurumlarımız üzerindeki bütçeleri okutacağım ve oylarınıza sunacağım.

Tarım ve Orman Bakanlığının bütçesini okutuyorum:

(Tarım ve Orman Bakanlığının 2021 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi.)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Tarım ve Orman Bakanlığının 2019 yılı kesin hesabını okutuyorum.

(Tarım ve Orman Bakanlığının 2019 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN - Orman Genel Müdürlüğünün bütçesini okutuyorum:

(Orman Genel Müdürlüğünün 2021 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi.)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Orman Genel Müdürlüğünün 2019 yılı kesin hesabını okutuyorum:

(Orman Genel Müdürlüğünün kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün bütçesini okutuyorum:

(Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün 2021 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi.)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün 2019 yılı kesin hesabını okutuyorum:

(Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün 2019 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Meteoroloji Genel Müdürlüğünün bütçesini okutuyorum:

(Meteoroloji Genel Müdürlüğünün 2021 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi.)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Meteoroloji Genel Müdürlüğünün 2019 yılı kesin hesabını okutuyorum:

(Meteoroloji Genel Müdürlüğünün 2019 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Türkiye Su Enstitüsünün bütçesini okutuyorum:

(Türkiye Su Enstitüsünün 2021 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi.)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Türkiye Su Enstitüsünün 2019 yılı kesin hesabını okutuyorum:

(Türkiye Su Enstitüsünün 2019 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Değerli arkadaşlar, böylece gündemimizdeki kamu idarelerinin bütçe ve kesin hesapları kabul edilmiştir.

Hayırlı uğurlu olsun diyorum.

Bütün katılımcılara katkıları için çok teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, 6 Kasım Cuma günü yani yarın saat 10.00’da toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 21.22

